

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**ÖĞRENCİ KULÜP ETKİNLİKLERİNİN ÖĞRETİM
PROGRAMINDA YER ALAN TEMEL BECERİLERİ
GELİŞTİRMEDEKİ ETKİLİLİK DÜZEYİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ VE
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ**

Kübra AY

**Danışman:
Yrd. Doç. Dr. İbrahim TUNCEL**

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

Bu çalışma, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı'nda jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan: Doç. Dr. Şükran TOK

.....

Üye: Yrd. Doç. Dr. Esin TURAN GÜLLAÇ

.....

Üye: Yrd. Doç. Dr. İbrahim TUNCEL

.....

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun .../.../.....
tarih ve .../.... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Ramazan BAŞTÜRK

Enstitü Müdürü

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada,

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Kübra AY

TEŞEKKÜR

Araştırmanın bütün aşamalarında değerli bilgileriyle bana yol gösteren, ihtiyaç duyduğum her an manevi desteğini hissettiğim, sabır, hoşgörü ve anlayışla her zaman beni destekleyen ve yardımlarını esirgemeyen değerli hocam ve tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. İbrahim TUNCEL' e sonsuz teşekkür ederim.

Lisansüstü eğitimim boyunca akademik katkılarıyla beni destekleyen kıymetli hocalarım Doç. Dr. Şükran TOK'a, Doç. Dr. Necla KÖKSAL'a ve Yrd. Doç. Dr. Abdurrahman ŞAHİN'e teşekkürlerimi bir borç bilirim. Araştırmanın farklı aşamalarında çalışmalarımı okuyarak fikir veren ve değerli bilgilerini benimle paylaşan değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Zeynep AYVAZ TUNCEL'e teşekkür ederim.

Araştırma verilerinin toplanması için yardımcı olan ablam Ayşen AY IŞIK'a, çalışmanın her anında bilgileri ve anlayışıyla bana yardımcı olan ve hep beni motive eden Caner YÜCE'ye, çalışmanın literatür kısmı için destek aldığım öğretmen arkadaşlarıma, anketi sabırla dolduran öğrenci ve öğretmenlere çok teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimim boyunca manevi olarak yanımda olan ve anlayışlı davranışlarıyla bana destek veren sevgili aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

ÖĞRENCİ KULÜP ETKİNLİKLERİNİN ÖĞRETİM PROGRAMINDA YER ALAN TEMEL BECERİLERİ GELİŞTİRMEDEKİ ETKİLİLİK DÜZEYİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Kübra Ay

Bu araştırmada; öğrenci kulüplerinde yapılan etkinliklerin öğretim programlarında yer alan temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bununla birlikte öğrencilerin üye oldukları kulüpler ve gittikleri okul türleri ile öğretmenlerin danışmanı oldukları öğrenci kulübü, hizmet süreleri ve öğrenci kulüplerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumu değişkenlerinin görüşler üzerinde etkili olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmada, tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma verileri; Kan (2006) tarafından geliştirilen ve araştırma problemine göre yeniden düzenlenen anket yardımıyla toplanmıştır (Cronbach Alpha= .98).

Araştırmanın çalışma evrenini 2012-2013 eğitim-öğretim yılının ikinci yarısında Uşak ilindeki merkez ortaokullarda öğrenim gören 8. sınıf öğrencileri ve bu okullardaki öğrenci kulüplerinin danışman öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmada oranlı küme örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Oranlı bir biçimde belirlenen 14 okuldan birer 8. sınıf şubesi ve belirlenen okullardaki tüm kulüp danışman öğretmenleri örnekleme alınarak 511 öğrenci ve 138 öğretmenle, araştırma gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler, SPSS 17.0 paket programı yardımıyla analiz edilmiştir.

Verilerin çözümlenmesinde; öncelikle maddelerin ortalama puanları (\bar{X}) dikkate alınmış ve Kolmogorav-Smirnov testi uygulanarak verilerin normal dağılım gösterme durumu belirlenmiştir. Analiz sonucunda anket maddelerinden elde edilen verilerin normal dağılıma sahip olmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle elde edilen puanların araştırmada belirlenen değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla “Mann Whitney U (MWU)” testi ve “Kruskal Wallis H (KWH)” testi kullanılmıştır. “Kruskal Wallis H (KWH)” testi sonucunda anlamlı farklılık bulunun durumlarda farkın kaynağı, grupların ikili kombinasyonları üzerinden MWU testi uygulanarak incelenmiştir. Anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak alınmıştır.

Araştırma bulgularına dayalı olarak öğrenci kulüp etkinliklerinin; öğretim programında yer alan ortak temel becerileri geliştirilmedeki etkililik düzeyinin hem öğrenciler hem de öğretmenler tarafından “az etkili” olarak algılandığı; öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre, kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyinin, kulüplere göre farklılık göstermediği; öğrenci görüşlerine göre, devlet okulundaki öğrencilerin özel okuldaki öğrencilerden kulüp etkinliklerini temel becerileri geliştirmede daha etkili buldukları; öğretmen görüşlerine göre, kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmede, öğretmenlerin hizmet sürelerine göre farklılık olmadığı ve kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütüldüğünü düşünen öğretmenlerin uygun yürütülmediğini düşünen öğretmenlerden kulüp etkinliklerini temel becerileri geliştirmede daha etkili buldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar sözcükler: Ekstra program etkinlikleri, sosyal etkinlikler, öğrenci kulüpleri, temel beceriler.

ABSTRACT

STUDENTS AND TEACHERS' VIEWS ABOUT EFFECTIVENESS LEVEL OF STUDENT CLUB ACTIVITIES IN DEVELOPING THE BASIC SKILLS IN CURRICULUM

Kübra Ay

In this research we aimed to identify the students and teachers' views about the effectiveness level of activities in student clubs in developing the basic skills in curriculum. At the same time, we tried to determine whether the variables of the membered clubs and the school types of the students and the advisor teachers of school clubs and their terms of services and their management within the regulations are effective on the views or not.

In the research scanning model was used. Research data was obtained by preparing the inquiry (Cronbach alpha= .98) developed by Kan (2006) in behalf of the research problem. Study population of the research is consisted of 8th grade students of the secondary schools in Uşak city center in the 2nd term of 2012-2013 educational year and the advisor teachers of the school clubs in these schools. Rate set sampling method was used in the research. The research was conducted by getting one of the 8th grade classes from rately identified 14 schools and all the club advisor teachers in the identified schools as samplings with 511 students and 138 teachers in total. The obtained data was analyzed with the help of SPSS 17.0 package program.

In the analysis of the data avarage points for the items (\bar{X}) was considered firstly and the status for the normal distribution of data was identified by applying the Kolmogorov-Smirnov test. In the analysis result it was found out that the data obtained

from the inquiry items had no normal distribution. For that reason “Mann Whitney U (MWU)” test and “Kruskal Wallis H (KWH)” test were used in order to determine that whether the obtained points differentiated according to the variables in the research. In the of significant distinctions as a result of “Kruskal Wallis H (KWH)” test the source of distinction was analyzed by conducting MWU test through the binary combinations of the groups. Significance level was considered as $p < .05$.

Based on the research findings it has been found out that;The effectiveness level of student club activities in developing the basic skills in curriculum is comprehended as “less effective” both by the student and the teachers.

According to the students and teachers’ views the effectiveness level of student club activities in developing the basic skills are not different according to the clubs. According to students’ views, students in public school find the club activities more effective in developing basic skills than the students in private schools. According to teachers’ views, club activities are not different in developing basic skills according to teachers’ terms of service.

According to teachers’ views, the teachers thinking that club activities are conducted in accordance with the regulations find the the club activities more effective in developing basic skills than the teachers thinking that club activities are not conducted in accordance with the regulations.

Key words: Extra curricular activities, social activities, student clubs, basic skills.

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU	iii
ETİK BEYANNAMESİ	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	viii
İÇİNDEKİLER	x
TABLolar LİSTESİ.....	xvii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xvii
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Önemi	6
1.3. Araştırmanın Amacı	7
1.4. Problem Cümlesi	8
1.4.1. Alt problemler.....	8
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	10
1.6. Araştırmanın Varsayımları	11
1.7. Tanımlar	11
İKİNCİ BÖLÜM.....	12

ALANYAZIN TARAMASI VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	12
2.1. Kuramsal Çerçeve	12
2.1.1. Eğitim programı.	12
2.1.2. Ekstra Program.	13
2.1.3. Ders Dışı Etkinlikler.	14
2.1.3.1. Ders dışı etkinliklerin tanımı ve kapsamı.....	14
2.1.3.2. Ders dışı etkinliklerin amacı ve önemi.....	15
2.1.4.Öğrenci Kulüp Etkinlikleri.	21
2.1.4.1. Öğrenci kulüp etkinliklerinin tarihsel gelişimi.	22
2.1.4.2. Öğrenci kulüp etkinliklerinin amacı ve önemi.....	25
2.1.4.3. Öğrenci kulüplerinin işleyişi.	28
2.1.5. Öğretim Programlarında Yer Alan Ortak Temel Beceriler.....	31
2.1.5.1. Eleştirel düşünme becerisi.....	34
2.1.5.2. Yaratıcı düşünme becerisi.	36
2.1.5.3. Araştırma ve sorgulama becerisi.	40
2.1.5.4. Problem çözme becerisi.	41
2.1.5.5. Karar verme becerisi.	45
2.1.5.6. Girişimcilik becerisi.	47
2.1.5.7. İletişim becerisi.	49
2.1.5.8. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisi.....	52

2.2.İlgili Araştırmalar	54
2.2.1. Yurt içinde yapılan araştırmalar.	54
2.2.1.1. Öğrenci kulüp etkinlikleri ile ilgili yapılan araştırmalar.....	55
2.2.1.2. Öğretim programlarında yer alan ortak temel beceriler ile ilgili yapılan araştırmalar.....	60
2.2.2. Yurt dışında yapılan araştırmalar	65
2.2.2.1. Ders dışı etkinlikler ile ilgili yapılan araştırmalar.....	65
2.2.2.2. Temel beceriler ile ilgili yapılan araştırmalar.	68
2.2.3. İlgili araştırmaların genel değerlendirilmesi.	69
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	74
YÖNTEM.....	74
3.1. Araştırma Deseni	74
3.2. Evren ve Örneklem.....	75
3.2.1. Evren.....	75
3.2.2. Örneklem.	75
3.3. Veri Toplama Araçları.....	76
3.3.1. Öğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyini belirlemeye yönelik öğrenci anketi.....	76
3.3.2. Öğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyini belirlemeye yönelik öğretmen anketi.....	78
3.4. Veri Toplama Süreci.....	79

3.5. Verilerin Analizi	80
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	82
BULGULAR	82
4.1. Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Temel Becerileri Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerine Yönelik Bulgular	82
4.1.1. Öğrenci görüşlerine göre temel becerileri geliştirmede öğrenci kulüp etkinliklerinin etkililik düzeyinin incelenmesi.	82
4.1.2. Öğretmen görüşlerine göre temel becerileri geliştirmede öğrenci kulüp etkinliklerinin etkililik düzeyinin incelenmesi.	83
4.2. Öğrenci Görüşlerinin Üye Olunan Kulübe ve Okul Türüne Göre İncelenmesi	83
4.2.1. Kulüp etkinliklerinin eleştirel düşünme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri ve üye olunan kulüp ile okul türü değişkenleri açısından incelenmesi.	84
4.2.2. Kulüp etkinliklerinin yaratıcı düşünme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri ve üye olunan kulüp ile okul türü değişkenleri açısından incelenmesi.	89
4.2.3. Kulüp etkinliklerinin araştırma becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri ve üye olunan kulüp ile okul türü değişkenleri açısından incelenmesi.	93
4.2.4. Kulüp etkinliklerinin problem çözme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri ve üye olunan kulüp ile okul türü değişkenleri açısından incelenmesi.	98
4.2.5. Kulüp etkinliklerinin karar verme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri ve üye olunan kulüp ile okul türü değişkenleri açısından incelenmesi.	103

4.2.6. Kulüp etkinliklerinin girişimcilik becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri ve üye olunan kulüp ile okul türü değişkenleri açısından incelenmesi.	108
4.2.7. Kulüp etkinliklerinin iletişim becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri ve üye olunan kulüp ile okul türü değişkenleri açısından incelenmesi.	115
4.2.8. Kulüp etkinliklerinin Türkçeyi Doğru, Güzel ve Etkili Kullanma becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri ve üye olunan kulüp ile okul türü değişkenleri açısından incelenmesi.	119
4.3. Öğretmen Görüşlerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi.....	127
4.3.1. Kulüp etkinliklerinin eleştirel düşünme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri ve farklı değişkenler açısından incelenmesi....	128
4.3.2. Kulüp etkinliklerinin yaratıcı düşünme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri ve farklı değişkenler açısından incelenmesi....	132
4.3.3. Kulüp etkinliklerinin araştırma becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri ve farklı değişkenler açısından incelenmesi.	137
4.3.4. Kulüp etkinliklerinin problem çözme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri ve farklı değişkenler açısından incelenmesi....	142
4.3.5. Kulüp etkinliklerinin karar verme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri ve farklı değişkenler açısından incelenmesi.	146
4.3.6. Kulüp etkinliklerinin girişimcilik becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri ve farklı değişkenler açısından incelenmesi.	150
4.3.7. Kulüp etkinliklerinin iletişim becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri ve farklı değişkenler açısından incelenmesi.	155

4.3.8. Kulüp etkinliklerinin Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri ve farklı değişkeler açısından incelenmesi.	159
4.4. Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin “Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği’ne” Uygun Yürütülme Durumuna Göre Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi	165
4.4.1. Öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna göre farklılık gösteren eleştirel düşünme becerisine yönelik maddelere ilişkin KWH ve MWU sonuçları.....	165
4.4.2. Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Yönetmeliğe Uygun Yürütülme Durumuna Göre Farklılık Gösteren Yaratıcı Düşünme Becerisine Yönelik Maddelere İlişkin KWH ve MWU sonuçları.	167
4.4.3. Öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna göre farklılık gösteren araştırma becerisine yönelik maddelere ilişkin KWH ve MWU sonuçları.....	168
4.4.4. Öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna göre farklılık gösteren problem çözme becerisine yönelik maddelere ilişkin KWH ve MWU sonuçları.....	170
4.4.5. Öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna göre farklılık gösteren karar verme becerisine yönelik maddelere ilişkin KWH ve MWU sonuçları.....	171
4.4.6. Öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna göre farklılık gösteren girişimcilik becerisine yönelik maddelere ilişkin KWH ve MWU sonuçları.....	173
4.4.7. Öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna göre farklılık gösteren iletişim becerisine yönelik maddelere ilişkin KWH ve MWU sonuçları.....	174

4.4.8. Öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna göre farklılık gösteren iletişim becerisine yönelik maddelere ilişkin KWH ve MWU sonuçları.....	176
BEŞİNCİ BÖLÜM	178
TARTIŞMA VE ÖNERİLER	178
5.1. Tartışma.....	178
5.2. Öneriler.....	181
5.2.1. Uygulamaya yönelik öneriler.....	182
5.2.2. Gelecek çalışmalara yönelik öneriler.....	182
KAYNAKÇA.....	183
EKLER.....	199
EK 1.	200
EK 2.	201
EK 3.	216
EK 5.	218
EK 6.	221
EK 7.	223
EK 8	228
ÖZGEÇMİŞ	244

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 2.2.3.1.Ders Dışı Etkinlikler ve Öğrenci Kulüpleri ile İlgili Yapılmış Araştırmalar ve Özellikleri	70
Tablo 2.2.3.2.Temel Beceriler ile İlgili Yapılmış Araştırmalar ve Özellikleri.....	72
Tablo 4.1.1.Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Temel Becerileri Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	82
Tablo 4.1.2.Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Temel Becerileri Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	83
Tablo 4.2.1.Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Eleştirel Düşünme Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	84
Tablo 4.2.2.Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Yaratıcı Düşünme Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	89
Tablo 4.2.3.Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Araştırma Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	93
Tablo 4.2.4.Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Problem Çözme Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	98
Tablo 4.2.5.Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Karar Verme Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	103
Tablo 4.2.6.Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Girişimcilik Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	108
Tablo 4.2.7.Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin İletişim Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	115
Tablo 4.2.8.Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Türkçeyi Doğru, Güzel ve Etkili kullanma Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	120

Tablo 4.3.1.Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Eleştirel Düşünme Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	128
Tablo 4.3.2.Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Yaratıcı Düşünme Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	132
Tablo 4.3.3.Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Araştırma Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	137
Tablo 4.3.4.Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Problem Çözme Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	142
Tablo 4.3.5.Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Karar Verme Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	146
Tablo 4.3.6.Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Girişimcilik Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	150
Tablo 4.3.7.Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin İletişim Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	156
Tablo 4.3.8.Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Türkçeyi doğru güzel ve etkili kullanma Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	160
Tablo 4.4.1.Farklılık Gösteren Eleştirel Düşünme Becerisine Yönelik Maddelere İlişkin KWH ve MWU Sonuçları.....	166
Tablo 4.4.2.Farklılık Gösteren Yaratıcı Düşünme Becerisine Yönelik Maddelere İlişkin KWH ve MWU Sonuçları.....	167
Tablo 4.4.3.Farklılık Gösteren Araştırma Becerisine Yönelik Maddelere İlişkin KWH ve MWU Sonuçları.....	169
Tablo 4.4.4.Farklılık Gösteren Problem Çözme Becerisine Yönelik Maddelere İlişkin KWH ve MWU Sonuçları.....	170
Tablo 4.4.5.Farklılık Gösteren Karar Verme Becerisine Yönelik Maddelere İlişkin KWH ve MWU Sonuçları.....	172

Tablo 4.4.6.Farklılık Gösteren Girişimcilik Becerisine Yönelik Maddelere İlişkin KWH ve MWU sonuçları.....	173
Tablo 4.4.7.Farklılık Gösteren İletişim Becerisine Yönelik Maddelere İlişkin KWH ve MWU Sonuçları.....	175
Tablo 4.4.8.Farklılık Gösteren Türkçeyi Doğru, Güzel ve Etkili Kullanma Becerisine Yönelik Maddelere İlişkin KWH ve MWU Sonuçları	176

KISALTMALAR DİZİNİ

- MEB** : Milli Eğitim Bakanlığı
- SEY** : Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği
- MR** : (Mean Rank) Sıra Ortalaması

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmaya konu olan problem durumu açıklanmış; problem cümlesi ve alt problemler oluşturulmuş; araştırmanın amacı ve önemi belirtilmiş; araştırmanın sayıltıları ve sınırlılıklarından bahsedilmiş; araştırmada sıkça kullanılan tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Eğitim, bireyin yaşamının tamamını kapsayan bir süreçtir. Bir süreç olarak değerlendirilen eğitimin, istendik davranışları bireylere aktarması konusundaki en temel unsuru okullar oluşturur. Okulların bu süreçte oynadıkları rolü, daha çok öğretim etkinlikleri aracılığıyla gerçekleştirdiği söylenebilir. Eğitim ve öğretimin sağlandığı bir kurum olarak okul, bireye kendi ilgi, ihtiyaç ve beklentileri doğrultusunda farklı yaşantılar sunmakla görevlidir. Bireyde var olan potansiyeli açığa çıkararak, onun için gerekli bilgi ve becerileri bireye kazandırmak; onun sahip olduğu donanımla topluma katkıda bulunmasını sağlamak ve değişen dünyayla uyumlu bir şekilde yaşaması için ona yardımcı olmak, okulların görevleri arasında sayılabilir. Okullar yüklenmiş oldukları bu görevleri okul içi ve dışında sağlayacakları planlı faaliyetler doğrultusunda gerçekleştirebilirler. Eğitim ve öğretimin bir gereği olarak, bireye sunulacak yaşantıların dersler dışındaki etkenleri de içermesi gerektiği söylenebilir. Bireyin gereken bilgi ve becerileri edinmesi, kişiliğinin bir bütün olarak gelişmesi için ders içinde yapılan etkinliklerin ve öğrenilenlerin ders dışındaki etkinliklerle de desteklenmesi gerekebilir.

Eğitim programı, ders içi ve ders dışı tüm planlı çalışmaları kapsamasına ve bireyin her yönüyle gelişimini desteklemesine rağmen, okullardaki uygulamalar dikkate alındığında ve etkinliklere ayrılan zaman açısından değerlendirildiğinde genellikle ders içi etkinliklere ders dışı etkinliklerden daha fazla önem verildiği algısı ortaya çıkabilir. Oysaki birey yaŐantısını toplum içerisinde sürdürdüğü için, eğitim toplumun tamamını içine alan uzun bir süreci işaret eder. ‘‘Eğitim’’ in bu kapsamı, eğitim programına da yansımaktadır (Varış, 1985, s. 13). Okullarda eğitim programı yerine ğretim programının daha ön planda tutulduğu algısına neden olmamak için ‘‘ekstra program’’ gibi diğer program türlerinin işlevleri göz ardı edilmemelidir. Birbirini tamamlayan beş tane programın varlığından bahsedilir. Bu programlar; resmi, uygulamadaki, ihmal edilen, örtük ve ekstra program olarak adlandırılmıŐtır. Ekstra programın okul dersleri dışında planlanan bütün yaşantıları içine aldığı belirtilmiştir. Bir bütün olarak bahsedilen eğitimi, ders dışı etkinliklerden ayrı düŐünmek olanaksızdır (Posner, 2004, s. 12-13). Ekstra program aracılığıyla gerçekleştirilen eğitimin; öğrencilerin sosyal, psikolojik ve fiziksel gelişimlerine katkı sağlayan yaŐantılara imkân tanınması beklenir (Meares, 1982, s. 21).

Okulda edinilen bilgi ve becerilerin kalıcılığını sağlama, günlük yaşama aktarımını gerçekleŐtirme ve ders konuları dışında farklı bilgi ve beceriler ile derslere destek veren öğrenmeler oluşturma konusunda, ders dışı etkinliklerin de katkısının olabileceği unutulmamalıdır. Ekstra program aktivitelerinin gerekliliğini Şu maddelerle açıklanır:

- Çocukların ihtiyaçları karşılamak,
- Sosyal ortam sağlamak,
- Demokratik ortam oluşturmak ve fırsat eŐitliđi sağlamak,

- Liderlik, girişimcilik, işbirliği, farkındalık gibi beceriler kazandırmak. (Foster, 1925, s. 13).

Sınıf dışına taşan etkinlikler sayesinde öğrenciler, toplumda yaşanan değişim ve yenilikleri fark etme şansı bulurlar. Güncel olaylar ve sorunlar hakkında farkındalık oluştururlar. Okul dışında yapılan etkinlikler, okul derslerine de olumlu katkı sağlayarak okulun toplumsal ve sosyal etkilerine olumlu katkıda bulunur (Şeyihoğlu ve Uzunöz, 2012, s. 12). Ülkemizde planlı ders dışı etkinlikler Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği çerçevesinde yürütülür. Yönetmelikte, öğrencilerin gelişimlerine, bilgi ve beceri edinimlerine yönelik çeşitli sosyal etkinlikler bulunmaktadır. Yönetmeliğin geniş bir bölümünde ise öğrenci kulüp etkinliklerinin uygulanmasına yönelik esaslar yer almaktadır. Öğrenci kulüpleri, öğrencilere ders içi çalışmaların dışında farklı öğrenme yaşantılarının sunabilir. Farklı öğretmen ve öğrencilerin bulunduğu bir öğretim ortamının, öğrencilere yeni bilgi ve beceriler kazandıracığı gibi öğrencilerin var olan yetenekleriyle, edindikleri bilgi ve becerilerini geliştirme imkânı bulacakları düşünülmektedir.

Ders dışı etkinliklerde öğrenilen yetenekler, ders içindeki öğrenilenleri tamamlayacak şekilde olmalıdır (Meares, 1982, s. 22). Okulda öğrenilenlerin, öğrencilerin günlük hayatlarına yansiyabilmesi, öğrencilerin sosyal anlamda toplum yaşamında aktif olmalarının sağlanması, okulda görüp yaşadıklarını toplum hayatıyla ilişkilendirebilmeleri ve zaman zaman soyut kalan ders konularının öğrencilerin zihninde somutlaştırılabilmesi için dersler tek başlarına yeterli gelmeyebilir. Öğretim programları incelendiğinde, bu eksiklik belirgin bir şekilde görülebilmektedir. Her bir disiplin için ayrı ayrı düzenlenmiş öğretim programları, hangi disiplin için hazırlanmış ise onun ile ilgili bilgileri sunmakta öğrencileri sosyal yönden toplumda aktif kılacak çalışmalar konusunda zayıf kalabilmektedir.

Türk Millî Eğitim sisteminde öğretim programlarının tümünde kazandırılması hedeflenen ortak temel beceriler bulunmaktadır. Bu üst düzey becerilerin geliştirilmesine yönelik etkinliklerin tüm derslerde yer alması beklenmektedir. Bu becerilerin bilgisinin verilmesiyle gelişmeyeceği, tüm eğitim ve öğretim etkinliklerinde kullanılmasıyla kazandırılacağı gerçeği tüm programlarda vurgulanmıştır. Bu temel beceriler programlarda şu şekilde geçmektedir:

- Eleştirel düşünme,
- Yaratıcı düşünme,
- İletişim,
- Araştırma ve sorgulama,
- Problem çözme,
- Karar verme,
- Girişimcilik,
- Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma becerileri (Millî Eğitim Bakanlığı, 2006a, s. 5).

Çağdaş dünyanın gereksinimleri günümüz bireylerinin düşünme becerilerine sahip olmalarını bir zorunluluk haline getirmiştir. Öğretimde bilgi alıp verme yerine, düşünmeyi öğrenme önem kazanmaktadır (Seferoğlu ve Akbıyık, 2006, s. 193). Bu yüzden okulların, toplumdaki bütün vatandaşların sahip olmaları gereken asgari ve ortak temel bilgi ve becerileri kazandırmak gibi önemli bir görevi vardır (Çubukçu ve Gültekin, 2006, s. 155). Bu bağlamda öğretim programlarında ortak olarak yer alan temel becerilerin geliştirilmesi ve bu beceriler aracılığıyla dersler arası bağ kurarak, öğrencilerin becerilerini okul içi ve okul dışındaki hayatlarına yansıtılmalarının gerekliliğinin önemi yadsınmamalıdır. Bu durumun gerçekleşebilmesi için ders içi ve ders dışı etkinliklere aynı derecede önem

verilmeli, eğitim programının da bir gereği olarak, öğrenciler okul içi ve okul dışı yaşantıları ile bir bütün olarak geliştirilmelidir. Tetik (2008, s. 19) okulun yalnızca ders konularının öğretildiği bir yer olmadığını belirterek bu düşüncüyü desteklemektedir. Sosyal etkinlikler öğrencilerin zihinsel gelişiminin gerekli bir parçası olarak algılandığında, eğitim programının zorunlu bir parçası haline gelmektedir. Çünkü bireye söz konusu becerileri kazandırarak onu yaşama hazırlama işlevi, okullara ve eğitim programlarına yüklenmiş durumdadır (Hayırsever, 2010, s. 27). Okulda okutulan dersler, öğrencilerin eğitimi için her şeyi içermeyebilir. Bunları, yine eğitimin amaçları doğrultusunda geliştirecek olan ders dışı etkinliklerdir. Ders dışı etkinlikler yoluyla, klasik (donmuş) eğitim programlarının yetersizliği giderilir; öğrencilerin bedensel ve ruhsal gereksinimleri, yaşamsal sorunlar üzerinde, yaparak, yaşayarak öğretilir; öğrencilerin kişiliklerini geliştirmesi sağlanır (Karlı, 2006, s. 1).

Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'nde (Ek-2) (2005) yer alan, sosyal etkinliklerin amaçlarından biri “Kendini tanıyabilme, bireysel hedeflerini belirleyebilme, yeteneklerini geliştirebilme, bunları kendisinin ve toplumun yararına kullanabilme.” dir (s. 2). Ders dışı etkinliklerin önemli bir boyutunu oluşturan öğrenci kulüplerinin de programlarda yer alan ortak temel becerilerin gelişimine katkı sağlayabileceği düşüncesi bu araştırmanın çıkış noktasıdır.

Eğitim programı yalnızca öğretim programlarını içermemektedir. Eğitim programının uygulanması sırasında en az öğretim programları kadar etkin rolü olan ekstra programın önemi gözden kaçırılmamalıdır. Ekstra programın sınırlarında yer alan ders dışı etkinlikler; akademik, pratik ve yaşamsal bir değere sahiptir. İş, çalışma, yaparak ve yaşayarak öğrenme, ders dışı etkinliklerin özünü teşkil etmesi bakımından, ayrıca, eğitimin istediği yönde, doğal bir çalışmaya fırsat verir (Binbaşoğlu, 2000, s. 9). Günümüzün

eğitim anlayışında sıkça geçen “yaparak ve yaşayarak renme” şeklinin uygulanma ortamının sosyal kulüp etkinlikleriyle sağlanacağı söylenebilir. “Yaparak ve yaşayarak renme” anlayışının temel kaynağı olan yapılandırmacı model, Hotaman’ın (2008, s. 9) belirttiği gibi, öğrencinin eğitim sürecinde bazı temel becerileri edinerek, okul ve toplumsal yaşam içerisinde kendi kendine yeter etkin bir birey haline gelmesini sağlamak için her ders/disiplin alanının hizmet edeceği bazı temel beceriler belirlemiştir.

Öğrencilerin toplumsal yaşamdan kopuk olmasını engellemek ve onları yaşadıkları her ortamda etkin birer birey haline getirmek için, ğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirme noktasında katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırmanın sonuçlarıyla, ğrenci kulüplerinde yapılan etkinliklere dikkat çekileceği ve böylece etkinliklerin temel becerileri geliştirmeye yönelik de düzenlenebileceği düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın nemi

Okullarda, eğitim programı içerisinde yer alan ders dışı etkinliklerin kapsamında, çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Bunlardan biri olan ğrenci kulüpleri, öğrencilere okul içinde ve okul dışında farklı konularda etkinlik yapma imkânı sunmaktadır. Günümüzde eğitim ve öğretime bakış devamlı yenilenmektedir. Bu sebeple öğrencilerin eğitimi ve ğretimi sınıf içinde yapılan çalışmalarla sınırlandırılmamalıdır. Eğitim faaliyetlerinin sadece okul sınırları içinde yürütülüyor olması toplumun eğitime yönelmiş beklentilerinin gerçekleştirilmesini sağlamaktan oldukça uzak görünmektedir (şeyihoğlu ve Uzunöz, 2012, s. 11). Öğrencilerin yeteneklerini geliştirebilmeleri, öğrendiklerini kendi yaşamlarında uygulayabilmeleri ve topluma yararlı bireyler olabilmeleri açısından, çeşitlilik gösteren farklı ortamlarda, işbirliği yaparak renmeleri büyük önem taşımaktadır.

Başarı, ders içi etkinliklerin yanında ders dışı etkinliklerle de desteklenmelidir. Ders dışı etkinliklerden öğrenci kulüplerinde yapılması gereken etkinlikler, okul içinde yapılabileceği gibi okul dışına da taşabilmektedir. Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'nde (2005), öğrenci kulüplerinin; ders programlarının yanında öğrencide güven ve sorumluluk duygusu geliştirmeye, yeni ilgi alanları oluşturmaya ve beceri kazandırmaya yönelik bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda çeşitli çalışmalarının usul ve esaslarının düzenlendiği görülmektedir (s. 1). Dolayısıyla öğrenci kulübü etkinliklerinin, genellikle sınıf içi ile sınırlı kalan dersleri, ortak temel becerilerin geliştirilmesi açısından destekleyeceği söylenebilir.

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda öğrenci kulüp etkinliklerine yönelik çalışmaların yeniden düzenlenebileceği, ders dışı etkinlikler konusunda ve program geliştirmede farkındalık yaratabileceği düşünülmektedir. Araştırma sonuçlarının, ders dışı etkinliklerin planlanmasına, kulüp çalışmalarının daha etkili yürütülmesine ve öğretim programlarını destekleyecek biçimde düzenlenmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, öğrenci kulüplerinde yapılan etkinliklerin öğretim programlarında yer alan temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Böylece öğrenci kulüplerinde yapılan etkinliklerin, hangi temel beceriyi geliştirmede daha etkili olduğunu belirlemek amaçlanmıştır. Bununla birlikte öğrencilerin üye oldukları kulüpler ve gittikleri okul türleri ile öğretmenlerin danışmanı oldukları öğrenci kulübü, hizmet süreleri ve öğrenci kulüplerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumu değişkenlerinin görüşler üzerinde etkili olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır.

1.4. Problem Cümlesi

Öğrenci kulüplerinde yapılan etkinliklerin öğretim programında yer alan temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri nelerdir?

1.4.1. Alt problemler.

1. Öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre temel becerileri geliştirmede öğrenci kulüp etkinliklerinin etkililik düzeyi nedir?
2. Öğrenci kulüplerinde yapılan etkinliklerin;
 - Eleştirel düşünme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri, üye olunan kulübe ve okul türüne (devlet – özel) göre değişmekte midir?
 - Yaratıcı düşünme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri, üye olunan kulübe ve okul türüne (devlet – özel) göre değişmekte midir?
 - Araştırma becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri, üye olunan kulübe ve okul türüne (devlet – özel) göre değişmekte midir?
 - Problem çözme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri, üye olunan kulübe ve okul türüne (devlet – özel) göre değişmekte midir?
 - Karar verme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri, üye olunan kulübe ve okul türüne (devlet – özel) göre değişmekte midir?
 - Girişimcilik becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri, üye olunan kulübe ve okul türüne (devlet – özel) göre değişmekte midir?

- İletişim becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri, üye olunan kulübe ve okul türüne (devlet – özel) göre değişmekte midir?
- Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri, üye olunan kulübe ve okul türüne (devlet – özel) göre değişmekte midir?

3.Öğrenci kulüplerinde yapılan etkinliklerin;

- Eleştirel düşünme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri, danışmanlık yapılan kulübe ve hizmet sürelerine göre değişmekte midir?
- Yaratıcı düşünme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri, danışmanlık yapılan kulübe ve hizmet sürelerine göre değişmekte midir?
- Araştırma becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri, danışmanlık yapılan kulübe ve hizmet sürelerine göre değişmekte midir?
- Problem çözme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri, danışmanlık yapılan kulübe ve hizmet sürelerine göre değişmekte midir?
- Karar verme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri, danışmanlık yapılan kulübe ve hizmet sürelerine göre değişmekte midir?
- Girişimcilik becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri, danışmanlık yapılan kulübe ve hizmet sürelerine göre değişmekte midir?

- İletişim becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri, danışmanlık yapılan kulübe ve hizmet sürelerine göre değişmekte midir?
- Türkçeyi doğru güzel ve etkili kullanma becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri, danışmanlık yapılan kulübe ve hizmet sürelerine göre değişmekte midir?

4. Öğretmen görüşleri arasında, öğrenci kulüp etkinliklerinin “Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğine” uygun yürütüldüğünü düşünenler ve düşünmeyenler arasında anlamlı farklılık var mıdır?

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

- Konu alanı olarak, ders dışı etkinliklerin içerisinde yer alan öğrenci kulüpleri ve MEB’in öğretim programlarında yer alan temel becerilerle,
- Veri kaynağı olarak, 2012-2013 eğitim-öğretim yılının ikinci yarısında Uşak ilindeki merkez ortaokullarda öğrenim gören 2853 8. sınıf öğrencisi ve bu okullardaki öğrenci kulüplerinin danışman öğretmenleri ile,
- Veri toplama aracı olarak, “Öğrenci Kulüp Etkinliklerine Yönelik Öğrenci Görüşleri Anketi” ve “Öğrenci Kulüp Etkinliklerine Yönelik Öğretmen Görüşleri Anketi” ile sınırlı tutulmuştur.

1.6. Araştırmanın Varsayımları

Araştırma kapsamında örnekleme oluşturan öğrenci ve öğretmenlerin, veri toplama araçları olarak kullanılan anketlere içten ve doğru cevap verdikleri varsayılmaktadır.

1.7. Tanımlar

Ekstra Program: Okul dersleri dışında planlanan bütün yaşantıları içine alan programdır (Posner, 2004, s. 13).

Ders Dışı Etkinlikler: Okulda, dersler dışında, eğitimin amaçlarına uygun olarak, öğrencilerin ilgi ve gereksinimleri doğrultusunda, “kişiliklerini geliştirmek” için, okul yönetiminin bilgisi ve öğretmenin rehberliği altında yapılan, planlı, programlı, düzenli çalışmalardır (Binbaşoğlu, 2000, s. 2).

Öğrenci Kulübü: Öğrencilerin öğrenimleri boyunca bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda okul içi ve okul dışı etkinliklerde bulunmalarını sağlamak amacıyla oluşturulan grubu ifade eder (Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği, 2005, s. 2).

Temel Beceriler: Milli Eğitim Bakanlığının Öğretim Programlarında yer alan: Yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, araştırma ve sorgulama, problem çözme, karar verme, girişimcilik, iletişim ile Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerilerinden oluşmaktadır (MEB, 2006a, s. 5).

İKİNCİ BÖLÜM

ALANYAZIN TARAMASI VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırmanın dayandığı kuramsal temel ve araştırma konusuyla ilgili yurt içi ve yurt dışı çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Kuramsal Çerçeve

2.1.1. Eğitim programı.

Eğitim, zaman ve mekân yönünden kapsamlı, süreli ve çok boyutludur. Eğitimde, bilgi dâhil her türlü tecrübe üzerinde durulur; bu tecrübeler tesadüfî olabilir. Bireyin yaşam boyu süren eğitiminin; okulda, planlı ve programlı olarak yürütülen kısmı bireyin öğretimini oluşturur. Öğretim güdümlü, planlı, programlı ve desteklidir (Varış, 1985, s. 18). Eğitim ve öğretim birbirinden bağımsız düşünülemez. İki kavram alanı aynı olmasına karşın birbiriyle aynı anlamı taşımamaktadır. Ertürk'e (1982) göre eğitim, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci olarak tanımlanır. Eğitim, uzun ve geniş bir süreçte bireyin davranışlarında değişiklik yaratmayı hedefler. Senemoğlu (2011) okulların istendik öğrenmeleri, davranış bilimlerinin verilerinden yararlanarak kasıtlı ve verimli bir biçimde öğrencilere kazandırmaya çalışan kurumlar olduğunu belirtmektedir (s. 22). Diğer bir deyişle okullar, planlı bir biçimde istendik öğrenmelerin gerçekleşmesine yardım eden kurumlardır.

Okullar yükledikleri kasıtlı öğrenmeler oluşturma işini önceden hazırlanmış plan ve programlar aracılığıyla yürütmektedirler. Bu aşamada, davranış değişikliği oluşturma sürecine eğitim programı girmektedir. Eğitim programı, öğrenciye okulda ve okul dışı ortamlarda önceden planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneğidir. Eğitim programı, bu tanımı içerisine birçok alt birimi barındırmaktadır.

Öğretim programı ise bir dersin içeriği ve öğretimiyle ilgili okulda ya da okul dışında bireye kazandırılması planlanan tüm etkinlikleri içine alan yaşantılar düzeneğidir. Ders programı ise amaçlanan davranışların bir ders süreci içinde bireye nasıl kazandırılacağını gösteren tüm etkinliklerin yer aldığı plana verilen isimdir (Demirel, 2004, s. 6).

2.1.2. Ekstra Program.

Eğitim programına ait tanımlar incelendiğinde görülüyor ki öğretim programı ve ders programı bir derse özel hazırlanmış olup o derse ait kazanımların öğrencilere aktarılmasını sağlayacak planlar şeklinde düzenlenmiştir. Ancak okul yaşantısının daha geniş ve kapsamlı bir süreç olduğu söylenebilir. Bu nedenle eğitim programının hayata geçirilmesi sırasında çeşitlenerek yeni program şekillerini ortaya çıkardığı görülmektedir. Bu programlar: Resmi, uygulamadaki, örtük, ihmal edilen ve ekstra program şeklinde adlandırılır. Resmi program ya da yazılı program; içerik bazında ve içerik çizelgeleri, ders programları, program kılavuzu, ders planları, standartlar, hedefler listesi şeklinde hazırlanır. Uygulamadaki program ise, öğretmenlerin gerçekte ne öğrettiklerini ve bunun önemini öğrencilere nasıl aktardıklarını içerir. Örtük program, genellikle okul yetkilileri tarafından kabul edilmez ama öğrenciler üzerinde resmi programdan ya da uygulamadaki programdan daha derin ve sağlam bir etkiye sahiptir. İhmal edilen program, öğretilmeyen konulardan ve bu konuların neden ihmal edilmesi gerektiğine odaklanmayı sağlayan fikirlerden oluşur (Posner, 2004, s. 13-14).

Bu dört program türünün yanında ekstra programdan da bahsedilmektedir. Okul programının dışında yapılan etkinlikler için ekstra program kavramı kullanılır (Foster, 1925, s. 1). Okul dersleri dışında planlanarak yapılan tüm yaşantıları kapsayan programa ekstra program denir. Ekstra program, resmi programın doğasından ve öğrencilerin

ilgilerini karşılamaından dolayı, resmi programla zıtlaşır. Resmi programdan daha az önemli görünmesine rağmen birçok açıdan ondan daha önemlidir (Posner, 2004, s. 13).

2.1.3. Ders Dışı Etkinlikler.

Toplumun beklenti ve ihtiyaçları doğrultusunda öğrencilerin yetiştirilmesi, eğitimin amaçlarının gerçekleştirilmesi ve öğrencilerin hayatın içinde var olabilmesi için derste yapılanlar kadar ders dışında yapılacak faaliyetlerin de önemli olduğu düşünülmektedir.

2.1.3.1. Ders dışı etkinliklerin tanımı ve kapsamı.

Ders dışı etkinliklerin tanımı hakkında birçok görüş bulunmaktadır. Köse'ye (2004, s. 1) göre ülkemizde ders içi etkinlikler daha çok bilişsel düzeyde yapılmakta ve çoğunlukla bilişsel davranışlar kazandırılmaktadır. Bu tür davranışlar da bireyin öğrendiklerini yaşama aktarmada güçlük çekmesine neden olmaktadır. Bundan dolayı, bireylere verilen eğitimle gerçek yaşam arasında kopukluk olduğu, genellikle eğitimciler tarafından eleştiri konusu olmaktadır. Ders dışı etkinlikler, belki de çocuğun bilişsel düzeyde kazandığı davranışların uygulanmasını kolaylaştıran ve onları yaşama hazırlayan etkinlikler olarak adlandırılabilir. Ders dışı etkinlikler; sportif etkinlikler, sanat etkinlikleri, kültürel etkinlikler, toplantılar veya törenler, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinden yararlanma, eğitsel kol etkinlikleri ve öğrenci kulüpleridir. Binbaşoğlu (2000), ders dışı etkinlikleri, "Okulda, dersler dışında, eğitimin amaçlarına uygun olarak, öğrencilerin ilgi ve gereksinimleri doğrultusunda, 'kişiliklerini geliştirmek' için, okul yönetiminin bilgisi ve öğretmenin rehberliği altında yapılan, planlı, programlı, düzenli çalışmalardır." şeklinde tanımlamıştır (s. 9). Öğretim sınıf ve okulda olduğu kadar, okul dışı etkinlikler yoluyla da oluşmaktadır. Planlı ve düzenli bir biçimde yapılan etkinlikler öğrencinin yeni ve istendik davranışlar edinmesine yardımcı olur (Bilen, 1982, s. 51).

Ders dışı etkinlikler, eğitimin amaçlarına uygun olarak ders dışında okulda ve okul dışında yapılan eğitim-öğretim çalışmalarının tümünü kapsar. Ders dışı etkinlikler de okul programının bir parçasıdır. Bu çalışmalarda da, okul yönetiminin bilgisi ve öğretmenlerinin rehberliği söz konusudur. Okulda dersler, her ne kadar öğretim programlarına ve öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerine göre yapılırsa da, bunların ulaşamadığı noktalar olabilir. Bu noktalara ulaşmak ve öğrencilerin, özellikle mesleki kişiliklerinin gelişmesine yardım edecek bilgi, beceri ve alışkanlıkları kazandırmak, ders dışı etkinliklerle gerçekleşir (Binbaşoğlu, 2000, s. 9-10). Okul kültürünün felsefesini yansıtan tüm bu etkinlikler, resmi programı zenginleştirmek için bir ihtiyaç nedeniyle oluşturulmuştur. Ders dışı etkinliklere katılan öğrencilerin birlikte çalışmayı, düşünmeyi, planlamayı, grupta beraber karar almayı öğrendiği; ayrıca düşünme ve araştırma becerilerini geliştirdikleri görülmüştür (Keser, Akar ve Yıldırım, 2011, s. 810-835). Buradan yola çıkarak ders dışında yapılan etkinliklerin öğrencilerde yeni beceriler kazandıracığı gibi derslerde kazandırılması beklenen becerileri geliştirmede de katkısının olabileceği söylenebilir.

Türk Milli Eğitim sisteminde, ders dışı etkinlikler “Sosyal Etkinlikler” adı altında yer almaktadır. Sosyal etkinlik; öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmaları ile her türlü gezi, yarışma, yayın, gösteri, tiyatro, spor, münazara ve benzeri diğer etkinlikleri ifade eder (Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği, 2005, s. 2).

2.1.3.2. Ders dışı etkinliklerin amacı ve önemi.

Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği’ne (2005) göre sosyal etkinliklerin amacı, Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak; öğrencilerin Atatürk İlke ve İnkılâplarına, Anayasanın başlangıcında ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı yurttaşlar olarak yetişmelerine, yeteneklerini geliştirerek gerekli donanımı kazanmalarına

katkıda bulunmaktır (s. 2). Yönetmelikte yer alan açıklamada dikkat edildiğinde, öğrencilerin bütün olarak her yönden gelişmelerinin hedeflendiği görülmektedir.

Ders dışı etkinlikler, eğitimin birçok amacını karşılar. Ders dışı etkinliklerin önemi ve değeri konusunda yapılan bütün araştırmalarda tüm bunlar söz konusu edilmiştir. Ders dışı etkinlikler, öğrencinin toplumsallaşmasına, ilgi ve gereksinimleri doğrultusunda çalışma alışkanlığı kazanmasına ve kişiliğinin gelişmesine yardım eder. Derslerle ders dışı etkinlikler arasındaki ayrılık, amaçlar bakımından değil, kullanılan araçlar ve yöntemler bakımındandır (Binbaşıoğlu, 2000, s. 10-11).

İlköğretim ve Ortaöğretim Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'nde (2005) ise sosyal etkinliklerin amaçları şu şekilde sıralanmaktadır:

Öğrencilere;

- İnsan haklarına ve demokrasi ilkelerine saygı duyabilme,
- Kendini tanıyabilme, bireysel hedeflerini belirleyebilme, yeteneklerini geliştirebilme, bunları kendisinin ve toplumun yararına kullanabilme,
- Çevreyi koruma bilinciyle hareket edebilme,
- Kendine ve çevresindekilere güven duyabilme,
- Planlı çalışma alışkanlığı edinebilme, serbest zamanlarını etkin ve verimli değerlendirebilme,
- Girişimci olabilme ve bunu başarı ile sürdürebilme, yeni durum ve ortamlara uyabilme,

- Savurganlığı önleme ve tutumlu olabilme,
- Bireysel farklılıklara saygılı olabilme; farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerleri hoşgörü ile karşılayabilme,
- Aldığı görevi istekle yapabilme, sorumluluk alabilme,
- Bireysel olarak veya başkalarıyla iş birliği içinde çevresindeki toplumsal sorunlarla ilgilenebilme ve bunların çözümüne katkı sağlayacak nitelikte projeler geliştirebilme ve uygulayabilme,
- Grupça yapılan görevleri tamamlamak için istekle çalışabilme ve gruba karşı sorumluluk duyabilme gibi tutum, davranış becerilerin kazandırılmasına çalışılır (s. 2-3).

Bunların yanında okul programlarını zenginleştirmek, çevreyi tanımak, diğer insanlara ve fikirlere değer vermek, okulun rutinleşmiş havasını değiştirmek gibi ilave birçok amaçtan da söz edilebilir (Köse, 2003, s. 40). Eğitsel etkinlikler, eğitim programının önemli parçasıdır; öğrencilerin eğitimine büyük yarar sağlayabilirler; birçok ruhsal gereksinmelerini karşılayabilirler. Öğrenciler, eğitsel etkinlikler yoluyla kendilerini yönetme alışkanlıkları kazanarak demokratik yaşama hazırlanabilirler; kültürel değerleri benimsemenin yanında, yeni değerler geliştirebilirler. Yeni değerlere karşı hoşgörüyü öğrenebilirler. Kültürel etkinlikler, öğrencilerin ilgisini ve merakını doyurabilir; etkin katılmalarını sağlayabilir; onları geleneksel kalıplardan kurtarabilir (Başaran, 2006, s. 339).

Öğretim sürecinde öğretmen ve öğrencilerin plan ve hazırlıkları yeterli düzeyde olsa bile öğrencilere kazandırılması gereken hedef ve davranışların ders süresince gerçekleşmesi istenilen düzeyde olmayabilir. Ayrıca öğrencilerin dersler işlenirken

aldıkları veri ve malumatları kendi zihinlerinde yeniden yapılandırarak ve bunlara öznellik kazandırarak kendi bilgileri üretme ayrıca bu bilgileri yerinde ve zamanında kullanabilme kabiliyetlerini geliştirebilme açısından ders dışı etkinlikler oldukça önemlidir (Albayrak, Yıldız, Berber ve Büyükkasap, 2004, s. 13). Planlı ve düzenli bir şekilde görevli uzmanlar eşliğinde yapılan ders dışı etkinlikler, eğitimin amaçlarına ulaşılmasını kolaylaştırmaktadır. Ders dışı etkinliklerin liderlik, öğrenci yöneticiliği, meslek seçimine teşvik etme, bir üst öğrenime devam etmeyi özendirme, akademik başarıyı yükseltme gibi işlevleri de bulunmaktadır. Özellikle liderlik konusunda; sadece öğrencilerin etkinliklerde yöneticilik görevlerini üstlenmelerini sağlama değil, aynı zamanda geleceğin yöneticilerini yetiştirme söz konusudur. Ayrıca, ilgi duydukları ve yetenekli olduklarına inandıkları ders dışı etkinliği yaparken, onu ileride meslek olarak düşünebilirler (Köse, 2003, s. 42).

Görülmektedir ki bahsi geçen etkinlikler, öğrencilerin eğitim yaşamlarına çok yönlü etkide bulunmaktadır. Sosyal etkinliklere katılan öğrenciler kendileri ve sınıf arkadaşlarıyla daha olumlu ve anlamlı bağlar kuracaklardır. Bu tür etkinlikler, akademik konularda birlikte çalışma alışkanlığını kazandırır ve çocuklar arasında günbegün gelişen sosyal etkileşimleri artırır. Görülen istendik davranışlar üzerinde durulduğunda daha da olumlu alışkanlıklar gözlenir (Yıldırım, 2010, s. 1083). Ders dışındaki etkinliklerde yer alan öğrencilerin çevreleriyle kurdukları iletişimin grup çalışmalarlarıyla gelişen etkileşim sayesinde artacağı vurgulanmaktadır.

Okullardan, bilginin iletilmesindeki geleneksel rolünün yanında, öğrencilerin duyuşsal ve sosyal olarak gelişmeleri, doğruyu yanlıştan ayırt edebilmeleri ve olumlu tutum ve davranışlar geliştirebilmeleri için sosyal olanaklar yaratmaları beklenmektedir (Gültekin, 2007, s. 73). Okullarımız bireyi sadece yaşamı kazanması için eğitmez, aynı zamanda kişileri hayatta yaşamaya da hazırlar. Hatta hayata hazırlamaktan öte gerçek hayatı birebir tecrübe etme imkânı vermelidir. Özellikle ders dışı zamanlarda boş zamanı

kullanmakta gereksinim duyulan tüm becerileri vermek ve geliştirmek için en ideal yer okullardır. Öğrencilerin sorumluluk alma, birlik ve beraberlik içinde çalışabilme, dostluk ilişkilerini geliştirme, dinlenme, eğlenme, sosyal ilişkilerini genişletme, her şeyden önemlisi kendilerini ve çevreyi tanıma imkânlarını boş zaman faaliyeti olarak uğraşacakları okullarında sporla elde edeceklerdir (Akgül, Görâl, Demirel ve Üstün, 2012, s. 19). Yapılan faaliyetlerde, öğrenciler sorumluluk alarak girişimde bulunmayı ve bir şeyler yaratmayı, birlikte çalışarak iletişim yönlerini geliştirmeyi, eleştirmeyi ve eleştiriye açık olmayı öğrenebilirler.

Çağdaş eğitimde önemli olan, kişinin, kendi eğitiminde kendisinin rol almasıdır. Ders dışı etkinlikler, çocuğun düşünmesine, karar vermesine, bir işi yapmasına ve sonuçlandırmasına imkân vermektedir. Okul ve ders dışına kayan etkinlikler, tıpkı ders içindeki etkinlikler gibi öğrencinin karşısına çıkan problemleri çözerken gerekli kararları almasına yardımcı olabilir (Binbaşıoğlu, 1994, s. 241-242).

Resmi program dışı etkinlikler, çocuğa yaşamı olduğu gibi yaşatan ve bir öğretmene birçok faydalı bilgiler verebilen sahici bir durumdur. Ders dışı etkinlikler öğrencilere neleri yapmalarını ve neleri yapmamalarını gösterebileceğimiz bir imkânı bize sunar. Öğrencilerin kendi etkinliklerini ve özgürlüklerini kullandıkları ve bu yolla yaratıcı enerjilerinin ifade olanağı bulduğu bir program grubudur. Öğrenciler grupla beraber çalışmayı öğrendikleri gibi tek başlarına bir ürün ortaya koymayı da öğrenebilirler. Çocuğun potansiyel yeteneklerinin ortaya çıkması için fırsatlar yaratırken; eğitimciler için de çocuğa yönelik rehberlik çalışması niteliğindedir. Öğrencinin mesleki yaşamına doğru onun hazırlanmasına yardımcı olur; öğretmen ve öğrencinin kaynaşması anlamına gelir (Hesapçıoğlu, 1994, s. 345).

Okulda düzenlenen sosyal etkinliklerin, eğitsel açıdan birçok önemli sonucu bulunmaktadır. “Örneğin sosyal etkinliklere katılmak öğrencinin okula ve derse karşı ilgisini arttırmakta, akran etkileşimini ve işbirliğini güçlendirmekte ve okulu bırakma oranlarını azaltmaktadır” (Holloway, 2002’den akt. Sarı ve Cenkseven, 2008, s. 5). Bu durum, sosyal etkinliklerin, Milli Eğitim Temel konusunda yer alan, “...birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak...” temel amacına hizmet ettiğini kanıtlamaktadır. Sosyal etkinlikler aracılığıyla okula karşı olumlu tutum geliştiren öğrencinin, derslerine de daha çok çalışacağı söylenebilir. Üstelik etkinlikler aracılığıyla enerjisini dışa vuran, rahatlayan ve böylece daha az disiplin problemi yaratan öğrenci, ders çalışırken dikkatini de daha rahat toparlayabilecektir. Öğrencinin okulu sevmesinde, isteyerek öğrenmesinde ve başarılı bir kişilik oluşturmasında güdülenmesinin önemli bir yeri vardır (Eroğlu, 2008, s. 14). Dolayısıyla sosyal etkinliklerin hem ders içindeki öğrenmelere katkı da bulunacağını hem de öğrenciyi ders çalışması için motive edeceğini söylemek mümkündür. Ders dışı etkinlikler ile ders programı etkinliklerinin arasında uygun bir denge sağlama konusunda öğrencilere yardım edilmesi gerekir (Foster, 1925, s. 24).

Sosyo-kültürel uğraşlar, program geliştirme sürecini doğrudan veya dolaylı olarak besleyen destek etkinliklerdir. Bu etkinlikler, öğrencilerin kendi aralarındaki etkileşim ve iletişimi geliştirmede katkı sağlarlar. Kuşkusuz, eğitim amaçlarının gerçekleşmesinde, etkin rol oynayabilirler (Varış, 1998, s. 14). Sarı ve Cenkseven (2008) de insan faktörünün büyük önem taşıdığı kurumlar olan okullarda çocuklara sunulan öğretimin kalitesi kadar, okulun genel ortamının özelliklerini yansıtan yaşam kalitesinin de oldukça önemli olduğunu belirterek okulların çocukların akademik gelişimleri kadar sosyal ve kişisel gelişimlerinden, diğer bir deyişle “bir bütün” olarak gelişimlerinden sorumlu olduklarını vurgulamışlardır (s. 6).

Ders dışı etkinlikler, öğrencilere demokratik yaşamın gerektirdiği tutum ve davranışları kazandırır. Çocuk ve gençlerin eğitimlerine yönelik ders dışı eğitsel çalışmaların yurttaşlık ve demokrasi eğitimindeki rolü büyüktür. Öğrencilerin demokrasi kavramını anlamalarını, demokratik davranış kazanmalarını sağlayacak en önemli çalışma bu faaliyetlerdir (Karslı, 2006, s. 32). Okul demokratik uğraşlara bir ortam olmalıdır. Demokrasilerde eğitim, sağlıklı bir yarışma kadar, verimli bir işbirliği alışkanlığı geliştirmelidir. Okulda çocuk, öğrenci birlikleri yoluyla başkaları ile birlikte çalışma alışkanlığı edinir (Tezcan, 1985, s. 101-102). Demokratik yaşamın öğrencilere yaşayarak kavratılabilmesi için ders dışında yapılan birçok etkinlik zengin ortamlar sunmaktadır.

Ders dışı etkinlikler, akademik, pratik ve yaşamsal bir değere sahiptir. Derslere bağlı olma zorunluluğu yoktur. İş, çalışma, yaparak ve yaşayarak öğrenme, ders dışı etkinliklerin özünü teşkil etmesi bakımından, ayrıca, eğitimin istediği yönde, doğal bir çalışmaya fırsat verir. Bu da ayrıca eğitsel bir değer taşır (Binbaşıoğlu, 2000, s. 13). Ders dışı etkinlikler okul içi ve dışındaki yaşantıların geniş bir kısmını kapsadığı için, öğrencilere yönelik yararları çok yönlü olmaktadır.

2.1.4.Öğrenci Kulüp Etkinlikleri.

Ders dışı etkinliklerin önemli ve geniş bir kısmında öğrenci kulüpleri yer alır. Eğitim programında gösterilen derslerin yanı sıra okul, eğitsel kol çalışmaları yapar; anma, kutlama ve kültürel etkinlikleri düzenler; yetiştirici tamamlayıcı kurslar açar. Bunlar, nitelik ve çeşitlilik yönünden öğrencilere, derslerin gerektirdiği eğitim etkinliklerinden daha zengin eğitim yaşantılarını kazandırabilirler (Başaran, 2006, s. 331). İlk ve ortaöğretim yönetmeliklerinde çeşitli eğitsel kolların kurulması ve bunların öğretmenler tarafından yönetilmesinden bahsedilir. Bu kolların örneğin, temizlik, kitaplık, sağlık, ağaçlandırma, hayvanları koruma, temsil ve folklor, oyun ve spor, beslenme, trafik, turizm

gibi konularda kurulması öngörülmüştür. Yapılan çalışmaların öğretmenlerin rehberliğinde yürütüleceği belirtilmiştir (Tezcan, 1985, s. 318).

Başaran (1994) eğitsel kolları, “Eğitimin amaçlarından bir kesimini gerçekleştirmek için, ilgi ve istek duyulan bir konuda, ders saatlerinin dışında, eğitsel etkinlikler düzenleyen ve yürüten öğrencilerden oluşan kümedir.” şeklinde tanımlamıştır (s. 94). Eğitsel kollar “öğrenci kulüpleri” olarak değiştirildikten sonra Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği’nde (2005) “Öğrencilerin öğrenimleri boyunca bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda okul içi ve okul dışı etkinliklerde bulunmalarını sağlamak amacıyla oluşturulan grubu ifade eder.” şeklinde tanımlanmıştır (s. 1). Binbaşıoğlu (2000, s. 48) ise öğrenci kulüplerini, okulda aynı ya da benzer konular üzerinde çalışmak isteyen kimselerin bir araya gelerek oluşturdukları düzenli biçimde örgütlenen öğrenci birlikleri şeklinde tanımlanmaktadır. Öğrenci kulüpleri, Oğuzkan’ın (1974) Eğitim Terimleri Sözlüğünde de şöyle yer almaktadır: “Okullarda sınıf dışı eğitim etkinliklerinden bir bölümünün gerçekleştirilmesi için, ortak ilgileri bulunan, istekli öğrencilerce kurulan ve bir kılavuz öğretmenin gözetimi altında doğrudan doğruya öğrenci başkanlarınca yönetilen eğitsel kuruluşlardır.” (s. 65).

Bütün bu tanımlardan yola çıkarak öğrenci kulüplerinin; öğretmen rehberliğinde ders konuları dışında ancak dersleri destekleyici nitelikte çeşitli amaçlar edinilerek, özel bir zaman dilimi içerisinde öğrencilerin beklentileri doğrultusunda yapılan çeşitli etkinliklerin düzenlendiği gruplar olduğu söylenebilir.

2.1.4.1. Öğrenci kulüp etkinliklerinin tarihsel gelişimi.

Türk eğitim tarihi incelendiğinde eğitim programlarında eğitsel kol etkinlikleri konusuna 1900’lü yıllara kadar rastlanmamaktadır. Ancak 1908 yılından sonra Milli Eğitim Teşkilatı’nın günün şartlarına ve ihtiyaçlarına uygun şekilde yeniden düzenlendiği

görülmektedir (Şahan, 1995, s. 11). Ardından Cumhuriyet döneminde çıkan program ve yönetmeliklerde eğitici kol çalışmalarına her zaman önem verilmiştir. İlköğretim okullarında 1929 yılında “İlk Mektepler Talimatnamesinde eğitici kollara, Terbiye ve Tedris olarak geçmektedir. 1930 yılında hazırlanan “Köy Mektepleri Müfredat Programı’na” göre haftada iki saat okutulan Yurt Bilgisi dersinde değişik eğitici kol çalışmaları yapılmıştır (Şahin, 1995, s. 29).

1940’lı yıllarda açılan köy enstitülerinde "eğitsel kol" adı altında yürütülen, kendi tüzüklerine göre yönetilen ve ayrı ayrı eğitim kurumu gibi çalışan kollardan bazıları şu şekildedir:

- Eğitim Kolu,
- Yayın ve Dergi Kolu,
- Temsil ve Eğlence Kolu,
- Gezi ve İnceleme Kolu,
- Spor Kolu,
- Fotoğrafçılık Kolu,
- Kooperatif Kolu,
- Köycülük Kolu,
- Kitaplık Kolu,
- Müzik Kolu (Candoğan, 1994, s. 26-27).

1962 İlkokul Program Taslağı’nda önceki programlardan farklı olarak haftalık ders dağıtım çizelgesinde eğitici kol çalışmaları için uzun günlerde (Eylül, Ekim, Mart, Nisan Mayıs ve Haziran ayları) bir ders saati (60 dakika) ayrıldığı; kısa günlerde ise (Kasım, Aralık, Ocak, Şubat ayları) böyle bir sürenin ayrılmadığı belirtilmiştir (Şahin, 2001, s. 25). 1962 yılına kadar olan uygulamalarda, daha önceki yıllarda da olduğu gibi programlarda

yer verilmeden kurulan eğitici kolların sayılarının bugünkü kadar olmadığı, ancak mevcut eğitici kolların bugünkü eğitici kollarla amaç ve içerik bakımından benzer oldukları görülmektedir. İlköğretim müfettişleri bu yıllarda eğitici kol çalışmalarının yetersizliği üzerine durmuşlardır (Arslantaş, 1989, s. 9).

Karataş (2002), 1970’teki “Yedinci Milli Eğitim Şurası”, doğrultusunda iki kademeli olan ortaöğretimin birinci kademesinde genel öğretimin yapılacağı belirlendiğini ve ders dışı kol çalışmalarının ikinci devrenin çeşitli programlarına yol göstermesinin istendiğini belirtmiştir. 1972 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişleri 1972 yılındaki toplantılarda eğitici kolların amaçlarına uygun çalışmalar yapmışlardır (s. 104).

1975 İlkokul programında Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerine ek olarak konulan 60 dakikalık eğitici çalışmalar öğretmenli olup, kapsadıkları konular şu şekildedir:

- Kitap okuma,
- Sınıfça ders gezisi yapma,
- Okulda konferans dinleme,
- Temsil, müsamere ve film seyretme,
- Okul bahçesinde tarım işleriyle uğraşma,
- Ders aracı yapma,
- Müzik ve beden eğitimi faaliyetlerine katılma,
- Bayram töreni hazırlıkları ve sosyal kol çalışmaları (Cicioğlu, 1985, s. 108).

1981-1982 öğretim yılında ilkokulların haftalık ders saatleri içerisinde bir saat “Eğitsel Çalışmalar” yer almaktadır. Bu derste öğrenciler gruplandırılarak Kızılay, gençlik, trafik, temizlik vb. kollarda eğitilmektedir (Akyüz, 2007, s. 350). 06.06.1983 tarihinde yayımlanan 2140 sayılı Tebliğler Dergisindeki “İlköğretim Lise ve Dengi Okullar Eğitici

Çalışmalar Yönetmeliği'nde", eğitici çalışmaların okul içinde ve dışında her türlü imkândan yararlanılarak eğitici kollar vasıtasıyla yürütüleceği belirtilip, eğitici kolların hangi kolları içerdiği ve işleyişinin nasıl olacağı ile ilgili esaslara yer verilmiştir. Eğitici çalışmalar için ders programlarında belirtilen süre 1987-1988 öğretim yılında kaldırılmış bu çalışmaların dersler dışında yapılması zorunluluğu getirilmiştir (Şahan, 1995, s. 17).

13.1.2005 tarih 25699 sayılı resmi gazetede; Şubat 2005 tarih ve 2569 sayı ile yayınlanmış tebliğler dergisinde yer alan "Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'nde" eğitsel kolların adı öğrenci kulübü şeklinde değişmiştir. Günümüzde öğrenci kulüp etkinlikleri bu yönetmelik çerçevesinde yapılmaktadır. Söz konusu yönetmelikte "Öğrenci kulübü Çalışma Esasları" bölümünde 2008 yılında yapılan değişiklikle "Öğrenci kulübüyle ilgili işlerin planlanması ve yürütülmesi, danışman öğretmenin gözetiminde ders saatleri dışında öğrencilerce gerçekleştirilir." maddesine yer verilmiştir (Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği, 2005, s. 5).

Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün 19.06.2012 tarihli ve 9596 sayılı yazısındaki "İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesinin" (Ek-3) 2012-2013 Eğitim ve Öğretim yılından itibaren birinci ve beşinci sınıflardan başlanmak üzere kademeli olarak uygulanmasına karar verilmiştir (MEB, 2012, s. 1). 4+4+4 eğitim sistemiyle gelen bu ders çizelgesinde sosyal etkinlikler için ayrı bir ders saatinin olmadığı görülmektedir. Bu çizelgeye göre, öğrenci kulüp etkinliklerinin ayrı bir ders saatinde yapılamayacağı, dolayısıyla çalışmaların kısıtlı olacağı söylenebilir.

2.1.4.2. Öğrenci kulüp etkinliklerinin amacı ve önemi.

Gerek ders içinde gerekse ders dışında okul bağlantılı yapılan her etkinlik mutlaka öğrencilerin lehine bir amaç güder. Akademik kulüplerin kuruluş amacı, okulun müfredat programlarını desteklemeye, zenginleştirmeye ve öğrencilerin göstermiş oldukları ilgileri

tatmin etmeye yöneliktir; aynı zamanda bu kulüpler, öğrencilere az bulunacak, değerli araştırma olanakları verirler, fakat dersle doğrudan ilgili değildirler (Hesapçioğlu, 1994, s. 346).

Öğrenci kulüpleri, eğitimin amaçlarının daha kolay bir biçimde gerçekleşmesine yardım etmeyi amaçlar. Öğrenci kulüplerinin amaçları şunlardır:

- Öğrencide ortaya çıkan ilgileri derinleştirmek ve bunların sürekliliğini sağlamak;
- Okula, çevreye ve toplumsal kümelere hizmet etme olanakları sağlamak;
- Sınıf içi çalışmalarını doğal yoldan desteklemek ve geliştirmek;
- Toplumsal duygu ve düşünceleri geliştirerek, öğrenciye iyi alışkanlıklar kazandırmak; bu etkinlikler yoluyla öğrencilerde “seçme”, “seçilene uyma”, “girişkenlik” gibi yetenekleri geliştirmek ve küme çalışmasıyla ilgili teknikleri öğretmektir (Binbaşoğlu, 2000, s. 49).

Öğrenci kulüplerinin başlı başına bir eğitim-öğretim yolu olduğu kadar okul yaşantısının hemen hemen tamamına yayılarak, eğitim-öğretim sürecine zenginlik kattığından bahsedilebilir. Öğrenciler, eğitici kollar ve diğer ders dışı etkinliklerle ilgilerini, özel yeteneklerini ve kişiliklerini geliştirme olanağı bulurlar. Demokratik yönetimin ve iş yaşamının gerektirdiği bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıkları bu etkinlikler içinde yaşayarak öğrenirler (Alıcıgüzel, 2003, s. 314). Kulüp kapsamında ve ders dışı faaliyetlerde bağımsız ve inisiyatif kullanarak çalışmalara katılan öğrenci, grup çalışmalarında kendini öz değerlendirmeye tabi tutabilir. Bu şekilde tavırlarını kontrol altına alabilir ve gruptaki çalışma arkadaşlarına karşı daha nazik davranışlar sergiler. Eğitsel kulüp çalışmalarında öğrenci üzerine aldığı ferdi görevler için araştırma, düşünme ve yorum yapma imkânı bulur. Eğitsel faaliyetler ders havasından uzak ve müfredat, ders

konuları gibi kalıpların dışında olduğu için düşünme ve yorumlama için daha geniş bir alan şansı tanımaktadır (Koçinalı, 2008, s. 17). Böylece öğrenciler daha özgür düşünebildiği için daha yaratıcı olabilirler. Eğitsel uğraşlara katılan bir çocuk, bir yandan okulda öğrendiklerinin günlük yaşamda ne şekilde olduğunu görmekte, bir yandan da çeşitli kişi ve gruplarla bir arada çalışma, onlarla işbirliği yapma, öğrendiklerini yeni bir duruma uygulama, inceleme ve gözlem yapma yollarını öğrenme gibi çeşitli özellikler de kazanmaktadırlar (Kısakürek, 1979, s. 57). Anlaşıyor ki öğrenciler, katıldıkları etkinlikler ile hem bireysel hem de grupla aktif bir şekilde öğrenebilirler.

Eğitsel kollar; toplumsallaşamayan, içine kapanık, arkadaşı olmayan yalnız çocuklar için iyi bir eğitim fırsatı olmakta ve eğitsel kollarda yapılan çalışmalar okulun sınırlarını aşarak çevreye ulaştığı için okulu topluma benimsetebilmektedir. Bir nevi eğitsel kollar okul hayatı ve okul dışındaki hayat arasında oluşmuş duvarları ortadan kaldırmaktadır. Ayrıca öğrenciler derslerde öğrendiklerini, eğitsel kollarda yapılan çalışmalarda uygulama olanağı bularak okula bağlanabilir ve birlikte çalışma, iletişim, öğrenme, araştırma gibi yetenekler bu çalışmalar yoluyla gelişebilir (Başaran, 2006, s. 339). Görüldüğü gibi eğitsel kolların yani şu anki adıyla öğrenci kulüplerinin, öğrencileri araştırmaya teşvik edebileceği ve onların iletişim yönlerini kuvvetlendirebileceği söylenebilir.

Sosyal etkinlikler ve öğrenci kulüp etkinlikleri sırasında öğrencilerin birbirleriyle olan iletişim ve etkileşimlerinin artacağı gibi, kendi kendilerini yönetme çalışmaları içerisinde kazanacakları birlikte iş yapabilme, toplum yaşamında etkin rol oynayabilme gibi yeteneklerinin de artabileceği unutulmamalıdır (Apaydınlı ve Şentürk, 2012, s. 71). Öğrenciler hem kendilerini bir birey olarak görebilirler hem de çevrelerine bir birey olduklarını gösterebilirler. Öğrenciler, ders dışı sosyal kulüp çalışmalarlarıyla seçmeyi,

seçilmeyi, birlikte iş yapabilmeyi, sorumluluk almayı ve paylaşmayı öğrenir. Sosyal kulüp çalışmaları ile okulda yapılan faaliyetlerin pek çoğu, temsil koro, spor yarışmaları gibi çalışmalar, ders içi faaliyetlerle sıkı sıkıya ilgilidir. Sosyal kulüp çalışmaları öğrencilerin problemlerini çözmelerine yardımcı olarak öğrencileri rahatlatır. Derslerinde başarısı düşük olan öğrenciler sosyal kulüp çalışmaları ile başarısını arttırabilirler (Karşlı, 2006, s. 32).

Derslerde sınıflara ayrılan öğrenciler sadece kendi yaşlıları ya da istisnai olarak birkaç yaş büyük veya küçükleri ile öğrenim görme şansına sahip olmaktadır. Eğitsel kulüplerde ise, sınıflandırma sadece o kulübü seçen öğrencilere göre yapılmaktadır. Dolayısı ile farklı yaş gruplarındaki; ancak ilgi ve beklentileri aynı yöndeki öğrencilerin bir arada bulunarak çalışmaları mümkündür. Bu şekilde öğrenciler kendilerinden büyüklerle çalışarak onların bilgi ve deneyimlerinden faydalanabilecek, küçükleri ile de bildiklerini paylaşma imkânı bulabilecektir. Aynı zamanda farklı yaş grubundaki öğrenciler sevgi ve saygı ortamında çalışmayı öğrenmiş olacak ve bu şekilde iletişim bağları güçlenecektir (Koçinalı, 2008, s. 26). Bu farklı ortam öğrenciler için yeni ve merak uyandırıcı nitelik taşıyabilir; bununla beraber öğrencilerin özgüvenlerini geliştirebilir.

2.1.4.3. Öğrenci kulüplerinin işleyişi.

Öğrenci kulüplerinin işleyişi, Milli Eğitim Bakanlığının, 13.01.2005 tarihli ve 25699 sayılı resmi gazetesinde ve Şubat 2005 tarihli 2569 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanan İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği' ne göre sağlanmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği, 14/06/1973 tarihli ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 62'nci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır. Yönetmelikte öğrenci kulüpleriyle ilgili konular 10.

maddede yer almaktadır. Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'ne göre, öğretim yılı başladıktan ve sınıf temsilcileri seçildikten sonra, sınıf temsilcileri ile okul yönetici ve öğretmenlerinin katılacağı toplantıda; kurumun türüne, seviyesine, imkân ve şartlarına; çevrenin ekonomik, sosyal, kültürel ve coğrafi özellikleriyle öğrencilerin sınıf seviyesine göre, öğrenci kulüplerinden gerekli görülenlerine ya da öğrencilerin istekleri doğrultusunda farklı kulüplerin kurulmasına karar verilir (Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği, 2005, s. 1).

Yönetmelikte, bir öğrenci kulübünü oluşturacak öğrencilerin sayısına ilişkin sınırlama bulunmamaktadır. Ama okuldaki her öğrencinin en az bir öğrenci kulübüne girmesinin esas olduğu bildirilmektedir (Başaran, 1994, s. 94). Öğrenci kulüplerinin çizelgesi yönetmelikte (Ek-4) şu şekildedir:

- Kültür ve Edebiyat Kulübü
- Yayın ve İletişim Kulübü
- Müzik Kulübü
- Resim Kulübü
- Halk Oyunları Kulübü
- Tiyatro Kulübü
- Kütüphanecilik Kulübü
- Sivil Savunma Kulübü
- Gezi, Tanıtma ve Turizm Kulübü
- Çevre Koruma Kulübü
- Satranç Kulübü
- Hayvanları Koruma Kulübü
- Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma, Çocuk Esirgeme, Kızılay ve Benzeri Kulüpler

- Sağlık, Temizlik, Beslenme ve Yeşilay Kulübü
- Havacılık Kulübü
- Spor Kulübü
- Bilim-Fen ve Teknoloji Kulübü
- Fotoğrafçılık Kulübü
- Trafik Güvenliği ve İlk Yardım Kulübü
- Kùltür ve Tabiat Varlıklarını Koruma ve Okul Müzesi Kulübü
- İzcilik Kulübü
- Bilinçli Tüketici Kulübü
- Kooperatifçilik Kulübü
- Meslek Tanıtma Kulübü
- Demokrasi, İnsan Hakları ve Yurttaşlık Kulübü
- Engellilerle Dayanışma Kulübü
- Yeşili Koruma Kulübü
- Çocuk Hakları Kulübü
- Felsefe Kulübü
- Denizcilik Kulübü (Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği, 2005, s. 16).

Öğrenci kulüpleri okuldaki olanaklara ve çevre şartlarına göre değişiklik gösterebilir. Örneğin, fotoğrafçılığa meraklı olan öğrenciler bir araya gelerek fotoğrafçılık kulübü kurabilirler. Ancak elbette ki buna okul yönetiminin izni olması gerekir (Binbaşoğlu, 2000, s. 48). Okul müdürü eğitim-öğretim açılışının üçüncü haftasında öğrenci kulüp çalışmalarını başlatır. Eğitim-öğretim yılı başında her kulüp için en az bir danışman öğretmen belirlenir. Okul müdürü danışman öğretmenlere rehberlik eder ve öğrenci kulübü çalışma planlarını ve projeleri onaylar. Her öğrencinin ilgi duyduğu en az

bir kulübe üye olması esastır. Sınıf öğretmenleri ile sınıf/şube rehber öğretmenleri belirlenen öğrenci kulüplerini öğrencilere tanıtarak kulüp danışman öğretmenleri ile işbirliği içerisinde öğrencilerin ilgi ve isteklerine göre belirlenen kulüplere üye olmalarını sağlar. Kulüp danışman öğretmeni, Sosyal Etkinlikler Yıllık Çalışma Planının, uygulama takviminin, öğrenci değerlendirme formunun, proje öneri formunun ve sonuç formunun hazırlanmasında ve her türlü kulüp çalışmasında rehberlik eder. Öğrenci kulüpleri ile ilgili işlerin planlanması ve yürütülmesi, danışman öğretmenin gözetiminde ders saatleri dışında öğrencilerce gerçekleştirilir. Her kulübün bir öğrenci temsilcisi bulunur. Kulüp çalışmalarına gönüllü veliler de gerekli görülen yerlerde katkı sağlarlar. Öğrenci kulübü temsilcisi, kulüp üyelerinin toplanması, görev paylaşımı gibi konularda koordineyi sağlar. Öğrenci kulüpleri iki haftada bir aynı zamanda toplanır. Fakat eğitim programı içerisinde belirli bir saati yoktur. Öğrencilerin yaş ve bilgi seviyelerine uygun öğrenci kulübü çalışmaları kapsamında, bireysel olarak ya da grupta hazırlanacak çalışma planlarına ve projelerine göre toplum hizmet çalışmaları yaptırılır (Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği, 2005, s. 1-15).

2.1.5. Öğretim Programlarında Yer Alan Ortak Temel Beceriler.

Beceri denildiğinde akla birçok beceri alanı gelmekte ve bu konuda pek çok tanım yapılabilmektedir. Beceri, daha çok el ve diğer beden organları ile yapılan işler için kullanılırsa da zihinle ilgili beceriler de bulunduğu bilinir. Bu doğrultuda beceri, psikolojik terimlerle “Karmaşık devinimsel eylemleri, değişik koşullar altında da yeterlikle yapabilme gücüdür” diye tanımlanır (Binbaşıoğlu, 1991, s. 148).

Teknolojide yaşanan gelişmeler, bireylerin değişik ortam ve durumlara uyum sağlamasını ve birçok beceriyi bir arada kullanmasını gerekli kılmıştır. Yaşanan hızlı değişimler nedeniyle, toplum geçmişe oranla daha karmaşık problemlerle karşı karşıya

kalmaktadır. Bu karmaşık problemler çok yönlü düşünmeyi gerektiren üst düzey düşünme becerilerini ve tutarlı yetenekleri gerekli kılmaktadır (McGarrity, 2013, s. 3). Bu durumda okullardan beklenen, öğrencilerin bilgiye ulaşan, onu kullanan çağın gereklerine en uygun şekilde uyum sağlayan ve düşünme becerilerini kullanabilen bireyler olmalarını sağlamaktır. Ayrıca okullardan beklenenler arasında; iletişim becerileri güçlü, problem çözebilen, teknolojiyi kullanabilen, eleştirel düşünebilen ve karar verebilen, işbirliği içinde takım çalışmalarına katılabilen, öğrenirken başkalarına da öğretebilen, toplum sorunlarına duyarlı ve çözümler üretebilen bireyler yetiştirmek de vardır (Fer ve Cırık, 2007, s. 33-40). Cartledge ve Milburn (1992, s. 32), eğitimin gelecekte daha iyi bir yaşama rehberlik edebilmesi için öğrencilerin gereksinim duyacağı kimi becerileri kazandırması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu becerilerin ise eleştirel düşünme becerisi, insan ilişkileri becerisi, kişisel beceriler ve sosyal beceriler olduğunu, bu nedenle insanların bu becerileri edinmeleri gerektiğini belirtmektedir. Chapin ve Messick' e (1999, s. 67) göre de, eğitim-öğretimin en önemli amaçlarından biri öğrencilerin sınıf dışındaki toplumsal hayatlarında da ihtiyaç duyacakları evrensel düşünme becerilerini öğretmektir. Çünkü işverenler yeni işgücünün üst düzey düşünme becerilerine sahip bireylerden oluşması gerektiğini belirtmekte ve çalışanlar ise başarılı olmak için bu becerilere sahip olmanın önemini vurgulamaktadır. Bu durum, eğitimdeki tüm programlarda düşünme becerilerinin öğretilmesinin gerekliliğini göstermektedir (Henderson, 2014, s. 33).

Ülkemizde ilköğretim programının değişmesi ile artık bilginin ezberlenmesi bir kenara bırakılarak; öğrencilerin bilgiyi kendilerinin elde etmesi, yaparak ve yaşayarak öğrenmesi, öğrendiği bilgiyi yaşamına aktararak kullanması, düşündüğünün farkına varması, düşüncelerini şekillendirebilmesi, bir başka deyişle öğrenmeyi öğrenmesi önemsenmiştir. Bunun için de öğretim programları içerisinde kazandırılması beklenen ortak beceriler yer almaktadır. Bu beceriler temelde düşünme boyutlarının içerisinde yer

almaktadır ve bunların hepsine birden düşünme becerileri diyebiliriz. Bu becerilerin öğrencilere kazandırılması ile öğrenciler kendi öğrenmelerinin sorumlusu olacaklar ve düşünme yollarının farkına varacaklardır (Gelen, 2011, s. 85). Aynı zamanda, bu beceriler kazanılırken ve geliştirilirken; öğrenme kolaylaşır, araştırma yol ve yöntemleri kazanılır, öğrenciler aktif hale gelirler. Kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu alarak öğrenmelerini sağlamlaştırırlar (Ash ve Bell, 1997, s. 5).

Çağımızdaki ilerlemeler, bilgi patlaması, kısa sürede daha gelişmiş ürünlerin tüketime sunulması, iş gücü piyasasının doğası, iş gücü ihtiyaçlarının çeşitlenmesi ve kalitenin sürekli gelişmesi tüm kesimleri etkilemesi dolayısıyla eğitimle ilgili unsurların hızlı bir değişim göstermesine neden olmaktadır. Toplumdaki değişimlerden hem etkilenen hem de toplumu değiştirmede öncü olan eğitim örgütleri kendi yapısal özellikleri içinde çağın beklentilerine göre değişimler yaşamaktadır. Değişen dünyaya uyum sağlamak için bireylerden beklenen yetilerin başında yüksek düzeyde düşünme gelmektedir. Bireyler kendilerinden beklenenleri gerçekleştirebilmek için öğretim programları, doğru yargılama ve karar verme becerisini öğrencilere kazandıracak biçimde geliştirilmeli, öğretim programları da içi ve dış öğeleriyle bu programları etkili olarak uygulamalıdır (Kalaycı, 2001, s. 1-3).

Değişen dünya şartları bireylerin düşünme becerilerine sahip olmalarını zorunluluk haline getirmiştir. Günümüzde, okullarda öğretimdeki bilgi alışverişinin yanında düşünme öğretime gitgide daha fazla önem kazanmıştır. Okullarda düşünen, eleştiren, aynı zamanda eleştiriye açık olan, ürün çıkararak, bilgiye ulaşma yollarını bilen bireyler yetiştirilmeye çalışılmaktadır (Akbiyık, 2002, s. 18). Görüldüğü gibi öğretim tek odaklı değil çok yönlü olmayı amaçlamaktadır. Bu sebeple tüm derslerin programlarında; yaratıcı ve eleştirel düşünme, araştırma-sorgulama, problem çözme, karar verme, girişimcilik, iletişim,

Türkçeyi doğru etkili ve güzel kullanma gibi temel becerilerin kazandırılması hedeflenmiştir (MEB, 2006a, s. 5).

2.1.5.1. Eleştirel düşünme becerisi.

Demokratik toplumlarda, eğitimin en temel amaçlarından biri eleştirel düşünmedir. Toplum yaşamı büyük bir hızla değişime uğradığı için bireylerin bu yaşama etkin biçimde katılabilmeleri gerekmektedir. Bu durum da bireylerin eleştirel düşünebilmelerini zorunlu kılmaktadır (Doğanay ve Ünal, 2006, s. 209). Eleştirel düşünme; tenkitçi, değerlendirmeci, şüpheli, analitik, sentezci, açık, dikkatli, mantıksal ve bağımsız düşünme anlamlarında kullanılmaktadır (Özden, 1997, s. 98). Birey, eleştirel düşünürken nedenleri ve sonuçları bir arada değerlendirir, delilleri dikkate alır. Sorgulamalar yaparak kontrol eder ve sağlıklı bilgiye ulaşır. Bu sürecin devamlılığını sağlayıp, elde edilen bilgileri hayata geçirmek bireye eleştirel düşünme becerisi kazandıracaktır (Cihaner, 2007, s. 11). Eleştirinin belki de en önemli özelliği, bilgiyi öznel yargılara göre değil, yonteme, tartışmaya ve fikir alışverişine bırakması; yani nesnel bilgiye ulaşmaktır (Kökdemir, 2012, s. 16).

Eleştirel düşünme becerileri; ifadeleri çözümleme, ifade edilmemiş düşünceleri hissetme, önyargıların farkına varma, düşüncelerin farklı ifade edilişlerini arama olarak özetlenebilir (Seferoğlu ve Akbıyık, 2006, s. 194).

Eleştirel düşünme becerisine sahip bireyler:

- Bir savı doğru kabul etmeden önce ona ilişkin olguları, varsa kanıtları yoklar;
- Bir yargıyı haklı saymadan önce dayandığı kanıtları tartar;
- Bir değerlendirmeyi geçerli saymadan önce kullanılan ölçütleri ve olgusal verileri gözden geçirir.

- Bir çıkarım ya da ispatı mantıksal bulmadan önce, öncüllerin tutarlılığını ve sonuca ilişkinliğini irdeler (Yıldırım, 1988, s. 30).

Son yıllarda bilgiyi eleştirel bir gözle kullanabilen ve değerlendirebilen bireyler yetiştirmeye yönelik artan uygulamalar çağın ihtiyaç duyduğu insan tipinin yetiştirilmesi hedefine dayanılarak ortaya çıkmıştır. Günümüz eğitim anlayışı; bilgiyi ezberleyen değil; bilgiyi üreten, yorumlayan, kullanabilen insan niteliklerine ulaşmayı hedeflemektedir (Bağcı ve Şahbaz, 2012, s. 2). Toplumdaki ihtiyaçlardan doğan bu hedeflerin gerçekleşme yolunun ise eleştirel düşünme becerilerinin kazanılmasından geçtiği görülmektedir. Çünkü sorgulama, eleştirel düşünmenin önemli ögelerinden biridir. Bilgi kaynaklarının sorgulanması, bilginin farklı kaynaklardan sorgulanarak kontrol edilmesi, ön yargıların belirlenmesi eleştirel düşünme sürecinde gerçekleşir. Eleştirel düşünen bireyler, özgün ve bağımsız düşünerek; başkalarının düşüncelerini olduğu gibi kabul etmezler. Düşünceleri irdelerek kendi düşüncelerini oluştururlar (Doğanay ve Ünal, 2006, s. 209).

Bireyin eleştirel düşünme becerilerine kalıtım yoluyla getirilen zihinsel, ruhsal ve duygusal faktörler ile aile, toplum, okul gibi çevresel faktörler etki eder (Aybek, 2006, s. 31). Bireyin eleştirel düşünebilmesi için, yaşadığı çevre çeşitli unsurlarıyla buna katkı sağlamalıdır. Öğrencilerin düşünmede esnek bırakılmaları gerekir. Bu da öğrencilerin daha rahat bir biçimde eleştirel düşüncelerini sağlayacaktır. Eleştirel düşünmeyle birlikte öğrenciler kişiliklerini çok daha rahat dışarıya vuracaklar ve kendilerini ifade etmede güçlük yaşamayacaklardır. Bunun sağlanmasında da öğretmenlerin katı bir disiplin anlayışından uzak olmaları gerekmektedir. Toplumsal açıdan da baktığımızda sorumlu vatandaş olabilmek için insanların düşüncelerini ifade edebilmeleri ve iyi bir şekilde iletişim kurmaları, eleştirel düşünerek problemlerin üstesinden gelmeyi sağlamaları gerekmektedir (Cevher, 2008, s. 37).

İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 32. maddesi g bendi “Öğrencilerin başarısını belirlemek için kullanılan her türlü ölçme araç ve yöntemlerinde, eleştirel ve yaratıcı düşünme, araştırma, sorgulama, problem çözme ve benzeri becerileri ölçen hususlar öne çıkarılır.” şeklindedir (MEB, 2003, s. 12). Eleştirel düşünme becerilerinin gelişimini izlemek ve bu becerilerin gelişimine katkıda bulunmak için çeşitli değerlendirme yaklaşımlarını kullanmak gerekir. Tartışma, yazma, karar tutanağı, çoktan seçmeli testler eleştirel düşünme becerisini ölçmek için kullanılmaktadır (Doğanay ve Ünal, 2006, s. 209).

Eleştirel düşünme becerisinin öğretim programlarında yer ettiği şekli ve eleştirel düşünme becerisine ilişkin alt beceriler şöyle ifade edilmiştir (MEB, 2006b, s. 9):

Eleştirel düşünme; kuşku temelli sorgulayıcı bir yaklaşımla konulara bakma, yorum yapma ve karar verme becerisidir. Sebep-sonuç ilişkilerini bulma, ayrıntılarda benzerlik ve farklılıkları yakalama, çeşitli kriterleri kullanarak sıralama yapma, verilen bilgilerin kabul edilebilirliğini, geçerliliğini belirleme, analiz etme, değerlendirme, anlamlandırma, çıkarımda bulunma gibi alt becerileri içerir.

2.1.5.2. Yaratıcı düşünme becerisi.

Literatürde yaratıcılık ve yaratıcı düşünme üzerine çok sayıda farklı tanım bulunmaktadır. Bu tanımların çoğu ortak noktalarda buluşsa da birbirinden ayrılan yönleri de vardır. Yaratıcılık, “Herkesin aynı şekilde gördüğü (düşündüğü) bir şey üzerinde fazla düşünebilme yeteneği, tutum ve davranışı; önceden var olan nesne veya kavramları ele alıp, bunları yeni bir amaç için farklı ve sıra dışı şekillerde ilişkilendirme becerisidir.” şeklinde tanımlanır (Doğan, 2011, s. 169). TDK’ nın Türkçe sözlüğünde ise yaratıcılık: “Her bireyde var olduğu kabul edilen, bir şeyi yaratmaya iten farazi yatkınlık.” şeklinde tanımlanmaktadır. Torrance (1996) yaratıcılığı, “Sorunlara, aksaklıklara, bilgi

eksikliklerine, kayıp ögelere, uyumsuzluğa karşı duyarlı olma, güçlüğü tanımlama, güçlüğü çözümlenme ve kestirimde bulunmak” olarak tanımlamaktadır (akt. Özden, 1997, s. 108).

Tanımlar incelendiğinde, yaratıcılığın bazılarında göre süreç, bazılarında göre ise ürün olduğu görülmektedir. Ancak bu tanımların ortak noktasının; yaratıcılığın yeni ve farklı bir şey yapmak olduğu ya da gözlenebilen bir ürüne bağlı olarak yaratıcılığın değerlendirilebileceği şeklinde olduğu görülmektedir (Uysal, 2009, s. 67). Yaratıcılığın özü, problemin farkına varılması, problemin tanımlanması, problemle ilgili bilgilerin toplanması gibi bilimsel araştırma yapma aşamalarının yanında, olası çözümler üretme, bu çözümleri sınıma ve farklı bir çözüme ulaşmayı içerir (Doğan, 2011, s. 175). Yaratıcı düşünme; buluşçu, yenilik arayan ya da eski sorunlara yeni çözümler getiren ve özgün düşüncelerin ortaya çıkmasını sağlayan bir düşünce biçimidir. Bilgi çağında, bilgi üretme ortamında yaşam bulması ve geliştirilmesi gereken bir olgudur (Yenilmez ve Yolcu, 2007, s. 96). Yaratıcı düşünmenin yeni ilişkiler kurma, yeni sonuçlara açılma ve yeni çözümler geliştirme etkinliği olduğu da söylenebilir (Yıldırım, 1988, s. 31).

Yaratıcı düşünen kişilerin diğer kişilere göre farklı özellikleri vardır. Yaratıcı düşünen insan; farklı olmayı göze alabilir, bir durum karşısında çok çabuk yargılara varmaktan uzak durur, alternatif yollar bularak kalıpların dışına çıkar ve farklı bakış açılarıyla bakabilir, değişik yöntem ve yaklaşımları denemekten kaçınmaz, hızlı düşünür, kavramları ilişkilendirebilir, benzerlik ve farklılıkları ayırt edebilir, hayal gücü zengindir ve hayal kurmaktan kaçınmaz (Vural, 2008, s. 29). Pratik zekâ, sınırlandırılmamış bakış açısı, önyargılardan arınmış olmak, problem çözme yeteneği ve hayalleri sınırlandırmama, yaratıcı bir insanın sahip olduğu önemli özelliklerdendir (Öztunç, 1999, s. 6). Görüldüğü gibi yaratıcı düşünme özelliği ya da tutumu, kişinin benzer düşünce kalıplarını kırıp olaylara veya durumlara diğer kişilerden farklı yaklaşmasını gerektirir. Yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesinin asıl öneminin bireyin düşünme sınırlarını genişletmesi,

karşılaşılan problemler karşısında tek bir çözümle yetinmeyen bireyler olabilmesini sağlama çabası olduğunu söylenilebilir (Öztürk, 2010, s. 17).

Yaratıcı düşünme süreci bireyin bir soruna çözüm bulma çabası olarak görülebilir. Yaratıcı sürecin ilk aşaması olan “hazırlık” aşaması kişinin soruna çözüm olabilecek bilgiler toplama, konuya ilişkin bakış açısı edinme ve konunun detaylarını öğrenme aşamasıdır. Yeterince sorunla ilgilenen ve bilindik yollarla soruna çözüm bulamayan kişi, daha sonra dikkatini doğrudan sorunla ilgilenmekten uzaklaştırdığı ‘kuluçka’ aşamasına girer. Bu aşama genellikle bilinçaltında olan düşünce ve fikirlerin ortaya çıkması için tanınan süreyi ifade eder. Bu arada, sorunla ilgili fikirler kişinin beyninde olgunlaşır. Birden bire yaratıcı fikir ortaya çıkar. AHA! Aşaması olarak da bilinen bu aşama “aydınlanma” olarak tanımlanır. Son aşama olan “doğrulama” aşamasında üretilen yaratıcı fikrin geçerliliği deneyerek test edilir (Kadayıfçı, 2008, s. 17).

Literatüre bakıldığında yaratıcılığı etkileyen bazı faktörler olduğu görülmektedir. Bu faktörler şu şekilde sıralanabilir: Zekâ, yetenekler, benlik algısı, başa çıkma davranışları ve güdülenme düzeyi. Yaratıcılık ile zekâ arasında belirli bir alt düzey sınırında ilişki başlar; ancak bu ilişki için üst düzey sınırdan bahsedilemez. Yaratıcılığı olumlu yönde etkileyen özelliklerden biri de yeteneklerdir. Kişiler yetenekli oldukları alanlarda, yaratıcılıklarını daha rahat ortaya çıkarabilirler. Kişilerin olumlu benlik algısı, sabırlı olup zorluklar karşısında çözüm üretebilme durumları ve güdülenme düzeylerinin yüksek oluşu yaratıcılıklarının ortaya çıkmasını sağlayabilir (Doğan, 2011, s. 175).

Yaratıcı düşüncenin bireylere kazandırılmasında eğitim sisteminin öğeleri büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla da bu anlamda okullara ve öğretmenlere büyük görevler düşmektedir. Okul ortamındaki eğitim öğretim ortamı yaratıcılığın ortaya çıkarılmasını

sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Bu hem programların işleyişine hem de program dışı uygulamalara yansiyabilmelidir. Ders içeriklerinde, sosyal etkinliklerde, projelerde vb. okul yaşamındaki tüm çalışmalarda yaratıcı düşüncenin ortaya çıkması için ortam oluşturulmalıdır (Çetingöz, 2002, s. 26-29). Yaratıcı düşünme özelliği eğitim sayesinde bireylere kazandırılabilir. Bu nedenle okul içindeki ve okul dışındaki tüm uygulamalarda, öğrencilerin farklı düşünebileceği, farklı çalışmalar yapabileceği ve öğrencilerin aktif olabileceği etkinliklere yer vermenin, yaratıcı düşünme becerisinin geliştirilmesi açısından yararlı olacağı düşünülmektedir. Yaratıcılığı engelleyen faktörler olarak; algısal, duygusal, kültürel, öğrenilmiş, bireysel engeller ve yüklü program engelleri belirtilmiştir. Kalabalık sınıflar, ezberciliğe dayanan bir eğitim sistemi, katı kuralcı otoriter bir disiplin anlayışı, başarının üzerinde aşırı derecede durulması, alaycı tutum, bazı kültürel yaptırımlar ve değer yargıları da yaratıcılığın gelişimini engelleyen etkenlerdir (Erdem, 2005, s. 189). Bireyin toplumdaki başka olmaya yanaşamaması, farklı olmayı göze alamaması, çalıştığı alanda yeterli bilgiye sahip olmaması, hata yapmaktan korkması, mükemmeliyetçi olması gibi etmenler de yaratıcılığın engelleri arasında sayılabilir (San ve Gülerüz, 2004, s. 5).

Yaratıcı düşünme becerisinin öğretim programlarındaki ifade edilişi ve bu beceriye ilişkin alt beceriler şöyledir (MEB, 2006b, s. 9):

Yaratıcı düşünme becerisi; öğrencilerin bir temel fikri ve ürünü değiştirme, birleştirme yeniden farklı ortamlarda kullanma ya da tamamen kendi düşüncelerinden yola çıkarak yeni ve farklı ürünler ve bilgiler üretme, olaylara farklı bakabilme, küçük çaplı da olsa bazı buluşlar yapabilmeyi kapsar. Ayrıntılı fikirler geliştirme ve zenginleştirme, sorunlara ve benzersiz ve kendine özel çözümler bulma, fikirler ve çözümler ortaya çıkarma; bir fikre, ürüne çok farklı açılardan bakma, bütünsel bakma gibi alt becerileri içerir.

2.1.5.3. Araştırma ve sorgulama becerisi.

Araştırma, “Bilimsel düşünce yönteminin ışığı altında olgulara dönük olarak yürütülen sistematik bir faaliyet.” biçiminde tanımlanır (Seyidoğlu, 1993, s. 2). Ayrıca araştırma kavramı, “Temelde, bir arama, öğrenme, bilinmeyeni biliniyor yapma, karanlığa ışık tutma, kısaca bir aydınlanma sürecidir; mevcut durumdan özlenen duruma geçebilmek için gerekli kararları almada zorunlu olan verileri toplayıp değerlendirmedir.” şeklinde de açıklanır (Karasar, 1995, s. 22). Güngör (1993) ise araştırmayı, “Bilginin, kişi tarafından kendi düşünce ölçüleriyle düzenlenip anlatılması ve sistematik çalışmaya ilk adımın atılması olayıdır.” diyerek tanımlamıştır (s. 22).

Araştırma inceleme süreci, bir problemle başlar. Öncelikle araştırma yapılacak konunun açık bir şekilde ortaya koyulması gerekmektedir. Daha sonra araştırma-incelemeyi yönlendirecek amaçların soru ya da denence olarak ifade edilmesi gerekir. Diğer aşama soru ya da denenceler hakkında veri toplama aşamasıdır. Ardından toplanan veriler bir araya getirilerek analiz edilir. Daha sonra analiz sonuçları anlamlandırılarak ifade edilir ve bu sonuç, baştaki soruların yanıtının bulunması ya da denencelerin doğrulanması açısından bir kanıt teşkil eder. Son aşamada, ulaşılan bir geçici sonuç ya da genellemeyi doğrulamak için, aynı konuda yeni veriler toplanarak aynı sonuca ulaşıp ulaşılmadığı kontrol edilmelidir (Doğanay, 2009, s. 323-324).

Araştırma, planlama yaparak belirli bir soruya yanıt bulmaya ilişkin bir dizi etkinliktir. Çocuklar bu becerinin aşamalarında ilerledikçe önceden planlama ve olası sorunları önceden tahmin ederek önlem alma düzeyine ulaşırlar (Arslan ve Tertemiz, 2004, s. 487). Bu durum öğrencilerin, öğrenme süreçlerinde aktif olduklarını göstermektedir. Araştırma ve inceleme yöntemi, öğrencilerin aktif olarak bilgi üretip, ürettikleri bilgiyi kullanarak düşünme süreçlerine olumlu katkıda bulunması sebebiyle gittikçe daha fazla önem kazanmaktadır (Doğanay, 2009, s. 319). Öğrenme de araştırma gibi bir problem

çözme süreci olmakta ve öğrencilere araştırarak öğrenme ortamlarının sağlanması gerekmektedir. Araştırmanın özünde bireysel çalışma alışkanlığının kazandırılması bulunur. Bireysel çalışma alışkanlığının ve bilimsel davranışların geliştirilmesi sadece bazı derslerin değil, bireyin bütün eğitim yaşantısının başlıca amacı olmalıdır (Karasar, 1995, s. 50-51). Araştırma becerisi öğretim programlarında şu şekilde ifade edilir (MEB, 2006b, s. 10):

Araştırma becerisi; doğru ve anlamlı sorular sorarak problemi fark etme ve kavrama, problemi çözmek amacıyla neyi ve nasıl yapması ile ilgili araştırma planlaması yapma, sonuçları tahmin etme, çıkabilecek sorunları göz önüne alma, sonucu test etme ve fikirleri geliştirmeyi kapsar. Anlamlı tahminde bulunma, uygun araştırma ortamına karar verme, araştırmada ne tip ve ne kadar delil toplaması gerektiğine karar verme, bilimsel yaklaşımı kullanarak araştırmayı planlama, nasıl gözlem ve kıyas yapacağını belirleme, araç gereç kullanma, doğru ve hassas ölçümler yapabilme, sonuçları sunma yollarını belirleme, sonuçların tekrar incelenmesi gerekip gerekmediğine karar verme, bulunanlarla asıl fikrin bağlantısını kurma, bulunanları uygun bir dille ifade etme, verileri ortaya koyma, sonucu destekleyici verilerin yeterliliğine karar verme, bulunanların ilk beklentileri karşılayıp karşılamadığına karar verme gibi alt becerileri içerir.

2.1.5.4. Problem çözme becerisi.

Problem, zihinsel ya da fiziksel olabilen, bireylerin içinde buldukları karışık durumlar olarak ifade edilebilir (Gelbal, 1991, s. 167). Bir şeyin olduğu yer ile olması gereken yer arasındaki fark problem olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca, problemler genel anlamda bizim önümüzü tıkayan engeller olarak da ifade edilmektedir. Problem çözme

süreci ise olmuş bir durum ve bu durumun düzeltilmesiyle yani yapılmış bir hatanın düzeltilmesiyle ilgilidir (Kneeland, 2001, s. 16; Adair, 2000, s. 34). Diğer bir açıklamaya göre ise problemler, “Genellikle belirsizlik, doğruluk ve gerçekliğinden emin olunmayan durumlardan, güçlük içeren sorular ve ilişkilerden oluşur. Bir diğer anlamıyla problem, gerginlik, dengesizlik, uyumsuzluk, belirsizlik durumudur.” diye ifade edilir (Kalaycı, 2001, s. 8). Tanımlar incelendiğinde, nerede olursa olsun karşılaşılan problemlerin bir dengesizlik yarattığı ortadadır. Hissedilen bu dengesizliğin ortadan kaldırılması ise problemin çözülmesiyle gerçekleşebilir.

Sorun çözme, “Doğada var olan, kişi tarafından işlem sırası, işlem mantığı bilinmeyen bir yapının anlaşılması, çalışmada kullanılan öğelerin, öğeler arası ilişkisinin ve işlem sırasının belirlenmesi, verilerin yeni bir özelliğe uygulanması, yani bilginin bir alandan başka bir alana transfer edilmesidir” (San ve Güleriyüz, 2004, s. 63). Bu bağlamda problem çözmenin, bilinmeyen bir durumun anlaşılması ve problemi çözebilmek için sıralanmış adımların izlenmesi olduğu söylenebilir.

Problemler, farklı koşullara göre sınırsız sayıda çeşitlilik gösterebilir. Aynı şekilde problem çözme süreci de; problemin türüne, durumuna ve zamana göre değişebilmektedir. Ancak, problem çözme becerisinin bazı ortak temel yönleri vardır. İşte, eğitimde amaç “çözümleri göstermek” değil, problem çözme becerisinin ortak yönlerine dikkat çekmek” yani “çözüm bulma” becerisini geliştirmektir (Yıldırım, 2002, s. 100; Kalaycı, 2001, s. 12). Çözüm bulma sürecine ilişkin birbirine benzer ya da birbirinden farklı işlem basamakları belirtilmiştir. Ancak problem çözme aşamalarının en bilineni Dewey tarafından bilimsel araştırma yöntemi temel alınarak ortaya koyulan işlem basamaklarıdır. Dewey’e göre problem çözme sürecinde yer alan başlıca işlemler şunlardır:

- Problemi farkına varma,
- Problemi tanımlama,
- Problemin çözümü olabilecek seçenekleri saptama,
- Seçenekleri değerlendirmede kullanılacak verileri toplama,
- Verileri değerlendirme,
- Genellemelere ve sonuçlara ulaşma,
- Çözümü uygulamaya koyma ve etkililiğini değerlendirme (akt. Açıkgöz, 2003, s. 142).

Problem çözmeye, öğrenmeyi öğrenme olarak ifade edilebilir. Problem çözmeye sürecinde birey kendi tecrübesiyle, kendi bilişsel süreçlerini gözler ve sürekli sorgular ve derlediği bilgileri karşılaştırır, olasılıkları hesaplar, seçim yapar (Ülgen, 2001, s. 66-73). Problem çözmeye üst düzey zihinsel etkinliklerin kazanılmasında işe koşulan bir tekniktir. “Tüme varımsal” ve “Tümden gelimsel” gibi akıl yürütme süreçleri kullanılır. Bugünün toplumu değerlere körü körüne uyan kişileri değil, karşılaştığı değişik problemleri çözebilen kişiler istemektedir. İstenilen düzeyde bir bireyin yetişmesi, bu türden yürütülecek bir eğitim-öğretim sistemiyle mümkündür (Bilen, 1989, s. 81; San ve Güteryüz, 2004, s. 117).

Problem çözmeye insanları hayatındaki önemini göz önünde bulunduran birçok eğitimci, okulda öğrencilerin problem çözmeye yeteneklerinin artmasını sağlayacak bir öğretim metoduna yer verilmesi gerektiğini belirtmektedirler. Problem çözmeye sırasında, öğrencilerin gerekli çözüm yollarını aramasına, bunun için gerekli bilgileri toplamasına, bu bilgileri karşılaştırıp değerlendirmesine, bir sonuca varmasına ve sonucu değerlendirmesine yardımcı olunmalıdır (Erdem, 2005, s. 61).

Problem çözüme sürecinin, öğrencilerin, öğrenmede aktif olmasını ve bilgiye ulaşmada bizzat rol almasını sağladığı söylenebilir. Problem çözüme becerisini kullanarak öğrencilerin mevcut ve ihtiyaç duyulan bilgiyi; bir eylem planı hazırlamayı; eylemi gerçekleştirirken kendilerini izlemeyi ve sorgulamayı; gerektiğinde geri dönüp eylem planlarını düzeltmeyi ve sonucu değerlendirmeyi öğrendikleri belirtilir (Özden, 1997, s. 90).

Bireylerin toplum yaşamına ve değişime uyum sağlaması, bağımsız olarak başarılı olabilmeyi öğrenmeleri açısından problem çözüme becerisinin geliştirilmesi tüm eğitim kurumlarının en önemli amaçlarından biridir. Bu beceri problem çözümenin mantığını doğasını kavrama, bir problemle karşılaşıldığında uygun stratejiyi seçme, kullanma, sonuçları yorumlama gibi yeteneklerini geliştirmeyi öngörür. Bu şekilde birey çevresindeki olaylara problem çözüme modelini kullanarak yaklaşacak, yaşamındaki problemleri kendi kendine çözebilecek ve problem çözüme becerisi sayesinde problemlerin üstesinden gelebilen bağımsız bir birey olabilecektir (Kalaycı, 2001, s. 17). Problem çözüme becerisi öğretim programlarında ele alınan temel becerilerden biridir ve programda şöyle ifade edilmektedir (MEB, 2006b, s. 10):

Problem çözüme becerisi; öğrencinin yaşamında karşısına çıkacak problemleri çözmek için gerekli olan beceriyi kapsar. Alt becerileri ise şöyle sıralanabilir; problemin anlaşılması, gerekirse alt basamakların ya da problemin köklerinin bulunması, problemi uygun şekilde çözmek için planlama yapma, işlemler sırasında çalışmaların gözlenmesi, gerektiğinde stratejilerin ve planların değiştirilmesi, yöntemlerin sınanması, çözüm aşamasında elde edilen veri ve bilgilerin değerlendirilmesi, çözüme ulaşıncaya çözümlerin anlamlılığının ve işe yararlılığının değerlendirilmesi ve yeni problemleri fark etmesini içerir.

2.1.5.5. Karar verme becerisi.

Hayatımız boyunca birçok zaman belirsizlik durumlarıyla karşılaşırız ve bu durumlarda belirsizliği ortadan kaldıracak kararlar almamız gerekir. Kökdemir (2003, s. 1), karar verme davranışının ortaya çıktığı durumları: “Geleceğe yönelik tahminlerde bulunma, iki ya da daha fazla alternatif arasından ‘en iyisini’ seçme ya da kısıtlı ve/ veya yanlı bilgilere dayanarak akıl yürütme.” olarak belirtmiştir. Belli bir durumda neler yapmamız veya yapmamamız ile ilgili olan kararların alınması ve uygulanması sorumluluk gerektirir. Alınan kararların sonuçlarına katlanma sorumluluğunu yüklenmek durumundayız (Babadoğan, 2003, s. 122-130). Bu nedenle karar verme sürecinde doğru adımlar atmak ve en sağlıklı karara ulaşmak gerekmektedir. Karar verme sürecinin aşamalarını şu şekilde ifade edilebilir:

- Problemin anlaşılması,
- Probleme ait informasyonun toplanması,
- İnfomasyonun çözümlenme ve yorumu,
- Çözüm yollarının formüle edilmesi,
- En verimli çözümün seçimi,
- Uygulama,
- Değerlendirme (Bursalıoğlu, 2005, s. 85-89).

Adair (2000, s. 7-12) ise bu aşamaların bazılarını bir başlıkta toplayarak beş adımlı bir yaklaşımdan söz etmiştir. Bunlar, problemin amacının belirlenmesi, gerekli bilgilerin toplanması, sonuca ulaşabileceğimiz uygun seçeneklerin yaratılması, kararın verilmesi, verilen kararların uygulanması ve sonuçların değerlendirilmesi şeklindedir.

Karar verme sürecinin amaca yönelik olabilmesi için karar alınacak durumun açık ve net bir şekilde anlaşılması gerekir. Bu ilk aşama sağlıklı olduğu zaman, karara yön

verecek amacın öğeleri sağlanır. Daha sonra bilgi toplanır; toplanan bilgi alınacak kararların verimi açısından önem taşımaktadır. Bu aşamanın ardından, bilginin gruplanıp çözümlenmesi gerekmektedir; çünkü alınacak kararlar bu sürecin ürünü olacaktır. Bu aşamadan sonra mantıksal bir yaklaşım ile güvenilir, geçerli ve ahenkli bir ölçüte dayanarak enformasyon yorumlanır. Karar seçenekleri belirlenecek ölçüte göre değerlendirilerek, içlerinden en iyisi seçilir. Alınan karar uygulanır ve sonuçlar değerlendirilir (Bursalıoğlu, 2005, s. 85-88). Kneeland (2001), etkili karar verebilmek için karar verme sürecindeki aşamaların doğru uygulanması gerektiğini belirtmiştir. İçgüdülere güvenerek de karar verilebileceğini ancak bu kararlar da daha fazla belirsizlik olacağını belirtmiştir (s. 15-18).

Yukarıdaki karar verme süreci aşamalarına bakıldığında birbiriyle benzer olduğu yalnızca aşamaların ifadelerinde farklılık bulunduğu söylenebilir. Ayrıca problem çözme aşamaları ile karar verme süreci hemen hemen aynı aşamaları izlediği görülmektedir. Buna karşın Gömleksiz ve Kan (2007, s. 53) ise problem çözme ile karar verme süreci arasındaki farkı ortaya koymuşlardır. Problem çözme sürecinde temel amaç, problemle karşılaşan bireyin bozulan iç dengesini yeniden sağlamasıdır. Karar verme sürecinde ise elde olanlar ve sunulanlar arasından objektif ve alternatif yollar deneyerek zekice seçimler yapmaktır. Yani karar verme sürecinde, var olan durumu analiz ederek amaca en uygun yolu seçmek söz konusudur. Öğrenciler sağlıklı karar verebilmeleri için, mevcut seçenekleri doğru olarak algılamalı ve uygun tercihlerde bulunabilmelidir (Deniz, 2002, s. 115).

Üst biliş becerilerinin karar verme davranışı üzerindeki rolü önemlidir. Bilişsel sürecin nihai amacı gerçek dünyaya uyum sağlamaktır. Bu yüzden üst biliş becerilerinde, bireyin kendi bilişsel işlemlerini denetlemesinin yanında bu süreci kontrol etmesi ve değiştirebilmesi de yer alır. Karar verme becerileri yüksek olan ve özellikle zaman baskısı altında karar vermek durumunda kalan kişilerin üst biliş becerilerinin de beklenildiği gibi

yüksek olduğu bilinmektedir (Kökdemir, 2003, s. 39). Yeni ilköğretim programlarında yer alan ve kazandırılması hedeflenen becerilerden biri olan karar verme becerisi şöyle ifade edilmektedir (MEB, 2006b, s. 10):

Karar verme becerisinin, sorunun farkına varma, sorunu tespit edip tanıma, sorunun çözümü için hipotez ileri sürme, veri toplama-değerlendirme, uygun kararı verip uygulamaya koyma ve değerlendirme gibi alt becerileri kapsadığı ifade edilmektedir.

2.1.5.6. Girişimcilik becerisi.

Polat ve Aktop (2010, s. 8), girişimciliği “Etrafımızda oluşan fırsatlardan yararlanarak ya da yeni fırsatlar yaratarak bireysel ya da örgütsel kazanımlar elde edilmesini sağlamaktır.” diye tanımlamışlardır. Müftüoğlu’ na (2009, s. 2) göre, “Davranışsal olarak girişimcilik kavramı, bir fırsatı değerlendirmek, bir iş fikrini tanımlamak, gerekli kaynakları bulmak, daha sonra bir girişimi faaliyete geçirmek ve sonuçlarını almak için gerekli olan faaliyetler bütünü.” olarak tanımlanabilir. Aytaç ve İlhan (2007, s. 102), günlük hayatta “Girişim, bir işi yapmak için harekete geçme, başlama, kalkışma durumunu ifade etmekte, girişimci ise; böyle bir durum içinde yer alan girişken kişi.” anlamında kullanıldığını ifade etmiştir. Çarıkçı ve Koyuncu (2010) ise, girişimci kavramını “Maslow’un Teorisi ile ilişkilendirildiğinde, girişimci için ilk dört basamaktaki (fizyolojik, güvenlik, ait olma ve sevgi gibi) gereksinimlerini gerçekleştirdikten sonra toplumsal ihtiyaçları gidermek suretiyle saygınlık gereksinimini de gidermeyi amaçlayan kişidir.” şeklinde tanımlamışlardır (s. 2-3).

Girişimcilik bireyin var olan özellikleriyle ortaya çıkabileceği gibi eğitim yoluyla da girişimci birey yetiştirilebilir. Farklılıkları hissetmek, tasarımılamak süreçleriyle ortaya çıkan girişimcilik, çevre etkisiyle ve eğitimin, okulun, öğretmenlerin desteğiyle de gelişebilir. Eğitim işe yarar, üretici ve hayatta başarılı olacak insanlar yetiştirmelidir.

Çünkü eğitim sistemleri, içinde bulunulan çağın ihtiyaçları doğrultusunda bireyler yetiştirmeli ve bu sebeple girişimcilik özelliklerine sahip bireyler yetiştirmeyi kendine amaç edinmelidir (Bacanak, 2013, s. 610; Erdem, 2005, s. 60; Eraslan, 2011, s. 93). Öztürk (2007), “Girişimcilik ruhu bulunan gençlerin, kendi potansiyellerini keşfetmelerini sağlayan eğitim ve öğretim politikaları, yaratıcı ve üretken iş fikirlerinin yaşama geçirilmesinde oncu unsur olmaktadır.” diyerek girişimcilik konusunda eğitim ve öğretimin önemini vurgulamıştır (s. 6). Girişimcilik eğitiminden amaç bir kişide girişimcilik potansiyeline yönelik olarak gizli kalmış bir takım özelliklerin ortaya çıkmasını ve farkında olmasını sağlamaktır (Balaban ve Özdemir, 2008, s. 146).

Girişimcilik, eğitim yoluyla geliştirilebilecek kişisel bir nitelik olarak bazı temel becerilerden meydana gelir ve girişimci bireylerin temel becerileri şu şekilde ifade edilebilir: Girişimci bireyler yeniliğe açık, ilginç fikir ve düşünceleri kazanç sağlanabilecek etkinlik alanlarına dönüştürmelidir. Girişimci, farklı ve sıra dışı olmanın yaratabileceği riski cesaretle üstlenmeli ve risk yönetimi bilgi ve becerisine sahip olmalıdır. Girişimci bireyler girişimcilik sürecini devam ettirmede ve yenilik geliştirmede liderdirler. Girişimcilik bir proje yönetimidir. Planlı ve araştırmaya dayalıdır (Eraslan, 2011, s. 84-85).

Girişimci bireyler, bağımsız düşünebilir, esnek, yaratıcı, kendine güvenen, dayanıklı ve ısrarcı olurlar (Müftüoğlu, 2009, s. 2-18) . Bozkurt ve Alparslan (2013, s.22) da bunlara benzer olarak, bir girişimcide olması gereken esas özellikleri “Özgüven, risk üstlenme, fırsatları görebilme, dürüstlük, yenilikçi düşünme, sosyal olma.” olarak belirtmişlerdir. Polat ve Aktop (2010) ise girişimciliğin en önemli özelliğinin risk alabilme olduğunu vurgulamıştır. Bunun yanında duygusal zekâsı yüksek kişilerin yaratıcı oldukları, yaratıcılığın da girişimcilerin en önemli özelliklerinden biri olduğu düşünülürse duygusal

zekâ özelliklerinin girişimci davranışlar üzerinde etkisi olduğunu belirtmişlerdir (s. 4-6). Girişimcilik becerisi bazı alt becerilere sahip olmayı gerektirdiği için bir süreç sonucu ortaya çıkan durum veya bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Öğretim programlarında yer alan kazanımların girişimciliği destekleyici olması öğrencilerde bu özelliğin gelişmesinde etkili olabilir (Bacanak, 2013, s. 611). Programlardaki kazanımların öğrenci düzeyine uygun oluşturulması öğretmenlerin girişimciliği destekleyici öğrenme-öğretme ortamları hazırlaması, ailelerin de bu süreçlerin tamamlayıcısı olması gerekmektedir. Öğretim programlarına girişimciliği destekleyici kazanımlar konulabileceği gibi ders dışı etkinliklerle de bu süreç desteklenebilir (Eraslan, 2011, s. 86-93). İlköğretim programlarının hepsinde yer alan ve kazandırılması hedeflenen becerilerden biri olan girişimcilik şöyle ifade edilmektedir (MEB, 2006b, s. 10):

Girişimcilik; sosyal ilişkilerde, iletişimde, iş dünyasında ve benzeri alanlarda gerekli ve etkili davranışları uygun bir şekilde ve uygun zamanda ortaya koymak veya talep görebilecek bir ürünü veya hizmeti daha iyi üretebilmek ya da pazarlayabilmek amacıyla yeni bir sistem kurmak için gerekli olan becerilerdir. Girişimcilik; empati kurma, insan ilişkilerinde uyumlu davranışları gösterebilme, plan yapma, planlarını uygulayabilme, risk alma; herhangi bir alanda ihtiyaç duyulabilecek bir ürünün gerekliliğini sezme, ürünü planlama, üretme, pazar araştırması yapma, pazarlayabilme gibi alt becerileri içerir.

2.1.5.7. İletişim becerisi.

İletişim kavramının birbiriyle ortak noktalarda buluşan birçok tanımı ve açıklaması vardır. Cüceloğlu'na (2006, s. 68) göre iletişim, “İki birim arasındaki birbiriyle karşılıklı mesaj alışverişidir.” diye tanımlanır. Bir başka tanıma göre ise, iletişim “Bilgi, duygu ve

düşüncelerin paylaşılması, anlatılması, anlaşılmasıdır. Kişileri, kurumları, toplumu bütünleştiren, tutum ve davranışları yönlendiren, bilgi ve deneyimleri aktaran, toplumsal ve kültürel değerleri yansıtan bir beceridir, bir tekniktir, bir yöntemdir.” diye ifade edilir (Gürüz, 2005, s. 2). Yüksel’ e (1994) göre ise iletişim, “Bilginin, duygunun ya da düşüncelerin en az iki kişi arasında paylaşılması eylemi olduğu kadar, kişi ya da grupların tutum ve davranışlarını etkilemeye yönelik bir eylemdir.” diye tanımlanmaktadır (s. 91). İnsanı diğer canlılardan ayıran en önemli özellik, dili etkili bir iletişim becerisi haline dönüştürerek kullanabilmesidir. Her anlaşmanın içinde bir iletişim vardır (Temizkan, 2007, s. 135).

İletişimin yaşamımızda birçok görevi vardır. Günümüz iletişim çağında, iletişim kavramı kişilerin kendilerini tanımaları, değerlendirmeleri, geliştirmeleri ve toplumu yönlendirmek, tepki göstermek, ikna etmek, güdülemek, bireysel ve toplumsal amaçları desteklemek, eğitmek ve farklı topluluklara ulaşabilmek gibi önemli rolleri üstlenmek olarak değerlendirilmelidir (Gürüz, 2005, s. 2). İletişimin toplumsal yaşamın oluşmasında ve düzenlenmesinde önemli bir rolü vardır. Bireysel anlamda, simgelerle paylaşımda bulunulmasını sağlarken toplumsal anlamda ise iletişim, kültürel ve sosyal değerlerin öğrenilmesi ve sürdürülmesi için etkileşimler yaratan ve çevreyi denetleyen, eğiten, bütünleştiren, sorunlar çözen işlevler yüklenmektedir (Yüksel, 1994).

Bir iletişim sürecinde, verici, ileti, kanal ve alıcı olmak üzere dört öge vardır ve bu ögeler iletişim gerçekleşirken birbirine bağlı biçimde çalışır. Verici, başkasına iletip onunla paylaşacağı bir duygu, düşünce, izlenim ya da tasarımı olan birey, topluluk ya da toplumdur. Kaynağın, alıcıya iletip onunla paylaşmak istediği duygu, düşünce, izlenim ya da tasarıma ise ileti denir. İleti alıcıya, kanal yoluyla ulaşır. Kaynağın, duygu düşünce izlenim ya da tasarımlarını paylaşmak istediği birey, toplum veya topluluk ise alıcı olarak adlandırılır (Saraç, 2006, s. 2-3).

İletişim sürecini, kişilerin amaçlara uygun olarak yürütmeleri için sahip oldukları yetiler iletişim becerilerini ifade eder. İletişim becerilerinde nitelik iletişim kuran kişilere, ortama, konuya ve amaca göre farklılık gösterir. Örneğin öğretmenin öğrenci ile iletişiminde öğretmende aranan beceriler ile denetmenin öğretmen ile iletişiminde denetmende olması beklenen becerilerin farklı olması doğaldır (Özgözcü, 2008, s. 46). İletişim kurulan ortamın, iletişim sürecindeki rolü büyüktür; çünkü konserde, stadyumda ya da cenazede farklı iletişim ortamları vardır (DeVito, 1989, s. 6).

İletişim becerileri; konuşma, dinleme, okuma, yazma gibi sözel; vücut dili, işaret dili gibi sözel olmayan iletişim becerilerini etkili ve bulunduğu ortama uygun olarak kullanmayı kapsar (MEB, 2005, s. 11). Bu açıklamaya göre, iletişim becerilerinin kapsadığı bütün çalışmaların, kişinin okul yaşamı boyunca her alanda kullanmak zorunda olduğu görülmektedir. Bunun yanında, Saraç (2006, s. 3) öğrenci merkezli eğitim programlarının uygulanmaya başladığı günümüzde sınıf içi ve sınıf dışı öğrenmelerde öğrencilerin sözlü iletişim becerileri daha da önem kazandığını vurgulamaktadır. Ayrıca Özer (2002), iletişim becerisi olarak tanımlanan sürecin her şeyden önce dinleme ile başladığı belirtmiştir. Dinlemeyi izleyen aşamanın ise anlama olduğunu söylemiştir. Etkili dinleme becerisine sahip kişiler, bu becerilerinden dolayı daha geniş bir ilgi alanına sahiptir ve daha etkili çalışıp daha fazla verim alarak başarıya en önde giderler (Robertson, 1999, s. 48). Buna ek olarak Levent (2011, s. 83) de bireylerin sınıf içi ve dışı iletişimde sorun yaşamaması için, etkin dinlemeyi, empatik olmayı, beden dilini kullanmayı bilmesi gerektiğini belirterek iletişim öğelerinin önemini vurgulamıştır. İletişim becerisi ilköğretim programlarında şöyle belirtilmiştir (MEB, 2006b, s. 9):

Bulunduğu ortama uygun olarak kullanması gereken konuşma üslubunu belirleme, uygun şekilde hitap etme, vücut dilini gerektiği yerde gerektiği ölçüde kullanma, aktif olarak dinleme, söz hakkı verme, grup içerisinde etkin

bir şekilde arkadaşlarıyla etkileşim içerisinde olma, okurken etkin ve hızlı bir şekilde okuma, okuduğunu anlama ve eleştirme, yazarken ve konuşurken hedef kitleye uygun üslûp kullanma, kendi ve başkalarının yazdıklarını eleştirme gibi alt becerileri içerir.

2.1.5.8. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisi.

Dil, bir iletişim aracı olarak duygu ve düşüncelerin sözel ya da yazıyla ifade edilmesidir. Ayrıca dil ve onun sayesinde üretilen düşünce, dünyayı yöneten kuralları anlama yeteneğidir. Dil kullanım bilgisine sahip olmak, bireyin anlam geliştirmesine yardımcı olur (Ülgen, 2001, s. 132). Temizkan (2007, s. 135) dili, “İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan en gelişmiş iletişim aracıdır.” şeklinde tanımlamıştır. Ünalın’a (2006) göre, dil yeterliliğine sahip bireyler başkalarının yardımına ihtiyaç duymadan kendi duygu, düşünce ve gözlemlerini tam ve doğru bir şekilde ifade edebilirler.

Anadili, okulda sistemli bir şekilde geliştirilir. Çocuğun hayatı boyunca ilgi alanları çeşitlenerek ve gitgide genişleyerek artar. Bu sebeple çocuk bu alanlarda anlama, anlatma, bilgi alışverişinde bulunma ihtiyacı hisseder. Hissettiği ihtiyacını ise anadili etkinlikleri yoluyla edindiği beceriler sayesinde giderir. Ayrıca bu şekilde, çocuğun yeni ilgi alanları ortaya çıkabilir ve çocuğun kendini tanıması kolaylaşır (Demirel, 1999, s. 26). Binbaşıoğlu (2004, s. 170-175), çocuğun bütün okul yaşamı ve başarısının, öncelikle, okuma-yazmada göstereceği başarıya bağlı olduğunu ve okuma-yazmada yeteri kadar beceri ve alışkanlık kazanamamış kimselerin yaşamının sıkıntılı geçeceğine dikkat çekerek Türkçenin kullanımının doğru olmasının yaşam boyu önem taşıdığını vurgulamıştır.

Dil ile ilgili etkinliklerin başında konuşma gelmektedir. İyi bir anadili eğitimi görmüş öğrencilerin anlama ve anlatma gücü gelişecektir. Her şeyden önce çocuklara, doğru ve düzgün konuşma ve yazma ile anlatmak istediklerini en kısa yoldan ve en açık

şekilde ifade etme becerisi kazandırmak gereklidir. Bunun içinse çocukların düşünmeleri ve düşündüklerini karşısındakine çeşitli yollarla aktarması gerekmektedir. İnsan, kelimelerle düşünmektedir. Bu sebeple, okulda yapılan çalışmaların çocuklara gerekli olan kavramları gittikçe çoğaltarak kazandırma görevi önemlidir (Demirel, 1999, s. 19-24).

Türkçenin iyi ve doğru kullanılması için, dil eğitimine yalnızca Türkçe derslerinde değil eğitim ve öğretim yaşantısının tümünde önem verilmesi gerektiği söylenebilir. Anadili öğretimiyle ilgili çalışmaların Türkçe dersine ayrılan saatlerle sınırlandırılması doğru olmadığı, her derste öğrencilerin dil becerilerini artırıcı yönde etkinliklere yer verilebileceğini söylemek mümkündür. Ders dışı etkinlikler de anadili öğretimi çalışmalarına geniş ölçüde katkıda bulunabilir. Okullarda kurulan eğitici kolların çoğu, öğrencilerde dilbilgisi ve becerilerinin geliştirilmesi, dil sevgisi ve bilincinin uyandırılması, sözcük dağarcığının zenginleştirilmesi vb. yönlerden türlü fırsatlar sağlar. Öğretmenlerin öğrencilerini bu kol çalışmalarına katılmaya, bu kollarda etkin görevler almaya özendirmeleri uygun olur (Kavcar, Oğuzhan ve Sever, 1997, s. 10-11).

Dil ve kültür arasında, ikisinin de milli değer olması açısından bir bağ vardır. Bir millet tarih boyunca yarattığı değerleri ve ürünleri gelecek kuşaklara aktarması için dile emanet eder (Cemiloğlu, 2003, s. 13). Dil, eğitim ve öğretim aracı olarak kullanılırken, öğrencilerin hem kültürel değerleri öğrenmelerini hem de bu değerleri yarınlara taşımalarını sağlar denilebilir. Kültürümüzün yeni kuşaklara aktarılması ve kültür ile evrensel kültürün birbirini tamamlayıp geliştirmesinin, milli eğitimimizin temel görevleri arasında yer aldığı belirtilebilir. Dilin hem kendi başına bir kültür ögesi olduğu hem de kültürün taşıyıcısı olduğu kabul edildiğinde dil öğretimine önem vermenin kaçınılmaz olduğu görülmektedir.

Toplum bir iletişim ağı olarak düşünüldüğünde, toplumda yer alan birey ihtiyaçlarını karşılamak, paylaşımda bulunmak, bilgi edinmek ve dengeli şekilde yaşayabilmek için toplumdaki diğer bireylerle iletişim kurmak zorundadır. Bu bağlamda anadili etkili kullanma becerisinin hem bireysel hem de toplumsal önemi vardır. Birey anadil kullanımında ne kadar başarılıysa okul hayatında ve çevreye uyumunda da o kadar başarılı olur. Birey, Türkçeyi doğru kullanabildiği zaman diğer becerilerini geliştirebilir (Ünalın, 2006, s. 5-32). Çünkü anadil kullanımı bireyim yaşamında temel taşlardan birini oluşturur. İlköğretim programlarında Türkçeyi doğru güzel ve etkili kullanma becerisi ve bu becerinin kapsadığı alt beceriler şöyle belirtilmektedir (MEB, 2006b, s. 9):

Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma becerisi; okuduğunu, dinlediğini, gördüğünü, doğru, tam ve hızlı olarak anlayabilme; duygu, düşünce, hayal ve isteklerini açık ve anlaşılır bir şekilde eksiksiz ifade edebilme, Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurma, zengin bir söz varlığına sahip olma ve estetik bir bakış açısı kazanma gibi alt becerileri içerir.

2.2.İlgili Araştırmalar

Bu bölümde, öğrenci kulüp etkinlikleri ile öğretim programlarında yer alan ortak temel becerilerle ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.2.1. Yurt içinde yapılan araştırmalar.

Aşağıda, öğrenci kulüp etkinlikleri ve temel beceriler konularıyla ilgili yurt içinde yapılmış çalışmalara ait bilgilerden bahsedilmiştir.

2.2.1.1. Öğrenci kulüp etkinlikleri ile ilgili yapılan araştırmalar.

13.01.2005 tarihli resmi gazetede yayımlanan İlköğretim ve Ortaöğretim Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'nde, eğitsel kolların adı “öğrenci kulüpleri” olarak değiştirilmiştir. Bu tarihten önce yapılan çalışmalarda “öğrenci kulüpleri”, “eğitsel kollar” şeklinde geçmektedir. Bu çalışmalardan biri, Arslantaş'ın (1989); eğitici kol çalışmalarının değerlendirmesini yapmak, çalışmalarda karşılaşılan sorunları belirlemek ve bu konuda verimi artırıcı öneriler getirmek amacıyla yaptığı çalışmadır. 12 yönetici ve 150 öğretmene uygulanan anketler ile verileri toplanan araştırma, betimsel niteliktedir. Araştırmacı tarafından geliştirilen anketin, uygulama sonrasında elde edilen verileri; yüzde ve frekans teknikleri gibi istatistiksel yöntemlerle çözümlenerek, bulgulara ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, eğitici kol çalışmalarının iç tüzük ve çalışma programlarının öğrenci merkezli hazırlanmadığı, bazı kollara gereken önemin verilmediği, çalışmaların yürütülmesi sırasında yer ve zaman sıkıntısının yaşandığı, yöneticilerin eğitsel kol çalışmalarıyla yeterince ilgilenmedikleri ve öğretmenlerin yeterli rehberliği yapmadığı belirlenmiştir. Ayrıca yönetici ve öğretmenlerin, eğitici kol çalışmaları konusunda hizmet öncesi ve hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları belirtilmiştir. Belirtilen sorunlara karşın, okullarda kurulan eğitici kolların tür ve sayıları bakımından yeterli olduğu ve dersler kadar önemli görüldüğü ortaya koyulmuştur. Araştırmacı tarafından, araştırma sonucunda ulaşılan sorunların giderilmesine ilişkin öneriler sunulmuştur.

Eğitici kol çalışmaları konusunda yapılan diğer bir çalışma da, 1. kademedeki uygulanan eğitici kol çalışmalarının yeterlilik düzeyini ortaya koymak amacıyla yapılan Ekmekçi'nin (2006) yüksek lisans tez çalışmasıdır. Betimsel modelde yapılan bu araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen “İlköğretim Okullarında Uygulanan Eğitici Kol Çalışmalarının Yeterliliği Anketi” ile toplanmıştır. Veriler 100 öğretmenin

katılımıyla elde edilmiş ve gerekli istatistiksel yöntemlerle analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlerin eğitici kola katılım, eğitici kol faaliyetleri ile ilgili bilgi, eğitici kola ayrılan süre, araç-gereç yeterliliği, öğretmenin rehberliği, ferdi faaliyetler ve paylaşım konularındaki görüşleri ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur. Sadece öğretmenlerin eğitici kollara öğrenci dağılımı yapılmadan önce eğitici kollarin öğrencilere tanıtılması konusundaki görüşleri ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Ayrıca öğretmenlerin eğitici kola katılım, eğitici kol faaliyetleri ile ilgili bilgi, eğitici kola ayrılan süre, araç-gereç yeterliliği, öğretmenin rehberliği, ferdi faaliyetler ve paylaşım konularındaki görüşleri ile mesleki kıdem arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur.

Karslı (2006) tarafından yapılan araştırma; sosyal kulüp çalışmalarının, öğrencilerin yöneticilik niteliklerinin gelişmesine katkısını ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmada, tarama modeli kullanılmış ve araştırmanın evrenini Ankara ili Beypazarı ilçe merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan yönetici, branş ve sınıf öğretmenleri oluşturmuştur. Araştırma verileri iki bölümden oluşan bir anket kullanılarak, 140 katılımcıdan elde edilmiştir. Araştırmacı, yaptığı çalışma neticesinde ilköğretim okullarında sosyal kulüp çalışmaları yoluyla öğrencilerin yöneticilik niteliklerinin gelişmesi amacına, birinci ve ikinci kademede orta derecede ulaşıldığını belirtmiştir. Bu sonucun yeterli olmadığını vurgulayarak mevcut durumu daha da iyileştirmeye yönelik uygulayıcılara öneriler sunmuştur.

Koçinalı (2008) öğrencilerin eğitsel kulüpler hakkındaki görüş ve düşüncelerinin ortaya çıkarılmasını amaçladığı araştırmasında, kendi geliştirdiği anket ile Kocaeli Gebze İlçesindeki Endüstri Meslek Liselerinde öğrenim gören öğrencilerin eğitsel kulüplere bakışını belirlemiştir. Araştırmacı tarama modeli ile yaptığı çalışmasında, 343 öğrenciden

veri toplamıştır. Araştırma sonucunda eğitsel kulüpler konusunda olumlu görüş bildiren öğrencilerin, olumsuz görüş bildiren öğrencilerden oran olarak fazla olduğu görülmüştür. Buna karşın eğitsel kulüplerin gereksiz ve faydasız olduğunu düşünen öğrencilerin de sayısının az olmadığı belirtilmiştir. Araştırma kapsamında, daha başarılı öğrencilerin yer aldığı bilişim, biomedikal, radyo tv, vb. gibi bölümlerdekilerin, yaşça diğerlerine göre daha büyük olan ve eğitsel kulüplerde daha önce faaliyet göstermiş öğrencilerin eğitsel kulüplere bakışının diğer öğrencilere göre daha olumlu olduğu görülmüştür. Eğitsel kulüpler hakkındaki düşünceleri yönünden cinsiyet değişkenine göre herhangi bir farklılık dikkat çekmemiştir. Araştırmacı, eğitsel kulüpler hakkındaki düşüncelerin hangi faktörlerden etkilenebileceğini inceleyen araştırmaların yapılabileceğini önermektedir.

Sosyal kulüp etkinlikleri ile ilgili yapılan bir diğer çalışma Eroğlu (2008)'nin sosyal kulüp çalışmalarının yürütülmesi sırasında karşılaşılan sorunları belirlemek ve okul yöneticilerinin, danışman öğretmenlerin ve kulüp yönetici olan öğrencilerin karşılaşılan sorunlara ilişkin çözüm önerilerini belirlemek amacıyla yaptığı araştırmadır. Betimsel tarama modeli ile yürütülen bu araştırmanın verileri yöneticilerin, danışman öğretmenlerin ve öğrencilerin, araştırmacı tarafından hazırlanan ankete cevap vermeleriyle elde edilmiştir. Toplamda 21 okul yöneticisi, 87 kulüp rehber öğretmeni ve 46 kulüp yöneticisi örnekleme alınmıştır. Araştırma sonucunda, sosyal kulüplerin genellikle öğrenci ihtiyaçlarına ve çevre koşullarına göre belirlenmediği; okul yöneticilerinin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve ailelerin kulüpler hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı ve kulüp çalışmalarını yeteri kadar önemsemedikleri; sosyal kulüp etkinliklerinin büyük ölçüde uygulanmadığı görülmüştür. Ayrıca araştırmacı tarafından, okullardaki olanakların kulüp çalışmalarının yürütülmesi için yeteli olmadığı ve kulüplerin topluma katkıda bulunacak çalışmalarının göz ardı edildiği belirtilmiştir. Araştırmacı, belirlenen bu sorunlar yönelik çözüm önerilerini sunmuştur.

Yiğit (2008), kulüp danışmanı öğretmenlerin ve kulüp üyesi öğrencilerin öğrenci kulüplerinin temel ilkelerini uygulama durumlarını belirlemeyi amaçlayan araştırmasını tarama modeli kullanarak gerçekleştirmiştir. Araştırma, Kütahya ili merkezindeki 15 lisede görev yapan kulüp danışmanı öğretmenler ve aynı okullardaki kulüp danışmanı öğrenciler ile yapılmıştır. Araştırmanın verileri, “Öğrenci Kulüpleri Değerlendirme Öğretmen Anketi” ve “Öğrenci Kulüpleri Değerlendirme Öğrenci Anketi” adı altında iki ayrı anketin, 115 öğretmene ve 430 öğrenciye uygulanmasıyla elde edilmiştir. Kulüp danışmanı öğretmenlerin öğrenci kulüplerinin planlılık ve süreklilik ilkelerini her zaman; katılımcılık, gönüllülük ve üretkenlik ilkelerini bazen uyguladıkları; işbirliği ilkesini ise hiçbir zaman uygulamadıkları görülmüştür. Kulüp üyesi öğrenciler süreklilik ilkesini her zaman, planlılık, katılımcılık, gönüllülük ve üretkenlik ilkelerini bazen uygulamaktadırlar; işbirliği ilkesini ise hiçbir zaman uygulamamaktadırlar. Öğretmenlerin kulüp ilkelerini uygulama durumlarında cinsiyetlerine, görev yaptıkları okul türüne, kıdemlerine, branşlarına ve danışmanı oldukları kulüp türüne göre herhangi bir fark bulunmamıştır. Öğrencilerin kulüp ilkelerini uygulama durumları cinsiyetlerine, sınıf düzeylerine ve kulüp türlerine göre farklılaşmamaktadır. Ancak, öğrencilerin okul türlerine ve alanlarına göre kulüp ilkelerini uygulama durumlarında Meslek Liselerinin ve Mesleki Alan lehinde bir fark bulunmuştur. Araştırmacı, ileride yapılacak olan araştırmalara yönelik olarak; bu konuyla ilgili yapılacak araştırmalarda öğrenci kulüplerinin, kulüpler bazında daha detaylı olarak incelenebileceğini belirtmiştir.

Kılıçarslan (2009) öğretmenlerin eğitici kulüp çalışmalarına ilişkin tutumlarını ölçen likert tipi bir ölçek geliştirmek amacıyla yaptığı araştırmasını İstanbul ili Anadolu yakasında bulunan ilköğretim okulları genel liseler ve meslek lisesi kapsamındaki liselerde gerçekleştirmiştir. İki aşamalı olarak gerçekleştirilen araştırmanın, birinci aşaması ölçek geliştirme çalışması niteliğindedir. İkinci aşama ise, ilişkisel tarama modeline uygun olarak

Eğitici Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları ile farklı demografik değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri, “Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği” kullanılarak elde edilmiştir.

Emineoğlu'nun (2011) araştırması, boş zamanların değerlendirilmesinde ilköğretim okullarındaki öğrenci kulüplerinin yerini incelemeyi amaçlamaktadır. Tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilen araştırmanın verileri literatür taraması, okullardan alınan resmi yazılar ve araştırmacı tarafından geliştirilen anket aracılığıyla elde edilmiştir. 1058 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilen araştırmanın bulguları; ilköğretim okullarının fiziksel olanaklarının öğrenci kulüplerinin ihtiyaçlarını iyi düzeyde karşılayabildiğini, yönetici ve öğretmenlerin öğrenci kulübü etkinliklerinin amacına uygun olarak gerçekleşmesine iyi düzeyde özen gösterdiğini, ailelerin ve çevrenin öğrenci kulübü etkinlikleri hakkında olumlu görüşlere iyi düzeyde sahip olduğunu, öğrenci kulübü etkinliklerinin boş zamanların değerlendirilmesinde olumlu yönde önemli bir rol oynadığını ve boş zamanların değerlendirilmesini sağlama yeterliliğine iyi düzeyde sahip olduğunu göstermiştir.

Karakoyun (2011) tarafından yapılan araştırmada, İstanbul İli Bağcılar ilçesindeki resmi okullarda görev yapan öğretmenlerin kulüp faaliyetlerine ilişkin tutumları ile empatik eğilimleri arasındaki ilişkiyi tespit etmek amaçlanmıştır. İlişkisel tarama modeliyle yapılan bu çalışmada veriler, 290 öğretmenin katılımıyla “Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği” kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlerin kulüp faaliyetlerine ilişkin tutumları yaş değişkeni, öğretmen istekliliği alt boyutu; mesleki kıdem değişkeni, sosyal katkı ve öğretmen istekliliği alt boyutları; okuldaki kıdem değişkeni, öğretmen istekliliği ile toplam puanlarında; eğitici kulüp çalıştırma süresi değişkeni, öğretmen istekliliği alt boyutu;

çalıştırdığı eğitici kulüp sayısı değişkeni, işlevselliğin kaybı ve öğrenci katılımı alt boyutları; medeni durum değişkeni, öğretmen istekliliği alt boyutu; okulun imkânları ve öğrenci katılımı alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Empatik eğilim cinsiyet değişkeninde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Kulüp faaliyetlerine ilişkin tutumları ile empatik eğilimleri arasındaki ilişki de incelenmiş sonuç olarak; kulüp faaliyetlerine ilişkin tutumları ile empatik eğilimleri arasında her hangi bir ilişki saptanmamıştır.

Yalçın (2014) araştırmasında, meslek liselerindeki öğrenci kulüplerinin sosyalleşmeye etkisini katılımcılık, gönüllülük, işbirliği, süreklilik ilkelerini temel alarak ölçmeyi amaçlamıştır. Tarama modeli ile yapılan araştırmada, 672 öğrenciden anket yoluyla toplanan veriler kullanılmıştır. Meslek liselerindeki öğrenci kulüplerinin sosyalleşmeye etkisini ölçmeye yönelik ifadeler, öğrencilerin verdiği cevapların “Nadiren” şeklinde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, öğrenciler; cinsiyet, sınıf, okul türü, okulunuzda istenen sosyal kulüplerin açılma durumu, okulun kulüp çalışmalarının düzenli devam edip etmediği, okuldaki kulüplere nasıl üye olunduğu ve sosyal kulüp çalışmalarının amacına uygun yürütülme durum değişkenlerine göre ankette yer alan ifadeler verdikleri cevapların anlamlı düzeyde farklılaştığı ortaya çıkarılmıştır.

2.2.1.2. Öğretim programlarında yer alan ortak temel beceriler ile ilgili yapılan araştırmalar.

Kan (2006), 2004-2005 eğitim-öğretim yılında pilot uygulamayla başlatılan Yeni İlköğretim Programında öngörülen sekiz temel becerinin kazandırılmasında, besinci sınıf Sosyal Bilgiler Dersi ve Türkçe Dersi öğretim programlarının etkililiğine ilişkin ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin görüşlerini belirlemek amacıyla yaptığı araştırması betimsel nitelikte olup 600 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Araştırma sonucunda yeni Sosyal

Bilgiler ve Türkçe dersi öğretim programlarının her iki derste de ortak olan sekiz temel beceriyi (eleştirel düşünme becerisi, yaratıcı düşünme becerisi, araştırma becerisi, problem çözme becerisi, karar verme becerisi, girişimcilik becerisi, iletişim becerisi, Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma becerisi) kazandırmada etkili oldukları belirlenmiştir. Ayrıca kız öğrencilerin ve sosyo-ekonomik düzeyi daha iyi olan okullardaki öğrencilerin programları sekiz temel beceriyi kazandırmada daha etkili buldukları tespit edilmiştir.

Baykara'nın (2006) araştırması, Sosyal Bilgiler Öğretim programının amaçlarının düşünme becerilerini kazandırmaya uygun olup olmadığı ve Sosyal Bilgiler dersinde düşünme becerilerinin kazanılması ile ilgili öğrenci görüşlerinin; öğrencilerin cinsiyet, okulun bulunduğu çevre, anne ve baba eğitim durumu, anne ve baba mesleği değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Betimsel tarama modeli kullanılarak yapılan bu araştırmanın verileri 36 maddelik likert tipi bir ölçeğin, 6 ilköğretim okulunda öğrenim gören 383 yedinci sınıf öğrencisinden elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, Sosyal bilgiler dersinde düşünme becerileri etkinliklerine çoğu zaman yer verildiği orta koyulmuştur. Bunun yanında, Sosyal Bilgiler dersinin düşünme becerilerine yer verilmesine ilişkin öğrenci görüşlerinde cinsiyet, anne ve baba mesleği değişkeninin önemli bir değişken olmadığı bulunduğu; baba eğitim durumu değişkenine göre altı maddede ve okulun bulunduğu yerleşim yeri açısından ise on dokuz maddede anlamlı farklılık bulunduğu görülmüştür.

Gökhasan (2007), orta öğretimde meslek eğitimi alan öğrencilerin temel beceri düzeyleri değerlendirilmesini araştıran çalışmasını, ortaöğretim düzeyi mesleki teknik eğitim sisteminin verimliliğini ve etkinliğini arttırmaya yönelik olarak gerçekleştirmiştir. Çalışmada belgesel tarama ve betimsel model kullanılmış ve verilerin toplanması için kaynak taraması yapılmasının yanında anket geliştirilmiştir. Hazırlanan anket soruları altı

farklı meslek lisesinden 682 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin tüm temel beceri görüşlerine katıldıkları görülmüş, fakat Mesleki Eğitim Merkezinde öğrenim gören öğrenciler tüm temel beceri ile ilgili düşüncelerde kararsız oldukları belirtilmiştir. Endüstri Meslek Lisesi ile Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin görüşleri birbirini desteklemektedir.

Özatalay (2007) araştırmasında, Türkçe ders kitaplarının öğrencilere kazandırılması hedeflenen üst düzey becerilere ulaşabilmelerinde ne dereceye kadar katkı sağladığı, hangi sınıflarda hangi becerilere daha çok yer verildiği ve hangi yayınevinin, hangi becerilere daha çok yer verdiği saptamaya çalışmıştır. Araştırma kapsamında 24 takım Türkçe ders kitabı belirlenen ölçütlere dayanılarak taranarak gerekli istatistiksel değerlendirmeler yapılmıştır. Hazırlanan kitapların çoğunda bu becerilerle ilgili çalışmalara yeterli ölçüde yer verilmediği görülmüştür. Araştırmacı yapılan bu çalışma sonucunda elde edilen verilere bakarak, bundan sonra hazırlanacak kitaplarda bu becerilere dikkat edilmesini, daha bilinçli etkinlikler ve çalışmalar düzenlenmesini önermektedir.

Temel becerilere ilişkin yapılan bir araştırma Hotaman'ın (2008), “Yeni İlköğretim Programının Kazandırmayı Öngördüğü Temel Becerilerin Öğretmen, Veli ve Öğrenci Algıları Doğrultusunda Değerlendirilmesi” adlı araştırmasıdır. Araştırma, 2006-2007 yılları arasında İstanbul ilinde belirlenen bazı ilçelerdeki ilköğretim okullarından sosyo-ekonomik özellikleri bakımından farklılaşan okullardan 527 öğrenci, bu öğrencilerin birebir velileri (527) ve 148 öğretmenle gerçekleştirilmiştir. Ölçme aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen likert tipi bir ölçek kullanılmıştır. Bu araştırmanın sonucunda öğretmenlerin, velilerin ve öğrencilerin temel becerilere ilişkin algıları olumlu bulunmuştur. Araştırma sonuçlarının diğer araştırma sonuçlarına göre farklılık gösterdiği belirtilmiştir. Çünkü yapılan araştırmaların çoğu, özellikle de öğretmen görüşlerine

başvurulan araştırmaların birçoğu, öğretmenlerin öğrencilerin temel becerilerine ilişkin olumlu algılara sahip olmadığını ortaya çıkarmaktadır.

Hezen (2009), ilköğretim 1-5. Sınıflar Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nun öğelerinin Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda yer alan temel becerileri geliştirmeye uygun olup olmadığını ortaya koymak için doküman incelemesi yapmıştır. Araştırma sonucunda, tüm sınıflar düzeyindeki kazanımların Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda yer alan becerilerden yer alan eleştirel düşünme becerisini en fazla; girişimcilik becerisini en az düzeyde, temel beceriler sınıf düzeylerine göre incelendiğinde tüm temel becerilerin 4. sınıfta en fazla; 1. sınıfta en az düzeyde geliştirilmeye uygun olduğu saptanmıştır. Ayrıca araştırmacı, İlköğretim 1-5. Sınıflar Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda temel becerilerin nasıl ölçölüp değerlendirileceğine yönelik herhangi bir açıklamanın ve ölçme ve değerlendirmeye yönelik örneklerin bulunmadığını belirtmiştir.

Hayırsever (2010), 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders, Öğretmen Kılavuz ve Öğrenci Çalışma Kitaplarının, İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretim Programında kazandırılması hedeflenen temel becerilere uygunluğuna ve öğrenme-öğretme sürecinde kullanımına ilişkin değerlendirilmesini amaçlayan araştırmasını, beş beceri alanı belirleyerek gerçekleştirmiştir. Araştırma betimsel ve ilişkisel tarama modeli ile yapılmış ve nicel-nitel yöntemler beraber kullanılmıştır. Veriler ise araştırmacı tarafından geliştirilen anket, gözle formu ve görüşme formları ile elde edilmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmenlerden çok az bir kısmı ders kitabında yer alan içeriğin araştırma kapsamına alınan becerileri kazandırmaya uygun olduğu ve çalışma kitabında yer alan içeriğin araştırma kapsamına alınan becerileri kazandırmaya uygun olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin tamamı, öğretmen kılavuz kitabının belirlenen becerileri kazandırmaya uygun yapıda olmadığını belirtmiştir. Öğrenci velileri ders kitabını ve çalışma kitabını genel özelliklerine ve

araştırma kapsamına alınan becerilere göre kısmen uygun olduğunu belirtmişlerdir. Bu görüşler cinsiyet ve sosyo-ekonomik düzey değişkenlerine göre farklılaşmaktadır.

Akyürek'in (2013) araştırmasının amacı, ilköğretim programında yer alan ortak temel becerilerden girişimcilik becerisine ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemektir. İlkokul öğretmenlerine uygulanan anketten elde edilen verileri değerlendirmede, cinsiyet, mezun olunan okul ve hizmet yılı değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığı, istatistiksel testler ile sınıanmıştır. Araştırma sonucunda, ilkokul öğretmenlerinin, öğrencilere kazandırılması amaçlanan girişimcilik becerisine yönelik görüşleri, cinsiyet, kıdem, mezuniyet durumu, sınıf mevcudu, hizmet içi eğitim alma durumuna göre farklılaşmadığı saptanmıştır. Girişimcilik becerisinin kazandırılmasında öğretmenlerin yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır.

Öztürk (2013), ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinde bilimsel süreç, eleştirel düşünme ve yaratıcı düşünme becerileri arasındaki ilişkiyi belirlemek ve bu becerileri çeşitli değişkenler (cinsiyet, anne ve babanın öğrenim durumu, kardeş sayısı, kendine ait çalışma odasının olup olmaması, bilgisayara sahip olma durumu ve internetten yararlanma durumu) açısından incelemek üzere yaptığı araştırmasında tarama modeli kullanmıştır. Araştırma verilerini 235 öğrenciye, Kişisel Bilgiler Formu, Cornell Eleştirel Düşünme Testi Düzey X (CEDTDX), Torrance Yaratıcı Düşünme Testi (TYDT) Şekilsel A Formu ve araştırmacı tarafından geliştirilen Bilimsel Süreç Becerileri Testi (BSBT) uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin BSBT'nin temel beceriler boyutundaki başarıları %63, birleştirilmiş becerilerdeki başarıları ise %52 bulunmuştur. Öğrencilerin BSB düzeyleri arasında çeşitli boyutlarda cinsiyete, anne ve babanın öğrenim durumuna ve internet kullanımına bağlı olarak istatistiki açıdan anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Bu farklılıklar, kız öğrencilerin, anne ve babasının öğrenim durumu üst düzeyde olan ve

internetten yararlanan öğrencilerin lehine olmuştur. Diğer değişkenler anlamlı farklılık oluşturmamıştır. Öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine bakıldığında, CEDTDX'in tüm alt boyutlarında ve toplam testte %51,59 başarı elde etmişlerdir. Öğrencilerin eleştirel düşünme beceri düzeyleri arasında CEDTDX toplam ve gözlemlerin ve kaynakların güvenilirliği alt boyutunda kız öğrencilerin lehine, CEDTDX toplam puanları arasında da babası üniversite mezunu öğrenciler lehine anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Diğer değişkenlere göre eleştirel düşünme becerileri arasında anlamlı farklılık saptanmamıştır. Seçilen alt örneklemin küçüklüğü nedeniyle, öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerine yönelik bağımsız değişkenlere göre analiz yapılmamıştır. Yaratıcı düşünme becerileri ilişkisel analiz amacıyla incelenmiştir. Üç temel becerinin birbiriyle ilişkisine bakıldığında, bilimsel süreç ve eleştirel düşünme becerileri arasında orta düzeyde anlamlı ilişki olduğu; ancak yaratıcı düşünme becerilerinin bu iki beceri ile varsayımları tanımlama boyutu dışında, anlamlı düzeyde ilişkili olmadığı tespit edilmiştir.

2.2.2. Yurt dışında yapılan araştırmalar.

Aşağıda, ders dışı etkinlikler ve temel beceriler konularıyla ilgili yurt dışında yapılmış çalışmalara ait bilgilerden verilmiştir.

2.2.2.1. Ders dışı etkinlikler ile ilgili yapılan araştırmalar.

Gholsan (1985) çalışmasında, öğrenci başarısı ve ders dışı etkinliklere katılımı inceleyerek Amerikan eğitim sisteminde tarihsel süreçte öğrenci etkinliklerinin nasıl geliştiğini ortaya koymuştur. Öğrenci etkinliklerinin gelişimini dört dönemde inceleyerek şu sonuçlara ulaşmıştır: 1870-1900 yıllarını kapsayan birinci dönemde, tüm eğitimcilerin ders dışı etkinlikleri reddettiği ve öğrenciye en az faydanın resmi programın dışındaki programlardan sağlanabileceğini kabul ettikleri görülmüştür. İkinci dönem olarak kabul edilen 1900-1920 yıllarında ise ders dışı etkinliklere katılımın pasif olduğu; ancak

eğitimcilerin ders dışı etkinliklere katılımın bazı öğrenme fırsatları yarattığını fark ettikleri görülmüştür. 1920-1956 yıllarında geçen üçüncü dönemde, ders dışı etkinliklere katılımın aktifleştiği, eğitimcilerin bu etkinliklerin faydasına inanmaya başladıkları ve okulların çoğunun ders dışı etkinliklere yer verdiği belirtilmiştir. Son dönemde öğrencilerin etkinliklere katılmaları için teşvik edildiği, etkinliklere katılan öğrencilere etkinlik sonunda ödül verildiği ve birçok okulun öğrenci etkinlikleri yerine işbirlikli program (Co-curricular) adını kullandığı tespit edilmiştir.

Miranda'nın (2001) okul destekli ekstra program aktivitelerinin öğrencilerin akademik başarısına olan etkisini araştıran çalışmasında, 1996 ve 2000 yılları arasındaki mezunlardan müzik, drama, görsel sanatlar veya spor aktivitelerine katılan 361 öğrenci örnekleme alınmıştır. Öğrenciler aktivitelerine göre alt gruplara ayrılarak; öğrenci bilgileri cinsiyete, aldıkları aktiviteye, kümülatif not ortalamalarına, SAT puanlarına ve ACT puanlarına göre kayıt altına alınmıştır. Araştırma sonucunda, müzik etkinliğine katılanların kümülatif not ortalamaları ile SAT VE ACT puanlarının spor etkinliğine katılanlardan daha fazla olduğu; yabancı dil, tarih, matematik ve fen bilimlerinde müzisyenlerin sporculara göre daha yüksek not alışı belirlenmiştir. ACT puanlarında drama etkinliğine katılanların sporculardan ve hiçbir etkinliğe katılmayanlardan daha fazla puan aldıkları belirlenmiştir Genel olarak müzik etkinliğinin öğrenci başarısı üzerinde çok önemli bir etkiye sahip olduğu ve etkinliklere katılmayan öğrencilere göre müzik etkinliğine katılanların daha fazla puan aldıkları görülmüştür. Araştırmanın sonuçlarıyla, eğitimde sanatsal etkinliklerin çok önemli olduğu ortaya koyulmuştur.

Sproston'un (2005) araştırması, ders dışı etkinliklerden tiyatroya katılımın kişisel gelişimi etkileyen faktörlerini incelemeyi amaçlamıştır. Rekabetçi bir ruhla yapılmayan ve tüm öğrencilere açık olan etkinliklere 7-12 yaş arası öğrenciler, yaş düzeylerine

bakılmadan katılabilirler. Araştırma verileri öğrencilerden, mezunlardan, öğretmenlerden ve ebeveynlerden elde edilmiştir. Öncelikle katılımcılara, kişisel gelişimde ders dışı etkinliklerin etkisinin olup olmadığı sorularak onların deneyimleri göz önünde bulunduruldu. Ardından öğrencilerin uzun dönemdeki etkinliklere katılımları izlendi. Araştırma sonucunda ders dışı etkinliklere katılımın, öğrencilerin çevre ile ilişkilerinin gelişmesine katkı sağladığı görüldü. Ayrıca etkinliklere katılımın öğrencilerin ruh halini geliştirdiği, ergenlik dönemlerine olumlu destek sağladığı ve kişisel gelişimlerini hızlandırdığı görülmüştür.

Kinakin'in (2009) araştırmasında, ders dışı etkinliklerin ortaöğretim sonrasındaki değerine yönelik öğrenci algılarını belirlemeye çalışmıştır. Bu araştırmanın ana odak noktası, ders dışı etkinlikler açısından kurumsal destek unsurlarını ve öğrencilerin ortaöğretim sonrasında belirli bir kuruma kayıt olmalarındaki ders dışı etkinliklerin etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Öncelikler muhtemel ortaöğretim sonrası öğrencilerin belirlenmesi için görüşmeler yapılmıştır. Araştırma yöntemi olarak eylem araştırması seçilmiş, süreç boyunca derinlemesine kişisel görüşmelerle öğrencilerden veriler toplanmıştır. Veriler mevcut ortaöğretim sonrası öğrenciler ve olası ortaöğretim sonrası öğrenciler olmak üzere iki farklı gruptan elde edilmiştir. Araştırma sonuçları, öğrencilerin genellikle okul seçimlerinde, kurumun belirgin özelliklerini temele aldıkları ve ders dışı etkinliklerin yapılmasının öğrenciler için çok önemli olduğu, öğrencilerin aidiyet hissi duymasını kolaylaştırdığı tespit edilmiştir.

Wyble (2009) ders dışı etkinliklere katılım ile böyle bir katılımın üniversiteye giriş hakkı kazanmaya karşı algılanmış değerler arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için yaptığı araştırmasını, 312 lise öğrencisi ile yapmıştır. Araştırmanın verileri anket yardımıyla toplanmıştır. Araştırmacı, ders dışı etkinliklere katılım ile böyle bir katılımın üniversiteye

giriş hakkı kazanmaya dair elde edilmiş değerler arasındaki ilişkinin belirgin ancak güçlü olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Öğrencilerin, ders dışı etkinliklere katılımın onları üniversiteye kabul edilme sürecine hazırladığı konusunda aynı fikre vardıkları belirlenmiştir.

Lau, Hsu, Acosta ve Hsu (2014) tarafından yapılan “Üniversitedeki Ders Dışı Etkinliklerin Mezuniyet Sonrası İş Bulmadaki Etkisi” adlı araştırmada, ders dışı etkinliklere katılan öğrencilerin mezun olduktan sonra istihdam edilebilirlikleri incelenmiştir. Araştırma verileri; üniversitede öğrenci meclislerine, spor, müzik ve sanat kulüplerine üye olan öğrencilerin katılımıyla elde edildi. Sonuçlar, ders dışı etkinliklere katılımın; öğrencilerin mezun olduktan sonra iş bulabilmelerini etkilediğini göstermiştir. Ayrıca spor kulüplerine katılan öğrencilerin, liderlik becerilerinin; müzik kulübüne katılan öğrencilerin ise yaratıcılık becerilerinin gelişmesine etki ettiği görülmüştür.

2.2.2.2. Temel beceriler ile ilgili yapılan araştırmalar.

Walker ve Finney (1999) tarafından yapılan “Yüksek Öğretimde Beceri Gelişimi ve Eleştirel Düşünme” konulu araştırma, eleştirel düşünmenin yüksek öğretimde araştırma becerilerini nasıl desteklediğini belirlemeye çalışmaktadır. Araştırmada, eleştirel düşünmenin öğrencilerde eleştirel farkındalığı artırdığı ve öğrenmeyi daha bilinçli duruma getirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Barbee (2001) tarafından yapılan ve iletişim becerilerinin gelişimi ile öğretimdeki durumunu araştıran çalışmada betimsel model kullanılmıştır. Araştırma verileri Amerikan Derneği tarafından geliştirilen on beş kategorili likert tipi ölçeğin internet aracılığıyla katılımcılara ulaştırılması yoluyla elde edilmiştir. Katılımcıların % 50’den fazlasının iletişim becerileri eğitimin; öğretimde etkili olduğunu, diğer becerilerin gelişimini de desteklediği belirttiği görülmüştür.

Thomson'ın (2009) ilköğretim başarısında düşünme becerilerinin etkilerini karma yöntemle araştırdığı çalışması; öğrencilerin genel başarılarına düşünme becerileri eğitimi için kullanılan programın etkisini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırma verileri öğrencilerin sınav puanlarından ve odak grup görüşmelerinden elde edilmiştir. Araştırma sonuçları, düşünme becerileri eğitimi programının öğrencilerde akıl yürütme becerilerini geliştirdiğini göstermiştir. Programın uygulandığı her öğrencide olumlu yönde değişimin olduğu, ancak bu etkinin devlet tarafından uygulanan testlerle ölçülemediği bulunmuştur. Çünkü bu testlerin öğrencilere sunulan düşünme becerilerini, problem çözme , mantık kullanma gibi becerileri içermediği belirtilmiştir.

McGarrity'nin (2013) "Toplum genelindeki üniversite programlarında eleştirel düşünme becerisini geliştirmek için bir model örneği" adlı araştırmasında karşılaştırmalı vaka incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırma için New York'taki üniversitelerin yüksekokul programlarında eleştirel düşünme modelleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesi, örgütsel değişimin ve fakülte gelişiminin sağlanması için eleştirel düşünme modeli sunulmuştur.

2.2.3. İlgili araştırmaların genel değerlendirilmesi.

Ders dışı etkinliklere ve bu etkinliklerden öğrenci kulüplerine ilişkin yapılan araştırmalar bir tabloyla şöyle özetlenebilir:

Tablo 2.2.3.1

Ders Dışı Etkinlikler ve Öğrenci Kulüpleri ile İlgili Yapılmış Araştırmalar ve Özellikleri

İlgili Olduğu Alan	Araştırmacı ve Tarih	Araştırmada Kullanılan Yöntem ve Veri Toplama Aracı	Araştırma ile Ulaşılan Sonuç
Ders dışı etkinlikler	Gholsan, 1985	Doküman inceleme	1900'lü yıllardan günümüze kadarki dönemde ders dışı etkinliklerin faydaları olduğu görülerek, etkinliklere teşvik edildiği, katılımın aktifleştiği sonucuna varılmıştır.
Eğitsel kollar	Arslantaş, 1989	Betimsel model, anket	Eğitsel kulüplerin yönetmeliğe uygun yürütülmediği bulunmuştur.
Ekstra program	Miranda, 2001	Doküman inceleme	Eğitimde, ekstra program aktivitelerinden sanatın önemli rolü olduğu belirlenmiştir.
Ders dışı etkinlikler	Sproston, 2005	Gözlem, görüşme	Ders dışı etkinliklere katılımın çevre ile ilişkilerin gelişimine ve öğrencilerin kişisel gelişimlerine katkıda bulunduğu sonucuna ulaşıldı.
Eğitici kollar	Ekmekçi, 2006	Betimsel model, anket	Kol faaliyetlerinin yardımlaşma, paylaşma, sorumluluk ve güven duygusunu geliştirdiği; ancak faaliyetlerin yürütülmesinde sıkıntıların olduğu sonucu bulunmuştur.
Sosyal kulüpler	Karslı, 2006	Tarama modeli, anket	Sosyal kulüp çalışmaları yoluyla öğrencilerin yöneticilik niteliklerinin gelişmesi amacıyla, birinci ve ikinci kademe orta derecede ulaşıldığı görülmüştür.
Eğitsel kulüpler	Koçinalı, 2008	Tarama modeli, anket	Eğitsel kulüpler konusunda olumlu görüş bildiren öğrencilerin, olumsuz görüş bildirenlerden fazla olduğu; ancak olumsuz görüş bildirenlerin de sayısının az olmadığı bulunmuştur.
Sosyal Kulüp	Eroğlu, 2008	Betimsel tarama modeli, anket	Kulüp çalışmalarını yeteri kadar önemsemedikleri, kulüplerin topluma katkıda bulunacak çalışmalarının göz ardı edildiği bulunmuştur.
Öğrenci kulüpleri	Yiğit, 2008	Tarama modeli, anket	Kulüp danışman öğretmenleri ve öğrencilerin, kulüp ilkelerini orta derecede uyguladıkları bulunmuştur.
Ders dışı etkinlikler	Kinakin, 2009	Eylem araştırması, görüşme	Öğrencilerin okul seçimlerinde ders dışı etkinliklerin yapılmasının önemli olduğu bulunmuştur.
Ders dışı etkinlikler	Wyble, 2009	Tarama yöntemi, anket	Ders dışı etkinliklere katılım ve üniversiteye giriş hakkı arasında belirgin ancak güçlü olmayan bir ilişkinin olduğu bulunmuştur.

İlgili Olduğu Alan	Araştırmacı ve Tarih	Araştırmada Kullanılan Yöntem ve Veri Toplama Aracı	Araştırma ile Ulaşılan Sonuç
Eğitici kulüpler	Kılıçarslan, 2009	İlişkisel tarama, ölçek	Öğretmenlerin kulüp çalışmalarına ilişkin tutumlarının; mesleki kıdem, çalışılan okul türü, çalıştırılan kulüp sayısı, değişkenlerine göre farklılaştığı bulunmuştur.
Öğrenci kulüpleri	Emineoğlu, 2011	Tarama modeli, anket	Öğrenci kulübü etkinliklerinin boş zamanların değerlendirilmesinde olumlu yönde etkide bulunduğu ve boş zamanların değerlendirilmesini sağlama yeterliliğine iyi düzeyde sahip olduğu bulunmuştur.
Öğrenci kulüpleri	Karakoyun, 2011	İlişkisel tarama, ölçek	Kulüp faaliyetlerine ilişkin tutumları ile yaş, mesleki kıdem, okuldaki kıdem, eğitici kulüp çalıştırma süresi, çalıştırılan kulüp sayısı, medeni durum değişkenlerine göre farklılık bulunmuştur.
Ders dışı etkinlikler	Laua, Hsub, Acostac ve Hsud (2014)	Anket	Ders dışı etkinliklere katılan öğrencilerin; olumlu iletişim, liderlik, yaratıcılık ve kendini tanıtmaya becerilerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.
Öğrenci kulüpleri	Yalçın, 2014	Tarama modeli, anket	Öğrenci kulüplerinin sosyalleşmeye etkisinin “nadiren” olduğu ve öğrenci cevaplarının araştırma değişkenlerine göre farklılaştığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Öğrenci kulüp etkinlikleri ile ilgili yurt içinde 1989-2014 yılları arasındaki yapılmış araştırmaların tamamının tarama yöntemi kullanılarak yapıldığı görülmüştür.

Araştırmaların verileri anket ya da ölçek kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma sonuçları genel olarak öğrenci kulüp etkinliklerinin yürütülmesinde problemlerin olduğunu, etkinliklerin yeterince uygulanmadığını buna rağmen kulüplerin öğrencilerde çeşitli niteliklerin gelişmesinde etkisinin olduğunu ortaya koymaktadır. Ders dışı etkinlikler ile ilgili yurt dışında yapılan araştırmalarda, etkinliklere bakış açısının geçmişe göre olumlu yönde değiştiği, ders dışı etkinliklerin çevre ile ilişkileri ve okul seçimini etkilediği sonuçları görülmektedir.

Temel becerilere ilişkin yapılan araştırmalar aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 2.2.3.2.

Temel Beceriler ile İlgili Yapılmış Araştırmalar ve Özellikleri

İlgili Olduğu Alan	Araştırmacı ve Tarih	Araştırmada Kullanılan Yöntem ve Veri Toplama Aracı	Araştırma ile Ulaşılan Sonuç
Eleştirel düşünme	Walker ve Finney, 1999	-	Eleştirel düşünme becerisinin, öğrencilerde eleştirel farkındalığı artırdığı bulunmuştur.
İletişim becerisi	Barbee, 2001	Betimsel model, anket	İletişim becerilerinin geliştirilmesinin eğitimde etkili olduğu bulunmuştur. Sosyal Bilgiler ve Türkçe dersi öğretim programlarının temel becerileri kazandırmada etkili oldukları bulunmuştur.
Temel beceriler	Kan, 2006	Betimsel tarama, anket	Sosyal Bilgiler öğretim programında temel becerilerle ilgili etkinliklere yer verilmediği bulunmuştur.
Düşünme becerileri	Baykara, 2006	Betimsel tarama modeli, ölçek	Meslek liseleri arasında temel beceri görüşlerine katılma noktasında farklılık olduğu bulunmuştur.
Temel becerileri	Gökhasan, 2007	Belgesel tarama ve betimsel model, kaynak taraması ve anket	Üst düzey becerilerle ilgili kitaplarda yeteri kadar çalışmanın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
Üst düzey beceriler	Özatalay, 2007	Doküman inceleme yöntemi	Öğretmen, öğrenci ve velilerin temel becerilere ilişkin algılarının olumlu olduğu sonucuna varılmıştır.
Temel beceriler	Hotoman, 2008	Betimsel tarama, ölçek	Türkçe öğretim programının temel becerilerin geliştirilmesinde yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Temel beceriler	Hezen, 2009	Doküman inceleme yöntemi	Düşünme becerileri eğitiminin öğrencilerin gelişiminde etkili olduğu görülmüştür.
Düşünme becerileri	Thomson, 2009	Karma yöntem, sınav puanları, görüşme	Ders kitaplarındaki içeriğin temel becerilerin geliştirilmesinde yetersiz olduğu bulunmuştur.
Temel beceriler	Hayırsever, 2010	Betimsel ve ilişkisel tarama modeli, anket, gözlem formu ve görüşme formu	Öğretmenlerin, girişimcilik becerisini kazandırmada yetersiz oldukları sonucuna ulaşılmıştır.
Girişimcilik becerisi	Akyürek, 2013	Betimsel model, anket	Bilimsel süreç ve eleştirel düşünme becerileri arasında orta düzeyde; yaratıcı düşünme bu iki beceri ile anlamlı düzeyde ilişki olmadığı bulunmuştur.
Bilimsel süreç, eleştirel ve yaratıcı düşünme becerileri	Çağlayan Öztürk, 2013	Tarama modeli, Kişisel bilgiler formu ve testler	Eleştirel düşünme modeli sunulmuştur.
Eleştirel düşünme becerisi	McGarrity, 2013	Karşılaştırmalı vaka incelemesi	

Tablo 2.2.3.2. incelendiğinde, öğretim programlarında yer alan ortak temel becerilere ilişkin 2006-2013 yılları arasında yapılan araştırmaların çoğunun tarama yöntemi kullanılarak, ikisinin de doküman inceleme yöntemiyle yapıldığı görülmektedir. Araştırmalarda anket, ölçek, test ve doküman incelemeleriyle veriler elde edilmiştir. Temel becerilerin tüm derslerde ortak olarak geliştirilmesi dolayısıyla da ders kitaplarında belirgin şekilde yer alması beklenirken, çoğu araştırma bu beklentinin gerçekleşmediğini; ders kitaplarının temel becerileri geliştirmede yetersiz kaldığını göstermiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma problemine cevap aramak ve alt problemleri çözümlemek için seçilen araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizi ile ilgili bilgiler yer almıştır.

3.1. Araştırma Deseni

Bu çalışmada, öğretim programında yer alan ortak temel becerilerden eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, araştırma ve sorgulama, problem çözme, karar verme, girişimcilik, iletişim kurma, Türkçeyi doğru güzel ve etkili kullanma becerilerinin geliştirilmesi açısından öğrenci kulüp etkinlikleri, öğrenci ve öğretmen görüşleri çerçevesinde değerlendirileceği için tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 1995, s. 77).

Tarama araştırmalarının amacı genellikle araştırma konusu ile ilgili var olan durumun fotoğrafını çekerek bir betimleme yapmaktır. Bu amaca yönelik olarak tarama araştırmalarında genellikle geniş bir kitleden araştırmacı tarafından belirlenen cevap seçenekleri kullanılarak bilgi toplanır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2010, s. 231).

3.2. Evren ve Örneklem

3.2.1. Evren.

2012-2013 eğitim öğretim yılı içerisinde Uşak il merkezinde bulunan ortaokullarda öğrenim gören sekizinci sınıf öğrencileri ile bu okullarda görev yapan öğrenci kulüpleri danışman öğretmenleri bu araştırmanın çalışma evrenini oluşturmaktadır.

3.2.2. Örneklem.

Araştırmada örnekleme yöntemlerinden “Küme örnekleme” yöntemi kullanılmıştır. Örneklem evrendeki bütün kümelerin tek tek eşit seçilme şansına sahip oldukları durumda yapılan örnekleme küme örnekleme denir (Karasar, 1995, s. 114). Örneklem alınırken şu aşamalar izlenmiştir:

- Uşak İl Milli Eğitim Müdürlüğünden okulların bölgelere ayrılmış listesi elde edilerek il merkezinde üç bölgede toplam 29 okul olduğu belirlenmiştir.
- Her bir bölgeden, o bölgenin bütün içindeki oranını yansıtacak şekilde okul seçilmiştir. Okulların isimlerinin yazılı olduğu bir torbadan evren içindeki oranı kadar okul kura yöntemiyle belirlenmiştir. Kurada çıkan okul ismi tekrar torbaya atılarak tekrar çekiliş yapılmıştır. Böylece bütün kümelere (okullara) tek tek eşit seçilme şansı verilmiştir.
- Birinci bölgede 10 okul evren içerisinde %33 oranında yer aldığından, bu bölgeden üç okul kura yöntemiyle belirlenmiştir.
- İkinci bölgede 17 okul evren içerisinde %58 oranında yer aldığından, bu bölgeden 10 okul kura yöntemiyle belirlenmiştir.
- Üçüncü bölgede 2 okul evren içerisinde %0,06 oranında yer aldığından, bu bölgeden bir okul kura yöntemiyle belirlenmiştir.

Araştırma kapsamında oranlı bir biçimde belirlenen 14 okuldan birer sekizinci sınıf şubesi ve belirlenen okullardaki tüm kulüp danışman öğretmenleri örnekleme alınmıştır.

Araştırma kapsamında, toplam 511 öğrenci ve 138 öğretmene anket uygulanmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma sorularına yanıt bulmak amacıyla, “Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Temel Becerileri Geliştirmedeki Etkililik Düzeyini Belirlemeye Yönelik Öğrenci Anketi” ile “Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Temel Becerileri Geliştirmedeki Etkililik Düzeyini Belirlemeye Yönelik Öğretmen Anketi” kullanılmıştır. Verilerin toplandığı anketler ile ilgili ayrıntılı bilgiler aşağıda yer almaktadır.

3.3.1. Öğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyini belirlemeye yönelik öğrenci anketi.

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak, Kan (2006) tarafından geliştirilen “Türkçe Öğretim Programının Temel Becerileri Kazandırmadaki Etkililiğini Belirleme Anketi’nden” yararlanılmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda anket maddelerindeki ifadeler yeniden düzenlenmiştir. Anket maddelerine ilişkin seçenekler “*etkili*”, “*az etkili*” ve “*etkisiz*” biçiminde sıralanmaktadır. Öğrencilerden, kendilerine sorulan anket maddelerini, üyesi oldukları öğrenci kulüp etkinliklerinin etkisini düşünerek, kendilerine göre en uygun olan seçeneği işaretlemeleri istenmiştir. Kan (2006) tarafından, anketin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .96 olarak bulunmuştur. Anketin, Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) değeri .750, Bartlett Testi ise 11611,593 olarak bulunmuştur. Bu sonuca göre anketin Bartlett testi sonuçları istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır ($p < .05$). Faktör analizi sonucunda faktör yükü, .30’un altında kalan maddeler anketten çıkarılmış, güvenirlik ve geçerlik işlemleri tekrarlanmıştır. Yapılan ikinci analiz işlemleri sonucunda anketin KMO katsayısı .720’den .750’ye yükselmiştir.

Bu araştırmada, araştırmanın amacı doğrultusunda yeniden dzenlenen anketin geçerlik ve gvenirlik çalışmaları için 208 ğrenci ile pilot uygulama yapılmıştır. Anketin geçerlilik çalışması kapsamında faktör analizi ile yapı geçerliğine bakılmıştır. Öncelikle verilerin faktör analizi için uygunluğu, Kaiser-Meyer-Okin (KMO) katsayısı ve Barlett kresellik testi ile incelenmiştir. Anketin Kaiser-Meyer-Okin Katsayısı (KMO) .935 bulunmuş ve Bartlett's Sphericity testi istatiksel olarak anlamlı çıkmıştır ($p < .05$). Anket maddelerinin faktör yük değerleri 0.487 – 0.791 arasında değiştiği belirlenmiştir. Birinci faktörün öz değer 40,959 ve açıkladığı varyans %40, 959, ikinci faktörün öz değer 2,482 ve açıkladığı varyans %2,482 dir. “Birinci faktörün açıkladığı varyansın dikkate değer olması, birinci faktöre ait özdeğerin ikinci faktörün zdeğerinden  katından fazla olması anketin tek boyutlu olduğunun kanıtı olarak değerlendirilebilir.” (Büyüköztürk, 2010, s. 137). Anketin bu çalışma kapsamında gvenirliğini test etmek için Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Yapılan analiz sonucunda anketin bu araştırmadaki Cronbach Alfa katsayısı .98 olarak belirlenmiştir.

Yapılan pilot uygulamanın ardından, anketteki madde sayısının fazla olması sebebiyle iki oturumlu uygulama tercih edilmiştir. “ğrenci Kulüp Etkinliklerinin Temel Becerileri Geliştirmedeki Etkililik Düzeyini Belirlemeye Yönelik ğrenci Anketi - I” de temel becerilerden “eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, araştırma-sorgulama ve problem zme becerilerine” yönelik maddeler; “ğrenci Kulüp Etkinliklerinin Temel Becerileri Geliştirmedeki Etkililik Düzeyini Belirlemeye Yönelik ğrenci Anketi - II” de ise temel becerilerden “karar verme, girişimcilik, iletişim ve Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerilerine” yönelik maddeler yer almıştır. Anketteki maddelerin temel becerilere göre dağılımı şu şekildedir:

- 1-12 arasındaki maddeler “eleştirel düşünme”,
- 13-23 arasındaki maddeler “yaratıcı düşünme”,
- 24-36 arasındaki maddeler “araştırma ve sorgulama”,
- 37-47 arasındaki maddeler “problem çözme”,
- 48-56 arasındaki maddeler “karar verme”,
- 57-72 arasındaki maddeler “girişimcilik”,
- 73-82 arasındaki maddeler “iletişim”,
- 83-100 arasındaki maddeler “Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma” becerisine yöneliktir.

3.3.2. Öğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyini belirlemeye yönelik öğretmen anketi.

Kan (2006) tarafından geliştirilen “Türkçe Öğretim Programının Temel Becerileri Kazandırmadaki Etkililiğini Belirleme Anketi’nden” yararlanılarak bu araştırma için “Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Temel Becerileri Geliştirmedeki Etkililik Düzeyini Belirlemeye Yönelik Öğretmen Anketi ” hazırlanmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda anket maddelerindeki ifadeler yeniden düzenlenmiştir. Öğretmenlerden, kendilerine sorulan anket maddelerini, danışmanı olduğu öğrenci kulüp etkinliklerinin etkisini düşünerek, kendilerine göre en uygun olan seçeneği işaretlemeleri istenmiştir.

Araştırmanın amacı doğrultusunda yeniden düzenlenen anketin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları için 138 öğretmen ile uygulama yapılmıştır. Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Temel Becerileri Geliştirmedeki Etkililik Düzeyini Belirlemeye Yönelik Öğretmen Anketi’nin geçerlilik çalışması kapsamında faktör analizi ile yapı geçerliğine bakılmıştır. Öğretmen anketinin Kaiser-Meyer-Olkin Katsayısı (KMO) .889 bulunmuş ve Bartlett’s Sphericity testi istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır ($p < .05$). Anket maddelerinin

faktör yük değerleri 0.667 – 0.871 arasında değiştiği belirlenmiştir. Birinci faktörün öz değeri 62,618 ve açıkladığı varyans %62,618, ikinci faktörün öz değeri 3,413 ve açıkladığı varyans %3,413'tür. “Birinci faktörün açıkladığı varyansın dikkate değer olması, birinci faktöre ait öz değer ikinci faktörün öz değerinden üç katından fazla olması anketin tek boyutlu olduğunun kanıtı olarak değerlendirilebilir.” (Büyüköztürk, 2010, s. 137). Yapılan analiz sonucunda anketin Cronbach Alfa katsayısı .99 olarak bulunmuştur. Öğretmen anketindeki maddelerin temel becerilere göre dağılımı şu şekildedir:

- 1-12 arasındaki maddeler “eleştirel düşünme”,
- 13-23 arasındaki maddeler “yaratıcı düşünme”,
- 24-36 arasındaki maddeler “araştırma ve sorgulama”,
- 37-47 arasındaki maddeler “problem çözme”,
- 48-56 arasındaki maddeler “karar verme”,
- 57-72 arasındaki maddeler “girişimcilik”,
- 73-82 arasındaki maddeler “iletişim”,
- 83-100 arasındaki maddeler “Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma” becerisine yöneliktir.

3.4. Veri Toplama Süreci

Araştırma, 2012-2013 eğitim öğretim yılının ikinci yarısında gerçekleştirilmiştir. Araştırma anketinin uygulanması için gerekli izin alındıktan sonra, araştırmacının bizzat kendisi örnekleme alınan okullara gitmiş ve okul idaresine ankete yönelik gerekli açıklamaları yapmıştır. Ayrıca öğretmenlere yönelik anket için de gerekli açıklamalar yapılmış ve anketler okul idaresine teslim edilmiştir. İki bölümden oluşan anketin yeterli süre verilerek, iki ayrı oturumda öğrenci ve öğretmenlere doldurtulması sağlanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma anketi aracılığıyla elde edilen veriler SPSS 17.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma problemlerine yanıt aramak amacıyla analizler yapılmadan önce Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmış ve verilerin normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Bu nedenle verilerin analizinde parametrik olmayan testlerden “Mann Whitney U (MWU)” ile “Kruskal Wallis H (KWH)” kullanılmıştır. Veri toplama araçlarında yer alan her bir maddenin gerçekleşme düzeyini belirlemek için ‘etkili (üç)’, ‘az etkili (iki)’ ve ‘etkisiz (1)’ dereceleri kullanılmıştır. Aritmetik ortalamaların yorumlanmasında; 1,00-1,66 arasındaki ortalama değerlerin ‘etkisiz’, 1,67-2,33 arasında bulunanların ‘az etkili’ ve 2,34-3,00 arasında yer alanların ise ‘etkili’ derecesinde değer taşıdığı kabul edilmiştir. Düzeylerin yer aldığı bu aralıklar seçenklere verilen en düşük değer olan 1 ile en yüksek değer olan 3 arasındaki seri genişliğinin seçenek sayısına bölünmesiyle elde edilmiştir.

Öğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyi, her bir temel beceri için maddelerin ortalama puanlarına göre belirlenmiştir. Öğrencilerin gittikleri okul türüne göre görüşleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla parametrik olmayan testlerden MWU testi kullanılmış ve farklılık olan durumlarda ise MWU testi sonucundaki grupların ortalama puanlarına bakılmıştır. Öğrencilerin üye oldukları öğrenci kulübüne göre görüşleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığı parametrik olmayan testlerden KWH testi kullanılarak belirlenmiştir. KWH testi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunması halinde grupların ikili kombinasyonları üzerinden MWU testi uygulanarak, farkın kaynağı incelenmiştir. Öğretmenlerin hizmet sürelerine, danışman oldukları kulüplere ve kulüplerin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna göre görüşleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için KWH kullanılmıştır. Bu testin sonuçlarına göre anlamlı farklılık bulunun durumlarda farkın

kaynağı, grupların ikili kombinasyonları üzerinden MWU testi uygulanarak incelenmiştir. Anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak alınmıştır. MWU testi analizlerine göre sıra ortalamaları (mean rank) belirtilirken “MR” ifadesi kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Temel Becerileri Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerine Yönelik Bulgular

Bu başlık altında öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre temel becerileri geliştirmede öğrenci kulüp etkinliklerinin etkililik düzeyine ilişkin bulgular verilmiştir.

4.1.1. Öğrenci görüşlerine göre temel becerileri geliştirmede öğrenci kulüp etkinliklerinin etkililik düzeyinin incelenmesi.

Tablo 4.1.1' de, öğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşlerine yönelik bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.1.1.

Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Temel Becerileri Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Temel beceriler	\bar{x}	Etkililik düzeyi
Eleştirel düşünme becerisi	2,19	Az etkili
Yaratıcı düşünme becerisi	2,18	Az etkili
Araştırma ve sorgulama becerisi	2,12	Az etkili
Problem çözme becerisi	2,12	Az etkili
Karar verme becerisi	2,29	Az etkili
Girişimcilik	2,28	Az etkili
İletişim becerisi	2,19	Az etkili
Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisi	2,16	Az etkili

Tablo 4.1.1. incelendiğinde, öğrenci görüşlerine göre kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyinin “az etkili” şeklinde algılandığı görülmüştür.

4.1.2. Öğretmen görüşlerine göre temel becerileri geliştirmede öğrenci kulüp etkinliklerinin etkililik düzeyinin incelenmesi.

Tablo 4.1.2’ de, öğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşlerine yönelik bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.1.2.

Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Temel Becerileri Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Temel beceriler	\bar{X}	Etkililik düzeyi
Eleştirel düşünme becerisi	2,06	Az etkili
Yaratıcı düşünme becerisi	2,02	Az etkili
Araştırma ve sorgulama becerisi	2,02	Az etkili
Problem çözme becerisi	1,99	Az etkili
Karar verme becerisi	2,02	Az etkili
Girişimcilik becerisi	2,07	Az etkili
İletişim becerisi	2,05	Az etkili
Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisi	2,02	Az etkili

Tablo 4.1.2. incelendiğinde, öğretmen görüşlerine göre öğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyinin “az etkili” şeklinde algılandığı ortaya çıkmaktadır.

4.2. Öğrenci Görüşlerinin Üye Olunan Kulübe ve Okul Türüne Göre İncelenmesi

Bu bölümde, öğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyi öğrencilerin üye oldukları kulüp ve gittikleri okul türü çerçevesinde incelenerek,

elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Öğrenci görüşlerine göre, öğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin yapılan analizlerin tümü Ek-8’de verilmiştir.

4.2.1. Kulüp etkinliklerinin eleştirel düşünme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri ve üye olunan kulüp ile okul türü değişkenleri açısından incelenmesi.

Tablo 4.2.1’ de, öğrenci kulüp etkinliklerinin eleştirel düşünme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin, öğrencilere uygulanan araştırma anketinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.2.1.

Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Eleştirel Düşünme Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Madde No	Madde	Öğrenci	
		\bar{X}	ss
1	Düşünerek hareket etmemi sağlar.	2,40	0,757
2	Bir işle ilgili yapmam gerekenleri, kendi başıma belirleme becerimi geliştirir.	2,28	0,746
3	Öğrendiklerimi kolayca sınıflandırabilmeme yardımcı olur.	2,17	0,788
4	Okuduklarımdan sonuçlar çıkarmamı sağlar.	2,18	0,792
5	Aklıma gelen sorulara, kendime göre cevaplar vermeme sağlar.	2,23	0,783
6	Anlatılanı dinlerken aklımda, dinlediğim konuyla ilgili sorular oluşturmamı sağlar.	2,18	0,787
7	Öğrendiklerim arasındaki farklılıkları anlamamı sağlar.	2,26	0,797
8	Aklıma gelen soruları, çevremdekilere mutlaka sormamı sağlar.	2,11	0,795
9	Öğretilen ve söylenen her şeyin kesin doğru olmadığını anlamamı sağlar.	2,14	0,794
10	Bir konunun ana fikrini bulmama yardımcı olur.	2,07	0,801
11	Öğrendiklerim arasında sebep sonuç ilişkisi aramamı sağlar.	2,09	0,812
12	Öğrendiklerim arasında karşılaştırmalar yapmama yardımcı olur.	2,17	0,792
Toplam		2,19	

Öğrenciler, öğrenci kulüp etkinliklerini “düşünerek hareket etmelerini sağlaması” yönünden etkili ($\bar{X}=2,40$) bulmuşlardır. Öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında

üye oldukları öğrenci kulüplerine göre anlamlı fark görülmemiştir ($x^2=5,894$; $sd=3$; $p>.05$). Öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında okul türü değişkenine göre de anlamlı farklılık bulunmamıştır ($U=17089$; $p>.05$).

Ankette bulunan, öğrenci kulüp etkinlikleri “bir işle ilgili yapmam gerekenleri, kendi başıma belirleme becerimi geliştirir” yönündeki görüşü, öğrenciler “az etkili” ($\bar{X}=2,28$) bulmuşlardır. Öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşleri üye oldukları öğrenci kulübü değişkenine göre anlamlı farklılık göstermiştir ($x^2=8,792$; $sd=3$; $p<.05$). Farkın kaynağını belirlemek için yapılan MWU testi sonuçlarında, anket maddesinde yer alan bu görüşü; “Fiziksel Aktivite Kulüplerine” üye olan öğrencilerin ($MR=146,13$), “Kültür Sanat Kulüplerine” üye olan öğrencilerden ($MR=126,47$) daha etkili buldukları görülmüştür. Bunun yanında, “Fiziksel Aktivite Kulüplerine” üye olan öğrenciler ($MR=140,73$) söz konusu görüşü, “Toplum ve Çevre Kulüplerine” üye olan öğrencilere ($MR=114,24$) göre daha etkili bulmuşlardır. Öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında okul türüne göre de anlamlı farklılık bulunmamıştır ($U=17035$; $p>.05$).

Öğrenciler, öğrenci kulüp etkinlikleri “öğrendiklerimi kolayca sınıflandırabilmeme yardımcı olur” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,17$) bulmuşlardır. Öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında üye oldukları öğrenci kulüpleri değişkenine göre anlamlı bir farka ulaşılmazken ($x^2=2,670$; $sd=3$; $p>.05$); okul türüne (devlet-özel) göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($U=13547$; $p<.05$). Okul türü değişkeni açısından öğrenci görüşleri arasındaki farklılığa bakıldığında özel okuldaki öğrencilerin ($MR=208,25$) bu görüşü, devlet okulundaki öğrencilerine ($MR=264,99$) göre daha az etkili bulmuşlardır.

Öğrenciler, öğrenci kulüp etkinliklerini “okuduklarımdan sonuçlar çıkarmamı sağlar” görüşü yönünden “az etkili” ($\bar{X}=2,18$) bulmuşlardır. Öğrencilerin bu maddeye

ilişkin görüşleri arasında üye oldukları öğrenci kulüplerine göre anlamlı farklılık bulunmamıştır ($x^2=6,171$; $sd=3$; $p> .05$). Öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında okul türüne (devlet-özel) göre anlamlı farklılığın olduğu görülmüştür ($U=11799$; $p< .05$). Yapılan MWU testi sonucuna göre, bu görüşün devlet okulundaki öğrenciler tarafından ($MR=269,06$) özel okuldaki öğrencilere göre ($MR=186,67$) daha etkili bulunduğu tespit edilmiştir.

Öğrenciler, öğrenci kulüp etkinliklerini “aklıma gelen sorulara, kendime göre cevaplar vermeme sağlar” görüşü bakımından “az etkili” ($\bar{X}= 2,23$) bulmaktadır. Öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında üye oldukları öğrenci kulüplerine göre anlamlı farklılık görülmemiştir ($x^2=4,609$; $sd=3$; $p> .05$). Buna karşın, öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında okul türüne (devlet-özel) göre de anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($U=143422$; $p< .05$). Okul türü değişkeni açısından bu görüş, devlet okulundaki öğrenciler tarafından ($MR=263,15$) özel okuldaki öğrenciler göre ($MR=218,07$) daha fazla etkili görülmüştür.

Araştırma kapsamındaki öğrenciler, “anlatılanı dinlerken aklımda, dinlediğim konuyla ilgili sorular oluşturmama sağlar” yönündeki anket maddesine “az etkili” ($\bar{X}=2,18$) düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri arasında üye oldukları öğrenci kulüpleri açısından anlamlı farklılık görülmemiştir ($x^2=6,447$; $sd=3$; $p> .05$). Aynı şekilde okul düzeyi değişkenine göre de anlamlı bir farka ulaşılmamıştır ($U=15186$; $p> .05$). Araştırma anketinde yer verilen “öğrendiklerim arasındaki farklılıkları anlamama sağlar” yönündeki görüşe öğrenciler “az etkili” ($\bar{X}=2,26$) düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bu yöndeki öğrenci görüşleri, üye oldukları öğrenci kulüpleri değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamıştır ($x^2=6,135$; $sd=3$; $p=0,105$). Aynı şekilde okul düzeyi değişkenine göre de anlamlı bir farka ulaşılmamıştır ($U=15946$; $p> .05$).

Araştırma anketinde öğrencilere, “aklıma gelen soruları, çevremdekilere mutlaka sormamı sağlar” şeklinde bir madde yöneltilmiştir. Öğrenciler, kulüpleri bu yönden “az etkili” ($\bar{X}=2,11$) bulmuşlardır. Öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşleri üye oldukları öğrenci kulüplerine göre anlamlı farklılık göstermemiştir ($\chi^2=2,897$; $sd=3$; $p>.05$). Öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında okul türü değişkenine göre ise anlamlı farklılık bulunmuştur ($U=14757$; $p<.05$). Devlet okulundaki öğrenciler bu görüşü ($MR=262,18$), özel okuldaki öğrencilere göre ($MR=223,19$) daha etkili bulmuşlardır.

Öğrenciler, “öğretilen ve söylenen her şeyin kesin doğru olmadığını anlamamı sağlar” yönündeki görüşe “az etkili” ($\bar{X}=2,14$) düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşleri üye oldukları öğrenci kulüplerine göre anlamlı farklılık göstermemiştir ($\chi^2=1,809$; $sd=3$; $p>.05$). Öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında okul türüne göre ise anlamlı farklılık bulunmuştur ($U=13862$; $p<.05$). Var olan bu farkın sebebi incelendiğinde, maddedeki görüşün devlet okulu öğrencilerince ($MR=264,26$) özel okul öğrencilerinden ($MR=212,14$) daha etkili bulunduğu belirlenmiştir.

Araştırma anketinde yer alan, öğrenci kulüp etkinlikleri “bir konunun ana fikrini bulmama yardımcı olur” yönündeki görüş, öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,07$) bulunmuştur. Öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşleri üye oldukları öğrenci kulüplerine göre anlamlı farklılık göstermemiştir ($\chi^2=2,784$; $sd=3$; $p>.05$). Öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında okul türüne göre anlamlı farklılığa ulaşılmıştır ($U=15095$; $p<.05$). Maddedeki görüş, devlet okulu öğrencileri tarafından ($MR=261,40$) özel okul öğrencilerine ($MR=227,36$) göre daha etkili bulunmuştur.

Anketteki “öğrendiklerim arasında sebep sonuç ilişkisi aramamı sağlar” yönündeki anket maddesine, öğrenciler “az etkili” ($\bar{X}=2,09$) yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu

yöndeki öğrenci görüşleri, üye oldukları öğrenci kulüpleri değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmazken ($x^2=2,457$; $sd=3$; $p>.05$); okul düzeyi değişkenine göre ise anlamlı bir farka ulaşılmıştır ($U=14961$; $p<.05$). Bu farka sebep olan durum araştırıldığında, ilgili görüşü devlet okulu öğrencilerinin ($MR=261,71$) özel okul öğrencilerden ($MR=225,71$) daha fazla etkili buldukları belirlenmiştir.

Öğrenciler, öğrenci kulüp etkinliklerini “öğrendiklerim arasında karşılaştırmalar yapmama yardımcı olur” maddesi yönünden “az etkili” ($\bar{X}=2,17$) bulmuşlardır.

Öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında üye oldukları öğrenci kulüplerine göre anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($x^2=3,649$; $sd=3$; $p>.05$). Öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında okul türüne göre anlamlı farklılık bulunmuştur ($U=13911$; $p<.05$). Okul türü açısından yaşanan farklılığa bakıldığında, devlet okulundaki öğrencilerin ($MR=264,15$), üzerinde istatistiksel işlem yapılan anket maddesini özel okul öğrencilerinden ($MR=212,74$) daha etkili buldukları görülmüştür.

Öğrenci kulüplerinde yapılan etkinliklerin, eleştirel düşünme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşlerinin toplam puan ortalaması 2,19 olarak belirlenmiştir. Eleştirel düşünme becerisine ilişkin bulgular bütün olarak değerlendirildiğinde; öğrencilerin, öğrenci kulüplerinde yapılan etkinlikleri eleştirel düşünme becerisini geliştirmede az etkili buldukları söylenebilir. Öğrenci görüşleri arasında, üye oldukları kulüplere göre sadece bir maddede farklılık görülmüştür. Bu fark dikkate alındığında, ilgili maddenin “Fiziksel Aktivite Kulüplerine” üye olan öğrenciler tarafından daha fazla benimsendiği görülmüştür. Ancak, anket maddelerinin çoğunda öğrenci görüşleri üzerinde, üye oldukları kulüplerin etkisinin olmadığı söylenebilir. Bununla birlikte bu beceriye ilişkin maddelere bakıldığında devlet okuluna giden öğrencilerin puanlarının, özel okul öğrencilerinden daha yüksek olduğu belirtilebilir.

Dolayısıyla, devlet okulundaki öğrencilerin, kulüplerde yapılan etkinlikleri eleştirel düşünme becerisini geliştirmede daha etkili buldukları söylenebilir.

4.2.2. Kulüp etkinliklerinin yaratıcı düşünme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri ve üye olunan kulüp ile okul türü değişkenleri açısından incelenmesi.

Öğrenci kulüp etkinliklerinin yaratıcı düşünme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin bulgular, Tablo 4.2.2’ de sunulmaktadır.

Tablo 4.2.2.

Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Yaratıcı Düşünme Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Madde no	Madde	Öğrenci	
		\bar{X}	ss
13	Öğrendiklerimi farklı şekillerde ifade edebilmemi sağlar.	2,21	0,787
14	Düşündüklerimi aklımda canlandırmama yardımcı olur.	2,29	0,787
15	Öğrendiklerimi şekil, grafik ve tablolarla gösterebilmemi sağlar.	2,15	0,830
16	Öğrendiklerimle ilgili olarak aklımda çok sayıda düşünce ve kavram belirmesini sağlar.	2,14	0,794
17	Kısa sürede konuyla ilgili çok sayıda düşünce üretmemi sağlar.	2,17	0,803
18	Sorulara değişik çözümler üretmeme yardımcı olur.	2,18	0,811
19	Bir soruya birden fazla doğru cevap verebilmemi sağlar.	2,21	0,812
20	Bir kavramın tanımını kendime göre yorumlayıp yeni bir tanım yapabilmemi sağlar.	2,20	0,762
21	Öğrendiğim yeni bilgileri önceki bilgilerimle birleştirmemi sağlar.	2,18	0,814
22	Düşündüklerimi çevremdekilere çekinmeden açıklamamı sağlar.	2,14	0,797
23	Daha iyi düşünce üretebilmek için ortaya koyduğum düşünceleri eleştirmemi sağlar.	2,12	0,817
Toplam		2,18	

Öğrenciler, öğrenci kulüp etkinliklerini “öğrendiklerimi farklı şekillerde ifade edebilmemi sağlar” yönündeki maddeyi “az etkili” ($\bar{X}= 2,21$) bulmuşlardır. Öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında üye oldukları öğrenci kulüplerine göre anlamlı farklılık belirlenmemiştir ($x^2=0,787$; $sd=3$; $p> .05$). Öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında okul türüne (devlet-özel) göre ise anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur ($U=14390$;

$p < .05$). Yapılan MWU testi sonucuna göre, bu görüşün devlet okulundaki öğrenciler tarafından (MR=263,03) özel okuldaki öğrencilere göre (MR=218,65) daha etkili buldukları tespit edilmiştir.

Ankette yer alan “düşündüklerimi aklımda canlandırmama yardımcı olur” yönündeki görüşü, öğrenciler “az etkili” ($\bar{X}=2,19$) etkili görmüşlerdir. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri üye oldukları öğrenci kulüpleri değişkenine göre farklılık göstermemiştir ($\chi^2=1,071$; $sd=3$; $p > .05$). Okul türü değişkenine göre de anlamlı bir şekilde farklılaşmamıştır ($U=16313$; $p > .05$).

Araştırma anketinde yer alan, öğrenci kulüp etkinlikleri “öğrendiklerimi şekil, grafik ve tablolarla gösterebilmemi sağlar” yönündeki görüşün, öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,15$) bulunduğu görülmüştür. Bu yöndeki öğrenci görüşleri, üye oldukları öğrenci kulüpleri değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır ($\chi^2=2,588$; $sd=3$; $p > .05$). Öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşleri okul türüne göre incelendiğinde de anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($U=16878$; $p > .05$).

Ankette yer verilen bir diğer madde “öğrendiklerimle ilgili olarak aklımda çok sayıda düşünce ve kavram belirmesini sağlar” biçimindedir. Bu görüş, öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,14$) bulunmuştur. Maddeye yönelik öğrenci görüşleri arasında, üye oldukları öğrenci kulüpleri değişkeni açısından ($\chi^2=1,402$; $sd=3$; $p > .05$) ve okul türü değişkeni açısından ($U=15589$; $p > .05$) anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Öğrenciler, öğrenci kulüp etkinlikleri “kısa sürede konuyla ilgili çok sayıda düşünce üretmemi sağlar” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,17$) düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Söz konusu maddeye yönelik öğrenci görüşleri üye oldukları öğrenci kulüpleri değişkenine göre anlamlı şekilde farklılık göstermezken ($\chi^2=2,398$; $sd=3$; $p > .05$); okul türü değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmıştır ($U=14923$; $p < .05$). Okul

türü değişkeni açısından bu görüş, devlet okulundaki öğrenciler tarafından (MR=261,80) özel okuldaki öğrenciler göre (MR=225,23) daha fazla etkili bulunmuştur.

Öğrenciler, kulüp etkinliklerini “sorulara değişik çözümler üretmeme yardımcı olur” görüşü yönünden “az etkili” ($\bar{X}=2,18$) bulmuşlardır. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri arasında üye oldukları öğrenci kulüplerine göre anlamlı farklılığa rastlanmazken ($\chi^2=5,054$; $sd=3$; $p> .05$); okul türüne göre anlamlı farka ulaşılmıştır ($U=14919$; $p< .05$). Devlet okulundaki öğrenciler bu görüşe (MR=261,80), özel okuldaki öğrencilere göre (MR=225,19) daha etkili bulmuşlardır.

Öğrenciler tarafından, öğrenci kulüp etkinlikleri “bir soruya birden fazla doğru cevap verebilmemi sağlar” bakımından “az etkili” ($\bar{X}=2,21$) bulunmuştur. Öğrenci görüşleri üye oldukları öğrenci kulüpleri değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmamıştır ($\chi^2=5,040$; $sd=3$; $p> .05$). Öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında okul türü değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmuştur ($U=14280,5$; $p< .05$). Okul türü değişkeni açısından bu görüş, devlet okulundaki öğrenciler tarafından (MR=261,29) özel okuldaki öğrencilere göre (MR=217,30) daha etkili görülmüştür.

Yaratıcı düşünen bireylerin kendi tanımlarını oluşturabilecekleri düşünülerek, araştırma anketinde yer verilen “bir kavramın tanımını kendime göre yorumlayıp yeni bir tanım yapabilmemi sağlar” görüşü, araştırmaya katılan öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,20$) bulunmuştur. Bu maddeye ilişkin öğrenci görüşleri hem üye oldukları öğrenci kulübü ($\chi^2=1,274$; $sd=3$; $p> .05$) hem de okul türü ($U=16337$; $p> .05$) değişkenlerine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır.

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin, ankette yer alan “öğrendiğim yeni bilgileri önceki bilgilerimle birleştirmemi sağlar” görüş ifadesini “az etkili” ($\bar{X}= 2,18$) düzeyinde buldukları saptanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğrenci görüşleri arasında, hem üye oldukları

öğrenci kulübü açısından ($x^2=2,226$; $sd=3$; $p> .05$); hem de okul türü değişkeni açısından ($U=15494$; $p> .05$) anlamlı farklılık belirlenmemiştir.

Öğrenciler tarafından, öğrenci kulüp etkinliklerinin “düşündüklerini çevresindekilere çekinmeden açıklamasını sağlaması” yönündeki görüş “az etkili” ($\bar{X}=2,14$) bulunmuştur. Öğrenci görüşleri arasında üye olunan kulübe göre anlamlı bir farka ulaşılmamıştır ($x^2=0,976$; $sd=3$; $p> .05$). Öğrencilerin gittiği okul türüne göre ise anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($U=14179$; $p< .05$). Bu farkın, söz konusu görüşün devlet okulu öğrencileri tarafından ($MR=263,52$) özel okul öğrencilerine göre ($MR=216,06$) daha etkili bulunmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Ankette yer verilen bir diğer madde olan “daha iyi düşünce üretebilmek için ortaya koyduğum düşünceleri eleştirmemi sağlar” görüş, öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,12$) düzeyinde etkili bulunmuştur. Maddeye yönelik öğrenci görüşleri üye oldukları öğrenci kulübü değişkeni açısından anlamlı bir şekilde farklılık göstermediği gibi ($x^2=6,361$; $sd=3$; $p> .05$), okul türü değişkeni açısından da anlamlı olarak farklılaşmamıştır ($U=14736$; $p> .05$).

Araştırmaya dâhil olan öğrencilerin, öğrenci kulüp etkinliklerinin yaratıcı düşünme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin görüşlerinin toplam puan ortalaması 2,18 olarak belirlenmiştir. Yaratıcı düşünme becerisine ilişkin bulgular bütün olarak değerlendirildiğinde; öğrencilerin, öğrenci kulüp etkinliklerinin yaratıcı düşünme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyinin az olduğunu düşündükleri yorumu yapılabilir. Öğrencilerin, yaratıcı düşünme becerisine ilişkin bütün anket maddelerine yönelik görüşleri arasında, üye oldukları kulübe göre anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bu bulguya dayanarak, kulüplerde yapılan etkinliklerin yaratıcı düşünme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşlerinde, üye oldukları kulübün etkisinin olmadığı

söylenbilir. Yaratıcı düşünme becerisine yönelik anket maddelerinin yarısında, devlet okulu öğrencilerinin maddelere ilişkin puanlarının özel okul öğrencilerinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Dolayısıyla, devlet okulundaki öğrencilerin, kulüplerde yapılan etkinlikleri yaratıcı düşünme becerisini geliştirmede daha etkili buldukları söylenebilir.

4.2.3. Kulüp etkinliklerinin araştırma becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri ve üye olunan kulüp ile okul türü değişkenleri açısından incelenmesi.

Tablo 4.2.3' te, öğrenci kulüp etkinliklerinin araştırma becerisini geliştirmedeki etkililiğine ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 4.2.3.

Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Araştırma Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Madde no	Madde	Öğrenci	
		\bar{X}	ss
24	Çalışmalarında planlı hareket etmemi sağlar.	2,17	0,812
25	Zamanı etkili kullanma alışkanlığı kazandırır.	2,13	0,797
26	Merak ettiğim bazı konuları çevremdekilerle tartışmamı sağlar.	2,11	0,789
27	Derslerle ilgili farklı kavramları öğrenmek için gayret göstermemi sağlar.	2,19	0,789
28	Okuduğum parçada işime yarayacak kısımları belirlememi sağlar.	2,09	0,819
29	Bir konuyu başlıklara bölerek araştırmamı sağlar.	2,03	0,813
30	Merak ettiğim konuları farklı kaynaklardan (kitaplardan, internetten, ansiklopedilerden vb.) araştırmamı sağlar.	2,22	0,804
31	Bir konuyu daha iyi öğrenebilmem için araştırma yapmamı sağlar.	2,13	0,820
32	Derslerde öğretmenimin anlattığıyla yetinmeyip aynı konuyu kendi başıma araştırmamı sağlar.	2,06	0,822
33	Araştırma yaparak bulduklarım ile derste öğrendiklerimi karşılaştırmamı sağlar.	2,11	0,797
34	Araştırma yaparken görsel öğelerden (resim, fotoğraf, çizelge, şema, grafiklerden) faydalanabilmemi sağlar.	2,21	0,800
35	Okuduğum ve ilgimi çeken gazete yazılarını biriktirme alışkanlığı kazandırır.	2,01	0,835
36	Araştırarak ulaştığım bilgileri not etmemi sağlar.	2,07	0,818
Toplam		2,12	

Araştırmaya dâhil olan öğrenciler tarafından, öğrenci kulüp etkinlikleri “çalışmalarında planlı hareket etmemi sağlar” görüşü bakımından “az etkili” ($\bar{X}=2,17$) bulunmuştur. Öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında hem üye oldukları öğrenci kulüplerine göre ($x^2=4,814$; $sd=3$; $p> .05$); hem de okul türüne göre anlamlı farklılık bulunmamıştır ($U=15482,5$; $p> .05$).

Araştırma anketinde yer alan “zamanı etkili kullanma alışkanlığı kazandırır” biçimindeki görüş, öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,13$) şeklinde bulunmuştur. Bu yöndeki öğrenci görüşleri, üye olunan öğrenci kulübüne göre anlamlı şekilde farklılaşmamıştır ($x^2=2,120$; $sd=3$; $p> .05$). Aynı şekilde, öğrenci görüşleri arasında okul türüne göre de anlamlı farklılığa ulaşılmamıştır ($U=15679,5$; $p> .05$).

Öğrenciler, öğrenci kulüp etkinliklerini “merak ettiğim bazı konuları çevremdekilerle tartışmamı sağlar” görüşü bakımından “az etkili” ($\bar{X}=2,11$) bulmuşlardır. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri üye oldukları öğrenci kulübü değişkenine göre anlamlı farklılık göstermezken ($x^2=1,615$; $sd=3$; $p=0,65$); okul türü değişkenine göre anlamlı farklılık göstermiştir ($U=14949$; $p< .05$). Var olan bu farklılığın, maddedeki görüşü devlet okulu öğrencilerinin ($MR=261,73$) özel okul öğrencilerine ($MR=225,56$) göre daha etkili bulmasından kaynaklandığı saptanmıştır.

Ankette araştırma becerisi ile ilgili olan bir diğer madde “derslerle ilgili farklı kavramları öğrenmek için gayret göstermemi sağlar” şeklindeki yargıdır. Araştırmaya katılan öğrenciler tarafından incelenen bu madde “az etkili” ($\bar{X}=2,19$) bulunmuştur. Yapılan istatistiksel işlemler sonucunda bu maddeye ilişkin öğrenci görüşleri arasında üye oldukları öğrenci kulübü değişkenine göre anlamlı fark belirlenmezken ($x^2=1,887$; $sd=3$; $p> .05$); okul türü değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmuştur ($U=14156$; $p< .05$). Okul türü değişkenine göre söz konusu farklılığın, maddedeki görüşün devlet okul

öğrencilerince (MR=263,58) özel okul öğrencilerinden (MR=215,77) daha etkili bulunmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında öğrencilere yöneltilen “okuduğum parçada işime yarayacak kısımları belirlememi sağlar” görüşü, öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,09$) bulunmuştur. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri üye oldukları öğrenci kulübü değişkenine göre farklılık göstermemiştir ($\chi^2=2,369$; $sd=3$; $p> .05$). Öğrenci görüşleri okul türü değişkenine göre ise istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($U=13563,5$; $p< .05$). Maddedeki görüşün, devlet okulu öğrencileri tarafından (MR=264,96) özel okul öğrencilerine göre (MR=208,45) daha etkili bulunduğu tespit edilmiştir.

Ankette yer verilen öğrenci kulüplerinin “bir konuyu başlıklara bölerek araştırmamı sağlar” şeklindeki görüş ifadesine öğrenciler, “az etkili” ($\bar{X}=2,03$) düzeyinde katılmışlardır. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri arasında üye oldukları öğrenci kulübüne göre ($\chi^2=0,515$; $sd=3$; $p> .05$) anlamlı farka rastlanmamıştır. Okul türüne göre ise maddeye yönelik öğrenci görüşleri anlamlı şekilde değişmiştir ($U=14746,5$; $p< .05$). MWU testi analizlerine göre, devlet okulu öğrencilerinin (MR=262,21) özel okul öğrencilerine (MR=223,06) göre, maddeye ilişkin görüşü daha etkili buldukları görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin “merak ettiğim konuları farklı kaynaklardan (kitaplardan, internetten, ansiklopedilerden vb.) araştırmamı sağlar” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,22$) düzeyinde benimsedikleri görülmüştür. Bu yöndeki öğrenci görüşleri öğrencilerin üye oldukları öğrenci kulübüne göre anlamlı şekilde farklılaşmazken ($\chi^2=1,396$; $sd=3$; $p> .05$); gittikleri okul türüne göre anlamlı şekilde değişmiştir ($U=14785$; $p< .05$). Bu maddeye ilişkin görüşlerin ortalama puanlarına bakıldığında, devlet okulu öğrencilerinin (MR=262,12) özel okul öğrencilerine göre (MR=223,53) bu görüşü daha etkili buldukları görülmüştür.

Öğrenciler, öğrenci kulüp etkinlikleri “bir konuyu daha iyi öğrenebilmem için araştırma yapmamı sağlar” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,13$) düzeyinde kabul etmişlerdir. Bu maddeye ilişkin öğrenci görüşleri gerek üye oldukları öğrenci kulübü değişkeni ($x^2=2,934$; $sd=3$; $p> .05$) gerekse okul türü ($U=15604,5$; $p> .05$) değişkeni açısından anlamlı düzeyde farklılık göstermemiştir. Bir başka değişle maddeye yönelik öğrenci görüşleri, üye olunan kulübe, devlet okulu öğrencisi veya özel okul öğrencisi olma durumuna göre değişmemektedir.

Anketin, öğrenci kulüp etkinlikleri “derslerde öğretmenimin anlattığıyla yetinmeyip aynı konuyu kendi başıma araştırmamı sağlar” yönündeki yargı bildiren maddesi öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,06$) bulunmuştur. Bu maddeye ilişkin öğrenci görüşleri üye olunan öğrenci kulübü değişkeni açısından anlamlı düzeyde değişmemiştir ($x^2=4,828$; $sd=3$; $p> .05$). Aynı şekilde öğrenci görüşleri okul türü değişkeni açısından da farklılaşmamıştır ($U=16202,5$; $p> .05$).

Ankette yer alan “araştırma yaparak bulduklarım ile derste öğrendiklerimi karşılaştırmamı sağlar” yönündeki yargı, öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,11$) bulunmuştur. Bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinde, üye oldukları öğrenci kulübü değişkeni açısından anlamlı farka ulaşılmamıştır ($x^2=2,574$; $sd=3$; $p> .05$). Öğrenci görüşleri arasında, okul türü değişkeni açısından da anlamlı fark bulunmamıştır ($U=15644,5$; $p> .05$).

Öğrenciler, öğrenci kulüp etkinliklerini “araştırma yaparken görsel öğelerden (resim, fotoğraf, çizelge, şema, grafiklerden) faydalanabilmemi sağlar” yönünden “az etkili” ($\bar{X}=2,21$) bulmuşlardır. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri ise hem üye oldukları öğrenci kulübü değişkenine ($x^2=2,522$; $sd=3$; $p> .05$) hem de okul türü ($U=17017,5$; $p> .05$) değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

Araştırma anketinin maddelerinden biri olan “okuduğum ve ilgimi çeken gazete yazılarını biriktirme alışkanlığı kazandırır” şeklindeki görüş ifadesi öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,01$) düzeyde benimsenmiştir. Söz konusu maddeye yönelik öğrenci görüşleri üye oldukları öğrenci kulübüne göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği gibi ($\chi^2=4,398$; $sd=3$; $p> .05$); okul türüne göre de anlamlı şekilde farklılık göstermemiştir ($U=15167$; $p> .05$).

Not almanın, araştırma sürecinde kullanılmasının önemli olduğu düşünülerek araştırma anketinde “araştırarak ulaştığım bilgileri not etmemi sağlar” şeklindeki maddeye yer verilmiştir. Bu görüş araştırma kapsamındaki öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,07$) bulunmuştur. Öğrenci görüşleri arasında üye olunan öğrenci kulübüne göre anlamlı fark görülmezken ($\chi^2=4,869$; $sd=3$; $p> .05$); gidilen okul türüne göre anlamlı bir farka rastlanmıştır ($U=13035,5$; $p< .05$). Okul türü açısından rastlanan farklılık incelendiğinde, devlet okulundaki öğrenciler ($MR=266,18$) özel okuldaki öğrencilerden ($MR=201,93$) ilgili maddeyi daha etkili bulmuşlardır.

Araştırmada yer alan öğrencilerin, öğrenci kulüp etkinliklerinin araştırma becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin görüşlerinin toplam puan ortalaması 2,12’dir. Araştırma becerisine ilişkin bulgular bütün olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin öğrenci kulüp etkinliklerini, araştırma becerisini geliştirmede az etkili buldukları sonucuna ulaşılabilir. Araştırma becerisine yönelik anket maddelerinin tümü açısından öğrenci görüşleri arasında, üye oldukları öğrenci kulübüne göre anlamlı farklılık bulunmamıştır. Buna göre, kulüplerde yapılan etkinliklerin araştırma becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşlerinde, üye oldukları kulübün etkisinin olmadığı belirtilebilir. Anket maddelerinin yarısında, öğrenci görüşlerinin okul türü değişkeni açısından anlamlı düzeyde farklılaştığı söylenebilir. Bu farklılığa göre, söz konusu maddelerin devlet okulu öğrencileri tarafından özel okul öğrencilerine göre daha fazla

benimsendiği tespit edilmiştir. Bu durumda, devlet okulundaki öğrencilerin, kulüplerde yapılan etkinlikleri araştırma becerisini geliştirmede daha etkili buldukları yorumuna ulaşılabilir.

4.2.4. Kulüp etkinliklerinin problem çözme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri ve üye olunan kulüp ile okul türü değişkenleri açısından incelenmesi.

Tablo 4.2.4' te, Öğrenci kulüp etkinliklerinin problem çözme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin, öğrencilere uygulanan araştırma anketinden elde edilen bulgular yer almaktadır.

Tablo 4.2.4.

Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Problem Çözme Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Madde no	Madde	Öğrenci	
		\bar{X}	ss
37	Karşılaştığım problemle ilgili bilgi toplama alışkanlığı kazandırır.	2,09	0,820
38	Bir problemi çözerken değişik çözüm yolları üretmemi sağlar.	2,12	0,814
39	Karşılaştığım problemleri çözmek konusunda kendime güvenmemi sağlar.	2,18	0,794
40	Bir problemi çözerken başarısız olursam başarısızlığımın nedenlerini bulmama yardımcı olur.	2,07	0,813
41	Bir problemin farklı çözüm yollarını düşünüp kendime en uygun olanını belirlememi sağlar.	2,09	0,803
42	Karşılaştığım problemle ilgili olarak ayrıntılı bir şekilde düşünmemi sağlar.	2,09	0,798
43	Bir problemin çözüm yollarını belirlerken ulaşabileceğim sonuçları düşünmemi sağlar.	2,13	0,809
44	Karşılaştığım bütün problemleri, yeterli zaman ve çaba harcayarak çözebileceğimi öğretir.	2,15	0,788
45	Karşılaştığım problemleri çözerken çevremdekilere (öğretmenime, aileme, arkadaşlarıma) danışmamı sağlar.	2,20	0,797
46	Bir problemi çözerken farklı düşünceleri birleştirmemi sağlar.	2,09	0,793
47	Bir problemin çözüm yolunu, karşılaşacağım farklı problemler için de kullanabilmemi sağlar.	2,15	0,834
Toplam		2,12	

Öğrenci kulüp etkinliklerinin problem çözüme becerisinin geliştirilmesindeki etkililik düzeyinin belirlenmesi amacıyla öğrencilere anket maddeleri yöneltilmiştir. Araştırmada yer alan öğrenci kulüp etkinlikleri “karşılaştığım problemle ilgili bilgi toplama alışkanlığı kazandırır” görüşü araştırmaya katılan öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,09$) bulunmuştur. Bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinde, üye oldukları öğrenci kulüpleri değişkeni açısından anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($\chi^2=9,071$; $sd=3$; $p < .05$). Söz konusu maddeye ilişkin görüşü, “Bilim ve Matematik Kulüplerine” üye olan öğrencilerin ($MR=148,89$), “Kültür Sanat Kulüplerine” üye olan öğrencilerden ($MR=126,52$); “Fiziksel Aktivite Kulüplerine” üye olan öğrencilerin ($MR=148,94$), “Kültür Sanat Kulüplerine” üye olan öğrencilerden ($MR=125,22$) daha etkili buldukları görülmüştür. Öğrenci görüşleri arasında okul türü değişkeni açısından anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($U=15647,000$; $p > .05$).

“Bir problemi çözerken değişik çözüm yolları üretmemi sağlar” maddesinde ifade edilen görüşe öğrenciler “az etkili” ($\bar{X}=2,12$) düzeyinde katılmışlardır. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri arasında üye olunan öğrenci kulübüne göre farklılık görülmezken ($\chi^2=6,768$; $sd=3$; $p > .05$); gidilen okul türüne göre ise anlamlı farklılık görülmüştür ($U=13755$; $p < .05$). Bu yoruma dayanarak devlet okulu öğrencilerinin ($MR=264,51$) özel okul öğrencilerine ($MR=210,81$) göre bu görüşü daha etkili buldukları ortaya çıkarılmıştır.

Araştırma anketinde yer alan “karşılaştığım problemleri çözmek konusunda kendime güvenmemi sağlar” yönündeki görüşü, öğrenciler “az etkili” ($\bar{X}= 2,18$) bulmuşlardır. Yapılan istatistiksel işlemler sonucunda bu maddeye ilişkin öğrenci görüşleri arasında üye olunan öğrenci kulübü değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmazken ($\chi^2=4,402$; $sd=3$; $p > .05$); okul türü değişkenine göre ise anlamlı farklılığa rastlanmıştır ($U=14461,5$; $p < .05$). Okul türü değişkenine göre ortaya çıkan farklılığın sebebi, söz

konusu görüşün devlet okulu öğrencileri tarafından (MR=262,87) özel okul öğrencilerine göre (MR=219,54) daha etkili kabul edilmesidir.

Anket maddelerinden bir diğeri olan “bir problemi çözerken başarısız olursam başarısızlığımın nedenlerini bulmama yardımcı olur” görüşü öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,07$) düzeyinde kabul görmüştür. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri arasında üye oldukları öğrenci kulübü değişkeni açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($x^2=7,091$; $sd=3$; $p> .05$). Okul türü değişkeni açısından ise anlamlı farklılığa ulaşılmıştır ($U=14074$; $p< .05$). Anket maddesindeki bu görüş, devlet okulu (MR=263,77) öğrencilerince özel okul öğrencilerine (MR=214,75) göre daha etkili bulunmuştur.

Öğrenciler, öğrenci kulüp etkinliklerinin “bir problemin farklı çözüm yollarını düşünüp kendime en uygun olanını belirlememi sağlar” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,09$) bulmuşlardır. Öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında üye oldukları öğrenci kulüplerine göre anlamlı farklılık görülmemiştir ($x^2=7,526$; $sd=3$; $p> .05$). Öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında okul türüne (devlet-özel) göre ise anlamlı farklılık belirlenmiştir ($U=15087$; $p< .05$). Devlet okulu öğrencileri (MR=261,41) özel okul öğrencilerine göre (MR=227,26), bu görüşü daha etkili kabul etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğrenciler, “karşılaştığım problemle ilgili olarak ayrıntılı bir şekilde düşünmemi sağlar” maddesine “az etkili” ($\bar{X}= 2,09$) düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Öğrenci görüşleri, üye oldukları öğrenci kulübü değişkeni ($x^2=3,802$; $sd=3$; $p> .05$) ve okul türü ($U=15262,5$; $p> .05$) değişkenlerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermemiştir.

Öğrenciler ankette yer alan “bir problemin çözüm yollarını belirlerken ulaşabileceğim sonuçları düşünmemi sağlar” yönündeki görüşü öğrenci kulüplerinde

yapılan etkinliklerin “az etkili” ($\bar{X}=2,13$) düzeyinde etkilediğini belirtmişlerdir. Bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinde, hem üye oldukları öğrenci kulübü değişkeni ($x^2=2,829$; $sd= 3$; $p> .05$) açısından hem de okul türü değişkeni ($U=15520$; $p> .05$) açısından anlamlı farklılık saptanmamıştır.

Öğrenciler araştırma anketinde yer alan “karşılaştığım bütün problemleri, yeterli zaman ve çaba harcayarak çözebileceğimi öğretir” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,15$) düzeyinde benimsemişlerdir. Yapılan istatistiksel işlemlere göre, öğrenci görüşleri arasında üye oldukları kulüp açısından anlamlı bir farklılığa ulaşılmamıştır ($x^2=1,251$; $sd=3$; $p> .05$). Aynı şekilde okul türü değişkeni açısından da anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($U=16221,500$; $p> .05$).

“Karşılaştığım problemleri çözerken çevremdekilere (öğretmenime, aileme, arkadaşlarıma) danışmamı sağlar” maddesindeki yargı öğrenciler tarafından ($\bar{X}=2,20$) “az etkili” bulunmuştur. Üye oldukları kulübe göre öğrenci görüşleri değerlendirildiğinde, anlamlı bir farkın olmadığı belirlenmiştir ($x^2=3,816$; $sd=3$; $p> .05$). Öğrenci görüşleri arasında gidilen okul türüne göre ise anlamlı bir fark olduğu ortaya koyulmuştur ($U=13539$; $p< .05$). Bu farkın kaynağına bakıldığında, ilgili görüşün devlet okulu öğrencilerince ($MR=265,01$) özel okul öğrencilerinden ($MR=208,15$) daha etkili bulunduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırmaya katılan öğrenciler, öğrenci kulüp etkinliklerini “bir problemi çözerken farklı düşünceleri birleştirmemi sağlar” maddesi yönünden “az etkili” ($\bar{X}=2,09$) bulmuşlardır. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri üye oldukları öğrenci kulübü değişkeni açısından anlamlı farklılık göstermezken ($x^2=6,230$; $sd=3$; $p> .05$); okul türü değişkeni açısından anlamlı farklılık sergilemiştir ($U=12873$; $p< .05$). Okul türü açısından ortaya çıkan farklılık incelendiğinde, söz konusu görüşün devlet okulu öğrencileri

tarafından (MR=266,56) özel okul öğrencilerine (MR=199,93) göre daha fazla benimsendiği belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğrenciler, öğrenci kulüpleri “bir problemin çözüm yolunu, karşılaşacağım farklı problemler için de kullanabilmemi sağlar” görüşünü “az etkili” ($\bar{X}=2,15$) bulmuşlardır. Öğrenci görüşleri üye oldukları öğrenci kulübü değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamıştır ($x^2=0,726$; $sd=3$; $p> .05$). Bunun aksine okul türü değişkenine göre öğrenci görüşlerinin değiştiği tespit edilmiştir ($U=14290,5$; $p< .05$). Söz konusu görüşün, devlet okulu öğrencileri tarafından (MR=263,27), özel okul öğrencilerine (MR=217,43) göre daha etkili bulunduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin öğrenci kulüp etkinliklerinin problem çözme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin görüşlerin toplam puan ortalaması 2,12’dir. Problem çözme becerisine ilişkin bulgular genel olarak değerlendirildiğinde; öğrencilerin, öğrenci kulüp etkinliklerinin problem çözme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyini az buldukları söylenebilir. Problem çözme becerisi ile ilgili anket maddelerine yönelik öğrenci görüşleri arasında yalnız bir maddede, öğrencilerin üye oldukları kulüp açısından anlamlı farka ulaşılmıştır. Söz konusu farklılık incelendiğinde, ilgili maddedeki görüşün “Kültür Sanat Kulüplerine” üye olan öğrenciler tarafından diğer kulüplere üye olan öğrencilerden daha az benimsendiği saptanmıştır. Diğer tüm anket maddelerine yönelik öğrenci görüşleri arasında üye olunan kulübe göre anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bu bulguya dayanarak, öğrenci kulüp etkinliklerinin problem çözme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyinde, öğrencilerin üye oldukları kulüplerin çok etkili olmadığı söylenebilir. Okul türü değişkeni açısından öğrenci görüşleri arasında, problem çözme becerisine yönelik anket maddelerinin çoğunda anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Devlet okulu öğrencilerinin ilgili anket maddelerini özel okul öğrencilerine göre daha etkili buldukları söylenebilir. Bu duruma dayanarak, öğrenci kulüp etkinliklerinin problem çözme becerisini geliştirmedeki etkililik

düzeyinin devlet okulundaki öğrenciler, özel okuldaki öğrencilere göre daha fazla olduğu düşünüldükleri yorumu yapılabilir.

4.2.5. Kulüp etkinliklerinin karar verme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri ve üye olunan kulüp ile okul türü değişkenleri açısından incelenmesi.

Tablo 4.2.5’ te, öğrenci kulüp etkinliklerinin karar verme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin, öğrencilere uygulanan araştırma anketinden elde edilen bulgulara yer almaktadır.

Tablo 4.2.5.

Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Karar Verme Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Madde no	Madde	Öğrenci	
		\bar{X}	ss
48	Karar vermeden önce bir süre düşünmemi sağlar.	2,42	0,752
49	Karar verirken çevremdekilere danışmamı sağlar.	2,34	0,778
50	Karar vereceğim konuyu tam olarak anlamam gerektiğini öğretir.	2,33	0,787
51	Karar vereceğim konu ile ilgili bilgi toplama becerimi geliştirir.	2,26	0,789
52	En doğru kararı verebilmek için gayret göstermemi sağlar.	2,32	0,764
53	Karar vereceğim konu ile ilgili birden çok düşünce üretip bunlardan birini seçmemi sağlar.	2,24	0,778
54	Bir konu ile ilgili elimdeki bilgiler üzerinde düşünerek onları değerlendirmeme yardımcı olur.	2,22	0,768
55	Bir konuyla ilgili vereceğim farklı kararların ne gibi sonuçlar doğuracağını tahmin etmemi sağlar.	2,21	0,806
56	Vereceğim kararların bana ne kazandırıp ne kaybettireceğini karşılaştırmama yardımcı olur.	2,24	0,763
Toplam		2,29	

Öğrenci kulüp etkinliklerinin öğrencilerin karar alma süreçlerinde düşüncelerindeki payını ortaya çıkarmak için araştırma anketinde “karar vermeden önce bir süre düşünmemi sağlar” şeklinde bir madde yer almıştır. Öğrenciler, bu maddeye ilişkin görüşü “etkili” ($\bar{X}=2,42$) bulmuşlardır. Öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında üye oldukları öğrenci kulüplerine göre anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($x^2=12,367$;

sd=3; $p < .05$). Yapılan istatistiksel analizler sonucunda, bu görüşün “Toplum Çevre Kulüplerine” üye olan öğrencilerce (MR=187,45), “Kültür Sanat Kulüplerine” üye olan öğrencilerden (MR=161,95); “Bilim ve Matematik Kulüplerine” üye olan öğrencilerce (MR=150,51), “Kültür Sanat Kulüplerine” üye olan öğrencilerden (MR=152,79); “Fiziksel Aktivite Kulüplerine” üye olan öğrencilerce de (MR=148,24), “Kültür Sanat Kulüplerine” üye olan öğrencilerden (MR=125,53) daha fazla etkili buldukları belirlenmiştir.

Öğrencilerin, bu maddeye ilişkin görüşleri arasında okul türüne (devlet-özel) göre de anlamlı farklılık bulunmuştur ($U=13166$; $p < .05$). Belirtilen bu farklılığa göre, bahsedilen görüş devlet okulundaki öğrenciler tarafından (MR=265,88) özel okul öğrencilerine (MR=203,54) göre daha fazla kabul görmüştür.

Araştırma kapsamındaki öğrenciler, ankette yer alan “karar verirken çevremdekilere danışmamı sağlar” yönündeki görüşü “etkili” ($\bar{X}=2,34$) bulmuşlardır. Bu sebeple öğrencilerin, öğrenci kulüp etkinliklerini bu beceriyi geliştirmede etkili gördükleri söylenebilir. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri üye oldukları öğrenci kulübü değişkenine göre farklılaşmazken ($x^2=7,605$; sd=3; $p > .05$); okul türü değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür ($U=14253$; $p < .05$). Buna göre, devlet okulu öğrencilerinin (MR=263,35), özel okul öğrencilerine (MR=216,96) göre bu görüşü daha etkili buldukları belirlenmiştir.

Araştırma anketinde yer verilen “karar vereceğim konuyu tam olarak anlamam gerektiğini öğretir” biçimindeki maddede ifade edilen görüş, öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,33$) bulunmuştur. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşlerinin hem üye oldukları öğrenci kulübü ($x^2=8,274$; sd=3; $p < .05$) hem de okul türü değişkenlerine göre ($U=13386$; $p < .05$) anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Yapılan istatistiksel işlemler sonucunda, söz konusu görüşün “Toplum ve Çevre Kulüplerine” üye olan öğrenciler

tarafından (MR=186,83), “Kültür Sanat Kulüplerine” üye olan öğrencilere (MR=162,50) göre; “Fiziksel Aktivite Kulüplerine” üye olan öğrenciler tarafından da (MR=147,12), “Kültür Sanat Kulüplerine” üye olan öğrencilere (MR=126,03) göre daha etkili bulunduğu belirlenmiştir. Ayrıca bu görüşün, devlet okulu öğrencileri tarafından (MR=265,37) özel okul öğrencilerine (MR=206,26) göre daha etkili bulunduğu saptanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilere, öğrenci kulüp etkinlikleri “karar vereceğim konu ile ilgili bilgi toplama becerimi geliştirir” yönünde bir madde yöneltilmiştir ve bu görüşün “az etkili” ($\bar{X}=2,26$) bulunduğu görülmüştür. Öğrenci görüşleri üye oldukları öğrenci kulübü değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($\chi^2=7,637$; $sd=3$; $p>.05$). Aksi şekilde öğrenci görüşleri arasında, okul türü değişkenine göre anlamlı farka ulaşılmıştır ($U=13811$; $p<.05$). Bu farklılığın kaynağı, maddede ifade edilen görüşün devlet okulu öğrencilerince (MR=264,38) özel okul öğrencilerine (MR=211,51) göre daha etkili bulunmasıdır.

Araştırma anketinde yer verilen “en doğru kararı verebilmek için gayret göstermemi sağlar” biçimindeki maddeye, öğrenciler “az etkili” ($\bar{X}=2,32$) düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bu maddeye yönelik görüşler üye olunan öğrenci kulübü açısından farklılık gösterdiği gibi ($\chi^2=8,539$; $sd=3$; $p<.05$); gidilen okul türü açısından da istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermiştir ($U=12998,5$; $p<.05$). Bu farklılık dikkate alındığında, söz konusu görüşü “Toplum ve Çevre Kulüplerine” üye olan öğrencilerin (MR=187,01), “Kültür ve Sanat Kulüplerine” üye olan öğrencilerden daha etkili buldukları görülmektedir. Bunun yanında, ilgili görüşün “Bilim ve Matematik Kulüplerine” üye olan öğrenciler tarafından (MR=148,27), “Kültür Sanat Kulüplerine” üye olan öğrencilerden (MR=126,80) daha etkili bulunduğu görülmüştür. Bu görüşe, devlet okul öğrencilerinin (MR=266,27) özel okul öğrencilerinden (MR=201,48) daha fazla katıldıkları belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğrenciler “karar vereceğim konu ile ilgili birden çok düşünce üretip bunlardan birini seçmemi sağlar” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,24$) düzeyinde kabul etmişlerdir. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri değişkenler açısından incelendiğinde, üye olunan öğrenci kulübüne göre anlamlı farklılığın olmadığı görülmüştür ($\chi^2=3,624$; $sd=3$; $p> .05$). Okul türü değişkenine göre öğrenci görüşleri değerlendirildiğinde anlamlı bir farka ulaşılmıştır ($U=15101,5$; $p< .05$). Bu görüşün, devlet okulu öğrencileri tarafından ($MR=261,38$) özel okul öğrencilerine ($MR=227,44$) göre daha etkili bulunduğu ortaya çıkarılmıştır.

Öğrenciler, öğrenci kulüp etkinlikleri “bir konu ile ilgili elimdeki bilgiler üzerinde düşünerek onları değerlendirmeme yardımcı olur” yönündeki görüşü de “az etkili” ($\bar{X}=2,22$) düzeyinde katılmışlardır. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri arasında üye oldukları öğrenci kulübüne göre anlamlı fark belirlenmezken ($\chi^2=1,987$; $sd=3$; $p> .05$); okul türü değişkenlerine göre anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($U=13530$; $p< .05$). Okul türü değişkeni açısından bu görüşü, devlet okulu öğrencilerinin ($MR=265,03$) özel okul öğrencilerine ($MR=208,04$) göre daha etkili buldukları tespit edilmiştir.

Ankette yer verilen “bir konuyla ilgili vereceğim farklı kararların ne gibi sonuçlar doğuracağını tahmin etmemi sağlar” yönündeki görüşü, öğrenciler “az etkili” ($\bar{X}=2,21$) bulmuşlardır. Bu maddeye yönelik görüşler öğrencilerin üye oldukları öğrenci kulübüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($\chi^2=9,948$; $sd=3$; $p< .05$). İncelenen anket maddesine yönelik bu görüş, “Toplum ve Çevre Kulüplerine” üye olan öğrenciler tarafından ($MR=189,24$), “Kültür Sanat Kulüplerine” üye olan öğrencilerden ($MR=160,34$) daha etkili bulunmuştur. İlgili görüş, “Bilim ve Matematik Kulüplerine” üye olan öğrenciler tarafından ($MR=147,19$), “Kültür ve Sanat Kulüplerine” üye olan öğrencilere ($MR=127,29$) göre daha etkili bulunmuştur. Okul türü değişkenine göre de öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklılığa ulaşılmıştır ($U=13365,5$; $p< .05$). Devlet okulu

öğrencilerinin (MR=265,42) bu görüşü, özel okul öğrencilerine (MR=206,01) göre daha etkili buldukları belirlenmiştir.

Öğrencilere sunulan “vereceğim kararların bana ne kazandırıp ne kaybettireceğini karşılaştırmama yardımcı olur” yönündeki görüş, öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,24$) düzeyinde kabul edilmiştir. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri hem üye oldukları öğrenci kulübü değişkenine ($\chi^2=7,748$; $sd=3$; $p>.05$) hem de okul türü değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmamıştır ($U=15748$; $p>.05$).

Öğrenci kulüp etkinliklerinin öğrencilerde karar verme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine yönelik, öğrencilerden elde edilen görüşlerin toplam puan ortalaması 2,29 olarak belirlenmiştir. Bu bulgu, öğrenci kulüp etkinliklerinin karar verme becerisini geliştirmede az etkili olduğunu ortaya koyabilir. Karar verme becerisine ilişkin maddelere yönelik öğrenci görüşleri üye olunan öğrenci kulübü açısından incelendiğinde, maddelerin yarısında “Kültür Sanat Kulüplerine” üye olan öğrencilerin maddelerdeki puanlarının diğer kulüplere üye olan öğrencilerden daha az olduğu belirlenmiştir. Bu durumda, “Kültür Sanat Kulüplerine” üye olan öğrencilerin, kulüpte yapılan etkinliklerin karar verme becerisini geliştirmedeki etkisini az buldukları söylenebilir. Karar verme becerisine ilişkin öğrenci görüşleri genel çerçevede incelendiğinde devlet okulu öğrencilerinin maddelere ilişkin puanlarının daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Dolayısıyla, devlet okulundaki öğrencilerin, kulüplerde yapılan etkinlikleri karar verme becerisini geliştirmede daha etkili buldukları yorumu yapılabilir.

4.2.6. Kulüp etkinliklerinin girişimcilik becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri ve üye olunan kulüp ile okul türü değişkenleri açısından incelenmesi.

Tablo 4.2.6’ da, öğrenci kulüp etkinliklerinin girişimcilik becerisine etkililik düzeyi, öğrencilere uygulanan araştırma anketinden elde edilen bulgular yer almaktadır.

Tablo 4.2.6.

Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Girişimcilik Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Madde no	Madde	Öğrenci	
		\bar{X}	ss
57	Karşıma çıkan fırsatları değerlendirmemi sağlar.	2,30	0,785
58	Verilen bir işi yapabilmem için kendime güvenmem gerektiğini öğretir.	2,36	0,757
59	Aldığım sorumluluğu yerine getirme bilinci oluşturur.	2,32	0,779
60	Başarmak istediklerimin hayalini kurmamı sağlar.	2,33	0,780
61	Çalışırken kendi kendimi yönlendirmemi sağlar.	2,23	0,786
62	Karar verirken hızlı düşünmem gerektiğini öğretir.	2,24	0,786
63	Başarıya ulaşmak için aldığım karara uymam gerektiğini öğretir.	2,25	0,785
64	Başladığım işi bitirmem gerektiğini öğretir.	2,33	0,783
65	Karşılaştığım engelleri aşmak için sabırlı olmam gerektiğini öğretir.	2,33	0,759
66	Başarıya ulaşabilmek için risk almanın gerekli olduğunu öğretir.	2,20	0,800
67	Arkadaşlarımla çalışırken, yapılacaklar konusunda onları kolayca ikna edebilmemi sağlar.	2,15	0,783
68	Yapacağım işleri cesaretle anlatmamı sağlar.	2,20	0,810
69	Arkadaşlarımla düşüncelerini saygıyla dinlemem gerektiğini öğretir.	2,29	0,809
70	Yeni düşünceler üretmeme ve bunları gerçekleştirilmeme yardımcı olur.	2,40	0,780
71	Farklı meslekleri ve bu mesleklerle uğraşanların neler yaptıklarını öğrenmemi sağlar.	2,24	0,793
72	Verilen bir görevi yerine getirirken karşılaşılabileceğim zorlukları belirlememe yardımcı olur.	2,25	0,792
Toplam		2,28	

Öğrenciler, öğrenci kulüp etkinliklerini “karşıma çıkan fırsatları değerlendirmemi sağlar” yönünden “az etkili” ($\bar{X}=2,30$) bulmuşlardır. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri üye oldukları öğrenci kulübü değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermiştir

($x^2=8,114$; $sd=3$; $p< .05$). Farkın sebebi istatistiksel anlamda incelendiğinde, “Toplum ve Çevre Kulüplerine” üye olan öğrencilerin (MR=186,41) bu görüşü, “Kültür Sanat Kulüplerine” üye olan öğrencilere göre daha etkili buldukları ortaya çıkarılmıştır. Bunun yanında ilgili görüşün, “Bilim ve Matematik Kulüplerine” üye olan öğrenciler tarafından (MR=147,24), “Kültür Sanat Kulüplerine” üye olan öğrencilerden (MR=127,27) daha etkili bulunduğu görülmüştür. Öğrenci görüşleri arasında okul türü değişkenine göre ise anlamlı farklılık bulunamamıştır ($U=16077$; $p> .05$).

Öğrenciler, “verilen bir işi yapabilmem için kendime güvenmem gerektiğini öğretir” konusunda; kulüp etkinliklerinin “etkili” ($\bar{X}=2,36$) olduğunu düşünmektedir. Ulaşılan bu bulguya dayanarak öğrenci kulüp etkinliklerinin söz konusu beceriyi geliştirmede etkili olduğu yorumu yapılabilir. Bu maddeye ilişkin öğrenci görüşlerinde hem üye oldukları öğrenci kulübü ($x^2=3,241$; $sd=3$; $p> .05$) hem de okul türü ($U=16400,5$; $p> .05$) değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Ankette yer verilen maddelerden biri olan “aldığım sorumluluğu yerine getirme bilinci oluşturur” şeklindeki görüş ifadesi, öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,32$) bulunmuştur. Elde edilen öğrenci görüşleri üye oldukları öğrenci kulübü değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmazken ($x^2=5,902$; $sd=3$; $p> .05$) okul türü değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmüştür ($U=14896$; $p< .05$). Bu farkın, devlet okulu öğrencilerinin (MR=261,86) söz konusu görüşe, özel okul öğrencilerinden (MR=224,90) daha fazla katıldıkları için ortaya çıktığı belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğrenciler, “başarmak istediklerimin hayalini kurmamı sağlar” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,33$) bulmuşlardır. Bu maddeye ilişkin öğrenci görüşlerinin, hem üye oldukları öğrenci kulübü ($x^2=1,066$; $sd=3$; $p> .05$) hem de okul türü değişkenlerine ($U=15855,5$; $p> .05$) göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Ankette yer verilen “çalışırken kendi kendimi yönlendirmemi sağlar” maddesine, öğrenciler “az etkili” ($\bar{X}=2,23$) yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri arasında üye olunan öğrenci kulübü değişkenine göre ($\chi^2=4,227$; $sd=3$; $p> .05$) göre anlamlı farklılığa rastlanmadığı gibi gidilen okul türüne ($U=16099$; $p> .05$) göre de anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Araştırma anketiyle öğrencilerin görüşüne sunulan bir diğer madde “karar verirken hızlı düşünmem gerektiğini öğretir” biçimindedir. Bu görüş öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,24$) bulunmuştur. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri üye oldukları öğrenci kulüpleri açısından farklılaşmazken ($\chi^2=5,428$; $sd=3$; $p> .05$); okul türü değişkenine göre anlamlı farklılık göstermiştir ($U=14817$; $p< .05$). Okul türü değişkeni açısından meydana gelen fark dikkate alındığında, söz konusu görüşün devlet okulu öğrencileri ($MR=262,04$) tarafından özel okul öğrencilerine ($MR=223,93$) göre daha etkili bulunduğu saptanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrenciler, “başarıya ulaşmak için aldığım karara uymam gerektiğini öğretir” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,25$) düzeyinde kabul etmişlerdir. Bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin, hem öğrencilerin üye oldukları öğrenci kulübü açısından ($\chi^2=10,855$; $sd=3$; $p< .05$) hem de gittikleri okul türü ($U=13458$; $p< .05$) açısından anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Elde edilen bu veriler doğrultusunda, bu maddeye ilişkin görüşün “Toplum ve Çevre Kulüplerine” üye olan öğrenciler tarafından ($MR=188,56$), “Kültür Sanat Kulüplerine” üye olan öğrencilerden ($MR=160,95$) daha fazla benimsendiği saptanmıştır. Bu görüşün, “Bilim ve Matematik Kulüplerine” üye olan öğrencilerce ($MR=147,18$), “Kültür Sanat Kulüplerine” üye olan öğrencilerden ($MR=127,30$); “Fiziksel Aktivite Kulüplerine” üye olan öğrencilerce ($MR=148,83$) de, “Kültür Sanat Kulüplerine” üye olan öğrencilerden ($MR=125,27$) daha fazla kabul gördüğü belirlenmiştir. Okul türü değişkeni açısından oluşan farklılık incelendiğinde bu

görüşün, devlet okulu öğrencileri tarafından (MR=265,20) özel okul öğrencilerine göre (MR=207,15) daha fazla benimsendiği belirlenmiştir.

“Başladığım işi bitirmem gerektiğini öğretir” biçimindeki görüş cümlesi, öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,33$) düzeyinde benimsenmiştir. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşlerinde üye oldukları öğrenci kulübü değişkenine göre anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($\chi^2=6,232$; $sd=3$; $p> .05$). Okul türü değişkeni bakımından anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($U=13803$; $p< .05$). Okul türü açısından görülen farklılığa bakıldığında, anket maddesindeki bu görüşe devlet okulu öğrencileri (MR=264,40) özel okul öğrencilerine göre (MR=211,41) daha fazla katılmışlardır.

Öğrenciler ankette yer alan, kulüp etkinlikleri “karşılaştığım engelleri aşmak için sabırlı olmam gerektiğini öğretir” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,33$) bulmuşlardır. Üye oldukları öğrenci kulübüne ilişkin öğrenci görüşleri anlamlı biçimde farklılaşmıştır ($\chi^2=15,357$; $sd=3$; $p< .05$). Söz konusu görüşü, “Toplum ve Çevre Kulüplerine” üye olan öğrenciler (MR=185,55), “Kültür Sanat Kulüplerine” üye olan öğrencilere (MR=163,65) göre; “Fiziksel Aktivite Kulüplerine” üye olan öğrenciler de (MR=156,80), “Kültür Sanat Kulüplerine” üye olan öğrencilere (MR=121,75) göre daha etkili bulmuşlardır. Bu görüşü “Fiziksel Aktivite Kulüplerine” üye olan öğrenciler (MR=134,33), “Toplum ve Çevre Kulüplerine” üye olan öğrencilerden (MR=117,40); yine “Fiziksel Aktivite Kulüplerine” üye olan öğrenciler (MR=90,92), “Bilim ve Matematik Kulüplerine” üye olan öğrencilerden (MR=74,28) daha etkili kabul etmişlerdir. Ayrıca, öğrenci görüşleri arasında okul türüne göre de anlamlı farklılık bulunmuştur ($U=14609$; $p< .05$). Söz konusu görüş, devlet okulu öğrencileri tarafından (MR=262,53) özel okul öğrencilerine (MR=221,36) göre daha etkili bulunmuştur.

Araştırma anketinde “başarıya ulaşabilmek için risk almanın gerekli olduğunu öğretir” biçiminde ifade edilen görüş öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,20$) bulunmuştur. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri arasında üye olunan öğrenci kulübü açısından farklılık bulunmazken ($\chi^2=6,299$; $sd=3$; $p> .05$); gidilen okul türü açısından anlamlı fark tespit edilmiştir ($U=13818,5$; $p< .05$). Okul türü açısından meydana gelen farkın nedeni MWU testi ile incelendiğinde, devlet okulu öğrencilerinin ($MR=264,36$) anket maddesindeki bu görüşü, özel okul öğrencilerine ($MR=211,60$) göre daha etkili buldukları görülmüştür.

Öğrenciler, “arkadaşlarımla çalışırken, yapılacaklar konusunda onları kolayca ikna edebilmemi sağlar” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,15$) düzeyinde benimserken; bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri üye oldukları öğrenci kulübü değişkenine göre farklılaşmamıştır ($\chi^2=1,674$; $sd=3$; $p> .05$). Okul türü değişkeni dikkate alındığında da öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür ($U=15219,5$; $p> .05$).

Araştırma kapsamındaki öğrenciler, ankette girişimcilik becerisinin yönelik “yapacağım işleri cesaretle anlatmamı sağlar” görüşünü geliştirmede öğrenci kulüp etkinliklerinin “az etkili” ($\bar{X}=2,20$) olduğunu belirtmişlerdir. Üye oldukları öğrenci kulübü değişkenine yönelik öğrenci görüşleri incelendiğinde istatistiksel açıdan anlamlı farka ulaşılmamıştır ($\chi^2=4,088$; $sd=3$; $p> .05$). Öğrenci görüşleri, okul türü değişkenine göre incelendiğinde ise anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($U=14378$; $p< .05$). Tespit edilen bu farkın, söz konusu görüşü devlet okul öğrencilerinin ($MR=263,06$) özel okul öğrencilerinden ($MR=218,51$) daha etkili bulmalarından kaynaklandığı belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğrenciler, “arkadaşlarımla düşüncelerini saygıyla dinlemem gerektiğini öğretir” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}= 2,29$) düzeyinde etkili bulmuşlardır. Bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin üye oldukları öğrenci kulübü değişkeni açısından

farklılaşmadığı belirlenirken ($x^2=5,195$; $sd=3$; $p> .05$); okul türü değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($U=13912,000$; $p< .05$). Okul türü değişkeni dikkate alındığında, üzerinde istatistiksel işlem yapılan maddedeki görüş, devlet okulu öğrencileri tarafından ($MR= 264,15$) özel okul öğrencilerine ($MR=212,75$) göre daha etkili bulunmuştur.

Öğrenciler, öğrenci kulüp etkinliklerinin “yeni düşünceler üretmeme ve bunları gerçekleştirilmeme yardımcı olur” yönündeki etkililik düzeyini “etkili” ($\bar{X}= 2,40$) bulmuşlardır. Bu sebeple öğrenci kulüp etkinliklerinin bu beceriyi geliştirmede etkili olduğunu söylemek mümkündür. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri arasında hem üye oldukları öğrenci kulübü değişkenine göre ($x^2=3,816$; $sd=3$; $p> .05$) hem de okul türü değişkenine göre anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür ($U=15650,5$; $p> .05$).

Araştırma anketinde yer alan “farklı meslekleri ve bu mesleklerle uğraşanların neler yaptıklarını öğrenmemi sağlar” yönündeki görüş, öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,24$) bulunmuştur. Öğrenci görüşleri arasında üye oldukları öğrenci kulübü değişkenine göre anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($x^2=4,045$; $sd=3$; $p> .05$). Bu durumun aksine öğrenci görüşleri arasında okul türü değişkenine göre anlamlı farklılığa rastlanmıştır ($U=13678$; $p< .05$). Ulaşılan bu istatistiksel bilgiler ışığında, söz konusu görüşün devlet okulu öğrencilerince ($MR=264,69$) özel okul öğrencilerinden ($MR=209,86$) daha etkili bulunduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğrenciler ankette yer alan “verilen bir görevi yerine getirirken karşılaşılabileceğim zorlukları belirlememe yardımcı olur” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,25$) bulmuşlardır. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşlerinin hem üye oldukları öğrenci kulübü ($x^2=9,284$; $sd=3$; $p< .05$) hem de okul türü değişkenlerine ($U=1405$; $p< .05$) göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir. Öğrencilerin üye oldukları kulüpler

açısından yapılan istatistiksel işlemlere göre, bu görüşün “Toplum ve Çevre Kulüplerine” üye olan öğrenciler tarafından (MR=186,39), “Kültür Sanat Kulüplerine” üye olan öğrencilerden (MR=162,90); “Fiziksel Aktivite Kulüplerine” üye olan öğrenciler tarafından (MR=148,91), “Kültür Sanat Kulüplerine” üye olan öğrencilerden (MR=125,24) daha etkili bulunduğu belirlenmiştir. Okul türü değişkeni açısından oluşan farklılığa bakıldığında, devlet okulu öğrencilerinin (MR=263,82) söz konusu görüşü, özel okul öğrencilerinden (MR=214,47) daha etkili buldukları tespit edilmiştir.

Öğrenci kulüp etkinliklerinin, öğrencilerde girişimcilik becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin, öğrencilerden elde edilen görüşlerin toplam puan ortalaması 2,28 olarak belirlenmiştir. Bu bulguya dayanarak öğrencilerin, öğrenci kulüp etkinliklerinin girişimcilik becerisini kazandırmadaki etkisini az buldukları sonucuna ulaşılabilir. Öğrenci görüşleri arasında, üye oldukları kulüplere göre bazı maddelerde farklılık görülmüştür. “Kültür Sanat kulüplerine” üye olan öğrencilerin diğer kulüplere üye olan öğrencilere göre, bu maddeleri daha fazla benimsedikleri belirlenmiştir. Anket maddelerinin çoğu için, öğrenci görüşlerinde, öğrencilerin üye oldukları kulüplerin etkisinin olmadığı yorumu yapılabilir. Girişimcilik becerisine ilişkin öğrenci görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde, maddelerin çoğunda devlet okulu öğrencilerinin, maddelere ilişkin puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Dolayısıyla, devlet okulundaki öğrencilerin, kulüplerde yapılan etkinlikleri girişimcilik becerisini geliştirmede daha etkili buldukları belirtilebilir.

4.2.7. Kulüp etkinliklerinin iletişim becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri ve üye olunan kulüp ile okul türü değişkenleri açısından incelenmesi.

Tablo 4.2.7’ de, öğrenci kulüp etkinliklerinin iletişim becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin, öğrencilere uygulanan araştırma anketinden elde edilen bulgulara yer almaktadır.

Tablo 4.2.7

Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin İletişim Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Madde no	Madde	Öğrenci	
		\bar{X}	ss
73	Sınıfta anlatılanları dikkatle dinlememi sağlar.	2,19	0,796
74	İsteklerimi ve ihtiyaçlarımı sınıfta rahatça söylememi sağlar.	2,12	0,810
75	Kime, neyi, ne zaman söyleyeceğimi bilmemi sağlar.	2,19	0,818
76	Bir şey anlatırken karşımdaki insana uygun bir dil seçmemi sağlar.	2,19	0,824
77	Söylediklerimi el, kol ve yüz hareketlerimle desteklememi sağlar.	2,19	0,798
78	Yeri gelince “Teşekkür ederim”, “lütfen”, “özür dilerim”, “günaydın”, iyi aksamlar” gibi ifadeler kullanmamı sağlar.	2,24	0,823
79	Konuşurken yerine göre ses tonumu ayarlamamı sağlar.	2,15	0,814
80	Çevremdeki insanlara uyum sağlamama yardımcı olur.	2,22	0,816
81	Olayları farklı bakış açılarına göre değerlendirebilmemi sağlar.	2,21	0,794
82	Duygu ve düşüncelerimi, yazarak ve konuşarak ifade etmemi sağlar.	2,19	0,818
Toplam		2,19	

Öğrenci kulüp etkinliklerinin temel beceriler üzerindeki etkililiğini belirlemek amacıyla hazırlanan araştırma anketinde iletişim becerisine ilişkin olarak yer verilen ilk madde “sınıfta anlatılanları dikkatle dinlememi sağlar” şeklindedir. Öğrencilerin bu görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,19$) şeklinde algıladıkları görülmüştür. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri arasında üye oldukları öğrenci kulübüne göre anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($\chi^2=7,787$; $sd=3$; $p>.05$). Okul türü değişkenine göre ise anlamlı bir şekilde farklılık saptanmıştır ($U=13017$; $p<.05$). Okul türü değişkeni bakımından öğrenci görüşleri ele

alındığında, devlet okulu öğrencilerinin (MR=266,23) anket maddesindeki bu görüşü özel okul öğrencilerinden (MR=201,70) daha fazla etkili buldukları belirlenmiştir.

Öğrenciler, “isteklerimi ve ihtiyaçlarımı sınıfta rahatça söylememi sağlar” yönündeki görüşün “az etkili” ($\bar{X}=2,12$) olduğunu belirtmişlerdir. Bu maddeye ilişkin öğrenci görüşleri üye oldukları öğrenci kulübü değişkenine göre farklılaşmazken ($\chi^2=6,786$; $sd=3$; $p>.05$); okul türü değişkeni açısından anlamlı şekilde farklılaşmıştır ($U=13432$; $p<.05$). Söz konusu görüş, devlet okulu öğrencileri tarafından (MR=265,26) özel okul öğrencilerine (MR=206,83) göre daha etkili bulunmuştur.

Öğrenci kulüp etkinlikleri ile geliştirilmesine yönelik araştırma anketinde yer verilen “kime, neyi, ne zaman söyleyeceğimi bilmemi sağlar” biçimindeki görüş, öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,19$) bulunmuştur. Maddeye ilişkin öğrenci görüşlerinde, üye oldukları öğrenci kulübü değişkeni bakımından anlamlı farka rastlanmamıştır ($\chi^2=3,115$; $sd=3$; $p>.05$). Aksi şekilde okul türü değişkeni bakımından anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($U=13238$; $p<.05$). Araştırma kapsamındaki devlet okulu öğrencilerinin (MR=265,71), bu görüşü özel okul öğrencilerine (MR=204,43) göre daha etkili buldukları söylenebilir.

Ankette yer alan, öğrenci kulüp etkinlikleri “bir şey anlatırken karşıdaki insana uygun bir dil seçmemi sağlar” yönündeki görüş, öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,19$) bulunmuştur. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri arasında üye oldukları öğrenci kulübü değişkenine göre anlamlı farklılığın olmadığı görülmüştür ($\chi^2=0,750$; $sd=3$; $p>.05$). Ayrıca öğrenci görüşlerinin, okul türü değişkenine göre farklılık gösterdiği ($U=13920$; $p<.05$) ve devlet okulu öğrencilerinin (MR=264,13), bu görüşü özel okul öğrencilerine (MR=212,85) göre daha etkili bulduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya dâhil olan öğrencilere, “söylediklerimi el, kol ve yüz hareketlerimle desteklememi sağlar” şeklinde bir anket maddesi yöneltilmiştir. Öğrenciler bu maddedeki görüşe “az etkili” ($\bar{X}=2,19$) düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında hem üye oldukları öğrenci kulüplerine göre ($x^2=6,316$; $sd=3$; $p>.05$) hem de okul türüne göre anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($U=16236,5$; $p>.05$).

“Yeri gelince “Teşekkür ederim”, “lütfen”, “özür dilerim”, “günaydın”, iyi aksamlar” gibi ifadeler kullanmamı sağlar” yönündeki görüş öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,24$) bulunmuştur. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri üye olunan kulüp bakımından farklılık sergilemezken ($x^2=1,097$; $sd=3$; $p>.05$); gidilen okul türü bakımından anlamlı şekilde değişmektedir ($U=13724,5$; $p<.05$). Okul türü değişkeni açısından oluşan farklılığa bakıldığında, devlet okulu öğrencilerinin ($MR=264,58$) bu görüşü, özel okul öğrencilerden ($MR=210,44$) daha etkili buldukları saptanmıştır.

Ankette yer verilen “konuşurken yerine göre ses tonumu ayarlamamı sağlar” biçimindeki maddenin öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,15$) bulunduğu görülmüştür. Maddeye ilişkin öğrenci görüşleri analiz edildiğinde, üye oldukları öğrenci kulübü değişkenine göre anlamlı farka rastlanmazken ($x^2=2,983$; $sd=3$; $p>.05$); okul türü değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmuştur ($U=13860$; $p<.05$). Bu farkın sebebi ise, devlet okul öğrencilerince ($MR=264,27$) söz konusu görüşün özel okul öğrencilerinden ($MR=212,11$) daha etkili bulunmasıdır.

Katılımcılar “çevremdeki insanlara uyum sağlamama yardımcı olur” biçimindeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,22$) görmüşlerdir. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri arasında hem üye oldukları öğrenci kulübü ($x^2=8,245$; $sd=3$; $p<.05$) hem de okul türü değişkenlerine ($U=13955$; $p<.05$) göre anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin üye oldukları kulüpler açısından oluşan farklılığın kaynağı MWU testi ile

araştırıldığında; bu görüşü “Fiziksel Aktivite Kulüplerine” üye olan öğrencilerin (MR=150,86), “Kültür Sanat Kulüplerine” üye olan öğrencilere (MR=124,37) göre; yine “Fiziksel Aktivite Kulüplerine” üye olan öğrencilerin (MR=89,72), “Bilim ve Matematik Kulüplerine” üye olan öğrencilere (MR=75,46) göre daha etkili buldukları belirlenmiştir. Ayrıca devlet okulu öğrencileri (MR=264,05), bu görüşü özel okul öğrencilerine göre (MR=213,28) göre daha etkili bulmuşlardır.

Araştırmaya katılan öğrenciler tarafından “olayları farklı bakış açılarına göre değerlendirebilmemi sağlar” yönündeki görüş “az etkili” ($\bar{X}=2,21$) bulunmuştur. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri üye oldukları öğrenci kulübü ($x^2=1,402$; $sd=3$; $p>.05$) değişkenine göre farklılaşmazken okul türü değişkenine göre anlamlı farklılık göstermiştir ($U=14500$; $p<.05$). Okul türü değişkeni dikkate alındığında, devlet okul öğrencileri (MR=262,78) tarafından bu görüşün, özel okul öğrencilerinden (MR=220,01) daha etkili şeklinde algılandığı saptanmıştır.

Araştırma anketinde yer verilen “duygu ve düşüncelerimi, yazarak ve konuşarak ifade etmemi sağlar” yönündeki görüş ifadesi, öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,19$) düzeyinde etkili bulunmuştur. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri, hem üye oldukları öğrenci kulübü ($x^2=8,091$; $sd=3$; $p<.05$) hem de okul türü ($U=14395$; $p<.05$) değişkenleri açısından anlamlı şekilde farklılaşmıştır. Bu maddeye ilişkin görüşü, “Fiziksel Aktivite Kulüplerine” üye olan öğrenciler (MR=145,52), “Kültür Sanat Kulüplerine” üye olan öğrencilerden (MR=126,74); “Toplum ve Çevre Kulüplerine” üye olan öğrenciler (MR=130,05), “Bilim ve Matematik Kulüplerine” üye olan öğrencilerden (MR=112,04); “Fiziksel Aktivite Kulüplerine” üye olan öğrenciler (MR=91,28), “Bilim ve Matematik Kulüplerine” üye olan öğrencilerden (MR=73,93) daha etkili bulmuşlardır. Devlet okul öğrencilerinin (MR=263,02) söz konusu görüşü özel okul öğrencilerinden (MR=218,72) daha etkili buldukları söylenebilir.

Öğrenci kulüp etkinliklerinin, öğrencilerde iletişim becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin, öğrencilerden elde edilen görüşlerin toplam puan ortalaması 2,19 olarak belirlenmiştir. Bu bulgu öğrencilerin, öğrenci kulüp etkinliklerini iletişim becerisini geliştirmedeki etkisini az buldukları şeklinde yorumlanabilir. Öğrenci görüşleri arasında, üye oldukları kulüplere göre bazı maddelerde farklılık görülmüştür. Bu farklılık incelendiğinde, “Fiziksel Aktivite Kulüplerine” üye olan öğrencilerin, ilgili maddelerdeki görüşlerinde toplam puanlarının diğer kulüplere üye olan öğrencilerin puanlarından fazla olduğu belirlenmiştir. Anket maddelerinin çoğunda öğrenci görüşleri üzerinde, üye oldukları kulüplerin etkisinin olmadığı söylenebilir. İletişim becerisine ilişkin öğrenci görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde, maddelerin çoğunda devlet okulu öğrencilerinin, maddelere ilişkin puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Dolayısıyla, devlet okulundaki öğrencilerin, kulüplerde yapılan etkinlikleri iletişim becerisini geliştirmede daha etkili buldukları söylenebilir.

4.2.8. Kulüp etkinliklerinin Türkçeyi Doğru, Güzel ve Etkili Kullanma becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri ve üye olunan kulüp ile okul türü değişkenleri açısından incelenmesi.

Tablo 4.2.8’ de, öğrenci kulüp etkinliklerinin Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin, öğrencilere uygulanan araştırma anketinden elde edilen bulgulara yer almaktadır.

Tablo 4.2.8.

Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Türkçeyi Doğru, Güzel ve Etkili Kullanma Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Madde no	Madde	Öğrenci	
		\bar{X}	ss
83	Şekil, sembol ve tabloları, anlamamı ve anlatmamı sağlar.	2,22	0,802
84	Bir konuyu, dikkatli bir şekilde dinlememi sağlar.	2,26	0,809
85	Grup konuşmaları ve tartışmalarına katılmamı sağlar.	2,19	0,805
86	Dinlediklerimi ve okuduklarımı özetleyebilmeme yardımcı olur.	2,18	0,826
87	Öğrendiklerimi, düzgün konuşarak anlatmamı sağlar.	2,18	0,818
88	Öğretmenimi dinlerken konuşmasına dikkat etmemi sağlar.	2,19	0,811
89	Kelimelerin vurgu, tonlama ve söylenişine dikkat etmemi sağlar.	2,14	0,805
90	Dinleyerek öğrendiklerimi, önceden öğrendiklerimle ilişkilendirmemi sağlar.	2,15	0,803
91	Dinlediklerimin ve okuduklarımın sonucunu tahmin edebilmemi sağlar.	2,21	0,794
92	Kelimelerin gerçek ve mecaz anlamlarını ayırt edebilmemi sağlar.	2,12	0,834
93	Eş ve zıt anlamlı kelimeleri ayırt edebilmemi sağlar.	2,09	0,815
94	Karşılaştığım bir kelimenin eş seslisini bulabilmemi sağlar.	2,09	0,848
95	Verilen örneklerin konuya uygun olup olmadığını anlamamı sağlar.	2,17	0,795
96	Yazarken yazım kurallarına uymamı sağlar.	2,12	0,805
97	Okuduklarımdan ve dinlediklerimden çıkardığım sonuçları, arkadaşlarım ve öğretmenimle paylaşmamı sağlar.	2,16	0,791
98	Yazarken ve konuşurken anlamlı ve kurallı cümleler kurmamı sağlar.	2,19	0,823
99	Yazarken ve konuşurken kelime tekrarlarından kaçınmam gerektiğini öğretir.	2,08	0,832
100	Öğrendiğim yeni kelimeleri yerinde ve anlamına uygun olarak kullanabilme becerimi geliştirir.	2,11	0,836
Toplam		2,16	

Öğrenci kulüp etkinliklerinin, Türkçeyi doğru güzel ve etkili kullanma becerisinin gelişimindeki etkililiğine ilişkin olarak araştırma kapsamındaki öğrencilere “şekil, sembol ve tabloları, anlamamı ve anlatmamı sağlar” şeklinde görüş sunulmuştur ve öğrencilerin bu görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,22$) buldukları belirlenmiştir. Bu maddeye ilişkin öğrenci görüşlerinde, üye oldukları öğrenci kulübüne göre anlamlı farka ulaşılmazken ($x^2=3,137$; $sd=3$; $p>.05$); okul türü değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır ($U=14981,5$; $p<.05$). Devlet okulu öğrencileri ($MR=261,66$), üzerinde istatistiksel işlem

yapılan anket maddesindeki görüşü, özel okul öğrencilerinden (MR=225,96) daha etkili bulmuşlardır.

Katılımcılara yöneltilen, öğrenci kulüp etkinlikleri “bir konuyu, dikkatli bir şekilde dinlememi sağlar” biçimindeki görüş “az etkili” ($\bar{X}=2,26$) bulunmuştur. Elde edilen öğrenci görüşleri, üye oldukları öğrenci kulübü değişkenine göre farklılaşmazken ($\chi^2=5,206$; $sd=3$; $p> .05$); okul türü değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmıştır ($U=14110$; $p< .05$). Farkın kaynağı MWU testi ile incelendiğinde, söz konusu görüşü özel okul öğrencilerinin (MR=215,20) devlet okulu öğrencilerinden (MR=263,69) daha etkili buldukları görülmüştür.

Araştırma anketinde yer verilen bir diğer madde “grup konuşmaları ve tartışmalarına katılmamı sağlar” biçimindedir. Bu görüş katılımcılar tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,19$) bulunmuştur. Bu görüşe ilişkin katılımcı görüşlerinde üye oldukları öğrenci kulübüne göre anlamlı şekilde farka ulaşılmazken ($\chi^2= 4,454$; $sd=3$; $p> .05$); okul türü değişkeni açısından anlamlı farka ulaşılmıştır ($U=15154$; $p< .05$). Okul türü değişkeni açısından bu fark incelendiğinde, devlet okulu öğrencilerinin (MR=261,26) bu görüşü, özel okul öğrencilerinden (MR=228,09) daha etkili buldukları tespit edilmiştir.

Araştırma anketinde yer verilen “dinlediklerimi ve okuduklarımı özetleyebilmeme yardımcı olur” biçimindeki görüş, katılımcılar tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,18$) bulunmuştur. Maddeye ilişkin öğrenci görüşleri üye oldukları öğrenci kulüpleri açısından anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($\chi^2= 3,644$; $sd=3$; $p> .05$). Bunun aksine okul türü değişkeni dikkate alınarak yapılan istatistiksel işlemler sonucunda anlamlı farka ulaşılmıştır ($U=12581,5$; $p< .05$) ve bu görüşü, devlet okulu öğrencilerinin (MR=267,24) özel okul öğrencilerinden (MR=196,33) daha etkili buldukları saptanmıştır.

Araştırma anketinde “öğrendiklerimi, düzgün konuşarak anlatmamı sağlar” biçiminde bir maddeye yer verilmiştir. Katılımcılar bu maddeye “az etkili” ($\bar{X}=2,18$) düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Öğrencilerin görüşleri üye oldukları öğrenci kulübüne göre farklılık göstermezken ($x^2= 2,099$; $sd=3$; $p> .05$); okul türü değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmıştır ($U=12699$; $p< .05$). Devlet okulu öğrencilerinin ($MR=266,97$) bu görüşü, özel okul öğrencilerinden ($MR=197,78$) daha etkili buldukları söylenebilir.

Türkçeyi etkili kullanma becerilerine ilişkin anket maddeleri arasında “öğretmenimi dinlerken konuşmasına dikkat etmemi sağlar” biçiminde bir madde yer almıştır. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri “az etkili” ($\bar{X}=2,19$) düzeyindedir. Katılımcıların görüşleri öğrencilerin üye oldukları öğrenci kulübüne göre değişiklik göstermezken ($x^2= 6,662$; $sd=3$; $p> .05$); gittikleri okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($U=11382$; $p< .05$). Okul türüne göre ortaya çıkan farklılığa bakıldığında, devlet okul öğrencileri ($MR=270,03$) tarafından bu görüşün, özel okul öğrencilerinden ($MR=181,52$) daha etkili bulunduğu görülmüştür.

Öğrencilere yöneltilen bir diğer madde “kelimelerin vurgu, tonlama ve söylenişine dikkat etmemi sağlar” biçimindedir. Bu maddeye ilişkin toplam puan 2,14’tür ve öğrencilerin bu maddedeki görüşü “az etkili” düzeyde benimsedikleri görülmektedir. Öğrenci görüşleri değişkenlere göre incelendiğinde üye oldukları öğrenci kulübüne ($x^2= 4,234$; $sd=3$; $p> .05$) göre anlamlı farka rastlanmazken okul türü değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir ($U=12959,5$; $p< .05$). Bu farklılığa bakıldığında, özel okulda öğrenim gören öğrencilerin ($MR=266,36$) bu görüşü, devlet okuluna giden öğrencilerden ($MR=200,99$) daha az etkili buldukları görülmüştür.

Araştırma anketinde, araştırma konusuna yönelik “dinleyerek öğrendiklerimi, önceden öğrendiklerimle ilişkilendirmemi sağlar” biçimde bir maddeye yer verilmiştir.

Öğrenciler bu maddeye “az etkili” ($\bar{X}=2,15$) yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu maddeye ilişkin öğrenci görüşleri değişkenler açısından incelendiğinde, üye olunan öğrenci kulübü ($x^2= 1,974$; $sd=3$; $p> .05$) açısından anlamlı fark bulunmamıştır. Ancak okul türü değişkeni bakımından istatistiksel açısından anlamlı farka ulaşılmıştır ($U=13749$; $p< .05$). Okul türü değişkeni açısından bu farkın kaynağı MWU testi ile incelendiğinde; devlet okulu öğrencileri ($MR=264,53$) tarafından söz konusu görüşün özel okul öğrencilerine ($MR=210,74$) göre daha etkili bulunduğu tespit edilmiştir.

Öğrenci kulüp etkinlikleri, öğrenciler tarafından “dinlediklerimin ve okuduklarımın sonucunu tahmin edebilmemi sağlar” görüşü yönünden “az etkili” ($\bar{X}=2,21$) bulunmuştur. Bu maddeye ilişkin görüşler öğrencilerin üye oldukları öğrenci kulüplerine göre farklılık göstermemiştir ($x^2= 0,839$; $sd=3$; $p> .05$). Katılımcıların görüşleri okul türü değişkeni açısından incelendiğinde, görüşler arasında anlamlı farkın bulunduğu saptanmıştır ($U=13769$; $p< .05$). Devlet okulu öğrencilerinin ($MR=264,48$) anket maddesindeki bu görüşü özel okul öğrencilerinden ($MR=210,99$) daha etkili buldukları tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında öğrencilere yöneltilen bir diğer anket maddesi “kelimelerin gerçek ve mecaz anlamlarını ayırt edebilmemi sağlar” biçimindedir. Katılımcıların bu maddeye “az etkili” ($\bar{X}=2,12$) düzeyinde görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşleri, üye oldukları öğrenci kulübü değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmazken ($x^2= 4,596$; $sd=3$; $p> .05$); okul türü değişkenine göre anlamlı şekilde farklılık göstermiştir ($U=14597$; $p< .05$). Okul türü açısından ulaşılan fark incelendiğinde, özel okul öğrencileri tarafından ($MR=262,55$) bu görüşün, devlet okulu öğrencilerine ($MR=221,21$) göre daha az etkili bulunduğu saptanmıştır.

Katılımcıların, “eş ve zıt anlamlı kelimeleri ayırt edebilmemi sağlar” biçimindeki anket maddesine “az etkili” ($\bar{X}=2,09$) düzeyinde görüş belirttikleri görülmüştür. Yapılan

istatistiksel hesaplamalar sonucunda bu maddeye yönelik öğrenci görüşlerinin üye oldukları öğrenci kulübüne göre değişmediği ($\chi^2=2,242$; $sd=3$; $p> .05$); ancak okul türü değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir ($U=13383$; $p< .05$). MWU testi sonuçlarına göre, devlet okuluna giden öğrencilerin ($MR=265,38$) bu görüşü; özel okula giden öğrencilerden ($MR=206,22$) daha etkili buldukları belirlenmiştir.

Öğrenciler, öğrenci kulüp etkinliklerini “karşılaştığım bir kelimenin eş seslisini bulabilmemi sağlar” görüşü yönünden “az etkili” ($\bar{X}=2,09$) bulmuşlardır. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşlerinin hem üye oldukları öğrenci kulübü ($\chi^2= 8,008$; $sd=3$; $p< .05$) hem de okul türü değişkenlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($U=13163,5$; $p< .05$). Bu maddedeki görüş, “Toplum ve Çevre Kulüplerine” üye olan öğrenciler tarafından ($MR=185,77$), “Kültür Sanat Kulüplerine” üye olan öğrencilere ($MR=163,45$) göre; yine “Toplum ve Çevre Kulüplerine” üye olan öğrenciler tarafından ($MR=131,71$), “Bilim ve Matematik Kulüplerine” üye olan öğrencilere ($MR=108,77$) göre daha etkili bulunmuştur. Okul türü açısından belirlenen fark, devlet okulu öğrencilerinin ($MR=265,89$) bu görüşü özel okul öğrencilerinden ($MR=203,51$) daha etkili bulunmasından kaynaklanmaktadır.

Araştırma anketinde yer alan “verilen örneklerin konuya uygun olup olmadığını anlamamı sağlar” yönündeki görüş, öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,17$) bulunmuştur. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri öğrencilerin üye oldukları öğrenci kulübü bakımından değişiklik sergilememektedir ($\chi^2= 6,297$; $sd=3$; $p> .05$). Öğrenci görüşleri arasında, öğrencilerin gittikleri okulların türlerine göre farklılık vardır ($U=12970$; $p< .05$). Bu farklılığa bakıldığında, devlet okulunda öğrenim gören öğrencilerin ($MR=266,34$) söz konusu görüşü, özel okulda öğrenim gören öğrencilerden ($MR=201,12$) daha etkili buldukları görülmektedir.

Katılımcılara “yazarken yazım kurallarına uymamı sağlar” şeklinde bir madde yöneltilmiştir. Bu maddede ifade edilen görüş, öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,12$) bulunmuştur. Üye oldukları öğrenci kulübü değişkeni açısından, öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklılığın olduğu dikkat çekmiştir ($x^2= 9,644$; $sd=3$; $p< .05$). Bu farkın kaynağına bakıldığında ilgili görüşün, “Toplum ve Çevre Kulüplerine” üye olan öğrenciler tarafından ($MR=131,54$), “Bilim ve Matematik Kulüplerine” üye olan öğrencilerinden ($MR=109,11$) daha etkili bulunduğu saptanmıştır. Bunun yanında söz konusu görüşü, “Fiziksel Aktivite Kulüplerine” üye olan öğrenciler ($MR=91,01$), “Bilim ve Matematik Kulüplerine” üye olan öğrencilere ($MR=74,20$) göre daha etkili bulmuşlardır. Okul türü açısından da öğrenci görüşleri farklılaşmıştır ($U=12207$; $p< .05$). Devlet okulu öğrencileri ($MR=268,11$) bu görüşü, özel okul öğrencilerinden ($MR=191,70$) daha etkili görmüşlerdir.

Araştırmada kullanılan ankette “okuduklarımdan ve dinlediklerimden çıkardığım sonuçları, arkadaşlarımla ve öğretmenimle paylaşmamı sağlar” şeklinde bir anket maddesi yer almıştır. Araştırma kapsamında yer alan öğrenciler bu maddeyi “az etkili” ($\bar{X}=2,16$) bulmuşlardır. Öğrencilerin ilgili maddeye ilişkin görüşleri arasında üye oldukları öğrenci kulübü değişkeni açısından anlamlı bir farkın olduğu bulunmuştur ($x^2= 9,103$; $sd=3$; $p< .05$). Bu farkın kaynağı ise, ilgili görüşün “Toplum ve Çevre Kulüplerine” üye olan öğrenciler tarafından ($MR=188,14$), “Kültür Sanat Kulüplerine” üye olan öğrencilere ($MR=161,33$) göre daha etkili bulunmasındandır. Okul türü değişkeni açısından da anlamlı değişimin olduğu görülmüştür ($U=13222,5$; $p< .05$). Okul türü açısından yaşanan farklılığa MWU testi ile bakıldığında, devlet okulundaki öğrencilerin ($MR=265,75$) üzerinde istatistiksel işlem yapılan anket maddesini, özel okul öğrencilerinden ($MR=204,24$) daha etkili buldukları dikkat çekmiştir.

Araştırma anketinde “yazarken ve konuşurken anlamlı ve kurallı cümleler kurmamı sağlar” şeklinde bir maddeye yer verilmiştir ve katılımcılar bu görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,19$) bulmuşlardır. Bu maddeye ilişkin öğrenci görüşleri arasında üye oldukları öğrenci kulübü açısından anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır ($x^2= 6,879$; $sd=3$; $p> .05$). Aynı şekilde öğrencilerin gittikleri okul türüne göre de anlamlı farklılık belirlenmiştir ($U=13239$; $p< .05$). Bu farklılıktan yola çıkarak, devlet okulu öğrencilerinin ($MR=265,71$) söz konusu görüşü özel okul öğrencilerinden ($MR=204,44$) daha etkili buldukları söylenebilir.

Öğrenciler, “yazarken ve konuşurken kelime tekrarlarından kaçınmam gerektiğini öğretir” şeklindeki maddeyi “az etkili” ($\bar{X}=2,08$) bulmuşlardır. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşleri incelendiğinde üye olunan öğrenci kulübü açısından bir farklılık tespit edilmezken ($x^2= 4,003$; $sd=3$; $p> .05$); okul türü değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşma olduğu görülmüştür ($U=12742,5$; $p< .05$). Okul türü değişkeni açısından öğrenci görüşleri arasındaki farklılığa bakıldığında, özel okuldaki öğrencilerin ($MR=198,31$) bu görüşü devlet okulundaki öğrencilerine ($MR=266,87$) göre daha az etkili gördükleri söylenebilir.

“Öğrendiğim yeni kelimeleri yerinde ve anlamına uygun olarak kullanabilme becerimi geliştirir” biçimindeki görüş cümlesi, öğrenciler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,11$) bulunmuştur. Bu maddeye yönelik öğrenci görüşlerinde üye olunan öğrenci kulübüne göre anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($x^2= 3,468$; $sd=3$; $p> .05$). Bunun aksine okul türü değişkenine göre istatistiksel açıdan fark tespit edilmiştir ($U=13701,5$; $p< .05$). Devlet okulunda öğrenim gören öğrenciler ($MR=264,64$) tarafından bu görüş, özel okulda öğrenim gören öğrencilere ($MR=210,15$) göre daha etkili bulunmuştur.

Öğrenci kulüp etkinliklerinin, öğrencilerde Türkçeyi doğru güzel ve etkili kullanma becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin, öğrencilerden elde edilen görüşlerin

toplam puan ortalaması 2,16 olarak belirlenmiştir. Bu bulgu öğrencilerin, öğrenci kulüp etkinliklerini, bu beceriyi geliştirmedeki etkisini az buldukları şeklinde yorumlanabilir. Öğrenci görüşleri arasında, üye oldukları kulüplere göre bazı maddelerde farklılık görülmüştür. Bu farklılık incelendiğinde genel anlamda “Toplum ve Çevre Kulüplerine” üye olan öğrencilerin diğer kulüplere üye olan öğrencilerden ilgili maddeleri daha fazla benimsedikleri görülmüştür. Anket maddelerinin çoğunda öğrenci görüşleri üzerinde, üye oldukları kulüplerin etkisinin olmadığı belirtilebilir. Türkçeyi doğru güzel ve etkili kullanma becerisine yönelik öğrenci görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde, maddelerin tamamında devlet okulu öğrencilerinin, özel maddelere ilişkin puanlarının okul öğrencilerinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Dolayısıyla, devlet okulundaki öğrencilerin, kulüplerde yapılan etkinlikleri Türkçeyi doğru güzel ve etkili kullanma becerisini geliştirmede daha etkili buldukları söylenebilir.

4.3. Öğretmen Görüşlerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi

Bu bölümde, öğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyi öğretmenlerin danışmanlık yaptıkları kulüp ve hizmet süreleri çerçevesinde incelenerek, elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Öğretmen görüşlerine göre, öğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin yapılan analizlerin tümü Ek-9’de verilmiştir.

4.3.1. Kulüp etkinliklerinin eleştirel düşünme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri ve farklı değişkeler açısından incelenmesi.

Tablo 4.3.1’ de, öğrenci kulüp etkinliklerinin eleştirel düşünme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin, öğretmenlere uygulanan araştırma anketinden elde edilen bulgulara yer almaktadır.

Tablo 4.3.1.

Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Eleştirel Düşünme Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Madde No	Madde	Öğretmen	
		\bar{X}	ss
1	Düşünerek hareket etmesini sağlar.	2,18	0,737
2	Bir işle ilgili yapması gerekenleri, kendi başına belirleme becerisini geliştirir.	2,16	0,710
3	Öğrendiklerini kolayca sınıflandırabilmesine yardımcı olur.	2,08	0,709
4	Okuduklarından sonuçlar çıkarmasını sağlar.	2,10	0,727
5	Aklına gelen sorulara, kendisine göre cevaplar vermesini sağlar.	2,04	0,713
6	Anlatılanı dinlerken aklında, dinlediği konuyla ilgili sorular oluşturmasını sağlar.	2,07	0,779
7	Öğrendikleri arasındaki farklılıkları anlamasını sağlar.	2,09	0,753
8	Aklına gelen soruları, çevresindekilere mutlaka sormasını sağlar.	2,02	0,729
9	Öğretilen ve söylenen her şeyin kesin doğru olmadığını anlamasını sağlar.	2,00	0,778
10	Bir konunun ana fikrini bulmasına yardımcı olur.	1,94	0,702
11	Öğrendikleri arasında sebep sonuç ilişkisi aramasını sağlar.	2,02	0,734
12	Öğrendikleri arasında karşılaştırmalar yapmasına yardımcı olur.	2,05	0,771
Toplam		2,06	

Öğretmenler, öğrenci kulüp etkinliklerini öğrencilerin “düşünerek hareket etmesini sağlaması“ yönünden “az etkili” ($\bar{X}=2,18$) bulmuşlardır. Öğretmenlerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında hizmet süreleri $x^2= 1,899$; $sd=2$; $p> .05$) ve danışmanı oldukları öğrenci kulüplerine göre anlamlı farklılık saptanmamıştır ($x^2= 3,658$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğretmenler; öğrenci kulüp etkinlikleri, öğrencilerin “bir işle ilgili yapması gerekenleri, kendi başına belirleme becerisini geliştirir” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,16$) bulmuşlardır. Öğretmenlerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında hem hizmet sürelerine ($x^2= 2,604$; $sd=2$; $p> .05$) hem de danışmanı oldukları öğrenci kulüplerine göre anlamlı farklılık saptanmamıştır ($x^2= 4,501$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğretmenler öğrenci kulüp etkinliklerinin, öğrencilerin “öğrendiklerini kolayca sınıflandırabilmesine yardımcı olur” yönündeki görüş ifadesini “az etkili” ($\bar{X}=2,08$) görmüşlerdir. Öğretmenlerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında gerek hizmet sürelerine göre ($x^2= 3,260$; $sd=2$; $p> .05$) gerekse danışmanı oldukları öğrenci kulüplerine göre anlamlı farklılık bulunmamıştır ($x^2= 7,628$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğretmenler öğrenci kulüp etkinlikleri, öğrencilerin “okuduklarından sonuçlar çıkarmasını sağlar” yönündeki maddeye “az etkili” ($\bar{X}=2,10$) düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin bu maddeye yönelik görüşleri arasında, hizmet süreleri ($x^2= 2,375$; $sd=2$; $p> .05$) ve danışmanı oldukları öğrenci kulübü ($x^2= 2,091$; $sd=3$; $p> .05$) bakımından anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Öğretmenler öğrenci kulüp etkinliklerinin, öğrencilerin “aklına gelen sorulara, kendine göre cevaplar vermesini sağlar” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,04$) bulmuşlardır. Bu maddeye yönelik öğretmen görüşleri arasında hem görevdeki hizmet süresi açısından ($x^2= 2,442$; $sd=2$; $p> .05$) hem de danışmanlığını yaptıkları öğrenci kulübü açısından ($x^2= 3,023$; $sd=3$; $p> .05$) anlamlı farklılık görülmemiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenler, “anlatılanı dinlerken aklında, dinlediği konuyla ilgili sorular oluşturmasını sağlar” yönündeki anket maddesini “az etkili” ($\bar{X}=2,07$) bulmuşlardır. Bu yöndeki öğretmen görüşleri, değişkenlerden hizmet süresine ($x^2= 5,293$;

sd=2; $p > .05$) ve danışmanı oldukları öğrenci kulübüne göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamıştır ($x^2 = 2,426$; sd=3; $p > .05$).

Araştırma anketinde “öğrendikleri arasındaki farklılıkları anlamasını sağlar” yönündeki maddenin içerdiği görüşe öğretmenler “az etkili” ($\bar{X} = 2,09$) düzeyinde katılmışlardır. Öğretmenlerin ilgili maddeye yönelik görüşleri, hizmet süresi değişkeni ($x^2 = 1,858$; sd=2; $p > .05$) ile danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkeni açısından anlamlı farklılık göstermemiştir ($x^2 = 1,955$; sd=3; $p > .05$).

Öğretmenler öğrenci kulüp etkinlikleri, öğrencilerin “aklına gelen soruları, çevresindekilere mutlaka sormasını sağlar” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X} = 2,02$) bulmuşlardır. Bu maddeye ilişkin öğretmen görüşleri arasında hizmet süreleri $x^2 = 1,457$; sd=2; $p > .05$) ve danışmanlığını yaptıkları öğrenci kulübü değişkenlerine göre anlamlı farklılık görülmemiştir ($x^2 = 1,221$; sd=3; $p > .05$).

Öğrenci kulüp etkinlikleri, öğrencilerin “öğretilen ve söylenen her şeyin kesin doğru olmadığını anlamasını sağlaması” yönünden, öğretmenlerce “az etkili” ($\bar{X} = 2,00$) bulunmuştur. Öğretmenlerin bu maddeye ilişkin görüşleri, hem hizmet süreleri ($x^2 = 1,010$; sd=2; $p > .05$) hem de danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermemiştir ($x^2 = 4,932$; sd=3; $p > .05$).

Araştırma anketinde yer alan “bir konunun ana fikrini bulmasına yardımcı olur” yönündeki görüş, öğretmenler tarafından “az etkili” ($\bar{X} = 1,94$) bulunmuştur. Bu yöndeki öğretmen görüşleri, hizmet süresi ($x^2 = 1,524$; sd=2; $p > .05$) ve danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamıştır ($x^2 = 3,570$; sd=3; $p > .05$).

Araştırmada yer alan öğretmenler tarafından, “öğrendikleri arasında sebep sonuç ilişkisi aramasını sağlar” yönündeki anket maddesi “az etkili” ($\bar{X} = 2,02$) bulunmuştur.

Öğretmenlerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında, öğretmenlikteki hizmet süreleri ($x^2=1,330$; $sd=2$; $p> .05$) ve danışmanlık yaptıkları öğrenci kulübü açısından anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($x^2= 4,659$; $sd=3$; $p> .05$).

Araştırma anketinde yer verilen “öğrendikleri arasında karşılaştırmalar yapmasına yardımcı olur” yönündeki görüşe, öğretmenler “az etkili” ($\bar{X}=2,05$) düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye yönelik öğretmen görüşleri, öğretmenlikteki hizmet süresi ($x^2= 1,248$; $sd=2$; $p> .05$) ve danışmanı olduğu öğrenci kulübü değişkenleri bakımından anlamlı şekilde farklılık göstermemiştir ($x^2= 7,778$; $sd=3$; $p=0,051$).

Öğrenci kulüplerinde yapılan etkinliklerin, eleştirel düşünme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşlerinin toplam puan ortalaması 2,06 olarak belirlenmiştir. Eleştirel düşünme becerisine ilişkin bulgulara bütün olarak bakıldığında; öğretmenlerin, öğrenci kulüplerinde yapılan etkinlikleri öğrencilerde eleştirel düşünme becerisini geliştirmede az etkili buldukları söylenebilir. Bu beceriye ilişkin maddelere yönelik öğretmen görüşlerine bakıldığında; öğretmen görüşleri arasında hizmet süresi ve danışmanı oldukları öğrenci kulüpleri değişkenleri açısından anlamlı farklılık olmadığı bulunmuştur. Bu bulguya dayanarak, öğretmenlerin hizmet sürelerinin ve danışmanlık yaptıkları kulübün, görüşleri üzerinde etkisinin olmadığı yorumuna ulaşılabılır.

4.3.2. Kulüp etkinliklerinin yaratıcı düşünme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri ve farklı değişkeler açısından incelenmesi.

Tablo 4.3.2’ de, öğrenci kulüp etkinliklerinin yaratıcı düşünme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin, öğretmenlere uygulanan araştırma anketinden elde edilen bulgulara yer almaktadır.

Tablo 4.3.2.

Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Yaratıcı Düşünme Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Madde no	Madde	Öğretmen	
		\bar{X}	ss
13	Öğrendiklerini farklı şekillerde ifade edebilmesini sağlar.	2,07	0,770
14	Düşündüklerini aklında canlandırmasına yardımcı olur.	2,11	0,705
15	Öğrendiklerini şekil, grafik ve tablolarla gösterebildesini sağlar.	2,96	0,739
16	Öğrendikleriyle ilgili olarak aklında çok sayıda düşünce ve kavram belirmesini sağlar.	2,01	0,764
17	Kısa sürede konuyla ilgili çok sayıda düşünce üretmesini sağlar.	2,00	0,734
18	Sorulara değişik çözümler üretmesine yardımcı olur.	2,08	0,739
19	Bir soruya birden fazla doğru cevap verebilmesini sağlar.	1,94	0,742
20	Bir kavramın tanımını kendine göre yorumlayıp yeni bir tanım yapabilmesini sağlar.	1,97	0,739
21	Öğrendiği yeni bilgileri önceki bilgileriyle birleştirmesini sağlar.	2,00	0,699
22	Düşündüklerini çevresindekilere çekinmeden açıklamasını sağlar.	2,08	0,739
23	Daha iyi düşünce üretebilmek için ortaya koyduğu düşünceleri eleştirmesini sağlar.	2,02	0,768
Toplam		2,02	

Araştırma anketinde, öğrenci kulüp etkinlikleri “öğrendiklerini farklı şekillerde ifade edebilmesini sağlar” şeklinde bir madde bulunmaktadır. Öğretmenler bu maddeye ilişkin görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,07$) düzeyinde buluşlardır. Öğretmenlerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında hem hizmet sürelerine ($x^2= 1,151$; $sd=2$; $p> .05$) hem de danışmanı oldukları öğrenci kulüplerine göre anlamlı farklılık saptanmamıştır ($x^2= 3,794$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğretmenler ankette yer alan “düşündüklerini aklında canlandırmasına yardımcı olur” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,11$) bulmuşlardır. Bu maddeye yönelik öğretmen görüşleri hizmet süresi değişkenine göre farklılık göstermemiştir ($x^2= 0,883$; $sd=2$; $p> .05$). Söz konusu görüş, öğretmenlerin danışmanlığını yaptıkları öğrenci kulüplerine göre de anlamlı bir şekilde farklılaşmamıştır ($x^2= 3,982$; $sd=3$; $p> .05$).

Ankette yer alan “öğrendiklerini şekil, grafik ve tablolarla gösterebilmesini sağlar” yönündeki görüş, öğretmenler tarafından “etkili” ($\bar{X}=2,96$) bulunmuştur. Bu yöndeki öğretmen görüşleri, öğretmenlerin görevdeki hizmet sürelerine göre anlamlı farklılık gösterirken ($x^2= 6,464$; $sd=2$; $p< .05$); danışman oldukları öğrenci kulübüne göre anlamlı şekilde farklılık göstermemiştir ($x^2= 6,994$; $sd=3$; $p> .05$). İlgili maddedeki görüşü; öğretmenlikte “21 veya daha fazla yıl” hizmet veren öğretmenler ($MR=55,26$), “1-10 yıl” arası hizmet veren öğretmenlerden ($MR=41,83$) daha etkili görmüşlerdir. Öğretmenlikte “21 veya daha fazla yıl” hizmet veren öğretmenler ($MR=43,83$), “11-20 yıl” arası hizmet veren öğretmenlere ($MR=31,93$) göre; söz konusu görüşü daha etkili bulmuşlardır. Ancak, öğretmenlikte “1-10 yıl” arası hizmet veren öğretmenler ile “11-20 yıl” arası hizmet veren öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır ($U=1575,5$; $p> .05$).

Ankette yer verilen bir diğer madde, öğrenci kulüp etkinlikleri “öğrendikleriyle ilgili olarak aklında çok sayıda düşünce ve kavram belirmesini sağlar” biçimindedir. Bu görüş, öğretmenler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,01$) bulunmuştur. Maddeye yönelik öğretmen görüşleri arasında, hizmet süreleri değişkeni açısından anlamlı farklılık bulunmazken ($x^2= 0,322$; $sd=2$; $p> .05$); öğretmenlerin danışmanı oldukları öğrenci kulübü açısından anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır ($x^2= 8,631$; $sd=3$; $p< .05$). Söz konusu maddedeki görüşü; “Fiziksel Aktivite Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenler ($MR=43,68$), “Kültür Sanat Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenlere ($MR=31,70$)

göre daha etkili bulmuşlardır. Benzer şekilde, “Fiziksel Aktivite Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenler (MR=45,42), ilgili görüşü “Toplum ve Çevre Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenlerden (MR=31,04) daha etkili bulmuşlardır. Bunun yanında, “Fiziksel Aktivite Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenler (MR=23,05), “Bilim ve Matematik Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenlere (MR=15,95) göre, ilgili maddedeki görüşü daha etkili bulmuşlardır.

Araştırma anketinde, öğrenci kulüp etkinlikleri öğrencilerin “kısa sürede konuyla ilgili çok sayıda düşünce üretmesini sağlar” şeklinde bir madde yer almıştır. Öğretmenler, bu maddeye ilişkin görüşe “az etkili” ($\bar{X}=2,00$) düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Söz konusu maddeye yönelik öğretmen görüşleri, gerek öğretmenlerin hizmet süreleri ($x^2=1,778$; $sd=2$; $p>.05$) gerekse danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenleri bakımından anlamlı şekilde farklılaşmamıştır ($x^2=3,510$; $sd=3$; $p>.05$).

Öğretmenler ankette yer alan “sorulara değişik çözümler üretmesine yardımcı olur” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,08$) bulmuşlardır. Bu maddeye yönelik öğretmen görüşlerine bakıldığında, hizmet süreleri değişkeni açısından anlamlı farklılığın olmadığı görülürken ($x^2=1,844$; $sd=2$; $p>.05$); danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkeni açısından anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir ($x^2=.943$; $sd=3$; $p<.05$). Ortaya çıkan bu farklılık incelendiğinde anket maddesindeki görüşün; “Bilim ve Matematik Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenlerce (MR=43,37), “Kültür Sanat Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenlerden (MR=31,82) daha etkili bulunduğu görülmüştür. Yine “Bilim ve Matematik Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenler tarafından (MR=43,00) ilgili görüşün, “Toplum ve Çevre Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenlerden (MR=31,96) daha etkili bulunduğu belirlenmiştir.

Öğretmenler tarafından, öğrenci kulüp etkinlikleri; öğrencinin “bir soruya birden fazla doğru cevap verebilmesini sağlar” görüşü yönünden “az etkili” ($\bar{X}=1,94$) bulunmuştur. Öğretmen görüşleri hizmet süreleri değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmamıştır ($x^2=1,905$; $sd=2$; $p>.05$). Öğretmenlerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenine göre de anlamlı farklılık bulunmamıştır ($x^2=3,623$; $sd=3$; $p>.05$).

Ankette yer alan “bir kavramın tanımını kendisine göre yorumlayıp yeni bir tanım yapabilmesini sağlar” görüşünü araştırmaya katılan öğretmenler “az etkili” ($\bar{X}=1,97$) bulmuştur. Bu maddeye ilişkin öğretmen görüşleri hem öğretmenlerin hizmet süreleri ($x^2=0,630$; $sd=2$; $p>.05$) hem de danışmanı oldukları öğrenci kulübü ($x^2=2,948$; $sd=3$; $p>.05$) değişkenlerine göre istatistiksel açıdan farklılaşmamıştır.

Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin ankette yer alan “öğrendiği yeni bilgileri önceki bilgileriyle birleştirmesini sağlar” şeklindeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,00$) buldukları saptanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmen görüşleri, hizmet süreleri değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermediği gibi ($x^2=0,015$; $sd=2$; $p>.05$) danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkeni açısından da anlamlı farklılık göstermemiştir ($x^2=3,768$; $sd=3$; $p>.05$).

Öğretmenler tarafından, “düşündüklerini çevresindekilere çekinmeden açıklamasını sağlar” görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,08$) bulunmuştur. Öğretmen görüşleri arasında, öğretmenlikteki hizmet süreleri bakımından anlamlı bir fark bulunmamıştır ($x^2=0,267$; $sd=2$; $p>.05$). Öğretmenlerin görüşleri arasında, danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenine göre de anlamlı fark olmadığı belirlenmiştir ($x^2=4,973$; $sd=3$; $p>.05$).

Ankette yer verilen bir diğer madde olan “daha iyi düşünce üretebilmek için ortaya koyduğu düşünceleri eleştirmesini sağlar” görüşü öğretmenler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,02$) bulunmuştur. Maddeye yönelik öğretmen görüşleri, hem hizmet süreleri değişkeni açısından ($x^2=1,297$; $sd=2$; $p>.05$) hem de danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkeni açısından anlamlı şekilde farklılık göstermemiştir ($x^2=3,339$; $sd=3$; $p>.05$).

Öğretmenlerin, öğrenci kulüp etkinliklerinin yaratıcı düşünme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin görüşlerinin toplam puan ortalaması 2,02 olarak belirlenmiştir. Yaratıcı düşünme becerisine ilişkin bulgular bütün olarak değerlendirildiğinde; öğretmenlerin, öğrencilerde yaratıcı düşünme becerisinin geliştirilmesi açısından öğrenci kulüp etkinliklerinin etkililik düzeyinin az olduğunu düşündükleri söylenebilir. Öğretmen görüşleri, yaratıcı düşünme becerisi ile ilgili anket maddelerinden birinde hizmet süresi değişkeni açısından anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Bu farklılığa göre, ilgili madde “21 ve daha fazla yıl” hizmet süresi olan öğretmenlerce daha fazla benimsenmiştir. Öğretmen görüşleri arasında diğer maddelerde hizmet süresi değişkeni açısından anlamlı farklılığa ulaşılmamıştır. Bu durumda, öğretmenlerin hizmet sürelerinin, öğrenci kulüp etkinliklerinin bu beceriyi geliştirmesine yönelik görüşlerini çok etkilemediği yorumu yapılabilir. Öğretmen görüşleri arasında bazı maddelerde danışman oldukları kulübe göre farklılık dikkat çekmektedir. Bu farklılık incelendiğinde, ilgili maddelerin “Fiziksel Aktivite Kulüplerinde” ve “Bilim Matematik Kulüplerinde” üye olan öğretmenler tarafından daha fazla benimsendiği ortaya çıkmıştır. Ancak, yaratıcı düşünme becerisine ilişkin anket maddelerinin çoğunda, öğretmen görüşlerinin farklılaşmadığı görülmüştür. Bu durumda, öğretmenlerin danışman oldukları kulübün görüşlerini çok etkilemediği yorumu yapılabilir.

4.3.3. Kulüp etkinliklerinin araştırma becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri ve farklı değişkeler açısından incelenmesi.

Tablo 4.3.3’ te, öğrenci kulüp etkinliklerinin araştırma becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin, öğretmenlere uygulanan araştırma anketinden elde edilen bulgular bulunmaktadır.

Tablo 4.3.3.

Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Araştırma Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Madde no	Madde	Öğretmen	
		\bar{X}	ss
24	Çalışmalarında planlı hareket etmesini sağlar.	2,00	0,709
25	Zamanı etkili kullanma alışkanlığı kazandırır.	2,01	0,744
26	Merak ettiği bazı konuları çevresindekilerle tartışmasını sağlar.	2,11	0,735
27	Derslerle ilgili farklı kavramları öğrenmek için gayret göstermesini sağlar.	2,00	0,739
28	Okuduğu parçada işine yarayacak kısımları belirlemesini sağlar.	2,02	0,753
29	Bir konuyu başlıklara bölerek araştırmasını sağlar.	1,90	0,733
30	Merak ettiği konuları farklı kaynaklardan (kitaplardan, internetten, ansiklopedilerden vb.) araştırmasını sağlar.	2,07	0,741
31	Bir konuyu daha iyi öğrenebilmesi için araştırma yapmasını sağlar.	2,15	0,642
32	Derslerde öğretmenin anlattığıyla yetinmeyip aynı konuyu kendi başına araştırmasını sağlar.	1,97	0,719
33	Araştırma yaparak buldukları ile derste öğrendiklerini karşılaştırmasını sağlar.	1,97	0,677
34	Araştırma yaparken görsel öğelerden (resim, fotoğraf, çizelge, şema, grafiklerden) faydalanabilmesini sağlar.	2,16	0,740
35	Okuduğu ve ilgisini çeken gazete yazılarını biriktirme alışkanlığı kazandırır.	1,92	0,764
36	Araştırarak ulaştığı bilgileri not etmesini sağlar.	1,98	0,744
Toplam		2,02	

Araştırmaya dâhil olan öğretmenler tarafından, öğrenci kulüp etkinlikleri öğrencilerin “çalışmalarında planlı hareket etmesini sağlaması” yönünden “az etkili” (\bar{X} =2,00) bulunmuştur. Öğretmenlerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında gerek hizmet

süresi ($x^2= 0,707$; $sd=2$; $p> .05$) gerekse danışmanı oldukları öğrenci kulüpleri açısından anlamlı farklılık bulunmamıştır ($x^2= 6,696$; $sd=3$; $p> .05$).

Araştırma anketinde yer alan “zamanı etkili kullanma alışkanlığı kazandırır” biçimindeki görüş, öğretmenler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,01$) bulunmuştur. Bu yöndeki öğretmen görüşleri, öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerine göre anlamlı şekilde farklılaşmamıştır ($x^2= 0,733$; $sd=2$; $p> .05$). Aynı şekilde danışmanı oldukları öğrenci kulübüne göre de anlamlı farklılığa ulaşılmamıştır ($x^2= 6,231$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğretmenler “merak ettiği bazı konuları çevresindekilerle tartışmasını sağlar” maddesindeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,11$) bulmuşlardır. Bu maddeye yönelik öğretmen görüşleri hizmet süresi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermezken ($x^2= 1,750$; $sd=2$; $p> .05$); öğretmenlerin danışmanı oldukları öğrenci kulübüne göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($x^2= 9,077$; $sd=3$; $p< .05$). Anket maddesindeki bu görüşün; “Bilim ve Matematik Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenlerce ($MR=44,00$), “Toplum ve Çevre Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenlerden ($MR=31,58$) daha etkili bulunduğu görülmüştür. Bunun yanında, “Fiziksel Aktivite Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenler ($MR=43,74$), ilgili görüşü “Toplum ve Çevre Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenlerden ($MR=31,68$) daha etkili bulmuşlardır.

Ankette araştırma becerisi ile ilgili olan bir diğer madde “derslerle ilgili farklı kavramları öğrenmek için gayret göstermesini sağlar” şeklindeki yargıdır. Araştırmaya katılan öğretmenler tarafından bu madde “az etkili” ($\bar{X}=2,00$) düzeyinde etkili bulunmuştur. Yapılan istatistiksel işlemler sonucunda bu maddeye ilişkin öğretmen görüşlerinin hem hizmet süresi ($x^2= 1,700$; $sd=2$; $p> .05$) hem de danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur ($x^2= 6,566$; $sd=3$; $p> .05$).

Araştırma kapsamında öğretmenlere yöneltilen “okuduğu parçada işine yarayacak kısımları belirlemesini sağlar” görüşü, öğretmenler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,02$) bulunmuştur. Bu maddeye yönelik öğretmen görüşleri hem öğretmenlerin hizmet süreleri ($x^2=,110$; $sd=2$; $p> .05$) hem de danışmanı oldukları öğrenci kulübü bakımından istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($x^2= 7,386$; $sd=3$; $p> .05$).

Ankette yer verilen öğrenci kulüplerinin “bir konuyu başlıklara bölerek araştırmasını sağlar” şeklindeki görüş ifadesine öğretmenler, “az etkili” ($\bar{X}=1,90$) düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bu maddeye yönelik öğretmen görüşleri incelendiğinde, hizmet süresi değişkenine göre anlamlı farka rastlanmamıştır ($x^2= 2,183$; $sd=2$; $p> .05$). Aynı şekilde öğretmenlerin görüşleri danışmanı oldukları öğrenci kulübüne göre de farklılık göstermemiştir ($x^2= 3,258$; $sd=3$; $p> .05$).

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, öğrenciler “merak ettiği konuları farklı kaynaklardan (kitaplardan, internetten, ansiklopedilerden vb.) araştırmasını sağlar” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,07$) buldukları görülmüştür. Bu yöndeki öğretmen görüşleri, öğretmenlikteki hizmet sürelerine göre anlamlı şekilde farklılaşmazken ($x^2= 0,736$; $sd=2$; $p> .05$); danışmanı oldukları öğrenci kulübüne göre anlamlı şekilde farklılaşmıştır ($x^2= 7,861$; $sd=3$; $p< .05$). İncelenen bu maddeye ilişkin görüşü, “Kültür Sanat Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenler ($MR=57,85$), “Toplum ve Çevre Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenlerden ($MR=43,15$) daha etkili bulmuşlardır.

Öğretmenler, öğrenci kulüp etkinlikleri, öğrencilerin “bir konuyu daha iyi öğrenebilmesi için araştırma yapmasını sağlar” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,15$) bulmuşlardır. Bu maddeye ilişkin öğretmen görüşleri gerek hizmet süresi değişkeni ($x^2= 0,404$; $sd=2$; $p> .05$) gerekse danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenleri açısından anlamlı düzeyde farklılık göstermemiştir ($x^2= 6,142$; $sd=3$; $p> .05$).

Anketin, öğrenci kulüp etkinliklerinin “derslerde öğretmenin anlattığıyla yetinmeyip aynı konuyu kendi başına araştırmasını sağlar” yönündeki maddesi öğretmenler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=1,97$) bulunmuştur. Bu maddeye ilişkin öğretmen görüşleri, istatistiksel açıdan hizmet süresi değişkeni açısından anlamlı düzeyde farklılaşmadığı gibi ($x^2= 0,067$; $sd=2$; $p> .05$); danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkeni açısından da farklılık göstermemiştir ($x^2= 6,107$; $sd=3$; $p> .05$).

Ankette yer alan “araştırma yaparak buldukları ile derste öğrendiklerini karşılaştırmasını sağlar” yönündeki yargı, öğretmenler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=1,97$) bulunmuştur. Bu yargıya ilişkin öğretmen görüşlerinde, görevde geçirdikleri hizmet süresi açısından anlamlı farka ulaşılmamıştır ($x^2= 0,490$; $sd=2$; $p> .05$). Aynı biçimde, öğretmen görüşleri arasında, danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkeni açısından da anlamlı fark bulunmamıştır ($x^2= 7,643$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğretmenler, ankette yer alan “araştırma yaparken görsel öğelerden (resim, fotoğraf, çizelge, şema, grafiklerden) faydalanabilmesini sağlar” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,16$) bulmuşlardır. Bu maddeye yönelik öğretmen görüşleri, gerek öğretmenlerin hizmet süreleri ($x^2=1,377$; $sd=2$; $p> .05$) gerek de danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($x^2=1,197$; $sd=3$; $p> .05$).

Araştırma anketinin maddelerinden biri olan “okuduğu ve ilgisini çeken gazete yazılarını biriktirme alışkanlığı kazandırır” şeklindeki görüş ifadesi öğretmenler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=1,92$) bulunmuştur. Söz konusu maddeye yönelik öğretmen görüşleri, öğretmenlerin hizmet sürelerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği gibi ($x^2= 2,970$; $sd=2$; $p> .05$) danışmanı oldukları öğrenci kulübüne göre de anlamlı şekilde farklılık göstermemiştir ($x^2= 6,057$; $sd=3$; $p> .05$).

Anketin araştırma becerisinin geliştirilmesi ile ilgili son maddesi “araştırarak ulaştığı bilgileri not etmesini sağlar” şeklindeki görüş ifadesidir. Bu görüş araştırma kapsamındaki öğretmenler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=1,98$) bulunmuştur. Öğretmen görüşleri arasında hem hizmet süresi ($\chi^2= 0,054$; $sd=2$; $p> .05$) hem de öğretmenlerin danışmanlık yaptıkları öğrenci kulübü değişkenlerine göre anlamlı bir farka rastlanmamıştır ($\chi^2= 1,353$; $sd=3$; $p> .05$).

Araştırmada yer alan öğretmenlerin, öğrenci kulüp etkinliklerinin araştırma becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin toplam puan ortalaması 2,02’dir. Araştırma becerisine ilişkin bulgular bütün olarak değerlendirildiğinde, öğretmenlerin, öğrencilerde araştırma becerisinin geliştirilmesi açısından öğrenci kulüp etkinliklerinin etkililik düzeyinin az olduğunu düşündükleri söylenebilir. Araştırma becerisi ile ilgili anket maddelerine ilişkin öğretmen görüşleri arasında öğretmenlerin hizmet süreleri açısından tüm maddelerde anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bu bulguya göre öğretmenlerin hizmet sürelerinin, öğrenci kulüp etkinliklerinin araştırma becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyinde rolü olmadığı belirtilebilir. Öğretmen görüşleri, danışmanı oldukları kulüplere göre bazı maddelerde farklılık göstermiştir. Bu farklılığın kaynağı incelendiğinde, “Toplum ve Çevre Kulüplerinde” danışman olan öğretmenlerin ilgili maddeyi diğer kulüplerde danışman olan öğretmenlerden daha az benimsedikleri tespit edilmiştir. Öğretmen görüşlerine göre, danışman oldukları kulüp düşünülüğünde öğrenci kulüp etkinliklerinin araştırma becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyinde anket maddelerinin çoğunda anlamlı fark olmadığı belirtilebilir. Dolayısıyla danışman olunan kulübün, öğrenci kulüp etkinliklerinin araştırma becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyini genel anlamda etkilemediği söylenebilir.

4.3.4. Kulüp etkinliklerinin problem çözme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri ve farklı değişkeler açısından incelenmesi.

Tablo 4.3.4' te, öğrenci kulüp etkinliklerinin problem çözme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin, öğretmenlere uygulanan araştırma anketinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.3.4.

Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Problem Çözme Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Madde no	Madde	Öğretmen	
		\bar{X}	ss
37	Karşılaştığı problemle ilgili bilgi toplama alışkanlığı kazandırır.	1,94	0,712
38	Bir problemi çözerken değişik çözüm yolları üretmesini sağlar.	1,96	0,739
39	Karşılaştığı problemleri çözmek konusunda kendisine güvenmesini sağlar.	2,07	0,760
40	Bir problemi çözerken başarısız olursa başarısızlığının nedenlerini bulmasına yardımcı olur.	1,92	0,725
41	Bir problemin farklı çözüm yollarını düşünüp kendisine en uygun olanını belirlemesini sağlar.	1,92	0,715
42	Karşılaştığı problemle ilgili olarak ayrıntılı bir şekilde düşünmesini sağlar.	2,04	0,743
43	Bir problemin çözüm yollarını belirlerken ulaşabileceği sonuçları düşünmesini sağlar.	2,00	0,699
44	Karşılaştığı bütün problemleri, yeterli zaman ve çaba harcayarak çözebilmeyi öğretir.	2,04	0,713
45	Karşılaştığı problemleri çözerken çevresindekilere (öğretmene, aileme, arkadaşlarıma) danışmasını sağlar.	2,11	0,745
46	Bir problemi çözerken farklı düşünceleri birleştirmesini sağlar.	2,00	0,749
47	Bir problemin çözüm yolunu, karşılaşıcağı farklı problemler için de kullanabilmesini sağlar.	1,94	0,747
Toplam		1,99	

Öğrenci kulüp etkinlikleri, öğrencilerde “karşılaştığı problemle ilgili bilgi toplama alışkanlığı kazandırır” görüşü araştırmaya katılan öğretmenler tarafından “az etkili” (\bar{X} =1,94) bulunmuştur. Bu yargıya ilişkin öğretmen görüşleri, değişkenlerden hizmet süresine ($x^2= 2,109$; $sd=2$; $p> .05$) ve danışmanı oldukları öğrenci kulübüne göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamıştır ($x^2= 0,959$; $sd=3$; $p> .05$).

Araştırma anketinde yer alan “bir problemi çözerken değişik çözüm yolları üretmesini sağlar” maddesinde ifade edilen görüş öğretmenlerce “az etkili” ($\bar{X}=1,96$) bulunmuştur. Bu maddeye yönelik öğretmen görüşleri öğretmenlerin hizmet sürelerine göre farklılık göstermediği gibi ($x^2= 3,423$; $sd=2$; $p> .05$) danışmanı oldukları öğrenci kulübüne göre de anlamlı farklılık göstermemiştir ($x^2= 3,246$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğretmenler, öğrenci kulüp etkinliklerini “karşılaştığı problemleri çözmek konusunda kendisine güvenmesini sağlaması” bakımından “az etkili” ($\bar{X}=2,07$) düzeyde görmüşlerdir. Yapılan istatistiksel işlemler sonucunda bu maddeye ilişkin öğretmen görüşleri arasında hem hizmet süresi ($x^2= 1,959$; $sd=2$; $p> .05$) hem de danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunmamıştır ($x^2= 1,906$; $sd=3$; $p> .05$).

Anket maddelerinden bir diğeri olan “bir problemi çözerken başarısız olursa başarısızlığının nedenlerini bulmasına yardımcı olur” ifadesi, öğretmenler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=1,92$) bulunmuştur. Bu maddeye yönelik öğretmen görüşleri arasında hizmet süresi değişkeni açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($x^2= 1,214$; $sd=2$; $p> .05$). Danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkeni açısından da anlamlı farklılığa ulaşılmamıştır ($x^2= 5,592$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğretmenler öğrenci kulüp etkinliklerinin “bir problemin farklı çözüm yollarını düşünüp kendisine en uygun olanını belirlemesini sağlar” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=1,92$) bulmuşlardır. Öğretmenlerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında, öğretmenlikteki hizmet sürelerine göre anlamlı farklılık görülmemiştir ($x^2= 3,362$; $sd=2$; $p> .05$). Öğretmenlerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında danışmanlık yaptıkları öğrenci kulübü açısından da anlamlı farklılık belirlenmemiştir ($x^2= 2,207$; $sd=3$; $p> .05$).

Araştırmaya dâhil olan öğretmenler, “karşılaştığı problemle ilgili olarak ayrıntılı bir şekilde düşünmesini sağlar” maddesine “az etkili” ($\bar{X}=2,04$) düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen görüşleri, hizmet süresi ($x^2= 0,898$; $sd=2$; $p> .05$) ve danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenlerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermemiştir ($x^2= 5,774$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğretmenler ankette yer alan “bir problemin çözüm yollarını belirlerken ulaşabileceği sonuçları düşünmesini sağlar” yönündeki görüşü, “az etkili” ($\bar{X}=2,00$) bulmuşlardır. Bu yargıya ilişkin öğretmen görüşlerinde, öğretmenlerin hizmet süreleri ($x^2= 1,704$; $sd=2$; $p> .05$) açısından ve danışmanı oldukları öğrenci kulübü açısından anlamlı farklılık saptanmamıştır ($x^2= 2,818$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğretmenler araştırma anketinde yer alan, öğrenci kulüp etkinlikleri “karşılaştığı bütün problemleri, yeterli zaman ve çaba harcayarak çözebileceğini öğretir” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,04$) bulmuşlardır. Yapılan istatistiksel işlemlere göre, öğretmen görüşleri arasında hizmet süresi değişkeni açısından anlamlı farklılığa ulaşılmamıştır ($x^2= 2,014$; $sd=2$; $p> .05$). Aynı şekilde danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkeni açısından da anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($x^2= 5,108$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğrenci kulüp etkinlikleri, öğrencilerin “Karşılaştığı problemleri çözerken çevresindekilere (öğretmenine, ailesine, arkadaşlarına) danışmasını sağlaması” yönünden; öğretmenler tarafından ($\bar{X}=2,11$) “az etkili” bulunmuştur. Öğretmenlikteki hizmet sürelerine göre öğretmen görüşleri değerlendirildiğinde, anlamlı bir farkın olmadığı belirlenmiştir ($x^2= 0,734$; $sd=2$; $p> .05$). Öğretmen görüşleri arasında danışmanı oldukları öğrenci kulübüne göre de anlamlı bir fark olmadığı ortaya koyulmuştur ($x^2= 3,049$; $sd=3$; $p> .05$).

Araştırmaya katılan öğretmenler, öğrenci kulüp etkinlikleri öğrencilerin “bir problemi çözerken farklı düşünceleri birleştirmesini sağlar” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,00$) bulmuşlardır. Bu maddeye yönelik öğretmen görüşleri gerek hizmet süresi değişkeni açısından ($x^2=1,091$; $sd=2$; $p> .05$) gerekse danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkeni açısından anlamlı farklılık sergilememiştir ($x^2=6,313$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğrenci kulüp etkinlikleri, öğrencilerde, “bir problemin çözüm yolunu, karşılaşıcağı farklı problemler için de kullanabilmesini sağlar” görüşü, öğretmenler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=1,94$) bulunmuştur. Öğretmen görüşleri, hem hizmet süresi değişkenine göre ($x^2=0,945$; $sd=2$; $p> .05$) hem de öğretmenlerin danışmanlık yaptıkları öğrenci kulübüne göre anlamlı farklılık göstermemiştir ($x^2=7,020$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğretmenlerin, öğrenci kulüp etkinliklerinin problem çözme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin görüşlerin toplam puan ortalaması 1,99’ dur. Problem çözme becerisine ilişkin bulgular genel olarak değerlendirildiğinde; öğretmenlerin, öğrenci kulüp etkinliklerinin problem çözme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyini az etkili buldukları söylenebilir. Problem çözme becerisine yönelik tüm anket maddeleri için öğretmen görüşlerinde, hizmet sürelerine ve danışmanı oldukları kulübe göre anlamlı fark olmadığı belirtilebilir. Bu bulguya dayanarak, öğretmenlerin öğrenci kulüp etkinliklerinin problem çözme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin algılarında, hizmet sürelerinin ve danışmanı oldukları kulüplerin etkisinin olmadığı söylenebilir.

4.3.5. Kulüp etkinliklerinin karar verme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri ve farklı değişkeler açısından incelenmesi.

Tablo 4.3.5’ te, öğrenci kulüp etkinliklerinin karar verme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin, öğretmenlere uygulanan araştırma anketinden elde edilen bulgular yer almaktadır.

Tablo 4.3.5.

Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Karar Verme Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Madde no	Madde	Öğretmen	
		\bar{X}	ss
48	Karar vermeden önce bir süre düşünmesini sağlar.	2,05	0,747
49	Karar verirken çevresindekilere danışmasını sağlar.	2,08	0,778
50	Karar vereceği konuyu tam olarak anlaması gerektiğini öğretir.	1,99	0,759
51	Karar vereceği konu ile ilgili bilgi toplama becerisini geliştirir.	2,01	0,764
52	En doğru kararı verebilmek için gayret göstermesini sağlar.	2,02	0,739
53	Karar vereceği konu ile ilgili birden çok düşünce üretip bunlardan birini seçmesini sağlar.	2,03	0,708
54	Bir konu ile ilgili elindeki bilgiler üzerinde düşünerek onları değerlendirmesine yardımcı olur.	2,10	0,690
55	Bir konuyla ilgili vereceği farklı kararların ne gibi sonuçlar doğuracağını tahmin etmesini sağlar.	1,99	0,709
56	Vereceği kararların ona ne kazandırıp ne kaybettireceğini karşılaştırmasına yardımcı olur.	1,95	0,713
Toplam		2,02	

Karar vermeden önce düşünme becerisinin öğrenci kulüp etkinlikleri ile ne düzeyde kazandırıldığını belirlemek amacıyla araştırma kapsamındaki öğretmenlere “karar vermeden önce bir süre düşünmesini sağlar” biçiminde bir madde yöneltilmiştir. Öğretmenler bu görüşe “az etkili” ($\bar{X}=2,05$) düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Araştırmanın değişkenleri açısından bu görüşe ilişkin öğretmen görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan analizler sonucunda; öğretmen görüşlerinin, hizmet süresi değişkenine göre farklılaşmadığı ($\chi^2= 1,462$; $sd=2$; $p> .05$) gibi

öğretmenlerin danışmanlık yaptıkları kulübe göre de farklılaşmadığı saptanmıştır ($x^2=5,766$; $sd=3$; $p> .05$).

Araştırma anketinde “karar verirken çevresindekilere danışmasını sağlar” biçiminde bir madde yer almıştır. Öğretmenler bu maddede ifade edilen görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,08$) bulmuşlardır. Araştırmadaki değişkenler açısından veriler incelendiğinde, öğretmenlerin hizmet sürelerine ($x^2=0,230$; $sd=2$; $p> .05$) ve danışmanlık yaptıkları öğrenci kulübüne göre anlamlı bir görüş farklılığının bulunmadığı ortaya çıkarılmıştır ($x^2=5,263$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğretmenlere yöneltilen anket maddeleri arasında “karar vereceği konuyu tam olarak anlaması gerektiğini öğretir” biçiminde bir görüşe yer verilmiştir. Öğretmenler, bu görüşe “az etkili” ($\bar{X}=1,99$) düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen görüşleri arasında, hem hizmet süresi ($x^2=0,459$; $sd=2$; $p> .05$) hem de danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenleri açısından anlamlı farkın olmadığı belirlenmiştir ($x^2=5,713$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğrenci kulüp etkinliklerinin, öğrencilerin karar verecekleri konu ile ilgili bilgi toplama becerilerini ne ölçüde geliştirdiği de belirlemek amacıyla, ankette “karar vereceği konu ile ilgili bilgi toplama becerisini geliştirir” biçimindeki maddeye yer verilmiştir. Bu görüş öğretmenler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,01$) bulunmuştur. Öğretmen görüşleri, hizmet süresi değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmazken ($x^2=1,577$; $sd=2$; $p> .05$); danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenine göre anlamlı biçimde farklılık göstermiştir ($x^2=7,873$; $sd=3$; $p< .05$). Bu farklılığın kaynağı incelendiğinde ilgili görüşün, “Kültür Sanat Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenlerce ($MR=55,95$), “Toplum ve Çevre Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenlerden ($MR=45,05$) daha etkili bulunduğu görülmüştür. Bunun yanında ilgili görüşü, “Bilim ve Matematik Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenlerin ($MR=43,29$), “Toplum ve Çevre Kulüplerinde”

danışmanlık yapan öğretmenlerden (MR=31,85) daha etkili buldukları belirlenmiştir. Bu maddeye ilişkin görüş, “Fiziksel Aktivite Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenler tarafından (MR=42,71), “Toplum ve Çevre Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenlere (MR=32,07) göre daha etkili bulunmuştur.

Araştırma anketinde yer alan “en doğru kararı verebilmek için gayret göstermesini sağlar” maddesine, araştırmaya dâhil olan öğretmenler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,02$) düzeyinde görüş bildirilmiştir. Bu madde üzerinde yapılan KWH testi analizlerine göre, öğretmenlerin gerek hizmet süresi ($x^2=,645$; $sd=2$; $p>.05$) gerekse danışmanı olduğu öğrenci kulübü açısından, görüşlerinin farklılaşmadığı belirlenmiştir ($x^2= 7,041$; $sd=3$; $p>.05$).

Öğretmenler “karar vereceği konu ile ilgili birden çok düşünce üretip bunlardan birini seçmesini sağlar” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,03$) bulmuşlardır. Öğretmenlerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında hizmet süresi değişkenine göre anlamlı farka ulaşılmadığı gibi ($x^2= 0,593$; $sd=2$; $p>.05$); danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenine göre de anlamlı farklılık bulunmamıştır ($x^2= 3,263$; $sd=3$; $p>.05$).

Öğrenci kulüp etkinliklerinin karar verme becerisi üzerindeki etkililiğini belirlemek amacıyla araştırma anketinde “bir konu ile ilgili elindeki bilgiler üzerinde düşünerek onları değerlendirmesine yardımcı olur” biçiminde bir madde yer almıştır. Bu anket maddesindeki görüş, öğretmenler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,10$) bulunmuştur. Öğretmen görüşleri, değişkenlerden hizmet süresine ($x^2= 0,716$; $sd=2$; $p>.05$) ve danışmanı oldukları öğrenci kulübüne göre anlamlı şekilde farklılaşmamıştır ($x^2= 1,720$; $sd=3$; $p>.05$).

Öğretmenlere, öğrenci kulüp etkinlikleri öğrencilerin “bir konuyla ilgili vereceği farklı kararların ne gibi sonuçlar doğuracağını tahmin etmesini sağlar” şeklinde bir madde

yöneltirilmiştir. Araştırma kapsamında görüş bildiren öğretmenlerin bu görüşü “az etkili” ($\bar{X}=1,99$) buldukları görülmüştür. Bu maddeye yönelik öğretmen görüşlerinde, hizmet süresi ($x^2= 2,987$; $sd=2$; $p> .05$) ve danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenlerine göre anlamlı fark bulunmamıştır ($x^2= ,245$; $sd=3$; $p> .05$).

Araştırmaya katılan öğretmenler, karar verme becerisine ilişkin anketteki son madde olan “vereceği kararların ona ne kazandırıp ne kaybettireceğini karşılaştırmasına yardımcı olur” görüşüne “az etkili” ($\bar{X}=1,95$) düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bu maddeye ilişkin öğretmen görüşleri arasında hizmet süresi ($x^2= 2,756$; $sd=2$; $p> .05$) ve danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($x^2= 1,601$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğretmenlerin öğrenci kulüp etkinliklerinin karar verme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin görüşlerinin toplam puan ortalaması 2,02’ dir. Karar verme becerisine ilişkin bulgular genel çerçevede incelendiğinde; öğretmenlerin, öğrenci kulüp etkinliklerinin karar verme becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyini az etkili buldukları söylenebilir. Bunun yanında öğretmenlerin maddelere ilişkin görüşleri arasında hizmet sürelerine göre anlamlı fark bulunmamıştır. Bu bulguya dayanarak, öğretmenlerin hizmet sürelerinin, öğrenci kulüp etkinliklerinin karar verme becerisini geliştirmesine yönelik görüşlerini etkilemediği söylenebilir. Karar verme becerisini yönelik tek bir anket maddesinde, “Toplum ve Çevre Kulüplerinde” danışman olan öğretmenlerin ilgili maddeyi diğer kulüplerin danışman öğretmenlerinden daha az benimsediği saptanmıştır. Karar verme becerisine yönelik maddelerin çoğunda, öğretmen görüşlerinin danışmanlık yaptıkları kulübe göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla öğretmen görüşlerinde danışmanlık yaptıkları kulübün etkisinin çok olmadığı söylenebilir.

4.3.6. Kulüp etkinliklerinin girişimcilik becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri ve farklı değişkeler açısından incelenmesi.

Tablo 4.3.6’ da, öğrenci kulüp etkinliklerinin girişimcilik becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin, öğretmen anketinden elde edilen bulgular bulunmaktadır.

Tablo 4.3.6.

Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Girişimcilik Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Madde no	Madde	Öğretmen	
		\bar{X}	ss
57	Karşısına çıkan fırsatları değerlendirmesini sağlar.	2,06	0,756
58	Verilen bir işi yapabilmesi için kendisine güvenmesi gerektiğini öğretir.	2,07	0,755
59	Aldığı sorumluluğu yerine getirme bilinci oluşturur.	2,13	0,733
60	Başarmak istediklerinin hayalini kurmasını sağlar.	2,07	0,735
61	Çalışırken kendi kendini yönlendirmesini sağlar.	2,10	0,761
62	Karar verirken hızlı düşünmesi gerektiğini öğretir.	2,08	0,729
63	Başarıya ulaşmak için aldığı karara uyması gerektiğini öğretir.	2,07	0,715
64	Başladığı işi bitirmesi gerektiğini öğretir.	2,12	0,729
65	Karşılaştığı engelleri aşmak için sabırlı olması gerektiğini öğretir.	2,02	0,729
66	Başarıya ulaşabilmek için risk almanın gerekli olduğunu öğretir.	2,01	0,744
67	Arkadaşlarıyla çalışırken, yapılacaklar konusunda onları kolayca ikna edebilmesini sağlar.	2,00	0,764
68	Yapacağı işleri cesaretle anlatmasını sağlar.	2,07	0,745
69	Arkadaşlarının düşüncelerini saygıyla dinlemesi gerektiğini öğretir.	2,21	0,768
70	Yeni düşünceler üretmesini ve bunları gerçekleştirmesine yardımcı olur.	2,03	0,758
71	Farklı meslekleri ve bu mesleklerle uğraşanların neler yaptıklarını öğrenmesini sağlar.	2,05	0,747
72	Verilen bir görevi yerine getirirken karşılaşılabileceği zorlukları belirlemesine yardımcı olur.	2,05	0,771
Toplam		2,07	

Araştırma kapsamında bulunan öğretmenlere “karşısına çıkan fırsatları değerlendirmesini sağlar” şeklinde bir madde yöneltilmiştir. Öğretmenler bu maddedeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,06$) bulmuşlardır. Bu maddeye ilişkin öğretmen görüşleri arasında hizmet süresi ($x^2= 3,234$; $sd=2$; $p> .05$) ve danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenlerine göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür ($x^2= 2,543$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğretmenler, “verilen bir işi yapabilmesi için kendisine güvenmesi gerektiğini öğretir” biçimindeki görüşe “az etkili” ($\bar{X}=2,07$) düzeyinde görüş bildirmişlerdir.

Öğretmenlerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında, öğretmenlikteki hizmet sürelerine göre anlamlı farklılık görülmemiştir ($x^2= 0,189$; $sd=2$; $p> .05$). Öğretmenlerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında danışmanlık yaptıkları öğrenci kulüpleri açısından da anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir ($x^2= 7,458$; $sd=3$; $p> .05$).

Ankette yer verilen maddelerden biri olan “aldığı sorumluluğu yerine getirme bilinci oluşturur” şeklindeki görüş ifadesi, öğretmenler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,13$) bulunmuştur. Elde edilen öğretmen görüşleri hizmet süresi değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı gibi ($x^2= 1,112$; $sd=2$; $p> .05$) danışmanlık yaptıkları öğrenci kulübü değişkenine göre de anlamlı bir şekilde farklılık göstermemiştir ($x^2= 5,443$; $sd=3$; $p> .05$).

Araştırmaya katılan öğretmenler, “başarmak istediklerinin hayalini kurmasını sağlar” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,07$) bulmuşlardır. Bu maddeye ilişkin öğretmen görüşlerinin, hem öğretmenlikte hizmet süresi değişkeni ($x^2= 1,524$; $sd=2$; $p> .05$) hem de öğretmenlerin danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkeni bakımından anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($x^2= 4,678$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğretmenler ankette yer verilen “çalışırken kendi kendini yönlendirmesini sağlar” maddesine “az etkili” ($\bar{X}=2,10$) yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu maddeye yönelik öğretmen görüşleri arasında, hizmet süresi değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı ($x^2= 1,373$; $sd=2$; $p> .05$); ancak danışmanlık yaptıkları öğrenci kulübü değişkeni açısından anlamlı farklılık saptanmıştır ($x^2= 8,805$; $sd=3$; $p< .05$). Analiz edilen bu maddeye ait görüş, “Fiziksel Aktivite Kulüplerinde” danışman olan öğretmenler tarafından ($MR=42,26$), “Kültür Sanat Kulüplerinde” danışman olan öğretmenlerden ($MR=32,24$) daha etkili

bulunmuştur. Bununla birlikte ilgili maddedeki görüşü, “Bilim Matematik Kulüplerinde” danışman olan öğretmenler (MR=42,03), “Toplum Çevre Kulüplerinde” danışman olan öğretmenlere göre (MR=32,33); “Fiziksel Aktivite Kulüplerinde” danışman olan öğretmenler de (MR=32,24), “Toplum ve Çevre Kulüplerinde” danışman olan öğretmenlere göre (MR=31,28) daha etkili bulmuşlardır.

Araştırma anketiyle öğretmenlerin görüşüne sunulan bir diğer madde “karar verirken hızlı düşünmesi gerektiğini öğretir” biçimindedir. Bu görüş öğretmenler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,08$) bulunmuştur. Bu maddeye yönelik öğretmen görüşleri öğretmenlerin hizmet sürelerine göre farklılaşmazken ($x^2= 1,766$; $sd=2$; $p> .05$); danışmanı oldukları öğrenci kulübüne göre farklılık göstermiştir ($x^2= 8,754$; $sd=3$; $p< .05$). Bu görüşü, “Bilim ve Matematik Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenler (MR=44,47), “Toplum ve Çevre Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenlerden (MR=31,40) daha etkili bulmuşlardır. “Fiziksel Aktivite Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenler (MR=42,37) ilgili görüşü, “Toplum ve Çevre Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenlerden (MR=32,20) daha etkili bulmuşlardır.

Araştırmaya katılan öğretmenler, öğrenci kulüp etkinliklerini; öğrencilerin “başarıya ulaşmak için aldığı karara uyması gerektiğini öğretmesi” yönünden “az etkili” ($\bar{X}=2,07$) bulmuşlardır. Bu yargıya ilişkin öğretmen görüşlerinin, öğretmenlerin hizmet süreleri ($x^2= 0,175$; $sd=2$; $p> .05$) ve danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenleri bakımından farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır ($x^2= 6,141$; $sd=3$; $p> .05$).

“Başladığı işi bitirmesi gerektiğini öğretir” biçimindeki görüş cümlesi, öğretmenler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,12$) bulunmuştur. Bu maddeye yönelik öğretmen görüşlerinde hizmet süresi değişkenine göre anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($x^2= 0,030$; $sd=2$; $p> .05$). Aynı şekilde öğretmenlerin danışmanlık yaptıkları öğrenci kulübü değişkeni

bakımından da öğretmen görüşlerinde anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür ($x^2= 6,981$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğretmenler ankette yer alan “karşılaştığı engelleri aşmak için sabırlı olması gerektiğini öğretir” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,02$) bulmuşlardır. Veriler üzerinde yapılan analizler sonucunda öğretmen görüşlerinin hizmet süresi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($x^2= 0,861$; $sd=2$; $p> .05$) ancak; danışmanı oldukları öğrenci kulübüne göre anlamlı fark olduğu görülmüştür ($x^2= 8,593$; $sd=3$; $p< .05$). Bu farklılığın sebebi incelendiğinde ilgili görüşün, “Fiziksel Aktivite Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenlerce ($MR=44,82$), “Toplum ve Çevre Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenlerden ($MR=31,27$) daha etkili bulunduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenler, “başarıya ulaşabilmek için risk almanın gerekli olduğunu öğretir” yönündeki görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,01$) düzeyinde etkili görmüşlerdir. Öğretmenlikteki hizmet sürelerine ($x^2= 0,961$; $sd=2$; $p> .05$) ve danışmanlığını yaptıkları öğrenci kulübüne göre, öğretmen görüşleri anlamlı biçimde farklılaşmamıştır ($x^2= 6,008$; $sd=3$; $p> .05$).

Araştırma anketinde öğretmenlere “arkadaşlarıyla çalışırken, yapılacaklar konusunda onları kolayca ikna edebilmesini sağlar” biçiminde bir görüş cümlesi yöneltilmiş ve öğretmenler bu görüşü “az etkili” ($\bar{X}= 2,00$) bulmuşlardır. Yapılan istatistiksel işlemler sonucunda öğretmen görüşlerinin hizmet süresi ($x^2= 1,080$; $sd=2$; $p> .05$) ve danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenlerine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı görülmüştür ($x^2= 4,480$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğrenci kulüp etkinliklerinin girişimcilik beceresini geliştirilmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmenlere yöneltilen bir diğer madde “yapacağı işleri cesaretle

anlatmasını sağlar” biçimindedir. Öğretmenlerin bu görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,07$) buldukları ortaya çıkarılmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmen görüşleri hem hizmet süresi ($x^2= 0,117$; $sd=2$; $p> .05$) hem de danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenlerine göre anlamlı şekilde farklılaşmamıştır ($x^2= 3,045$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğrenci kulüp etkinlikleri, öğrencilerin “Arkadaşlarının düşüncelerini saygıyla dinlemesi gerektiğini öğretir” görüşü yönünden, öğretmenler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,21$) bulunmuştur. Hizmet süresi ($x^2= 1,124$; $sd=2$; $p> .05$) ve danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenleri açısından öğretmen görüşleri anlamlı farklılık göstermemiştir ($x^2= 4,402$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğretmenler, öğrenci kulüp etkinliklerinin öğrencilerin “yeni düşünceler üretmesine ve bunları geliştirmesine yardımcı olur” görüşünü “az etkili” ($\bar{X}=2,03$) bulmuşlardır. Bu maddeye ilişkin öğretmen görüşlerinde yapılan analizler sonucunda, hizmet süreleri ($x^2= 0,797$; $sd=2$; $p> .05$) ve danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenleri açısından anlamlı farklılığa ulaşılmamıştır ($x^2= 6,053$; $sd=3$; $p> .05$).

Araştırma anketinde girişimcilik becerisi ile ilgili “farklı meslekleri ve bu mesleklerle uğraşanların neler yaptıklarını öğrenmesini sağlar” biçiminde bir görüş cümlesine yer verilmiştir. Öğretmenler bu görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,05$) düzeyinde etkili görmüşlerdir. Bu görüşe ilişkin olarak öğretmen görüşlerinin gerek hizmet süresine ($x^2= 0,553$; $sd=2$; $p> .05$) gerekse danışmanı oldukları öğrenci kulübüne göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($x^2= 2,589$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğretmenlere yöneltilen bir diğer anket maddesi “verilen bir görevi yerine getirirken karşılaşılabileceği zorlukları belirlemesine yardımcı olur” biçimindedir. Bu anket maddesinin içerdiği görüş, öğretmenler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,05$) bulunmuştur. KWH

testi sonucunda öğretmen görüşlerinin, hizmet süresi ($x^2=0,553$; $sd=2$; $p>.05$) ve danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenlerine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($x^2=3,273$; $sd=3$; $p>.05$).

Öğrenci kulüp etkinliklerinin girişimcilik becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşlerinin toplam puan ortalaması 2,07 olarak belirlenmiştir. Girişimcilik becerisine ait bulgular genel olarak değerlendirildiğinde; öğretmenlerin, öğrenci kulüp etkinliklerinin girişimcilik becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyini az buldukları söylenebilir. Öğretmenlerin bütün maddelere ilişkin görüşleri arasında hizmet sürelerine göre anlamlı fark bulunmamıştır. Bu bulguya dayanarak, öğretmenlerin hizmet sürelerinin, öğrenci kulüp etkinliklerinin girişimcilik becerisini geliştirmesine yönelik görüşlerini etkilemediği söylenebilir. Girişimcilik becerisine ilişkin bazı maddelerde, “Toplum ve Çevre Kulüplerinde” danışman olan öğretmenlerin diğer kulüplerde danışman olan öğretmenlerden ilgili maddeleri daha az benimsedikleri belirlenmiştir. Ancak, maddelerin çoğunda öğrenci kulüp etkinliklerinin girişimcilik becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine yönelik öğretmen görüşlerinin danışmanlık yaptıkları kulübe göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla öğretmen görüşlerinde danışmanlık yaptıkları kulübün etkisinin çok olmadığı söylenebilir.

4.3.7. Kulüp etkinliklerinin iletişim becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri ve farklı değişkeler açısından incelenmesi.

Tablo 4.3.7’ de, öğrenci kulüp etkinliklerinin iletişim becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin, öğretmenlere uygulanan araştırma anketinden elde edilen bulgular bulunmaktadır.

Tablo 4.3.7.

Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin İletişim Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Madde no	Madde	Öğretmen	
		\bar{X}	ss
73	Sınıfta anlatılanları dikkatle dinlemesini sağlar.	2,08	0,778
74	İsteklerini ve ihtiyaçlarını sınıfta rahatça söylemesini sağlar.	2,05	0,761
75	Kime, neyi, ne zaman söyleyeceğini bilmesini sağlar.	2,02	0,724
76	Bir şey anlatırken karşıdaki insana uygun bir dil seçmesini sağlar.	2,04	0,762
77	Söylediklerini el, kol ve yüz hareketleriyle desteklemesini sağlar.	2,03	0,748
78	Yeri gelince “Teşekkür ederim”, “lütfen”, “özür dilerim”, “günaydın”, iyi aksamlar” gibi ifadeler kullanmasını sağlar.	2,09	0,753
79	Konuşurken yerine göre ses tonunu ayarlamasını sağlar.	2,04	0,772
80	Çevresindeki insanlara uyum sağlamasına yardımcı olur.	2,11	0,774
81	Olayları farklı bakış açılarına göre değerlendirebilmesini sağlar.	2,00	0,778
82	Duygu ve düşüncelerini, yazarak ve konuşarak ifade etmesini sağlar.	2,06	0,746
Toplam		2,05	

Öğrenci kulüp etkinliklerinin öğrencilerde dinleme becerisini kazandırmada etkililik düzeyini belirlemek için öğretmenlere “sınıfta anlatılanları dikkatle dinlemesini sağlar” şeklinde görüş ifade eden bir madde yöneltilmiş ve öğretmenlerin bu maddeyi “az etkili” ($\bar{X}=2,08$) buldukları görülmüştür. İlgili maddeye ilişkin öğretmen görüşleri arasında hizmet süresi ($x^2= 3,275$; $sd=2$; $p> .05$) ve danışmalık yapılan öğrenci kulübü değişkenlerine göre anlamlı fark belirlenmemiştir ($x^2= 2,117$; $sd=3$; $p> .05$).

Araştırma anketinde “isteklerini ve ihtiyaçlarını sınıfta rahatça söylemesini sağlar” biçiminde bir görüş cümlesine yer verilmiştir. Bu görüşü öğretmenlerin “az etkili” ($\bar{X}=2,05$) buldukları tespit edilmiştir. Bu maddeye ilişkin öğretmen görüşleri hem hizmet süresi ($x^2= 1,445$; $sd=2$; $p> .05$) hem de danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenlerine göre farklılaşmamaktadır ($x^2= 4,451$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğretmenler “kime, neyi, ne zaman söyleyeceğini bilmesini sağlar” şeklinde ifade edilen görüş cümlesine “az etkili” ($\bar{X}=2,02$) düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen görüşleri, hizmet süresi ($x^2= 0,523$; $sd=2$; $p> .05$) ve danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenlerine göre farklılık göstermemiştir ($x^2= 6,736$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğrenci kulüp etkinlikleri, öğrencilerde “Bir şeyi anlatırken karşısındaki insana uygun bir dil seçebilmesini sağlaması” yönünden, öğretmenler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,04$) bulunmuştur. Öğretmen görüşleri gerek öğretmenlerin hizmet süreleri ($x^2= 1,103$; $sd=2$; $p> .05$) gerekse danışmanlığını yaptıkları öğrenci kulübü açısından farklılık göstermemiştir ($x^2= 5,215$; $sd=3$; $p> .05$).

Araştırma kapsamında görüş bildiren öğretmenlere, “söylediklerini el, kol ve yüz hareketleriyle desteklemesini sağlar” biçiminde bir madde yöneltilmiş ve öğretmenler bu maddeyi “az etkili” ($\bar{X}=2,03$) bulmuşlardır. Öğretmen görüşleri arasında hizmet süresine göre anlamlı fark bulunmazken ($x^2= 0,558$; $sd=2$; $p> .05$); öğretmenlerin danışmanı oldukları öğrenci kulübü açısından anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır ($x^2= 8,448$; $sd=3$; $p< .05$). Söz konusu görüş, “Fiziksel Aktivite Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenler tarafından ($MR=45,11$), “Toplum ve Çevre Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenlere göre ($MR=31,16$) daha etkili bulunmuştur. Ayrıca, bu görüşün “Fiziksel Aktivite Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenlerce ($MR=23,08$), “Bilim ve Matematik Kulüplerinde” danışmanlık yapan öğretmenlerden ($MR=15,92$) daha etkili bulunduğu görülmüştür.

İletişim becerisinin geliştirilmesi ile ilgili araştırma anketinde yer alan diğer bir madde “yeri gelince ‘teşekkür ederim’, ‘lütfen’, ‘özür dilerim’, ‘günaydın’, ‘iyi aksamlar’ gibi ifadeler kullanmasını sağlar” biçimindeki görüş cümlesidir. Bu maddedeki görüşün öğretmenler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,09$) bulunduğu belirlenmiştir. Bu maddeye ilişkin

öğretmen görüşleri arasında hizmet süresi ($x^2= 0,152$; $sd=2$; $p> .05$) ve öğretmenlerin danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenlerine göre istatistiksel açıdan anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir ($x^2= 2,344$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğretmenler, öğrencilerde “konuşurken yerine göre ses tonunu ayarlamasını sağlaması” yönünden öğrenci kulüp etkinliklerini “az etkili” ($\bar{X}=2,04$) bulmuşlardır. Bu maddeye ilişkin öğretmen görüşleri, öğretmenlerin hizmet süresi ($x^2= 1,076$; $sd=2$; $p> .05$) ve danışmanı oldukları öğrenci kulübü açısından farklılık göstermemiştir ($x^2= 3,736$; $sd=3$; $p> .05$).

Araştırma anketinde “çevresindeki insanlara uyum sağlamasına yardımcı olur” şeklinde bir madde yer almıştır ve öğretmenler bu görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,11$) bulmuşlardır. Bu maddeye ilişkin öğretmen görüşleri hizmet süresi açısından farklılık göstermediği gibi ($x^2= 0,879$; $sd=2$; $p> .05$) öğretmenlerin danışmanı oldukları öğrenci kulübü açısından da farklılaşmamıştır ($x^2= 2,179$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğrenci kulüp etkinlikleri öğrencilerin “Olayları farklı bakış açılarına göre değerlendirebilmesini sağlar” biçimindeki anket maddesi öğretmenler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,00$) bulunmuştur. Bu maddeye ilişkin öğretmen görüşleri gerek öğretmenlerin hizmet süresi ($x^2= 2,958$; $sd=2$; $p> .05$) gerek de danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermemiştir ($x^2= 4,165$; $sd=3$; $p> .05$).

Araştırma anketinde “duygu ve düşüncelerini, yazarak ve konuşarak ifade etmesini sağlar ” biçiminde bir görüş cümlesine yer verilmiştir. Bu görüşe öğretmenler “az etkili” ($\bar{X}=2,06$) düzeyinde cevap vermişlerdir. Söz konusu maddeye ilişkin öğretmen görüşleri arasında yapılan KWH testi sonucunda, hizmet süresi ($x^2= 4,744$; $sd=2$; $p> .05$) ve

öğretmenlerin danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılık olmadığı görülmüştür ($x^2= 2,701$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğrenci kulüp etkinliklerinin öğrencilerin iletişim becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin, öğretmenlerden elde edilen görüşlerin toplam puan ortalaması 2,05 olarak belirlenmiştir. Bu bulgu, öğrenci kulüp etkinliklerinin iletişim becerisini geliştirmedeki etkisinin öğretmen görüşlerine göre az bulunduğunu ortaya koymaktadır. İletişim becerisine ait bulgular genel olarak değerlendirildiğinde; öğretmenlerin, öğrenci kulüp etkinliklerinin iletişim becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyini az olarak algıladıkları söylenebilir. Öğretmenlerin, iletişim becerisine yönelik bütün maddelere ilişkin görüşleri arasında hizmet sürelerine göre anlamlı fark bulunmamıştır. Bu bulguya dayanarak, öğretmenlerin hizmet sürelerinin, öğrenci kulüp etkinliklerinin iletişim becerisini geliştirmesine yönelik görüşlerini etkilemediği yorumu yapılabilir. İletişim becerisine ilişkin sadece bir maddede, “Fiziksel Aktivite Kulüplerinde” danışman olan öğretmenlerin diğer kulüplerde danışman olan öğretmenlerden ilgili maddeyi daha fazla benimsedikleri belirlenmiştir. Ancak, maddelerin çoğunda öğrenci kulüp etkinliklerinin iletişim becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine yönelik öğretmen görüşlerinin danışmanlık yaptıkları kulübe göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla kulüp etkinliklerinde iletişim becerisinin geliştirilmesine yönelik öğretmen görüşlerinde danışmanlık yaptıkları kulübün etkisinin çok olmadığı söylenebilir.

4.3.8. Kulüp etkinliklerinin Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri ve farklı değişkeler açısından incelenmesi.

Tablo 4.3.8’ de, öğrenci kulüp etkinliklerinin Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisini geliştirmedeki etkililiğine ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 4.3.8.

Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Türkçeyi doğru güzel ve etkili kullanma Becerisini Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Madde no	Madde	Öğretmen	
		\bar{X}	ss
83	Şekil, sembol ve tabloları, anlamasını ve anlatmasını sağlar.	2,05	0,752
84	Bir konuyu, dikkatli bir şekilde dinlemesini sağlar.	2,07	0,779
85	Grup konuşmaları ve tartışmalarına katılmasını sağlar.	2,07	0,760
86	Dinlediklerini ve okuduklarını özetleyebilmesine yardımcı olur.	2,02	0,782
87	Öğrendiklerini, düzgün konuşarak anlatmasını sağlar.	2,08	0,759
88	Öğretmenini dinlerken, öğretmenin konuşmasına dikkat etmesini sağlar.	2,11	0,802
89	Kelimelerin vurgu, tonlama ve söylenişine dikkat etmesini sağlar.	2,07	0,779
90	Dinleyerek öğrendiklerini, önceden öğrendikleriyle ilişkilendirmesini sağlar.	2,03	0,758
91	Dinlediklerinin ve okuduklarının sonucunu tahmin edebilmesini sağlar.	2,02	0,734
92	Kelimelerin gerçek ve mecaz anlamlarını ayırt edebilmesini sağlar.	1,97	0,768
93	Eş ve zıt anlamlı kelimeleri ayırt edebilmesini sağlar.	2,00	0,764
94	Karşılaştığı bir kelimenin eş seslisini bulabilmesini sağlar.	1,92	0,760
95	Verilen örneklerin konuya uygun olup olmadığını anlamasını sağlar.	2,00	0,749
96	Yazarken yazım kurallarına uymasını sağlar.	1,94	0,752
97	Okuduklarından ve dinlediklerinden çıkardığı sonuçları, arkadaşları ve öğretmeniyle paylaşmasını sağlar.	2,03	0,758
98	Yazarken ve konuşurken anlamlı ve kurallı cümleler kurmasını sağlar.	2,00	0,768
99	Yazarken ve konuşurken kelime tekrarlarından kaçınması gerektiğini öğretir.	2,02	0,749
100	Öğrendiği yeni kelimeleri yerinde ve anlamına uygun olarak kullanabilme becerisini geliştirir.	2,03	0,786
Toplam		2,02	

Öğrenci kulüp etkinliklerinin, Türkçeyi doğru güzel ve etkili kullanma becerisinin gelişimindeki etkililiğine ilişkin olarak araştırma kapsamındaki öğretmenlere “şekil, sembol ve tabloları, anlamasını ve anlatmasını sağlar” şeklinde görüş sunulmuştur ve öğretmenlerin bu görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,05$) buldukları belirlenmiştir. Bu maddeye ilişkin öğretmen görüşlerinde, öğretmenlerin hizmet süreleri ($x^2= 0,800$; $sd=2$; $p> .05$) ve danışmanlık yaptıkları öğrenci kulübüne göre anlamlı farklılık bulunmamıştır ($x^2= 6,466$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğretmenlere yöneltilen “bir konuyu, dikkatli bir şekilde dinlemesini sağlar” biçimindeki görüş “az etkili” ($\bar{X}=2,07$) düzeyinde etkili bulunmuştur. Elde edilen öğretmen görüşleri, hizmet süresi ($x^2= 2,145$; $sd=2$; $p> .05$) ve danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenlerine göre anlamlı şekilde farklılaşmamıştır ($x^2= 5,135$; $sd=3$; $p> .05$).

Araştırma anketinde “grup konuşmalarına ve tartışmalarına katılmasını sağlar” şeklinde bir madde yer almış ve öğretmenler bu konuda “az etkili” ($\bar{X}=2,07$) düzeyinde görüşlerini ifade etmişlerdir. Öğretmen görüşleri arasında, yapılan KWH testi analizleri sonucunda hizmet süresi ($x^2= 1,127$; $sd=2$; $p> .05$) ve danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenleri açısından anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir ($x^2= 7,291$; $sd=3$; $p> .05$).

Araştırma anketinde yer verilen “dinlediklerini ve okuduklarını özetleyebilmesine yardımcı olur” biçimindeki görüş, katılımcı öğretmenler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,02$) bulunmuştur. Maddeye ilişkin öğretmen görüşleri, değişkenlerden hizmet süresi ($x^2= 3,672$; $sd=2$; $p> .05$) ve öğretmenlerin danışmanı oldukları öğrenci kulübü açısından anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($x^2= 4,511$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğretmenlere; öğrenci kulüp etkinlikleri, öğrencilerin “öğrendiklerini düzgün konuşarak anlatmasını sağlar” biçiminde görüş içeren bir madde iletilmiştir. Öğretmenler bu görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,08$) bulmuşlardır. Bu maddeye yönelik olarak öğretmen görüşleri, gerek hizmet süresi ($x^2= 3,192$; $sd=2$; $p> .05$) gerek de danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemiştir ($x^2= 4,105$; $sd=3$; $p> .05$).

Türkçeyi etkili kullanma becerilerine ilişkin anket maddelerinden biri de “öğretmenini dinlerken konuşmasına dikkat etmesini sağlar” biçimindedir. Bu maddeye yönelik öğretmen görüşleri “az etkili” ($\bar{X}=2,11$) düzeyindedir. Yapılan istatistiksel işlemler

sonucunda hizmet süresine ($x^2= 0,559$; $sd=2$; $p> .05$) ve danışmanlığını yaptıkları öğrenci kulübü değişkenlerine göre anlamlı farkın olmadığı belirlenmiştir ($x^2= 4,048$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğretmenlere yöneltilen bir diğer madde “kelimelerin vurgu, tonlama ve söylenişine dikkat etmesini sağlar” biçimindedir. Bu maddeye ilişkin toplam puan 2,07’ dir ve öğretmenlerin bu maddedeki görüşü “az etkili” düzeyinde buldukları görülmüştür. Öğretmen görüşleri, hizmet sürelerine ($x^2= 2,588$; $sd=2$; $p> .05$) ve danışmanı oldukları öğrenci kulübüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır ($x^2= 5,049$; $sd=3$; $p> .05$).

Araştırma anketinde “dinleyerek öğrendiklerini önceden öğrendikleriyle ilişkilendirmesini sağlar” şeklinde bir madde yer almıştır ve öğretmenler bu görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,03$) bulmuşlardır. Öğretmenlerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında hizmet süresi ($x^2= 0,467$; $sd=2$; $p> .05$) ve danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenlerine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır ($x^2= 3,821$; $sd=3$; $p< .05$).

Öğrenci kulüpleri, öğrencilerin “Dinlediklerinin ve okuduklarının sonucunu tahmin edebilmesini sağlar” görüşü yönünden; öğretmenler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,02$) bulunmuştur. Bu maddeye ilişkin görüşler, öğretmenlerin hizmet süreleri ($x^2= 1,250$; $sd=2$; $p> .05$) ve danışmanlık yaptıkları öğrenci kulüpleri bakımından anlamlı farklılık göstermemiştir ($x^2= 3,823$; $sd=3$; $p> .05$).

Araştırma kapsamında öğretmenlere yöneltilen maddelerden biri olan “kelimelerin gerçek ve mecaz anlamlarını ayırt edebilmemi sağlar” biçimindeki görüş ifadesi, öğretmenler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=1,97$) bulunmuştur. Öğretmenlerin bu maddeye ilişkin görüşleri, görevdeki hizmet sürelerine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı gibi ($x^2= 1,279$; $sd=2$; $p> .05$) danışmanı oldukları öğrenci kulübüne göre de anlamlı fark göstermemiştir ($x^2= 6,622$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğretmenlerin, “eş ve zıt anlamlı kelimeleri ayırt edebilmesini sağlar” biçimindeki anket maddesine “az etkili” ($\bar{X}=2,00$) düzeyinde görüş belirttikleri görülmüştür. Yapılan istatistiksel hesaplamalar sonucunda bu maddeye yönelik öğretmen görüşlerinin gerek hizmet süresi ($x^2= 1,862$; $sd=2$; $p> .05$) gerekse danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($x^2= 5,194$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğrenci kulüp etkinlikleri, öğrencilerde “karşılaştığı bir kelimenin eş seslisini bulabilmesini sağlaması” yönünden; öğretmenler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=1,92$) bulunmuştur. Bu maddeye yönelik öğretmen görüşlerinin hem öğretmenlerin hizmet sürelerine ($x^2= 0,045$; $sd=2$; $p> .05$) hem de danışmanlık yaptıkları öğrenci kulübüne göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir ($x^2= 4,946$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğretmenlere “verilen örneklerin konuya uygun olup olmadığını anlamasını sağlar” şeklinde bir madde yöneltilmiş ve öğretmenler bu görüşe “az etkili” ($\bar{X}=2,00$) düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin bu maddeye yönelik görüşleri arasında hem hizmet sürelerine ($x^2= 0,635$; $sd=2$; $p> .05$) hem de danışmanı oldukları öğrenci kulübüne göre anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür ($x^2= 3,116$; $sd=3$; $p> .05$).

Araştırma anketinde öğretmenlere, kulüp etkinlikleri öğrencilerin “yazarken yazım kurallarına uymasını sağlar” şeklinde bir görüş ifadesi yöneltilmiş ve öğretmenler bu maddeye “az etkili” ($\bar{X}=1,94$) düzeyinde cevap vermişlerdir. Öğretmenlerin bu yöndeki görüşleri hizmet sürelerine ($x^2= 0,219$; $sd=2$; $p> .05$) ve danışmanı oldukları öğrenci kulübüne göre anlamlı farklılık göstermemiştir ($x^2= 3,413$; $sd=3$; $p> .05$).

Benzer biçimde, araştırmaya katılan öğretmenlere “okurken noktalama işaretlerine dikkat etmesini sağlar” şeklinde görüş içeren bir madde sunulmuş ve öğretmenlerin bu

maddenin “az etkili” ($\bar{X}=2,03$) düzeyde olduğunu belirttikleri görülmüştür. Öğretmenlerin bu maddeye yönelik görüşleri, KWH analizleri sonuçlarına göre hizmet süresi ($x^2= 0,458$; $sd=2$; $p> .05$) ve danışmanlığını yaptıkları öğrenci kulübü değişkenleri açısından farklılaşmamaktadır ($x^2= 4,739$; $sd=3$; $p> .05$).

Araştırma anketinde “yazarken ve konuşurken anlamlı ve kurallı cümleler kurmasını sağlar” şeklinde bir maddeye yer verilmiştir ve katılımcılar bu görüşü “az etkili” ($\bar{X}=2,00$) bulmuşlardır. Bu maddeye ilişkin öğretmen görüşleri arasında, öğretmenlerin görevdeki hizmet süreleri açısından anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır ($x^2= 0,843$; $sd=2$; $p> .05$). Aynı şekilde öğretmenlerin danışman oldukları öğrenci kulüpleri bakımından da anlamlı farklılık belirlenmemiştir ($x^2= 5,578$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğretmenler, kulüplerde yapılan etkinlikleri; öğrencilerde “yazarken ve konuşurken kelime tekrarlarından kaçınması gerektiğini öğretmesi” yönünden “az etkili” ($\bar{X}=2,02$) bulmuşlardır. Bu maddeye yönelik öğretmen görüşleri, hem hizmet süresi ($x^2= 0,073$; $sd=2$; $p> .05$) hem de danışmanı oldukları öğrenci kulübü değişkenlerine göre anlamlı şekilde farklılaşmamıştır ($x^2= 3,985$; $sd=3$; $p> .05$).

“Öğrendiği yeni kelimeleri yerinde ve anlamına uygun olarak kullanabilme becerisini geliştirir” biçimindeki görüş cümlesi, öğretmenler tarafından “az etkili” ($\bar{X}=2,03$) bulunmuştur. Bu maddeye yönelik öğretmen görüşlerinde hizmet süresi değişkenine göre anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($x^2= 0,042$; $sd=2$; $p> .05$). Bunun yanında öğretmenlerin danışmanı oldukları öğrenci kulübüne göre de istatistiksel açıdan anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir ($x^2= 4,417$; $sd=3$; $p> .05$).

Öğrenci kulüp etkinliklerinin Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma becerisini kazandırmasına ilişkin öğretmen görüşlerinin toplam puan ortalaması 2,02 olarak

bulunmuştur. Bu beceriye ilişkin bulgular bütün olarak değerlendirildiğinde; öğretmenlerin, öğrenci kulüp etkinliklerinin bu beceriyi kazandırmadaki etkisini az şeklinde algıladıkları söylenebilir. Öğretmenlerin görüşleri arasında, Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma yönelik anket maddelerinin tamamında hizmet sürelerine göre anlamlı fark bulunmamıştır. Bu bulguya dayanarak, öğretmenlerin hizmet sürelerinin, öğrenci kulüp etkinliklerinin bu beceriyi geliştirmesine yönelik görüşlerini etkilemediği yorumu yapılabilir. Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma becerisine yönelik anket maddelerinin tamamında, öğrenci kulüp etkinliklerinin bu beceriyi geliştirmedeki etkililik düzeyine yönelik öğretmen görüşlerinin danışmanlık yaptıkları kulübe göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla kulüp etkinliklerinin Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma becerisini geliştirilmesine yönelik öğretmen görüşlerinde danışmanlık yaptıkları kulübün etkisinin çok olmadığı söylenebilir.

4.4. Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin “Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği’ne” Uygun Yürütülme Durumuna Göre Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi

Bu bölümde, öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna göre öğretmen görüşleri incelenerek, elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.4.1. Öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna göre farklılık gösteren eleştirel düşünme becerisine yönelik maddelere ilişkin KWH ve MWU sonuçları.

Tablo 4.4.1’ de, öğretmen görüşlerine göre öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumu açısından farklılık gösteren eleştirel düşünme becerisine yönelik maddelere ilişkin Kruskal – Wallis testi ve Mann Whitney U test sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.4.1.

Farklılık Gösteren Eleştirel Düşünme Becerisine Yönelik Maddelere İlişkin KWH ve MWU Sonuçları

Madde no	Sıra Ortalaması			sd	Chi-Square	P	MWU
	Yönetmeliğe Uygun Yürütülme Durumu						
	1 Hayır	2 Kısmen	3 Evet				
M1	42,95	73,33	85,49	2	22,968	,000	2-1, 3-1, 3-2
M2	38,42	75,36	85,26	2	30,189	,000	2-1, 3-1, 3-2
M3	43,35	74,11	83,44	2	21,732	,000	2-1, 3-1, 3-2
M4	41,73	72,43	88,53	2	26,882	,000	2-1, 3-1, 3-2
M5	42,40	75,75	80,79	2	22,117	,000	2-1, 3-1, 3-2
M6	49,16	71,27	84,25	2	14,515	,001	2-1, 3-1, 3-2
M7	40,95	74,32	85,19	2	25,369	,000	2-1, 3-1, 3-2
M8	47,13	71,15	86,35	2	18,490	,000	2-1, 3-1, 3-2
M9	44,26	73,77	83,35	2	19,573	,000	2-1, 3-1, 3-2
M10	38,53	78,32	78,79	2	28,614	,000	2-1, 3-1, 3-2
M11	40,35	72,85	88,88	2	28,995	,000	2-1, 3-1, 3-2
M12	35,50	73,18	92,59	2	39,097	,000	2-1, 3-1, 3-2

Tablo 4.4.1. incelendiğinde öğretmenlerin eleştirel düşünme becerisi ile ilgili tüm maddelere ilişkin görüşleri, öğrenci kulüplerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir. Maddelere ilişkin görüşlerdeki bu farklılığın kaynağı incelendiğinde; genellikle öğrenci kulüplerinin yönetmeliğe uygun yürütülmesine “kısmen” diyen öğretmenlerin, “hayır” diyen öğretmenlerden öğrenci kulüp etkinliklerini daha etkili algıladıkları belirlenmiştir. Bunun yanında, “evet” cevabını veren öğretmenlerin “hayır” cevabını veren öğretmenlerden daha fazla benimsedikleri belirlenmiştir. Maddelere ilişkin görüşlerin, öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna “evet” diyen öğretmenler tarafından “kısmen” diyen öğretmenlere göre daha fazla benimsendiği görülmüştür. Bu bağlamda öğretmenlerin, öğrenci kulüp etkinliklerini

yönetmeliğe uygun yürütüldüğünde eleştirel düşünme becerisini geliştirmede etkili olabileceği biçiminde algıladıkları söylenebilir.

4.4.2. Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Yönetmeliğe Uygun Yürütülme Durumuna Göre Farklılık Gösteren Yaratıcı Düşünme Becerisine Yönelik Maddelere İlişkin KWH ve MWU sonuçları.

Tablo 4.4.2’ de öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe yürütülme durumu açısından farklılık gösteren maddelere ilişkin Kruskal – Wallis testi ve Mann Whitney U test sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.4.2.

Farklılık Gösteren Yaratıcı Düşünme Becerisine Yönelik Maddelere İlişkin KWH ve MWU Sonuçları

Madde no	Sıra Ortalaması			sd	Chi-Square	P	MWU
	Yönetmeliğe Uygun Yürütülme Durumu						
	1 Hayır	2 Kısmen	3 Evet				
M13	40,92	74,05	85,79	2	25,538	,000	2-1, 3-1, 3-2
M14	43,63	74,11	83,19	2	21,287	,000	2-1, 3-1, 3-2
M15	47,08	71,28	86,12	2	18,243	,000	2-1, 3-1, 3-2
M16	37,21	76,18	84,60	2	30,911	,000	2-1, 3-1, 3-2
M17	41,81	75,73	81,38	2	22,799	,000	2-1, 3-1, 3-2
M18	47,40	71,18	86,03	2	17,826	,001	2-1, 3-1, 3-2
M19	43,18	72,46	87,15	2	23,621	,000	2-1, 3-1, 3-2
M20	42,98	71,97	88,38	2	24,864	,000	2-1, 3-1, 3-2
M21	42,16	74,86	82,93	2	23,513	,000	2-1, 3-1, 3-2
M22	42,47	72,72	87,24	2	24,680	,000	2-1, 3-1, 3-2
M23	43,32	72,46	87,01	2	23,001	,000	2-1, 3-1, 3-2

Tablo 4.4.2. incelendiğinde öğretmenlerin yaratıcı düşünme becerisi ile ilgili tüm maddelere ilişkin görüşlerinin, öğrenci kulüplerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir. Maddelere ilişkin görüşlerdeki bu farklılığın kaynağı incelendiğinde; genellikle öğrenci kulüplerinin yönetmeliğe uygun yürütülmesine “kısmen” diyen öğretmenlerin, “hayır” diyen öğretmenlerden öğrenci kulüp etkinliklerini daha etkili algıladıkları belirlenmiştir. Bunun yanında, “evet” cevabını veren öğretmenlerin “hayır” cevabını veren öğretmenlerden, maddelere ilişkin görüşleri daha fazla benimsedikleri belirlenmiştir. Maddelere ilişkin görüşlerin, öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna “evet” diyen öğretmenler tarafından “kısmen” diyen öğretmenlere göre daha fazla benimsendiği görülmüştür. Bu bağlamda öğretmenlerin, öğrenci kulüp etkinliklerini yönetmeliğe uygun yürütüldüğünde yaratıcı düşünme becerisini geliştirmede etkili olabileceği biçiminde algıladıkları söylenebilir.

4.4.3. Öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna göre farklılık gösteren araştırma becerisine yönelik maddelere ilişkin KWH ve MWU sonuçları.

Tablo 4.4.3’ te öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumu açısından farklılık gösteren maddelere ilişkin Kruskal – Wallis testi ve Mann Whitney U test sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.4.3.

Farklılık Gösteren Araştırma Becerisine Yönelik Maddelere İlişkin KWH ve MWU Sonuçları

Madde no	Sıra Ortalaması			sd	Chi-Square	P	MWU
	Yönetmeliğe Uygun Yürütülme Durumu						
	1 Hayır	2 Kısmen	3 Evet				
M24	40,77	74,08	85,85	2	26,843	,000	2-1, 3-1, 3-2
M25	44,58	71,53	87,87	2	22,370	,000	2-1, 3-1, 3-2
M26	44,47	69,58	92,15	2	26,752	,000	2-1, 3-1, 3-2
M27	41,60	72,57	88,35	2	26,701	,000	2-1, 3-1, 3-2
M28	44,23	71,40	88,47	2	23,164	,000	2-1, 3-1, 3-2
M29	43,00	74,95	81,96	2	21,223	,000	2-1, 3-1, 3-2
M30	46,60	72,72	83,47	2	17,098	,000	2-1, 3-1, 3-2
M31	45,98	72,90	83,65	2	19,615	,000	2-1, 3-1, 3-2
M32	45,84	73,42	82,66	2	17,904	,000	2-1, 3-1, 3-2
M33	48,35	69,93	87,85	2	19,427	,000	2-1, 3-1, 3-2
M34	49,66	71,35	83,62	2	13,936	,001	2-1, 3-1, 3-2
M35	43,26	75,38	80,79	2	20,142	,000	2-1, 3-1, 3-2
M36	47,63	75,00	77,63	2	13,907	,001	2-1, 3-1, 3-2

Tablo 4.4.3' e göre, araştırma becerisi ile ilgili tüm maddelere yönelik öğretmen görüşleri, öğrenci kulüplerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir. Bu farklılığın sebeplerine bakıldığında; öğrenci kulüplerinin yönetmeliğe uygun yürütülmesine “kısmen” diyen öğretmenlerin, “hayır” diyen öğretmenlerden; “evet” diyen öğretmenlerin de “hayır” diyen öğretmenlerden öğrenci kulüp etkinliklerini daha etkili algıladıkları belirlenmiştir. Bunun yanında, genellikle maddelere ilişkin görüşlerin, öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna “evet” diyen öğretmenler tarafından “kısmen” diyen öğretmenlere göre daha fazla benimsendiği görülmüştür. Bu bağlamda öğretmenlerin, öğrenci kulüp etkinliklerini

yönetmeliğe uygun yürütüldüğünde araştırma becerisini geliştirmede etkili olabileceği biçiminde algıladıkları söylenebilir.

4.4.4. Öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna göre farklılık gösteren problem çözme becerisine yönelik maddelere ilişkin KWH ve MWU sonuçları.

Tablo 4.4.4' te, öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumu açısından farklılık gösteren maddelere ilişkin Kruskal – Wallis testi ve Mann Whitney U test sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.4.4.

Farklılık Gösteren Problem Çözme Becerisine Yönelik Maddelere İlişkin KWH ve MWU Sonuçları

Madde no	Sıra Ortalaması			sd	Chi-Square	P	MWU
	Yönetmeliğe Uygun Yürütülme Durumu						
	1 Hayır	2 Kısmen	3 Evet				
M37	50,81	71,67	81,88	2	12,113	,002	2-1, 3-1, 3-2
M38	40,44	72,69	89,15	2	28,994	,000	2-1, 3-1, 3-2
M39	48,65	69,26	89,03	2	18,918	,000	2-1, 3-1, 3-2
M40	43,94	73,57	84,07	2	20,966	,000	2-1, 3-1, 3-2
M41	38,42	75,79	84,34	2	29,705	,000	2-1, 3-1, 3-2
M42	44,79	71,39	87,97	2	22,220	,000	2-1, 3-1, 3-2
M43	47,24	71,97	84,49	2	17,556	,000	2-1, 3-1, 3-2
M44	45,82	74,29	80,79	2	17,278	,000	2-1, 3-1, 3-2
M45	46,13	71,94	85,57	2	18,869	,000	2-1, 3-1, 3-2
M46	46,66	72,55	83,76	2	17,087	,000	2-1, 3-1, 3-2
M47	43,10	74,67	82,47	2	21,077	,000	2-1, 3-1, 3-2

Tablo 4.4.4. incelendiğinde öğretmenlerin problem çözme becerisi ile ilgili tüm maddelere ilişkin görüşlerinin, öğrenci kulüplerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Maddelere ilişkin görüşlerdeki bu farklılığın kaynağı araştırıldığında; öğrenci kulüplerinin yönetmeliğe uygun yürütülmesine “kısmen” diyen öğretmenlerin, “hayır” diyen öğretmenlerden öğrenci kulüp etkinliklerini daha etkili algıladıkları belirlenmiştir. Bunun yanında, öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna, “evet” cevabını veren öğretmenlerin “hayır” cevabını veren öğretmenlerden, öğrenci kulüp etkinliklerini daha fazla etkili algıladıkları tespit edilmiştir. Maddelere ilişkin görüşlerin, genellikle öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna “evet” diyen öğretmenler tarafından “kısmen” diyen öğretmenlere göre daha fazla benimsendiği görülmüştür. Bu bağlamda öğretmenlerin, öğrenci kulüp etkinliklerini yönetmeliğe uygun yürütüldüğünde problem çözme becerisini geliştirmede etkili olabileceği biçiminde algıladıkları belirtilebilir.

4.4.5. Öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna göre farklılık gösteren karar verme becerisine yönelik maddelere ilişkin KWH ve MWU sonuçları.

Tablo 4.4.5’ te, öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumu açısından farklılık gösteren maddelere ilişkin Kruskal – Wallis testi ve Mann Whitney U test sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.4.5.

Farklılık Gösteren Karar Verme Becerisine Yönelik Maddelere İlişkin KWH ve MWU Sonuçları

Madde no	Sıra Ortalaması			sd	Chi-Square	P	MWU
	Yönetmeliğe Uygun Yürütülme Durumu						
	1 Hayır	2 Kısmen	3 Evet				
M48	50,97	71,05	83,07	2	12,298	,002	2-1, 3-1, 3-2
M49	46,66	71,88	85,21	2	17,746	,000	2-1, 3-1, 3-2
M50	41,24	74,58	84,35	2	24,410	,000	2-1, 3-1, 3-2
M51	43,50	74,17	83,18	2	20,621	,000	2-1, 3-1, 3-2
M52	44,10	72,54	86,13	2	21,769	,000	2-1, 3-1, 3-2
M53	42,65	74,01	84,29	2	23,208	,000	2-1, 3-1, 3-2
M54	43,47	74,64	82,21	2	21,399	,000	2-1, 3-1, 3-2
M55	43,13	75,55	80,54	2	21,042	,000	2-1, 3-1, 3-2
M56	44,95	73,21	83,91	2	19,755	,000	2-1, 3-1, 3-2

Tablo 4.4.5' e göre, karar verme becerisi ile ilgili tüm maddelere yönelik öğretmen görüşleri, öğrenci kulüplerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmıştır. Bu farklılığın sebeplerine bakıldığında; öğrenci kulüplerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumu için “kısmen” diyen öğretmenlerin, “hayır” diyen öğretmenlerden; “evet” diyen öğretmenlerin de “hayır” diyen öğretmenlerden öğrenci kulüp etkinliklerini daha etkili algıladıkları görülmüştür. Ayrıca, genel olarak maddelere ilişkin görüşlerin, öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna “evet” diyen öğretmenler tarafından “kısmen” diyen öğretmenlere göre daha fazla benimsendiği görülmüştür. Bu tespitlere dayanarak, öğretmenlerin öğrenci kulüp etkinliklerini yönetmeliğe uygun yürütüldüğünde karar verme becerisini geliştirmede etkili olabileceği biçiminde algıladıkları söylenebilir.

4.4.6. Öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna göre farklılık gösteren girişimcilik becerisine yönelik maddelere ilişkin KWH ve MWU sonuçları.

Tablo 4.4.6’ da öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumu açısından farklılık gösteren maddelere ilişkin Kruskal – Wallis testi ve Mann Whitney U test sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.4.6.

Farklılık Gösteren Girişimcilik Becerisine Yönelik Maddelere İlişkin KWH ve MWU sonuçları

Madde no	Sıra Ortalaması			sd	Chi-Square	P	MWU
	Yönetmeliğe Uygun Yürütülme Durumu						
	1 Hayır	2 Kısmen	3 Evet				
M57	45,73	72,98	83,71	2	18,103	,000	2-1, 3-1, 3-2
M58	43,35	72,25	87,43	2	23,431	,000	2-1, 3-1, 3-2
M59	43,47	72,55	86,68	2	23,059	,000	2-1, 3-1, 3-2
M60	42,90	72,24	87,87	2	24,632	,000	2-1, 3-1, 3-2
M61	43,61	72,89	85,82	2	21,959	,000	2-1, 3-1, 3-2
M62	42,44	75,48	81,34	2	21,915	,000	2-1, 3-1, 3-2
M63	40,71	88,15	88,15	2	28,316	,000	2-1, 3-1, 3-2
M64	45,23	74,46	80,99	2	17,885	,000	2-1, 3-1, 3-2
M65	40,58	73,97	86,26	2	26,924	,000	2-1, 3-1, 3-2
M66	42,98	74,28	83,41	2	21,666	,000	2-1, 3-1, 3-2
M67	44,21	74,20	82,47	2	19,371	,000	2-1, 3-1, 3-2
M68	47,85	71,75	84,40	2	16,181	,000	2-1, 3-1, 3-2
M69	43,50	73,46	84,71	2	21,643	,000	2-1, 3-1, 3-2
M70	43,85	73,15	85,04	2	21,159	,000	2-1, 3-1, 3-2
M71	46,21	75,23	78,43	2	15,780	,000	2-1, 3-1, 3-2
M72	44,76	74,15	82,07	2	18,449	,000	2-1, 3-1, 3-2

Tablo 4.4.6. incelendiğinde öğretmenlerin girişimcilik becerisi ile ilgili tüm maddelere ilişkin görüşleri, öğrenci kulüplerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir. Maddelere ilişkin görüşlerdeki bu farklılığın kaynağı incelendiğinde; öğrenci kulüplerinin yönetmeliğe uygun yürütülmesine “kısmen” diyen öğretmenlerin, “hayır” diyen öğretmenlerden öğrenci kulüp etkinliklerini daha etkili algıladıkları belirlenmiştir. Öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna, “evet” cevabını veren öğretmenlerin “hayır” cevabını veren öğretmenlerden maddelere ilişkin görüşleri daha fazla benimsedikleri saptanmıştır. Maddelere ilişkin görüşlerin, öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna “evet” diyen öğretmenlerce “kısmen” diyen öğretmenlerden daha fazla benimsendiği görülmüştür. Bu tespitlere dayanılarak, öğretmenlerin öğrenci kulüp etkinliklerini yönetmeliğe uygun yürütüldüğünde girişimcilik becerisini geliştirmede etkili olabileceği biçiminde algıladıkları söylenebilir.

4.4.7. Öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna göre farklılık gösteren iletişim becerisine yönelik maddelere ilişkin KWH ve MWU sonuçları.

Tablo 4.4.7’ de, öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumu açısından farklılık gösteren maddelere ilişkin Kruskal – Wallis testi ve Mann Whitney U test sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.4.7.

Farklılık Gösteren İletişim Becerisine Yönelik Maddelere İlişkin KWH ve MWU Sonuçları

Madde no	Sıra Ortalaması			sd	Chi-Square	P	MWU
	Yönetmeliğe Uygun Yürütülme Durumu						
	1 Hayır	2 Kısmen	3 Evet				
M73	39,21	73,15	89,35	2	30,415	,000	2-1, 3-1, 3-2
M74	36,95	75,24	86,85	2	32,496	,000	2-1, 3-1, 3-2
M75	41,69	73,61	86,03	2	25,242	,000	2-1, 3-1, 3-2
M76	40,55	74,08	86,07	2	26,309	,000	2-1, 3-1, 3-2
M77	45,26	73,14	83,79	2	18,796	,000	2-1, 3-1, 3-2
M78	52,18	73,77	76,12	2	8,707	,013	2-1, 3-1, 3-2
M79	44,15	76,66	77,24	2	18,279	,000	2-1, 3-1, 3-2
M80	45,24	73,12	83,85	2	18,677	,000	2-1, 3-1, 3-2
M81	44,24	72,46	86,18	2	21,180	,000	2-1, 3-1, 3-2
M82	48,58	74,41	78,03	2	12,822	,002	2-1, 3-1, 3-2

Tablo 4.4.7' e göre, iletişim becerisi ile ilgili tüm maddelere yönelik öğretmen görüşleri, öğrenci kulüplerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Bu farklılığın sebeplerine bakıldığında; öğrenci kulüplerinin yönetmeliğe uygun yürütülmesine “kısmen” diyen öğretmenlerin, “hayır” diyen öğretmenlerden; “evet” diyen öğretmenlerin ise “hayır” diyen öğretmenlerden öğrenci kulüp etkinliklerini daha etkili algıladıkları belirlenmiştir. Bunun yanında, genel olarak maddelere ilişkin görüşlerin, öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna “evet” diyen öğretmenler tarafından “kısmen” diyen öğretmenlere göre daha fazla benimsendiği görülmüştür. Bu bağlamda öğretmenlerin, öğrenci kulüp etkinliklerini yönetmeliğe uygun yürütüldüğünde iletişim becerisini geliştirmede etkili olabileceği biçiminde algıladıkları söylenebilir.

4.4.8. Öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna göre farklılık gösteren iletişim becerisine yönelik maddelere ilişkin KWH ve MWU sonuçları.

Yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna göre farklılık gösteren maddelere ilişkin KWH ve MWU testi sonuçları Tablo 4.4.8’ de verilmiştir.

Tablo 4.4.8.

Farklılık Gösteren Türkçeyi Doğru, Güzel ve Etkili Kullanma Becerisine Yönelik Maddelere İlişkin KWH ve MWU Sonuçları

Madde no	Sıra Ortalaması			sd	Chi-Square	P	MWU
	Yönetmeliğe Uygun Yürütülme Durumu						
	1 Hayır	2 Kısmen	3 Evet				
M83	44,18	73,43	84,15	2	20,320	,000	2-1, 3-1, 3-2
M84	42,97	73,90	84,25	2	21,742	,000	2-1, 3-1, 3-2
M85	45,32	74,70	80,38	2	17,249	,000	2-1, 3-1, 3-2
M86	48,05	72,08	83,53	2	15,185	,001	2-1, 3-1, 3-2
M87	47,76	74,08	79,50	2	14,019	,001	2-1, 3-1, 3-2
M88	41,71	75,01	83,00	2	22,949	,000	2-1, 3-1, 3-2
M89	45,90	74,59	80,09	2	16,300	,000	2-1, 3-1, 3-2
M90	42,39	75,16	82,07	2	21,820	,000	2-1, 3-1, 3-2
M91	46,87	72,20	84,34	2	17,351	,000	2-1, 3-1, 3-2
M92	38,97	74,60	86,40	2	28,831	,000	2-1, 3-1, 3-2
M93	45,79	74,87	79,59	2	16,399	,000	2-1, 3-1, 3-2
M94	45,77	73,13	73,34	2	17,823	,000	2-1, 3-1, 3-2
M95	49,87	70,50	85,25	2	14,702	,001	2-1, 3-1, 3-2
M96	49,85	73,05	79,78	2	11,832	,003	2-1, 3-1, 3-2
M97	48,66	74,47	77,84	2	12,610	,002	2-1, 3-1, 3-2
M98	48,71	71,82	83,47	2	14,539	,001	2-1, 3-1, 3-2
M99	46,02	73,17	83,03	2	17,475	,000	2-1, 3-1, 3-2
M100	43,24	74,29	83,15	2	20,786	,000	2-1, 3-1, 3-2

Tablo 4.4.8. incelendiğinde öğretmenlerin Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisi ile ilgili tüm maddelere ilişkin görüşleri, öğrenci kulüplerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir. Maddelere ilişkin görüşlerdeki bu farklılığın kaynağı incelendiğinde; genellikle öğrenci kulüplerinin yönetmeliğe uygun yürütülmesine “kısmen” diyen öğretmenlerin, “hayır” diyen öğretmenlerden öğrenci kulüp etkinliklerini daha etkili algıladıkları belirlenmiştir. Bunun yanında, öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna “evet” cevabını veren öğretmenlerin “hayır” cevabını veren öğretmenlerden, öğrenci kulüplerini daha fazla etkili algıladıkları belirlenmiştir. Maddelere ilişkin görüşlerin, öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülme durumuna “evet” diyen öğretmenler tarafından “kısmen” diyen öğretmenlere göre daha fazla benimsendiği görülmüştür. Bu bağlamda öğretmenlerin, öğrenci kulüp etkinliklerini yönetmeliğe uygun yürütüldüğünde Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisini geliştirmede etkili olabileceği biçiminde algıladıkları söylenebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular yardımıyla ulaşılan sonuçlar üzerinde durulmuştur. Ortaya çıkan sonuçların ilgili alanda daha önce yapılmış olan çalışmalarla benzerlik ya da farklılıklarına yer verilmiştir. Ayrıca araştırma konusu ile ilgili ileriye dönük yapılabilecekler hakkında uygulayıcılara ve araştırmacılara öneriler verilmiştir.

5.1. Tartışma

Araştırma bulgularına dayanılarak, öğrenci kulüp etkinliklerinin hem öğrenciler hem de öğretmenler tarafından öğretim programlarında yer alan temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyinin, “az etkili” olarak algılandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre, temel becerileri geliştirmede öğrenci kulüp etkinliklerinin etkisinin var olduğu ancak beklenen düzeyde olmadığı söylenebilir. Araştırma sonuçlarını destekler şekilde; Karslı'nın (2006) araştırması da yönetici ve öğretmenlere göre sosyal kulüp çalışmaları sonucunda öğrencilerin yeteneklerini geliştirebilme davranışını orta derecede kazandıklarını göstermiştir.

Öğrenci görüşlerinin; öğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyinin üye olunan kulübe göre ankette yer alan maddelerin çoğunluğunda farklılaşmadığı sonucuna varılmıştır. Ancak ankette yer alan bazı maddelerde, öğrenci görüşlerine göre; karar verme becerisini geliştirmede Toplum Çevre ve Bilim Matematik Kulüplerinin Kültür Sanat Kulüplerinden daha etkili olarak algılandığı ortaya çıkmıştır. Öğrenci görüşlerine göre, ankette yer alan bazı maddelerde de girişimcilik becerisini

geliştirmede Toplum Çevre, Bilim Matematik ve Fiziksel Aktivite Kulüplerinin Kültür Sanat Kulüplerinden daha etkili olarak algılandığı sonucuna ulaşılmıştır. Anketteki bazı maddelerde ise öğrenci görüşlerine göre, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisini geliştirmede Toplum Çevre Kulüplerinin Kültür Sanat ve Bilim Matematik Kulüplerinden daha etkili olarak algılandığı ortaya çıkmıştır. Öğrenci görüşlerine genel olarak bakıldığında, öğrencilerin bazı maddeler için Kültür Sanat Kulüplerinin etkililik düzeyini diğer kulüplerden daha az buldukları sonucuna ulaşılabılır.

Öğretmen görüşlerine göre, girişimcilik becerisini geliştirmede Fiziksel Aktivite ve Bilim Matematik Kulüplerinin Toplum Çevre Kulüplerinden daha etkili olarak algılandığı ortaya çıkmıştır. Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'nde, sosyal etkinliklerin amaçlarından biri de: “Öğrencilere girişimci olabilme ve bunu başarı ile sürdürebilme, yeni durum ve ortamlara uyabilme becerisi kazandırmak.” şeklinde ifade edilmiştir. Ancak, araştırma sonuçlarına göre öğrenci kulüp etkinliklerinin girişimcilik becerisini geliştirmedeki etkililik düzeyinin hem öğretmen hem de öğrenci görüşlerine göre az olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durumda, öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmelikte ifade edilen bazı amaçlara istenilen düzeyde hizmet etmediği söylenebilir.

Öğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyinin kulüpler bazında hem öğrenci hem de öğretmen görüşlerine göre genel olarak farklılaşmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Bu durumun gerekçesi olarak, temel becerilerin tıpkı tüm derslerde ortak şekilde kazandırılması beklendiği gibi tüm kulüpler için de ortak şekilde geliştirilmesinin beklendiği söylenebilir.

Öğrenci görüşlerine göre, devlet okulundaki öğrencilerin özel okuldaki öğrencilerden kulüp etkinliklerini temel becerileri geliştirmede daha etkili şekilde algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında, öğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmede, devlet okullarındaki etkililik düzeyinin daha yüksek olduğu

görülmüştür. Bu durumun sebebi olarak, özel okullarda ders dışı etkinliklerin öğrenci kulüpleri ile sınırlandırılmayıp, çeşitli sosyal etkinliklerin yapılabilmesi için de imkân tanınması gösterilebilir. Ayrıca, özel okul öğrencilerinin genel anlamda sosya-ekonomik durumlarından dolayı okul dışında da sosyal faaliyetlerde bulunabilmeleri de bu durumda etkili olmuş olabilir.

Öğretmen görüşlerine göre, kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmede, öğretmenlerin hizmet sürelerine göre farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre, öğretmenlerin meslekte daha fazla ya da daha az deneyimli olmalarının; kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmesine yönelik düşüncelerine çok fazla etki etmediği söylenebilir. Yiğit'in (2008) araştırmasında da, öğretmenlerin kulüp ilkelerini uygulama durumlarında kıdemlerine ve danışmanı oldukları kulüp türüne göre herhangi bir fark olmadığı görülmüştür. Bu araştırmanın sonuçları bu durumu destekleyerek, öğretmen görüşleri arasında hizmet süresine göre fark olmadığını ortaya koymuştur. Ancak Karakoyun'un (2011) araştırmasında, öğretmenlerin Kulüp Faaliyetlerine İlişkin Tutumlarının mesleki kıdem değişkenine göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Bu durum, araştırmalarda kıdem veya hizmet süresi değişkenleri ile öğretmenlerin öğrenci kulüplerine yönelik görüşlerindeki farklı değişkenlerin incelenmesine bağlanabilir.

Öğretmen görüşlerine göre, kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütüldüğünü düşünen öğretmenlerin uygun yürütülmediğini düşünen öğretmenlerden; kulüp etkinliklerini, temel becerileri geliştirmede daha etkili olarak algıladıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'nde öğrenci kulüplerinin öğretim yılı başında çevrenin ekonomik, sosyal, kültürel ve coğrafi özellikleriyle öğrencilerin sınıf ve seviyelerine göre, öğrencilerin isteklerine göre kurulması esası yer almaktadır. Ayrıca, sosyal etkinlikler kapsamındaki öğrenci kulübü faaliyetlerini koordine etmek amacıyla sosyal etkinlikler kurulunun oluşturulduğundan bahsedilmektedir (Sosyal Etkinlikler

Yönetmeliğ, 2005). Eroğlu'nun (2008) araştırmasında, okullarda sosyal kulüplerin genellikle öğrenci ihtiyaçlarına ve çevre koşullarına göre belirlenmediği, sosyal kulüplerin büyük ölçüde uygulanmadığı görülmüştür. Yiğit'in (2008) araştırması da bu durumu destekleyerek, öğrenci kulüplerinin planlanması, yürütülmesi ve denetlenmesinden sorumlu sosyal etkinlikler kurulunun tam olarak işletilmediğini tespit etmiştir. Benzer şekilde Yalçın'ın (2014) araştırma sonuçları da meslek liselerinde sosyal kulüplerin amacı doğrultusunda düzenli yürütülmediğini, danışman öğretmenlerin görev ve sorumluluklarını yerine getirmediğini göstermiştir. Ancak, kulüplerin düzenli yürütüldüğünü düşünen öğrencilerin sorumluluk duygusu ve işbirliği içerisinde çalışma becerisi kazandığı, yeni arkadaşlar edinebildiği, toplum içerisinde davranışlarını kontrol etmeyi öğrendiği; araştırmacı tarafından tespit edilmiştir. Bu araştırmaların sonuçlarından farklı olarak, Emineoğlu'nun (2011) araştırma sonuçları; öğrenci algılarına göre yönetici ve öğretmenlerin öğrenci kulübü etkinliklerini amacına uygun olarak gerçekleştirdiğini göstermiştir. Yapılan bu araştırmada ise öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütüldüğü zaman temel becerileri geliştirmede daha etkili olabileceği ortaya çıkarılmıştır.

5.2. Öneriler

Sonuçlara dayalı olarak geliştirilen öneriler, uygulamaya yönelik ve ileride yapılacak araştırmalara yönelik olarak aşağıda sunulmuştur.

5.2.1. Uygulamaya yönelik öneriler.

- Ders içi etkinliklerin ders dışı etkinliklerle desteklenmesinin yararlı olacağı düşünüldüğünde, ders içi etkinliklerle temel beceriler geliştirilirken, ders dışı etkinliklerden biri olan öğrenci kulüp etkinlikleri ile de bu temel becerilerin gelişimi desteklenebilir. Bu nedenle kulüp etkinlikleri planlanırken ve uygulanırken temel beceriler dikkate alınabilir.
- Öğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkisini artırmak için, öğretmenler ve yöneticiler tarafından kulüplerin Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'ne uygun yürütülmesi sağlanabilir ve bu konuda önlemler alınabilir.

5.2.2. Gelecek çalışmalara yönelik öneriler

- Bu çalışmada elde edilen sonuçların daha fazla genelleştirilebilmesi açısından, okul yöneticilerinin de görüşleri alınabilir.
- Devlet okulu öğrencileri ve özel okul öğrencileri arasındaki görüş farklılığının sebeplerini detaylı incelemek için nitel araştırmalar yapılabilir.
- Öğrenci kulüp etkinliklerinin yönetmeliğe uygun yürütülmemeye sebepleri araştırılabilir.
- Öğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyinin az olma sebepleri araştırılabilir.
- Ders dışı etkinlikler farklı boyutlar (gezi, sergi, tiyatro, yarışmalar... vb.) ele alınarak da değerlendirilebilir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. Ü. (2003). *Aktif öğrenme* (5. Baskı). İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Adair, J. (2000). *Karar verme ve problem çözme* (M.T. Altay, Çev.). Ankara: Gazi Kitapevi.
- Akbıyık, C. (2002). *Eleştirel düşünme eğilimleri ve akademik başarı*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 117512)
- Akgül, S., Göral, M., ve Üstün, M. D. (2012). İlköğretim öğrencilerinin okul içi ve okullar arası sportif etkinliklere katılma nedenlerinin çeşitli değişkenler açısından araştırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32, 13-22. <http://birimler.dpu.edu.tr/app/views/panel/ckfinder/userfiles/17/files/DERG/32/1.cilt/13-22>. sayfasından elde edilmiştir.
- Akyürek, Ç. (2013). *İlkokul öğretmenlerinin girişimcilik becerisine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 345873)
- Akyüz, Y. (2007). *Türk eğitim tarihi M.Ö. 1000-M.S. 2007* (11. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Albayrak, M., Yıldız, A., Berber, K., ve Büyükkasap, E. (2004). İlköğretimde ders dışı etkinlikler ve bunlarla ilgili öğrenci davranışları hakkında velilerin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(1), 13-18.
- Alıcıgüzel, İ. (2003). *Çağdaş okulda eğitim ve öğretim* (4. baskı). İstanbul: Sistem Yayıncılık.

- Apaydınlı, K., ve Şentürk, N. (2012). Ders dışı sosyal (müziksel) etkinliklerin genel lise öğrencilerinin kural dışı davranış gösterme eğilimlerine etkileri. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 1(1), 67-79. <http://www.ijtase.net/ojs/index.php/IJTASE/article/view/21/18> sayfasından elde edilmiştir.
- Arslan, A., ve Tertemiz, N. (2004). İlköğretimde bilimsel süreç becerilerinin geliştirilmesi. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 479-492. <http://www.tebd.gazi.edu.tr/index.php/tebd/article/view/306/288> sayfasından elde edilmiştir.
- Arslantaş, Ö. (1989). *İlkokullarda eğitici kol çalışmalarında karşılaşılan sorunlar* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 12674)
- Ash, D. ve Bell, B. K. (1997). *Identify inquiry in the K-5 classroom*. Arlington: National Science Foundation. <http://www.nsf.gov/pubs/2000/nsf99148/pdf/nsf99148.pdf> sayfasından elde edilmiştir. 07.01.2015
- Aybek, B. (2006). *Konu ve beceri temelli eleştirel düşünme öğretiminin öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimi ve düzeyine etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 205450)
- Aytaç, Ö., ve İlhan, S. (2007). Girişimcilik ve girişimci kültür: Sosyolojik bir perspektif. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 101-120. <http://dergisosyalbil.selcuk.edu.tr/susbed/article/view/440/422> sayfasından elde edilmiştir.
- Babadoğan, C. (2003). Sorumlu davranış geliştirme stratejileri bağlamında öğrenen sınıf. *Milli Eğitim Dergisi*, 150, 121-136. http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/157/babadogan.htm sayfasından elde edilmiştir.

- Bacanak, A. (2013). Fen ve teknoloji dersinin öğrencilerde girişimcilik becerisinin gelişimine etkisi üzerine öğretmen görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13 (1), 609-629. <https://www.edam.com.tr/kuyeb/pdf/tr/aad3d5e6b98e7c97705246418219b6909629.pdf> sayfasından elde edilmiştir.
- Bağcı, H. ve Şahbaz, N. K. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme becerileri üzerine bir değerlendirme. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1),1-12. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/mersinefd/article/1002000198/1002000171> sayfasından elde edilmiştir.
- Balaban, Ö.,ve Özdemir, Y. (2008). Girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3(2), 133-147. <http://asosindex.com/journal-article-fulltext?id=14318&part=1> sayfasından elde edilmiştir.
- Barbee, N.(2001). *Communication skills training and development: what is the state of the art?* (Doctoral dissertation). University of Oklahoma Graduate College, Norman.
- Başaran, İ. E. (1994). *Eğitim yönetimi*. Ankara: Kadioğlu matbaası.
- Başaran, İ. E. (2006). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Baykara, N. (2006). *Sosyal bilgiler dersinin düşünme becerileri açısından değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 187164)
- Bilen, M. (1982). *Başarılı öğretim için teknikler*. Ankara: Ankara Basım Sanayi ve Kağıtçılık.
- Bilen, M. (1989). *Plandan uygulamaya öğretim* (1. Baskı). Ankara: Gelecek Yayıncılık.
- Binbaşoğlu, C. (1991). *Öğrenme psikolojisi* (5. Basım). Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Binbaşoğlu, C. (1994). *Genel öğretim bilgisi, ilk ve orta dereceli okul öğretmenleri için öğretimde ilke, yöntem ve teknikler* (7. Baskı). Ankara: Binbaşoğlu Yayınları.

- Binbaşıoğlu, C. (2000). *Okulda ders dışı etkinlikler*. İstanbul: MEB Basımevi:3467.
- Binbaşıoğlu, C. (2004). *İlkokuma ve yazma oğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bozkurt,Ç. Ö., ve Alparslan, A. M. (2013). Girişimcilerde bulunması gereken özellikler ile girişimcilik eğitimi: girişimci ve oğrenci gürüşleri. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8(1), 7-28. http://gkd.comu.edu.tr/images/form/dosya/dosya_582955.pdf sayfasından elde edilmiştir.
- Bursalıoğlu, Z. (2005). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış* (13. Basım). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, ř. (2010). *Sosyal bilimler için veri analiz el kitabı* (11. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Büyüköztürk, ř., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, ř., ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Pegem A Akademi.
- Candoğan G. (1994). Köy Enstitüleri sisteminde oğrencilerin yönetime katılmaları. *Abece Dergisi*, 92, 26-27. <http://www.egitim.aku.edu.tr/candogan.htm> sayfasından elde edilmiştir.
- Cartledge, G. ve Milburn, J. F. (1992). *Teaching Social Skills to Children*. New York: Pergamon Press.
- Cemiloğlu, M. (2003). *Türk dili ve edebiyatı oğretimi*. İstanbul: ALFA Basım Yayım Dağıtım.
- Cevher, Y.Ö. (2008). *2006 Türkçe programının ilköğretim 6. sınıf düzeyinde eleştireldüşünme becerisine etkililiği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 228597)
- Chapin, J. R., ve Messick, R. G. (1999). *Elementary social studies*. USA: Addison Wesley Longman.

- Cicioğlu, H. (1985). *Türkiye cumhuriyetinde ilk ve ortaöğretim (tarihi gelişimi)* (2. Baskı). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Yayınlar No:140.
- Cihaner, C. (2007). *Eleřtirel dūřünme kazandırma yönüyle Bilgin Adalı 'nın çocuk kitapları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 214460)
- Cüceloğlu, D. (2006). *Yeniden insan insana* (35. Baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Çađlayan Öztürk, Ç. (2013). *İlköđretim sekizinci sınıf öđrencilerinin bilimsel süreç, eleřtirel dūřünme ve yaratıcı dūřünme becerileri arasındaki iliřkinin incelenmesi* (Yayımlanmamıř doktora tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 333564)
- Çarıkçı, H. İ.,ve Koyuncu, O. (2010). Bireyci-toplumcu kültür ve girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(3) 1-18. <https://edergi.mehmetakif.edu.tr/index.php/sobed/article/view/221/131> sayfasından elde edilmiştir.
- Çetingöz, D. (2002). *Okulöncesi eğitimi öğretmenliği öğrencilerinin yaratıcı dūřünme becerilerinin gelişiminin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 116982)
- Çubukçu, Z. ve Gültekin, M. (2006). İlköğretimde Öğrencilere Kazandırılması Gereken Sosyal Beceriler. *Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 37, 155-174 http://yayinlar.yesevi.edu.tr/index.php?action=show_article&bilig_id=26&articleid=44 sayfasından elde edilmiştir. 02.01.2015
- Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi* .İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

- Demirel, Ö. (2004). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme* (6. Baskı). Ankara: Pegem A Akademi.
- Deniz, M. E. (2002). Üniversite öğrencilerinin karar verme stratejilerinin incelenmesi *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8, 115-132. <http://dergisosyalbil.selcuk.edu.tr/susbed/article/view/820/772> sayfasından elde edilmiştir.
- DeVito, J. A. (1989). *The interpersonal communication book* (5.Edition). New york: Harper& Row.
- Doğan, N. (2011). Yaratıcı Düşünme. Ö. Demirel (Ed.), *Eğitimde Yeni Yönelimler* (167-196). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Doğanay, A., ve Ünal, F. (2006). Sorun çözme becerilerinin öğretimi. A. Şimşek (Ed.), *İçerik türlerine dayalı öğretim* (209-261). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Doğanay, A. (2009). Üst düzey düşünme becerilerinin öğretimi. A. Doğanay (Ed.), *Öğretim ilke ve yöntemleri* (4. Baskı) (303-352). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Ekmekçi, A. (2006). *İlköğretim okulları I. kademedeki eğitici kol çalışmalarının yeterlilik düzeyi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 187354)
- Emineoğlu, E. (2011). *Boş zamanların değerlendirilmesinde ilköğretim okullarındaki öğrenci kulüplerinin yeri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 288414)
- Eraslan, L. (2011). İlköğretim programlarında girişimcilik öğretim (Hayat Bilgisi dersi örneği). *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 82-94. <http://www.esefdergi.gazi.edu.tr/makaleler/253> sayfasından elde edilmiştir.
- Erdem, A. R. (2005). *Etkili ve verimli (nitelikli) eğitim*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Eroğlu, E. (2008). *İlköğretim okullarındaki sosyal kulüp çalışmalarında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri (Elmadağ ilçesi örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 234374)
- Ertürk, S. (1982). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Meteksan Matbaası.
- Fer, S. ve Cırık, İ. (2007). *Yapılandırmacı Öğrenme: Kuramdan Uygulamaya*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Foster, C.R. (1925). *Extra curricular activities in the high school*. Richmond: Johnson Publishing Company.
- Gelbal, S. (1991). Problem çözme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6, 167-173. <http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/19916SELAHATT%C4%B0N%20GELBAL.pdf> sayfasından elde edilmiştir.
- Gelen, İ. (2011). Sosyal bilgiler programındaki düşünme ile ilgili bazı ortak becerilerin kazanılma düzeyinin belirlenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(1), 83-106.
- Gholsan, R. E. (1985). Student achievement and co-curricular activity participation. *NASSP Bulletin*, 69(48), 17-20.
- Gökhasan, Ş. (2007). *Ortaöğretimde meslek eğitimi alan öğrencilerin temel becerileri üzerine bir araştırma* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 200306)
- Gömlüksiz, M. N., ve Kan, A. Ü. (2007). İlköğretim 5. sınıf Türkçe dersi öğretim programının problem çözme ve karar verme becerilerini kazandırmada etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(3), 53-63. <http://www.gefad.gazi.edu.tr/window/dosyapdf/2007/3/2007-351-63-51-63.pdf> sayfasından elde edilmiştir.

- Gültekin, M. (2007). İlköğretim öğretmenlerinin ilköğretimde kutlanan belirli gün ve haftaların gerekliliği ve işe vuruşluğu konusundaki görüşleri (Eskişehir ili örneği). *Milli Eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 174, 72-87. http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/174.pdf sayfasından elde edilmiştir.
- Güngör, V. (1993). *Aktif öğrenme*. Amsterdam: Turks Academisch Genootschap Birliği Vakfi Yayınları: 4.
- Gürüz, D. (2005). Düşünce yönetimi. D. Gürüz, ve A. Temel (Ed.), *İletişime yeni yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Hayırsever, F. (2010). *Sosyal bilgiler ders, öğretmen kılavuz ve öğrenci çalışma kitaplarının sosyal bilgiler öğretim programında kazandırılması hedeflenen temel beceriler açısından değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 279925)
- Henderson, G. (2014). *The relationship between problem-based learning and the development of critical-thinking skills in higher education* (Doctoral dissertation). Texas A&M University, Texas.
- Hesapçioğlu, M. (1994). *Öğretim ilke ve yöntemleri* (3. Baskı). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Hezen, E. (2009). *İlköğretim 1-5. Sınıflar Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzunun öğelerinin öğretim programında yer alan temel becerileri geliştirmeye uygunluğu* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 258398)
- Hotaman, D. (2008). *Yeni ilköğretim programının kazandırmayı öngördüğü temel becerilerin öğretmen, veli ve öğrenci algıları doğrultusunda değerlendirilmesi*

(Yayınlanmamış doktora tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi.

(Tez no: 221502)

Kadayıfçı, H. (2008). *Yaratıcı düşünmeye dayalı öğretim modelinin öğrencilerin maddelerin ayrılması ile ilgili kavramları anlamalarına ve bilimsel yaratıcılıklarına etkisi* (Yayınlanmamış doktora tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 218897)

Kalaycı, N. (2001). *Sosyal bilgilerde problem çözme ve uygulamalar*. Ankara: Gazi Kitapevi.

Kan, A. Ü. (2006). *Yeni ilköğretim programında öngörülen temel becerileri kazanmada beşinci sınıf sosyal bilgiler ve Türkçe derslerinin etkilerine ilişkin öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi (Diyarbakır ili örneği)* (Yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 187113)

Karakoyun, Y. (2011). *İlköğretim öğretmenlerinin kulüp faaliyetlerine ilişkin tutumları ile empati eğilimleri arasındaki ilişki (Bağcılar ilçesi örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 288142)

Karasar, N. (1995). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler* (7.Baskı). Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.

Karataş, s. (2002). *Batılılaşma döneminde ders program değişimi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 122133)

Karlı, S. (2006). *İlköğretim okullarında sosyal kulüp çalışmalarının öğrencilerin yöneticilik niteliklerinin gelişmesine katkısı: Beypazarı ilçesinde bir araştırma* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 221218)

Kavcar, C., Oğuzkan, F., ve Sever, S. (1997). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Engin Yayınevi.

Başaran, İ. E. (2006). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Siyasal Kitapevi.

- Keser, F., Akar, H. ve Yıldırım, A. (2011). The role of extra curricular activities in active citizenship education, *Journal of Curriculum Studies*, 43(6), 809-837.
- Kılıçarslan, T. (2009). *Öğretmenlerin eğitici kulüp çalışmalarına ilişkin tutumları* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 239207)
- Kısakürek, M. A. (1979). Çocuk ve eğitsel uğraşlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 12 (1), 53-59. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/502/6017.pdf> sayfasından elde edilmiştir.
- Kinakin, J.G. (2009). *Student perceptions of post-secondary value on extra-curricular activities* (Master of arts in leadership). Royal Roads University, Ottawa.
- Kneeland, S. (2001). *Problem çözme*. (N. Kalaycı, Çev.). Ankara: Gazi Kitapevi.
- Koçinalı, A. (2008). *Kocaeli Gebze ilçesindeki endüstri meslek liselerinde öğrenim gören öğrencilerin eğitsel kulüplere bakışı* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 226233)
- Kökdemir, D. (2003). *Belirsizlik durumlarında karar verme ve problem çözme* (Yayınlanmamış doktora tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 127649)
- Kökdemir, D. (2012). Üniversite eğitimi ve eleştirel düşünme. *PİVOLKO*, 7(21), 16-19. http://www.elyadal.org/pivolka/21/PiVOLKA_21_06.pdf sayfasından elde edilmiştir.
- Köse, E. (2003). *İlköğretim düzeyinde ders dışı etkinliklerin akademik başarıya ve okul kültürünü algılamaya etkisi* (Yayınlanmamış doktora tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 125545)

- Köse, E. (2004). İlköğretim öğrencilerinin ders dışı etkinlikleri tercih etme nedenleri. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı 6-9 Temmuz*, Malatya. <http://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/75.pdf> sayfasından elde edilmiştir.
- Lau, H., Hsu, H.Y., Acosta, S. ve Hsu, T. (2014). Impact of participation in extra-curricular activities during collage on graduate employability: an empricial study of graduates of Taiwanese business scholls. *Educational Studies*, 40(1), 26-47. <http://www.tandfonline.com/loi/ceds20> satfasından elde edilmiştir.
- Levent, B. (2011). *Sınıf öğretmenlerinin kişilik özelliklerinin iletişim becerilerine etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 294163)
- Meares, H. O. (1982). *An examination of student participation in extra curricular activities In a midwestern high school* (Doctoral dissertation). University of Illinoisat Urbana Champaign, Illinois.
- McGarrity, D. N. (2013). *A model for developing improvements to critical thinking skills across the community college curriculum* (Doctoral dissertation). University of Maryland University College, Maryland.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2003). İlköğretim kurumlar yönetmeliği. http://eokul.meb.gov.tr/Dokumanlar/ilkogretim_yonetmeliği.pdf sayfasından elde edilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2005). *İlköğretim 1-5. sınıf programları tanıtım el kitabı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2006a). İlköğretim Türkçe dersi (6, 7, 8. sınıflar) öğretim programı. <http://ttkb.meb.gov.tr/> sayfasından elde edilmiştir. 13.01.2014.

- Milli Eğitim Bakanlığı. (2006b). Sosyal bilimler lisesi sosyal bilim çalışmaları dersi öğretim programı <http://ttkb.meb.gov.tr/dosyalar/programlar/ortaogretim/4/sosyalbilimcalismalari-9-10-11.pdf> sayfasından elde edilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı TTKB. (2012). İlköğretim kurumları (İlkokul ve ortaokul) haftalık ders çizelgesi http://ttkb.meb.gov.tr/meb_ies_dosyalar/2014_04/01092806_haftalik_derscizelgesi_ilkorta.pdf sayfasından elde edilmiştir.
- Miranda, J. Y. (2001). *A study of the effect of school-sponsored, extracurricular activities on high school students' cumulative grade point average, sat score, act score, and core curriculum subject grade point average* (Doctoral dissertation). University of North Texas, Texas.
- Müftüoğlu, T. (2009). Girişimcilik ve girişimcinin özellikleri. Y.Odabaşı (Ed.), *Girişimcilik* (s. 1-18). Eskişehir: AÖF Yayınları: 1567.
- Oğuzkan, A. F. (1974). *Eğitim terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Özatalay, H. (2007). *İlköğretim I. kademe Türkçe öğretim programında öğrencilere kazandırılması hedeflenen temel becerilerin ders kitaplarında kullanılmasına ilişkin durum çalışması* (Yayınlanmamış doktora tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 210290)
- Özden, Y. (1997). *Öğrenme ve öğretme* (1. Baskı). Ankara: Önder Matbaacılık.
- Özer, K. (2002). *İletişimsizlik becerisi* (3. Baskı). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Özgözcü, S. (2008). *İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin, denetmenlerinin iletişim becerilerine ilişkin algı ve beklentileri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 220331)
- Öztunç, M. (1999). *Yaratıcı düşünce üzerine ailenin etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

- Öztürk, Ö. (2007). *İstihdam konusunda kobilerin önemi ve kobi alanında eğitim istihdam ilişkisi açısından kamu istihdam kurumunun rolü* (Uzmanlık tezi). Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Öztürk, D. (2010). *Yaratıcı düşünme becerisinin ilköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde öğrenci başarısı üzerindeki etkililiği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 264097)
- Polat, S., ve Aktop, E. (2010). Öğretmenlerin duygusal zekâ ve örgütsel destek algılarının girişimcilik davranışlarına etkisi. *Akademik Bakış Dergisi*, 22,1-19. <http://www.akademikbakis.org/eskisite/22/11.pdf> sayfasından elde edilmiştir.
- Posner, J. G. (2004). *Analyzing the curriculum*. New York: The McGraw Hill Education Companies.
- Robertson, A.K. (1999). *Etkili dinleme* (E.S. Yarmalı, Çev.). İstanbul: Hayat Yayınları: 53.
- San, İ., ve Güteryüz, H. (2004). Yaratıcı eğitim. İ. San ve H. Güteryüz (Ed.), *Yaratıcı eğitim ve çoklu zeka Uygulamaları* (34-86). Ankara: Artım Yayınları.
- Saraç, C. (2006). Sözlü iletişim becerileri açısından Türk dili ve edebiyatı eğitimi. *MEB Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 34(169). http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/169/cmal.pdf sayfasından elde edilmiştir.
- Sarı, M., ve Cenkseven, F. (2008). İlköğretim öğrencilerinde okul yaşam kalitesi ve benlik kavramı. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2), 1-16. <http://www.jhumansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/viewFile/417/31> sayfasından elde edilmiştir.
- Seferoğlu, S.S., ve Akbıyık, C. (2006). Eleştirel düşünme ve öğretimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 193-200. <http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/200630S%C3%9CCLEYMAN%20SAD%C4%B0%20SEFERO%C4%9ELU.pdf> sayfasından elde edilmiştir.

- Senemoğlu, N. (2011). *Gelişim, öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya* (19.Baskı). Ankara: Pegem A Akademi.
- Seyidoğlu, H. (1993). *Bilimsel araştırma ve yazma el kitabı* (5.Baskı). İstanbul: Güzem Can Yayınları.
- Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği. (2005). MEB Mevzuat ilköğretim ve ortaöğretim kurumları sosyal etkinlikler yönetmeliği.http://mevzuat.meb.gov.tr/html/25699_0.html sayfasından elde edilmiştir.
- Sproston, R. L. (2005). *What a difference a play makes: an examination of factors influencing personal development benefits through involvement in extracurricular theatre (Doctoral dissertation)*. Australian Cotholic University, Fitzroy Victoria.
- Şahan, G. (1995). *İlköğretim okullarında eğitici çalışmaların değerlendirilmesi (Ankara ili örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 41522)
- Şahin, Ç. (1995). *İlköğretim okulları I. kademe (ilkokullarda) eğitici kol çalışmalarının yeterliliği üzerine bir araştırma (Konya ili örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 43692)
- Şahin, Ç. (2001). Eğitici kol çalışmalarının cumhuriyet dönemi tarihi gelişimi ve bugünkü durumu. *G.Ü. Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(83), 23-30. http://kefad.ahievran.edu.tr/archieve/pdfler/Cilt2Sayi3/JKEF_2_3_2001_23_30.pdf sayfasından elde edilmiştir.
- Şeyihoğlu, A. ve Uzunöz, A. (2012). *Doğa eğitimi ders dışı öğretim faaliyetlerine örnek*. Ankara: Anı Yayınları.
- Temizkan, M. (2007). Türkçe öğretmenlerinin yazılı anlatım etkinliği çerçevesinde yaptıkları uygulamaların değerlendirilmesi. *MEB Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*,

34 (174), 135-154.<http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/MilliEgitimDergisi/174.pdf> sayfasından elde edilmiştir.

- Tetik, V. (2008). *Genel liselerde sosyal etkinliklerin uygulanmasında okul yöneticilerinin etkililiği* (Yayınlanmış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 214266)
- Tezcan, M. (1985). *Eğitim Sosyolojisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No:150.
- Thomson, S. (2009). *Effects of primary education thinking skills on achievement: mixed-method evaluative study* (Doctoral dissertation). Aurora University College of Education, Aurora.
- Uysal, M.E. (2009). *İlköğretim Türkçe dersinde işbirlikli öğrenmenin erişimi, eleştirel düşünce ve yaratıcılık becerilerine etkisi* (Yayınlanmamış doktora tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 229322)
- Ülgen, G. (2001). *Kavram geliştirme* (3. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Ünalın, Ş. (2006). *Türkçe öğretimi* (3. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Varış, F. (1985). *Eğitim bilimlerine giriş*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Varış, F. (1998). Temel Kavramlar ve Program Geliştirmeye Sistemik Yaklaşım. A. Hakan (Ed.), *Eğitim Bilimlerinde Yenilikler* (3-19). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları.
- Vural, C. T. (2008). *Sosyal bilgiler eğitiminde yaratıcı düşünme: yeni ilköğretim programı beşinci sınıf sosyal bilgiler öğretiminde kullanılan etkinliklerin yaratıcılığı geliştirmesi açısından değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 230573)

- Walker, P. ve Finney, N. (1999). Skill development and critical thinking in higher education, *Teaching in Higher Education*, 4(4), 531-548. <http://www.tandonline.com/doi/abs/10.1080/1356251990040409#.VLberiusUiw> sayfasından elde edilmiştir.
- Wyble, J. E. (2009). *High school sophomores' perceptions of the role of extra-curricular activities as preparation for college admission* (Doctoral dissertation). The University of Southern Mississippi, Mississippi.
- Yalçın, S. (2014). *Meslek liselerindeki kulüplerinin sosyalleşmeye etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 343502)
- Yenilmez, K., ve Yolcu, B. (2007). Öğretmen davranışlarının yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine katkısı. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 95-105. http://journals.manas.kg/mjsr/oldarchives/Vol09_Issue18_2007/562-1508-1PB.pdf sayfasından elde edilmiştir.
- Yıldırım, C. (1988). *Eğitim felsefesi*. Eskişehir: AÖF Yayınları: 85.
- Yıldırım, R. (2002). *Öğrenmeyi öğrenmek* (6. Baskı). İstanbul: Sitem Yayıncılık No:147.
- Yıldırım, N. (2010). Kırsal bölgelerde öğrenim gören öğrencilere yönelik sosyal etkinlikler hakkında öğrenci, öğretmen görüşleri ve öğrencilerin özsaygıları açısından değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 9(3),1080-1091. <http://ilkogretimonline.org.tr/vol9say3/v9s3m20.pdf> sayfasından elde edilmiştir.
- Yiğit, N. (2008). *Ortaöğretim kurumlarında uygulanan öğrenci kulüplerinin değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 229241)
- Yüksel, A. H. (1994). *İkna edici iletişim* (2. Baskı). Eskişehir: Eğitim Sağ ve B Çalışmalar Vakfı Yayınları No:54.

EKLER

EK 1. İzin Belgesi

EK 2. Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği

EK 3. İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesi

EK 4. Öğrenci Kulüpleri Listesi

EK 5. Öğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyini belirlemeye yönelik öğrenci anketi-I

EK 6. Öğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyini belirlemeye yönelik öğrenci anketi-II

EK 7. Öğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyini belirlemeye yönelik öğretmen anketi

EK 8. Öğrenci Görüşlerine Göre Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Temel Becerileri Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Analizler

EK 9. Öğretmen Görüşlerine Göre Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Temel Becerileri Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Analizler

EK 1. İzin Belgesi

T.C.
UŞAK VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 29425508/605.01/329305

26/03/2013

Konu: Araştırma İzni

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)
DENİZLİ

- İlgi: a) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 07.03.2012 tarih ve B.08.0.YET.00.20.00.0/3616 sayılı yazısı. (2012/13 sayılı Genelge)
b) Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğü'nün 27848278-044-275/1349 sayılı yazılan.

İlgi (b) yazı ile müdürlüğümüze bağlı ortaokullarda araştırma yapmak istenmektedir. İlimiz merkezi ve ilçelerinde yapılacak anket ve araştırma uygulaması ile ilgili anket formları yazımız ekinde gönderilmiş olup, ilgi(a) genelge gereğince değerlendirilmesi yapılarak, okul idaresini uygun göreceği aralıklarda uygulanması uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

İlhan HAYRAN
Millî Eğitim Müdür V.

EKLER:

7 Adet Anket Formu.

Güvenli Elektronik
İmzalı Aslı ile Aynıdır.

26.3.2013

No	Adı Soyadı Ünvanı	Araştırmanın Konusu	Müracaat Tarih ve Sayısı
1	Kübra AY Yüksek Lisans Öğrencisi	Eğitim Programında Yer Alan Temel Becerilerin Geliştirilmesi Açısından Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Değerlendirilmesi	26/03/2013 313790

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Evrak teyidi için <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden ec9a-8945-3c36-b36b-66a1 kodu ile yapılabilir.

İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Enstitü sokak 64100-UŞAK
e-posta: isticatistik64@meh.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: M.GÜNDÜZ
Tel: (0276) 2233990
Faks: (0 276) 2233989

EK 2. Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği

MEB Mevzuat

İLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
İLKÖĞRETİM VE ORTA ÖĞRETİM KURUMLARI
SOSYAL ETKİNLİKLER YÖNETMELİĞİ

Resmî Gazete :13.1.2005/25699
Tebliğler Dergisi : ŞUBAT 2005/2569

Ek ve Değişiklikler:

1) 12.8.2005/25904	RG	EYLÜL 2005/2576	TD
2) 25.8.2005/25917	RG		
3) 2.3.2008/26804	RG	NİSAN 2008/2607	TD
3) 17.4.2010/27555	RG	MAYIS 2010/2632	TD

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 — (Değişik:2.3.2008/26804 RG) Bu Yönetmeliğin amacı; resmî, özel ilköğretim ve ortaöğretim okul, kurumlarında ders programlarının yanında öğrencide güven ve sorumluluk duygusu geliştirmeye, yeni ilgi alanları oluşturmaya ve beceriler kazandırmaya yönelik bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda öğrenci kulübü ile toplum hizmeti çalışmalarının usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 — (Değişik:2.3.2008/26804 RG) Bu Yönetmelik; resmî, özel ilköğretim ve ortaöğretim okul, kurumlarında; bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda yapılacak etkinlikler ile törenler ve diğer çalışmaların düzenlenip yürütülmesiyle ilgili esasları kapsar.

Dayanak

Madde 3 — (Değişik:2.3.2008/26804 RG) Bu Yönetmelik, 14/6/1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 62 nci maddesi, 30/4/1992 tarihli ve 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanununun 2 nci maddesi, 5/6/1961 tarihli ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 11 inci maddesi, 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununun 11 inci maddesi ile 8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun 11 inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 — Bu Yönetmelikte geçen;

a) Bakanlık: Millî Eğitim Bakanlığını,

b) Bakan: Millî Eğitim Bakanını,

c) **Kurum: (Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Resmî, özel ilköğretim ve ortaöğretim kurumları ile yaygın eğitim kurumlarını,**

d) Müdür: Resmî, özel ilköğretim ve orta öğretim ile yaygın eğitim kurumu müdürlerini,

e) **Sosyal Etkinlik: (Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmaları ile her türlü gezi, yarışma, yayın, gösteri, tiyatro, spor, münazara ve benzeri diğer etkinlikleri,**

f) Öğrenci Kulübü: Öğrencilerin öğrenimleri boyunca bilimsel, sosyal,

kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda okul içi ve okul dışı etkinliklerde bulunmalarını sağlamak amacıyla oluşturulan grubu,

g) Toplum Hizmeti: Öğrencilerin, yaş ve bilgi seviyesine uygun olarak her türlü toplum ve çevre sorunlarının çözümüne katkı sağlamak amacıyla yapacakları çalışmaları,

h) Danışman Öğretmen: Öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmalarının rehberlik, danışmanlık ve gözetim görevini yürüten öğretmeni veya öğretmenleri,

ı) **Gönüllü Veli: (Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Öğrenci kulübü veya toplum hizmeti çalışmalarına katkı sağlayan veli/velileri,**

j) Sosyal Etkinlikler Kurulu: Sosyal etkinlikler kapsamındaki öğrenci kulübü ve toplum hizmeti faaliyetlerini koordine etmek amacıyla oluşturulan kurulu

ifade eder.

Sosyal Etkinliklerin Amacı

Madde 5 — Sosyal etkinliklerin amacı, Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak; öğrencilerin Atatürk İlke ve İnkılaplarına, Anayasasının başlangıcında ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı yurttaşlar olarak yetişmelerine, yeteneklerini geliştirerek gerekli donanımı kazanmalarına katkıda bulunmaktır.

Bu amaçla öğrencilere;

a) İnsan haklarına ve demokrasi ilkelerine saygı duyabilme,

b) Kendini tanıyabilme, bireysel hedeflerini belirleyebilme, yeteneklerini geliştirebilme, bunları kendisinin ve toplumun yararına kullanabilme,

c) Çevreyi koruma bilinciyle hareket edebilme,

d) Kendine ve çevresindekilere güven duyabilme,

e) Planlı çalışma alışkanlığı edinebilme, serbest zamanlarını etkin ve verimli değerlendirebilme,

f) Girişimci olabilme ve bunu başarı ile sürdürebilme, yeni durum ve ortamlara uyabilme,

g) Savurganlığı önleme ve tutumlu olabilme,

h) Bireysel farklılıklara saygılı olabilme; farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerleri hoşgörü ile karşılayabilme,

ı) Aldığı görevi istekle yapabilme, sorumluluk alabilme,

j) Bireysel olarak veya başkalarıyla iş birliği içinde çevresindeki toplumsal sorunlarla ilgilenebilme ve bunların çözümüne katkı sağlayacak nitelikte projeler geliştirebilme ve uygulayabilme,

k) Grupça yapılan görevleri tamamlamak için istekle çalışabilme ve gruba karşı sorumluluk duyabilme

gibi tutum, davranış ve becerilerin kazandırılmasına çalışılır.

İlkeler

Madde 6 — Öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmalarında katılımcılık, planlılık, süreklilik, üretkenlik, gönüllülük ve iş birliği temel ilkedir.

Bu ilkeler doğrultusunda;

- a) İlköğretim ve orta öğretimde öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmalarının, öğrencilerin gelişim seviyesine göre belirlenmesine,
 - b) Çevresine duyarlı ve liderlik özelliklerine sahip bireyler olarak yetişmelerine, ilgi ve istidatlarını geliştirmelerine,
 - c) Demokratik yurttaşlık bilincini geliştirebilecek eğitim uygulamalarının, hayatın tüm alanlarına yayılarak yapılacak çalışmaların okul içi ve okul dışı etkinlikleri içermesine,
 - d) Öğrencilerin toplumsal hayata, sorunların çözümüne, yerel düzeyde katılımına ve yöneltici projeler hazırlamaya özendirilmesine,
 - e) Her bireyin topluma katkı sağlayabileceği göz önüne alınarak tüm etkinliklerde geniş katılımın sağlanmasına,
 - f) Öğrencilerin yönlendirilmelerine ve kariyer gelişimlerinin desteklenmesine,
 - g) Sosyal etkinlik çalışmalarının planlanması ve yürütülmesinde öğrencilerin ilgi, istek, yetenek ve ihtiyaçları ile çevrenin imkân ve şartlarının göz önünde tutulmasına,
 - h) Etkinliklerde verimi sağlamak için okul ve halk eğitim merkezlerinde oluşturulan öğrenci kulüpleri arasında ortak çalışmalar yapılmasına ve bunların imkânlarından yararlanılmasına,
 - ı) Çalışmaların daha çok ders dışı zamanları kapsayacak ve değerlendirecek şekilde planlanıp uygulanabilmesine,
 - j) Ders programlarının göz önünde bulundurularak desteklenmesine,
 - k) Yurt içinde veya yurt dışında bulunan okullardaki öğrenciler ile ortak çalışmalar yapmalarına,
 - l) Engelli öğrencilerin öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmalarına ilgi ve istekleri doğrultusunda etkin olarak katılabilmeleri için gerekli ortam ve şartların sağlanmasına,
 - m) Sosyal etkinlik çalışmalarının danışman öğretmenlerin gözetiminde kulüp üyesi öğrencilerle planlanıp yürütülmesine,
 - n) Çalışmalarda resmî, özel sivil toplum kurum ve kuruluşlarıyla öğrenci ve veli iş birliğinin sağlanmasına,
 - o) Sosyal etkinliklerle öğrencilerin estetik, etik ve duygusal yönden gelişmelerinin sağlanmasına
- özen gösterilir.

Esaslar

Madde 7 — Sosyal etkinlik çalışmaları aşağıda belirtilen esaslar çerçevesinde yapılır;

- a) Danışman öğretmenler, ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda ders yılı başında yapılan öğretmenler kurulunda belirlenir. Gerekliğinde bir öğrenci kulübüne veya toplum hizmeti çalışmasına birden fazla öğretmen görevlendirilebileceği gibi bir öğretmene birden fazla öğrenci kulübü veya toplum hizmeti çalışmasında da görev verilebilir. Ders yılı içinde kurulması istenen öğrenci kulüplerine de danışman öğretmenler ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda okul müdürünce görevlendirilir.
- b) Sosyal etkinlikler, okul yönetimi ve velilerin iş birliği ile okul içi ve okul dışı imkânlardan yararlanılarak öğrenci kulüpleri ve toplum hizmeti kapsamında yürütülür.
- c) **(Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Öğrenci kulübü ve toplum hizmeti ile ilgili projeler, çevrede bulunan kişi, resmî/özel kurum/kuruluşlar ile diğer sivil toplum kuruluşlarına önerilerek her türlü katkıları istenebilir.**
- d) Danışman öğretmen okul dışından sağlanacak desteklerle ilgili olarak sosyal etkinlikler kurulunu bilgilendirir ve okul müdürünün olurlarını alır.
- e) Sınıf öğretmenleri ile sınıf/şube rehber öğretmenlerinin yanında gönüllü veliler de sosyal etkinlikler çalışmalarına katılarak

öğrencilere yardım ve rehberlikte bulunurlar.

f) Sosyal etkinlikler kapsamında yapılan çalışmalarla ilgili giderler, okul-aile birliklerince veya projeye destek veren kurum/kuruluşlarca sağlanır.

g) (Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Öğrencilerin sosyal etkinlikler kapsamında yapacakları çalışmalarını sonuçlandırıp sonuçlandırmadıkları, karnelerin Sosyal Etkinlik bölümüne "TAMAMLADI", "TAMAMLAMADI" şeklinde yazılarak gösterilir.

h) Sosyal etkinlikler; öğrenci, sınıf öğretmeni, sınıf/şube rehber öğretmeni tarafından Sosyal Etkinlikler Öğrenci Değerlendirme Formu (EK-7) ve Sosyal Etkinlikler Danışman Öğretmen Değerlendirme Formu (EK-8) na göre değerlendirilir. Bu değerlendirmenin sonucu öğrenci dosyasındaki ilgili bölüme işlenir.

ı) Çalışmalar için Sosyal Etkinlikler Yıllık Çalışma Planı (EK-3) veya Sosyal Etkinlikler Proje Öneri Formundan (EK-4) hangisinin düzenleneceğine bu çalışmalarda görev alan öğrencilerle danışman öğretmenler birlikte karar verir. Çalışmaların projelendirilmesi hâlinde Sosyal Etkinlikler Proje Öneri Formunun yanı sıra, Sosyal Etkinlikler Proje Uygulama Takvimi (EK-6) hazırlanır ve çalışmaların sonunda Sosyal Etkinlikler Proje Sonuç Raporu (EK-5) düzenlenir. Tüm çalışmalar, sosyal etkinlikler kurulu ve okul müdürlüğüne onaylandıktan sonra uygulamaya konulur.

i) (Ek bent:2.3.2008/26804 RG) Öğrenci kulübü ve toplum hizmeti ile ilgili örnek etkinlik çalışmaları; okul yönetiminin sorumluluğunda okul pano, gazete, dergilerinde; gerektiğinde ilgili birimlerin web sitelerinde yayımlanabilir. Ayrıca okul müdürlüğü ve il/ilçe millî eğitim müdürlüğünün uygun bulunduğu yerlerde bu çalışmalar sergilenebilir.

j) (Ek bent:2.3.2008/26804 RG) Sosyal etkinlik çalışmalarında üstün gayret gösteren öğrenciler; okul yönetimi, il/ilçe millî eğitim müdürlüğü, resmi, özel kurum ve kuruluşlar ile diğer sivil toplum kuruluşlarınca ödüllendirilebilir. Ayrıca bilim, edebiyat, resim, müzik, drama, halk oyunları, spor, özel bilgi, beceri ve yetenek isteyen diğer alanlarda başarı gösterenlere Başarı Sertifikası (EK-14) verilir.

k) (Ek bent:2.3.2008/26804 RG) Yönetici ve danışman öğretmenler, il/ilçe millî eğitim müdürlüklerince veya Bakanlıkça sosyal etkinliklerin mevzuat ve uygulamaları ile ilgili olarak kurs ve seminerlerle yetiştirilirler.

Sosyal Etkinlikler Kurulu

Madde 8 — Sosyal etkinlikler kurulu, müdürün görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında danışman öğretmenlerin aralarından seçecekleri bir danışman öğretmen, kulüp temsilcilerinin aralarından seçecekleri üç öğrenci ile okul-aile birliğini temsilen iki veliden oluşur.

Kurul, kulüp ve toplum hizmeti kapsamındaki etkinliklerin verimli bir şekilde yürütülmesi için danışman öğretmenler, öğrenciler, gönüllü veliler ve diğer öğretmenlerle iş birliği içinde çalışmalarını koordine eder. Okul dışı etkinliklerde ilgili birimlerle iş birliği yaparak bu çalışmaların yürütülmesi için gerekli tedbirleri alır.

Gönüllü Velilerin Belirlenmesi

Madde 9 — Öğretim yılı başındaki okul-aile birliği toplantısında, gönüllü velilerin görev ve sorumluluklarının tanıtımından sonra, öğrencilerin sosyal etkinlik çalışmalarına yardımcı olacak gönüllü velilerin seçimi yapılır. Aynı toplantıda Gönüllü Veli Başvuru Formları (EK-10) dağıtılır ve bu formların doldurularak daha sonra kurulacak olan sosyal etkinlikler kuruluna teslim edilmesi istenir.

Naklen gelen öğrencilerin velilerinin de Kurulca uygun görüldüğü takdirde sosyal etkinlik çalışmalarına katılması sağlanır.

(Değişik üçüncü fıkra:2.3.2008/26804 RG) Veli olmadığı hâlde bu çalışmalara gönüllü olarak katılmak isteyenlerin de Gönüllü Veli Başvuru Formunu doldurarak okul yönetimine başvurusu istenir. Sosyal Etkinlikler Kurulunca uygun görülmesi hâlinde bunların gönüllü veli olarak çalışmaları sağlanır. Bu çalışmalarda yararlı olmadığı tespit edilenlerin görevine son verilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Kulüpler ve Çalışma Esasları

Öğrenci Kulübü

Madde 10 — (Değişik birinci fıkra:2.3.2008/26804 RG) Öğretim yılı başladıktan ve sınıf temsilcileri seçildikten sonra, sınıf temsilcileri ile okul yönetici ve öğretmenlerinin katılacağı toplantıda; kurumun türüne, seviyesine, imkân ve şartlarına; çevrenin ekonomik, sosyal, kültürel ve coğrafi özellikleriyle öğrencilerin sınıf seviyesine göre, öğrenci kulüplerinden gerekli görülenlerine

ya da öğrencilerin istekleri doğrultusunda farklı kulüplerin kurulmasına Öğrenci Kulüpleri Çizelgesi (EK-1) de yer verilir.

Ayrıca kulüplerin oluşturulması sırasında aşağıdaki alanlar da göz önünde bulundurularak;

- a) Zekâ oyunları (satranç, bilardo gibi),
- b) Aileye ve çevreye ekonomik katkıda bulunma (ipek böceği, mantar, kümes hayvanı yetiştirmek, halı, kilim, kumaş dokumak, turist rehberliği yapmak gibi),
- c) Millî ve insanî değerleri tanıma ve tanıtmaya (eski eserleri, yazma kitap ve levhaları toplamak, ören yerlerini incelemek, millî folklor ürünlerini araştırmak, öğrenmek ve derlemek)

amaçlı öğrenci kulüpleri de kurulabilir.

Konuları birbirine yakın olan kulüpler ayrı ayrı kurulabileceği gibi birleştirilerek de yeni öğrenci kulüpleri oluşturulabilir.

Öğrenci Kulübü Çalışma Esasları

Madde 11 — Öğrenci kulübü çalışmalarının yürütülmesinde aşağıdaki hususlara uyulur;

- a) **(Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Öğrenci kulübüyle ilgili işlerin planlanması ve yürütülmesi, danışman öğretmenin gözetiminde ders saatleri dışında öğrencilerce gerçekleştirilir.**
- b) Sınıf öğretmenleri ile sınıf/şube rehber öğretmenleri, belirlenen öğrenci kulüplerinin tanıtımını, amaçlarını, çalışma esaslarını, öğrencilere kulübü seçmeden önce açıklar.
- c) Öğrencilerin ilgi duydukları en az bir öğrenci kulübüne üye olmaları esastır. Her öğrenci, bir öğrenci kulübü üyesi olmakla birlikte, isterse sınıf öğretmeni ve sınıf/şube rehber öğretmenin bilgisinde diğer bir öğrenci kulübüne ve etkinliklerine de katılabilir. Bu çalışmaların koordinasyonu sosyal etkinlikler kurulunca sağlanır.
- d) Sınıf öğretmeni ile sınıf/şube rehber öğretmenleri, sınıflarında oluşturulan öğrenci listesinin bir örneğini danışman öğretmene, bir örneğini de okul yönetimine verir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Toplum Hizmeti ve Çalışma Esasları

Toplum Hizmeti

Madde 12 — (Değişik birinci fıkra:2.3.2008/26804 RG) **Öğrencilerin; kendilerine, ailelerine, çevrelerine ve topluma duyarlı, gönüllü çalışma bilincine sahip sorun çözen ve çözüm üreten, resmî, özel kurum ve kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içinde çalışma becerilerini geliştirmiş bireyler olarak yetişmeleri için toplum hizmeti çalışmalarına yer verilir.**

Toplum hizmeti çalışmaları, öğrencilerin yaş ve bilgi seviyelerine uygun öğrenci kulübü çalışmaları kapsamında, ayrı olarak veya bireysel olarak ya da grupla hazırlanacak çalışma planlarına ve projelere göre yaptırılır.

Toplum hizmeti;

- a) Velilerin okulla iş birliğini artırmaya yönelik çalışmalar yapmak,
- b) Okulu ve çevresinin güzelleştirilmesi, bakım ve onarımının yaptırılması yönünde çalışmalar yapmak,
- c) Kendi okulunun veya imkânları yetersiz diğer okulların kitap, araç-gereç ve ihtiyaçlarını gidermek için kampanyalar düzenlemek,
- d) Alt ve diğer sınıflardaki öğrencilerin ders, ödev ve proje çalışmalarına yardımcı olmak,
- e) Toplumda Türkçe'yi doğru, güzel, etkili kullanma bilincini geliştirme ve kitap okuma alışkanlığını kazandırmaya yönelik çalışmalar yapmak,
- f) Çevreyi korumak, güzelleştirmek, parklar oluşturmak, tarihî ve kültürel değerlerimizi korumak ve yaşatmak için çalışmalarda bulunmak,

- g) Toplum kurallarına uyulması için öğrencileri ve halkı bilinçlendirme çalışmaları yapmak,
- h) Trafik kurallarına uyulması için öğrencileri ve halkı bilinçlendirme çalışmaları yapmak,
- ı) Okul bahçesini, çevreyi, boş arazi ve alanları ağaçlandırmak, erozyonla mücadele etmek, yok olmaya yüz tutmuş bitki türlerini korumak ve yetiştirmek için çalışmalar yapmak,
- j) İhtiyaç sahibi insanlara yardımcı olmak,
- k) Çevrelerindeki yaşlı ve bakıma muhtaç insanlara günlük işlerinde yardımcı olmak,
- l) Huzur evlerinde ve çocuk yuvalarındaki insanların hayatlarını kolaylaştırıcı, onların toplumla kaynaşmalarını sağlayıcı çalışmalar yapmak,
- m) Kimsesiz, engelli ve sokakta yaşayan çocuklara yardımcı olmak,
- n) Sosyal hizmet amaçlı sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarına destek sağlamak
- gibi etkinlikleri kapsar.

Toplum Hizmeti Çalışma Esasları

Madde 13 — Toplum hizmeti çalışmalarında aşağıda belirtilen hususlar esas alınır.

- a) Öğrenciler, bireysel olarak veya grup hâlinde yapacakları toplum hizmeti çalışmalarına Sosyal Etkinlikler Yıllık Çalışma Planı veya Sosyal Etkinlikler Proje Öneri Formunu hazırlayıp danışman öğretmenlerine onaylattıktan sonra başlarlar. Projelerini tamamladıklarında Sosyal Etkinlikler Proje Sonuç Raporunu danışman öğretmene verirler.
- b) Öğrenci kulübü çalışmaları kapsamında yapılacak toplum hizmeti çalışmaları da kulüp çalışmaları kapsamında hazırlanacak Sosyal Etkinlikler Yıllık Çalışma Planı veya Sosyal Etkinlikler Proje Öneri Formunda belirtilir, gerekli onaylar alındıktan sonra uygulamaya konur.
- c) (Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Öğrenciler, ilköğretimin 1, 2 ve 3 üncü sınıflarında yılda 5 saat; 4, 5, 6, 7 ve 8 inci sınıflarında 10 saat; ortaöğretim kurumlarının hazırlık sınıfları dâhil tüm sınıflarında 15 saatten az olmamak üzere ders yılı başında yapılan öğretmenler kurulunca belirlenen toplum hizmeti çalışmalarına katılırlar.
- d) (Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Öğrencilerden seçtikleri toplum hizmeti çalışmalarına katılabilmeleri için Veli İzin Belgesi (EK-11) alınır.
- e) (Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Öğrenci kulübü kapsamında yapılacak toplum hizmeti çalışmalarında halk eğitim merkezleri, diğer resmî, özel kurum ve kuruluşlar ile sosyal etkinlikler kurulunca uygun bulunan sivil toplum kuruluşları arasında iş birliği yapılarak bunların imkânlarından yararlanılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sosyal Etkinlikler ile İlgili Görevler

Müdürün Görevleri

Madde 14 — Müdür, sosyal etkinliklerin mevzuata uygun ve verimli olarak yürütülmesinden sorumludur. Müdür, gerekli gördüğü durumlarda görevlendireceği müdür yardımcılara veya öğretmenlere yazılı olarak yetki ve sorumluluk verebilir.

Müdür;

- a) Velilere gerekli duyuruları yapar ve onları çalışmalara katılmaya teşvik eder.
- b) Okulun eğitim-öğretime açılışının 3 üncü haftasında öğrenci kulüp ve toplum hizmeti çalışmalarını başlatır.
- c) Danışman öğretmen ve gönüllü velilere rehberlik yapar, gerektiğinde yazışmaları koordine eder.
- d) Öğrenci kulübü çalışma planları ile proje önerilerini onaylar.

Danışman Öğretmenin Görevleri

Madde 15 — Danışman öğretmen;

- a) Kulübün öğrenci sayısını liste hâlinde sosyal etkinlikler kuruluna bildirir.
- b) Çalışmalarda öğrencileri, yaratıcı ve özgün fikirler üretmeye teşvik eder.
- c) Çalışmaların genel gözetim ve rehberliğini sağlar.
- d) Çalışmaların seyrini takip ederek sonucu, sosyal etkinlikler kuruluna bildirir.
- e) Kulüp çalışmaları ile ilgili yazışmaları koordine eder.
- f) Sosyal Etkinlikler Yıllık Çalışma Planı, Sosyal Etkinlikler Proje Uygulama Takvimi, Sosyal Etkinlikler Öğrenci Değerlendirme Formu, Sosyal Etkinlikler Proje Öneri Formu ve Sosyal Etkinlikler Proje Sonuç Raporunun hazırlanmasına rehberlik eder.
- g) Yapılacak tüm çalışmalarda öğrencilerin duygu ve düşüncelerini etkilemeksizin yazım kuralları ve benzeri konularda yardımcı olur.
- h) Kulüpteki öğrenciler ile toplanır, onları yönlendirir ve yapılan çalışmaları değerlendirir.
- ı) Okul müdürüne karşı sorumludur.

Sınıf Öğretmenleri ile Sınıf/Şube Rehber Öğretmenlerinin Görevleri

Madde 16 — Sınıf öğretmenleri ile sınıf/şube rehber öğretmenlerinin görevleri şunlardır;

- a) Öğretmenler, kurulca belirlenen kulüplerin amaçları ve çalışmaları hakkında öğrencileri bilgilendirir.
- b) Öğrencilerin ilgi ve isteklerine göre belirlenen kulüplere göre üye olmalarını sağlar.
- c) Kulüplere öğrenci seçiminde danışman öğretmenle iş birliği yapar.
- d) Sınıflarda oluşturulan öğrenci listelerinin bir örneğini danışman öğretmene bir örneğini de okul yönetimine verir.
- e) Okulda ve çevrede yapabilecekleri toplum hizmetlerini öğrencilere tanıtır.
- f) Öğrencileri ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda toplum hizmeti çalışmalarına yönlendirir. Bu çalışmalarda öğrencilere rehberlik ve danışmanlık yapar.
- g) Kulüp çalışmaları ve toplum hizmetleri ile ilgili projenin hazırlanmasında ve uygulanmasında öğrencilere rehberlik yapar.
- h) Projenin uygulama aşamalarında öğrenci velisiyle iş birliği içinde bulunur.
- ı) Projenin uygulama aşamalarında çalışmaları izler, görülebilecek eksikliklerin giderilmesi için gerekli tedbirleri alır.
- j) Çalışmaların sonucunda projeyi değerlendirerek öğrenci değerlendirme formu ile sonucunu gizlilikle okul yönetimine bildirir.

Gönüllü Velinin Görevleri

Madde 17 — Gönüllü veli;

- a) Proje önerilerinin hazırlanmasında ve proje uygulanması sırasında sınıf öğretmenleri ile sınıf/şube rehber öğretmenlerine yardımcı olur.
- b) Etkinliklerin, bireysel veya gruplar hâlinde yapılmasına katkı sağlar.
- c) Okul dışı çalışmalarında öğrencilere yardımcı olur.

d) Gerektiğinde çalışmalara maddî destek sağlar.

Ayrıca, "Gönüllü Veliler Hangi İşleri Yapabilir"de belirtilen işleri de yapabilirler (EK-9).

Öğrenci Kulübü Temsilcisinin Görevleri

Madde 18 — Temsilci;

- a) Öğrencilerle birlikte yıllık çalışma planlarının hazırlanmasını sağlar ve onaylanması için danışman öğretmene verir.
- b) Yapılacak faaliyetlerle ilgili görev paylaşımını ve görev dağılımını danışman öğretmene bildirir.
- c) Yapılan çalışmalar hakkında danışman öğretmeni bilgilendirir.
- d) Kulüp üyelerinin belirli zamanlarda toplanmasını sağlar.
- e) Kulüp çalışmalarıyla ilgili yazışmaları yapar ve dosyalanmasını sağlar.
- f) Kulüp üyelerince yapılacak proje çalışmalarında koordineyi sağlar.

Öğrencilerin Görevleri

Madde 19 — Öğrenciler;

- a) En az bir öğrenci kulübüne üye olur ve en az bir toplum hizmeti yapar.
- b) Toplantı ve çalışmalara düzenli olarak katılırlar.
- c) **(Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Toplum hizmeti çalışmalarını düzenli olarak kaydeder ve danışman öğretmene her ayın sonunda imzalatır.**
- d) **(Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Proje çalışmalarında yapacakları değişiklikleri, öncelikle danışman öğretmen olmak üzere sınıf öğretmeni ile sınıf/şube rehber öğretmenine bildirir.**
- e) Kendisi ile ilgili doldurması gereken formları zamanında danışman öğretmene verir.
- f) Okul dışında yaptıkları etkinliklerde okulunu en iyi biçimde temsil etmeye çalışır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Diğer Sosyal Etkinlikler

Diğer Etkinlikler

Madde 20 — Sosyal etkinlikler kapsamında aşağıdaki faaliyetlerde de bulunulabilir. Bu faaliyetlere okul yönetimi ve öğretmenlerin yanında kulüplerde görev alan öğrencilerin aktif katılımı ve bu çalışmaların öğrencilerce planlaması sağlanır.

Okulda;

- a) Geziler,
- b) Yarışmalar,
- c) Beden eğitimi, izcilik, müzik ve halk oyunları çalışmaları,
- d) Yayınlar,
- e) Gösteriler,

- f) Tiyatro çalışmaları,
g) Defile, sergi ve kermes

gibi çalışmalarla çeşitli etkinlikler düzenlenebilir.

Geziler

Madde 21 —(Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Öğrencilerin seviyelerine göre bilgi, görgü ve yeteneklerini geliştirmek; yaparak yaşayarak öğrenmelerine imkân vermek ve derslerin uygulama ortamında yapılmasını sağlamak; onlara çevrelerini, toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik değerlerini tanıtmak, bilimsel ve teknolojik gelişmeleri yakından izlemek amacıyla yakın çevre ve yurt içi geziler ile diğer ülke ve toplumları tanıtmak üzere yurt dışı geziler düzenlenebilir.

Öğretim programının gerektirdiği ve öğretmen tarafından okul dışında yapılması uygun görülen araştırma, inceleme, izleme, tanıma ve uygulama amacıyla yapılan okul dışı etkinlik ve ziyaretler ilgili ders kapsamında; diğer geziler sosyal etkinlikler kapsamında yapılır.

Ancak, ilköğretim 1-3 üncü sınıf öğrencileri; taşıma mesafesine bakılmaksızın il sınırları içindeki gezilerle gününbirlik yapılacak il dışı gezilere katılabilirler.

Gezilerde aşağıdaki hususlara uyulur;

- a) Gezi yapılacak yerler belirlenirken, yakın çevre gezilerine öncelik verilir. Gezilerin, amacına uygun olarak gündüz yapılmasına özen gösterilir.
- b) Sınıf/şube rehber öğretmenleri, ders öğretmenleri veya danışman öğretmenlerce, herhangi bir ders veya sosyal etkinlik kapsamında yapılacak etkinliklerle ilgili Gezi Planları (EK-13), en az 7 gün önce okul müdürlüğüne verilir. Gezi planı ile birlikte geziye katılacak yönetici, öğretmen, öğrenci ve varsa velilerin isimleri, adresleri, ulaşılabilecek yakınlarının telefon numaralarının yer aldığı bir liste hazırlanarak bir nüshası okul yönetimine verilir.
- c) Öğretim programları gereği yapılacak geziler için ders yılı başında; yıllık planda yer almayıp derslerin işleniş sırasında fırsat eğitiminden yararlanmak amacıyla yapılacak geziler için gezi öncesinde; sosyal etkinlikler kapsamında yapılacak bilimsel, kültürel, turizm, spor ve ziyaret amaçlı geziler için, onay alınmadan önce velilerden öğrencilere ait yazılı izin belgesi alınır.
- ç) Gezilerde, 40 öğrenciye kadar bir yönetici ve en fazla iki sorumlu öğretmen görevlendirilir. İmkânlar ölçüsünde sosyal etkinlikler kurulunca uygun bulunan velilerin de geziye katılımı sağlanır. Ekonomik durumları yetersiz öğrencilerin gezi giderleri, okul-aile birliklerince karşılanabilir.
- d) Öğretim programları kapsamında yapılacak gezilerin o ders saati içinde yapılmasına özen gösterilir. Ancak gezinin bu süreyi aşabileceği durumlarda okul yönetiminin bilgisi dahilinde ders öğretmenlerince gerekli önlemler alınır.
- e) Sosyal etkinlikler kapsamında yapılacak geziler, dersleri aksatmayacak şekilde hafta sonu tatilleri veya bayram tatili günlerinde düzenlenir. Ancak gezi düzenlenen yerin uzaklığı sebebiyle daha uzun zaman gerektiren gezilerden dolayı yapılamayan dersler telafi edilir.
- f) Okul müdürü, gezilerle ilgili belgeleri inceler ve yetkisinde olanları onaylar. Yetkisi dışındaki gezilerle ilgili yazıyı da en kısa sürede onay alınmak üzere il/ilçe millî eğitim müdürlüğüne gönderir.
- g) Büyükşehir belediye sınırları dâhil olmak üzere, il/ilçe belediye sınırları içinde yapılan ders programları kapsamındaki yıllık ders planında yer alan bilimsel inceleme, araştırma, gözlem ve uygulama gezileriyle ilgili onay okul müdürünce verilir.
- ğ) Okulun bulunduğu il/ilçe sınırları içinde sosyal etkinlik kapsamında yapılacak gezilerle ilgili onay, okul müdürlüğünün önerisi üzerine il/ilçe millî eğitim müdürünce; il sınırları dışına yapılacak gezilerle ilgili onay ise il/ilçe millî eğitim müdürlüğünün önerisi üzerine mülkî amirce verilir.
- h) Yurt dışında yapılacak bilim, sanat, tiyatro, spor, müzik, halk oyunları, beceri yarışma, sosyal etkinlik ve bunların hazırlık çalışmaları ile gezilere katılacak resmî/özel örgün ve yaygın eğitim kurumlarının yönetici, öğretmen ve öğrencilerinin görevli-zinli sayılmalarına ilişkin onay, il millî eğitim müdürlerinin önerisi üzerine valiliklerce verilir.
- ı) İl içi ve il dışı gezilerde öğrencilerin kaza sigorta işlemleri, geziye gidilecek araçların seçilmesi ve diğer konularda, Okul Gezileri Çerçeve Sözleşmesinde (EK-12) belirtilen hükümlere uyulur.
- i) Öğretim programı ve sosyal etkinlik kapsamında yapılacak gezilerde gerektiğinde kamu araçlarından yararlanılabilir.
- j) Gezi ile ilgili sözleşme şartlarının yerine getirilip getirilmediği, geziye katılanların hazır olup olmadıkları ve benzeri

hususların yer aldığı başlangıç tutanağı ile gezinin bitiminde gezinin amacına uygun olarak gerçekleştirilip gerçekleştirilemediğine ilişkin tutanak düzenlenir.

Yarışmalar

Madde 22 — Sosyal etkinlikler ve diğer ders faaliyetleri kapsamında öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini geliştirmelerine, kendilerine güven duyabilmelerine, sosyal ilişkilerde anlayışlı ve saygılı olabilmelerine, bilimsel düşünce ve inceleme alışkanlığı kazanabilmelerine imkân sağlamak amacıyla çeşitli yarışmalar düzenlenir.

Bu konuda aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulur;

- a) Yarışma konuları, sınıfın düzeyine ve programlara uygun olarak belirlenir.
- b) Bu Yönetmelikte belirtilen konularda veya inceleme, kompozisyon, şiir, hikâye, resim, müzik, spor, proje, bilgisayar, halk oyunları ve benzeri alanlarda en az bir yarışma düzenlenir.
- c) Yarışmalar, sınıf içi, okul içi, okullar arası ve yurt içi düzenlenebileceği gibi uluslararası da düzenlenebilir.
- d) Okul ve sınıf içi yarışmalar ile ilgili esaslar ve yarışma konuları, okul müdürünün veya görevlendireceği müdür yardımcısının başkanlığında ilgili kulüp danışman öğretmenlerinden ve temsilcilerinden oluşturulan komisyonca; okullar arası yarışma konuları ile yarışma esasları ise il/ilçe millî eğitim müdürlüklerince oluşturulan komisyonca belirlenir.
- e) **(Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Bakanlık dışındaki resmî/özel kurum ve kuruluşlarca düzenlenecek il/ilçe düzeyindeki yarışmalara katılım mülki amirin; yurt genelindeki yarışmalar ise Bakanlığın izni ile gerçekleştirilir. Yarışmalarla ilgili komisyonların oluşturulmasına ilişkin hususlar izin onayında yer alır.**
- f) **(Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Okul ve sınıf içi yarışmaların değerlendirilmesi, yarışmalar için oluşturulan komisyonca; okullar arası yarışmaların değerlendirilmesi ise ilgili alan öğretmenlerinden, alan öğretmeni bulunmaması durumunda okul yönetimince uygun görülen diğer öğretmenlerden oluşturulan komisyonca yapılır. Okul içi yarışmalarda, yarışmaya katılan sınıflardan temsilci birer öğrenci de bulundurulur.**
- g) Yarışmalar, eğitim- öğretimi aksatmayacak şekilde düzenlenir.
- h) Yarışmalarda derece alanlar ödüllendirilir. Başarılı öğrencilere, diğer bakanlık kamu kurum ve kuruluşlarıyla iş birliği sonucunda sağlanan yaz kampı imkânlarından da yararlandırılmalarında öncelik tanınır.

Beden Eğitimi, İzcilik, Müzik ve Halk Oyunları Çalışmaları

Madde 23 — Öğrencilerin psikolojik ve bedensel yönden dengeli ve sağlıklı bir kişiliğe sahip olmalarına, gelişimlerine, serbest zamanlarını değerlendirme alışkanlığı kazanmalarına ve kendilerini ortaya koymalarına imkân sağlamak amacıyla beden eğitimi, izcilik, müzik ve halk oyunları gibi çalışmalara yer verilir. Bu çalışmalar ilgili mevzuatına göre yürütülür.

Yayımlar

Madde 24 — Okullarda; Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri ile sosyal etkinliklerin amaçlarına uygun olarak öğrencilerin, Türkçe'yi doğru, güzel ve etkili kullanma, kendilerini ifade etme, özgür, eleştirel düşünme ve iletişim kurma yeteneklerini geliştirmesi amacıyla öğrenci kulüpleri ile toplum hizmeti çalışmalarını tanıtıcı nitelikte duyuru, dergi, gazete ve yıllıklar çıkarılabilir.

Bu amaçla müdürün veya görevlendireceği müdür yardımcısının başkanlığında, biri kültür dersleri öğretmeni olmak üzere iki öğretmen, ilgili sosyal etkinlikler danışman öğretmeninden oluşan inceleme kurulu ile kulüp üyeleri arasından seçilen ve okul yönetimince uygun görülen beş öğrenciden de seçme kurulu oluşturulur.

Bu konuda aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulur;

- a) Duyuru, dergi, gazete ve duvar gazetelerinin yazılarından okul müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısı sorumludur. Dergilerin sahibi, okul adına dergiyi çıkaran sosyal etkinlikler danışman öğretmeni ya da okul müdürü olabilir.
- b) Okullarda bir ders yılında çıkarılacak dergi sayısı okul müdürünce belirlenir.
- c) Dergi veya gazetelerin çıkarılabilmesi için gerekli kaynak, okul-aile birliğince sağlanır.
- d) Dergi veya gazetelerde yayımlanacak öğrenci yazıları, seçme kurulu ile inceleme kurulunda, öğretmenlere ait yazılar ise inceleme kurulunda değerlendirilir.

- e) Dergi ve gazetelerde yayımlanacak öğrenci yazıları, seçme kurulunca değerlendirilerek uygun görülenler inceleme kuruluna sunulur.
- f) İnceleme kurulu, seçme kurulunda değerlendirilen yazılarla öğretmenler tarafından hazırlanan yazıları inceler. Dergi ve gazetelerde yayımlanması uygun görülenler, inceleme kurulu kararı ile tespit edilir. İnceleme kurulunun kararları yönetimce dosyasında saklanır.
- g) İnceleme kurulunca, dergi veya gazetelerde yayımlanan yazılarda anlatım ve yazım hatası olmamasına ve sade bir dil kullanılmasına dikkat edilir.
- h) Okullarca yayımlanan dergi, gazete ve yıllıklarda yer alan yazı, resim ve karikatürlerin birer örneği ile duvar gazetelerinin kaldırılan nüshaları, dosyalarında iki yıl süreyle saklanır.
- i) Okul dergi ve gazetelerinde yer alacak yayınlarda;
- 1) Öğrencilerin Türk Bayrağı'na, vatanına, milletine, Atatürk İlke ve İnkılaplarına, Türkiye Cumhuriyetine, demokrasi ve insan haklarına karşı duyulan sevgi, saygı ve bağlılığını yansıtan,
 - 2) Ülkesine, milletine ve insanlığa büyük hizmetlerde bulunmuş bilim adamı ve sanatçıların hayat ve eserlerini tanıtan,
 - 3) Öğrencilerin alanlarında yapacakları bilimsel, sanatsal, kültürel ve sportif çalışmaları tanıtan,
 - 4) Okuldan mezun olmuş ve okula hizmet etmiş önemli kişileri ve eserlerini tanıtan,
 - 5) Okulun bulunduğu yerin tarihini, eski eserlerini, kültür değerlerini, folklorunu ve coğrafyasını çeşitli yönleriyle tanıtan,
 - 6) Devlet büyüklerinin okul ziyaretlerini hatırlatan,
 - 7) Okulda sunulan tiyatro, konser veya gösterilen filmleri tanıtan,
 - 8) Bayramlar, belirli gün ve haftalarla ilgili çalışmaları tanıtan,
 - 9) Sınıfça veya okulca yapılan gezi, gözlem ve incelemeleri gösteren,
 - 10) Endüstri ve teknoloji alanında ortaya çıkan gelişmeleri tanıtan,
 - 11) Toplum hizmeti çalışmalarını yansıtan,
 - 12) Okulla ilgili gezi, inceleme, gözlem, yıl sonu etkinlikleri, sergi, diploma törenleri ve okulun ağaçlandırılması gibi faaliyetleri belirten,
 - 13) Mezun öğrencilerin üst öğrenimde ve meslek hayatında gösterdikleri başarılarını gösteren,
 - 14) Okul kütüphanesine kazandırılan eserleri tanıtan
- Resim, fotoğraf, karikatür, şiir, bilimsel ve edebî yazılarla proje çalışmalarına yer verilir.

Gösteriler, Konferans ve Paneller

Madde 25 — (Değişik: 12.8.2005/25904 RG) Okullarda, Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun ve güzel sanatlara ilgi duymalarını sağlayan çeşitli gösteri, seminer, konferans, panel ve benzeri etkinlikler düzenlenir.

Bununla ilgili aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulur.

a) Resmî ve özel kuruluşlarca hazırlanan film, tiyatro, konser ve diğer sanatsal gösteriler, sadece bir okulda gösterilmesi hâlinde okul müdürlüğünce; birden fazla okulda gösterilmesi hâlinde ise il/ilçe millî eğitim müdürlüklerince alan öğretmenleri, varsa rehber öğretmen, psikolog ve sanat eleştirmeninden oluşturulan komisyonca incelenir. İzlenmesinde sakınca olmadığına ilişkin rapor, il/ilçe millî eğitim müdürünce onaylanır ve söz konusu etkinlikler, gösterilmek istenen okul müdürlüklerinin sorumluluğunda gerçekleştirilir.

b) Bu etkinliklerin hangi tür ve seviyedeki okullarda gerçekleştirileceği raporda belirtilir.

c) Okullar arası etkinlikler, ilgili okul yöneticileri ile eğitim bölgesi koordinatör müdürünün iş birliği sonucunda gerçekleştirilir.

d) Ayrıca okulların kendi bünyelerinde düzenlenen konferans, panel ve benzeri etkinliklerden il/ilçe millî eğitim müdürlükleri bilgilendirilir.

Tiyatro Çalışmaları

Madde 26 — Türk Millî Eğitiminin genel amaçları doğrultusunda öğrencilerin millî ve estetik duygularını güçlendirmek, güzel sanatlar alanındaki yetenek ve becerilerini artırmak, serbest zamanlarını değerlendirmek ve okul-çevre arasındaki bağları sağlamlaştırmak amacıyla tiyatro çalışmaları düzenlenir.

Tiyatro çalışmalarında;

a) İlköğretim okullarında skeç türü kısa oyunlara, orta öğretim kurumlarında skeç ve daha uzun oyunlara yer verilebilir. Ders dışı zamanlarda yapılacak bu etkinliklere öğrencilerin geniş ölçüde katılımı sağlanır.

b) Büyük oyunlar; millî bayram, önemli gün, hafta ve yıl dönümlerinde ya da ders yılı sonunda olmak üzere en fazla iki defa gerçekleştirilir.

c) Bakanlıkça tavsiye edilmiş, öğretmen veya öğrencilerce yazılmış ya da çevrilmiş, millî ve manevî duyguları canlı tutan, aile, vatan ve millet sevgisini yücelten; insanlık ve doğa sevgisini kazandıran; Türkçe'nin doğru, güzel ve etkili olarak kullanıldığı öğrenci seviyesine uygun oyunlar temsil edilir.

d) (Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Oyunların, öğrencilerin yaş ve sınıf seviyelerine uygun olarak seçilmesine özen gösterilir.

e) Oyunlarda ağırlıklı olarak okulun öğrencilerine, istemeleri hâlinde öğretmenlerine, diğer personeline ve velilerine de rol verilebilir. Diğer kurum ve kuruluşlarca hazırlanan oyunlarda öğrencilerin görev alabilmeleri için velilerinden ve okul yönetiminden izin alınır.

f) Oyunlarda dekor ve kostümlerin sadeliğine ve doğallığına özen gösterilir.

g) Okullarda yabancı dille yazılmış küçük oyunlar da oynanabilir.

h) Oyunlarda ve çeşitli gösterilerde yaralayıcı, öldürücü, zehirleyici araç-gereç ve malzemenin kullanılmamasına özen gösterilir.

ı) (Değişik bent: 12.8.2005/25904 RG) Oyunların metinleri, okul müdürlüğünce müdür yardımcısının başkanlığında en az biri alan öğretmeni olmak üzere üç öğretmenden oluşturulan komisyonca incelenir. Oyunların oynanmasında sakınca olmadığına ilişkin rapor okul müdürünce onaylandıktan sonra bu etkinlikler gerçekleştirilir.

Defile, Sergi ve Kermes

Madde 27 — Öğrenciler, öğretim yılı içinde toplum hizmeti ve diğer derslerle ilgili projeler kapsamında gerçekleştirdikleri çalışmaları, uygun zamanlarda okulda, çevre okul veya eğitim bölgesindeki diğer okullarla yerel düzeyde, başka eğitim bölgesi, il/ilçedeki okullarla ulusal ve uluslararası düzeyde ortaklaşa düzenleyecekleri defile, sergi ve kermes yoluyla topluma tanıtır.

Eğitsel değer taşıyan çalışmaların defile, sergi ve kermes yoluyla yerel ve ulusal düzeyde tanıtılmasında aşağıdaki esaslara uyulur;

a) Okul içinde sergilenecek öğrenci kulübü ve toplum hizmeti proje çalışmaları, sosyal etkinlikler kurulunca belirlenir. Okul içi defile ve sergiler, belirlenen bir tarihte hafta boyunca eğitim kurumu ve çevre birlikteliğini en üst düzeyde sağlayacak biçimde düzenlenir.

b) Düzenlenecek defile, sergi ve kermeslerde, yakın okullar iş birliği içinde çalışırlar.

c) Eğitim bölgesinde öğrenci, öğretmen ve çevre etkileşiminin en üst düzeye ulaştırılması, öğrencilerin öğrenmeye özendirilmesi, öğretmenlerin meslekî doyumlarının sağlanması amacıyla bir hafta süreyle öğretim yılı sonunda eğitim bölgesi danışma kurulunca belirlenecek tarihte öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmaları ile ilgili proje çalışmalarını tanıtıcı sergiler düzenlenir.

d) Düzenlenecek etkinliklerde il/ilçe millî eğitim müdürlükleri ile eğitim bölgeleri koordinatör müdürleri arasında iş birliği yapılır. Koordinasyon, defile, sergi ve kermesin düzenlendiği il millî eğitim müdürlüğünce sağlanır.

e) Defile, sergi ve kermeslerden sağlanacak gelirlerin kullanımı okul-aile birliklerince organize edilir.

ALTINCI BÖLÜM

Törenler

Törenlerle İlgili Esaslar

Madde 28 — Törenlerde aşağıdaki hususlar göz önünde tutulur;

- a) Tören programı her okulda, müdür veya görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında en az iki öğretmen ve bir öğrenci temsilcisinden oluşturulan komisyonca hazırlanır ve uygulanır.
- b) Törenlere okulun öğrenci, öğretmen ve diğer görevlileri ile hazır bulunanlar katılır.
- c) Törenlere protokol, emekli öğretmenler, veliler ve okuldan mezun olanlar davet edilir.
- d) Okul binaları ile Atatürk köşesi; bayrak, flama ve mevzuata uygun afişlerle donatılır ve imkânlar ölçüsünde ışıklandırılır.
- e) Okulda ve çevrede varsa bando, folklor ekibi ve yayın organlarından yararlanılmaya çalışılır.
- f) Konuşma metinlerinin, şiirlerin ve diğer dokümanların müdürlükçe onaylanan birer örneği, o yıla ait tören dosyasında saklanır.
- g) Törenlerde; Atatürk ve Türk büyükleri ile eğitim şehitleri için saygı duruşu ve İstiklâl Marşı'nın söylenmesinden sonra günün anlam ve önemine uygun şekilde hazırlanan programa göre hareket edilir.
- h) Tören konuşmalarında, Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkelerine, eğitim-öğretimin önemine, okulun tarihçesine ve gelişimine, önceki öğretim yılının değerlendirme sonuçlarına, okulun çevre ilişkilerine ve sağladığı yararları, programlanan etkinliklere, okul-aile ilişkilerine ve öğrencilerden beklenen davranışlara yer verilir.

1) (Ek bent:2.3.2008/26804 RG) Törenlerle ilgili diğer hususlar, 14/8/1981 tarihli ve 8/3456 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Ulusal ve Resmî Bayramlarda Yapılacak Törenler Yönetmeliği ve 3/3/1982 tarihli ve 8/4400 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Mahalli Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihî Günlerde Yapılacak Törenler Yönetmeliği ile Millî Eğitim Bakanlığınca törenler ve Bayrak Törenleri için yayımlanan diğer mevzuat hükümlerince yürütülür.

Bayrak Töreni

Madde 29 — Bayrak törenleri, Türk Bayrağı'nın ve İstiklâl Marşı'nın anlam ve önemine yaraşır şekilde düzenlenir. Törenlerde Bayrağımıza ve İstiklâl Marşımıza olan sevgi ve saygıyı güçlendirmek amaçlanır ve gerekli her türlü önlem alınır.

Bayrak törenlerinde aşağıdaki hususlar göz önünde tutulur;

- a) Bayrak törenlerine, tören sırasında okulda bulunan yönetici, öğretmen, öğrenciler ile diğer görevliler, "Millî Eğitim Bakanlığı ile Diğer Bakanlıklara Bağlı Okullardaki Görevliler ve Öğrencilerin Kılık Kıyafetlerine İlişkin Yönetmelik" hükümlerine uygun bir kıyafetle katılır.
- b) Bayrak töreni ve diğer törenler okulun açılışında, ders yılı sonunda, hafta başında ve sonunda, bayram tatili başlangıcında ve sonunda yapılır.
- c) (Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Okul yöneticileri, nöbetçi öğretmenler, müzik ve beden eğitimi öğretmenleri ile okulda bulunan diğer öğretmenler ve görevli öğrencilerce hazırlanan törenler, bu Yönetmelik ile 25/1/1985 tarihli ve 85/9034 sayılı Türk Bayrağı Tüzüğü ve Millî Eğitim Bakanlığınca törenler ve Bayrak Törenleri için yayımlanan diğer mevzuat hükümlerine göre yürütülür.
- d) Okulda millî bayram, genel tatil ve hafta tatili başlangıcı ve bitiminde tören yapmak üzere ayrı bir bayrak direği bulunur. Tek bayrak direği varsa bayrak; törenden önce indirilir ve törenle bayrak direğine çekilir.
- e) Konuşmalar, İstiklâl Marşı'nın söylenmesinden önce bitirilir.
- f) İstiklâl Marşı'nın ilk iki kıtası, törene katılanlar tarafından birlikte, bestesine uygun ve yüksek sesle söylenir.
- g) 22/9/1983 tarihli ve 2893 sayılı Türk Bayrağı Kanunu ile Türk Bayrağı Tüzüğü hükümlerine uymayan bayraklar okullarda bulundurulmaz.
- h) Bayraklar, okulda özenle saklanır. Özelliği kaybolan bayrakların kullanımdan kaldırılması mevzuatına göre yapılır.

1) Törenlerin yürütülmesinden okul müdürü sorumludur.

YEDİNCİ BÖLÜM

Bayramlar, Belirli Gün ve Haftalar

Millî Bayramlar ve Yerel Kurtuluş Günleri

Madde 30 — Okullarda kutlanacak millî bayramlar ve yerel kurtuluş günleri;

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı.

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı.

19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı.

30 Ağustos Zafer Bayramı.

Yerel Kurtuluş Günleri.

Millî bayramlar ve yerel kurtuluş günlerinin kutlanmasında aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulur;

a) Okullar, millî bayramlar ve yerel kurtuluş günlerinin kutlanması ile ilgili okul içi ve okul dışı etkinliklere bütün imkânlarıyla katılırlar. Millî bayramlar ve yerel kurtuluş günlerinde öğretmen ve öğrenciler kendilerine verilen görevleri yaparlar.

b) Okullar, yaz tatiline rastlayan kutlamalara, kutlama komitesince hazırlanan programa göre temsilî olarak katılırlar.

c) Okullar, kutlamalarda ilgili mevzuat hükümlerince donatılır. Büyük yerleşim merkezlerinde okulların bütünüyle katılamaması durumunda törenler okullarda yapılır. Bu törenlerde ilgili mevzuatta belirtilen esaslara göre hareket edilir.

Dinî Bayramlar

Madde 31 — Pansiyonlu ve yatılı okullarda Ramazan ve Kurban Bayramları yönetici, öğretmen, öğrenci ve diğer personelin katılımıyla kutlanır.

Belirli Gün ve Haftalar

Madde 32 — (Değişik birinici fıkra : 17.04.2010/27555 RG) Okul veya kurumlarda kutlanabilecek ya da anılabilecek gün ve haftalar, Belirli Gün ve Haftalar Çizelgesinde düzenlenmiştir (EK-2). Bu çizelgede yer almayan diğer ulusal veya uluslararası gün ve haftaların kutlanıp anılmasına öğretmenler kurulunca karar verilebilir. Bu konuda Bakanlığın internet adresindeki Tüm Kuruluşların Belirli Gün ve Haftaları Listesinden de yararlanılabilir.

Çevrenin özelliği, okulun fizikî durumu ve imkânları göz önünde tutularak okul yönetimince belirlenen bu etkinliklerin hangilerinin sınıf içi, sınıflar arası veya okul düzeyinde gerçekleştirileceği ve bu etkinliklerde hangi kulüp ve öğrencilerin görevlendirileceği öğretmenler kurulunca kararlaştırılır.

Belirli gün ve haftalarla ilgili etkinliklere, öğrencilerin aktif katılımları sağlanır.

Daha kapsamlı yapılması istenen etkinliklerin planlanması, eğitim bölgeleri koordinatör müdürü ile il/ilçe millî eğitim müdürlüklerince yapılır.

Tutulacak Defter ve Dosyalar

Madde 33 — (Değişik: 12.8.2005/25904 RG) Özel yönetmeliği bulunan kulüplerin dışındaki öğrenci kulüplerinde Toplantı Karar Defteri ve Evrak Dosyası tutulur.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Diğer Eğitim Kurumlarında Sosyal Etkinlikler⁽¹⁾

Madde 34 — (Değişik:2.3.2008/26804 RG) Özel dersane ve sürücü kursları dışındaki diğer eğitim kurumları, kendi konularını dikkate alarak yapacakları sosyal etkinlikleri, bu Yönetmelik hükümlerine göre yürütürler.

Özel Yönetmelikler

Madde 35 — Bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden önce çıkarılmış olan; Okul Spor Kolları, Kooperatifçilik Kolu, Sivil Savunma Kolu yönetmeliklerinin adında ve madde metinlerinde geçen "kol" ibaresi "kulüp" olarak değiştirilmiştir.

Yönetmelikte Yer Almayan Hükümler

Madde 36 — Bu Yönetmelikte yer almayan hususlarda Millî Eğitim Bakanlığının diğer mevzuat hükümlerine uyulur.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Son Hükümler

Yürürlükten Kaldırılan Mevzuat

Madde 37 — 25/5/1983 tarihli ve 18057 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İlköğretim, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

Madde 38 — Bu Yönetmelik, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 39 — Bu Yönetmelik hükümlerini Millî Eğitim Bakanı yürütür.

EK 3. İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesi

DERSLER		SINIFLAR								
		İlkokul				Ortaokul				
		1	2	3	4	5	6	7	8	
ZORUNLU DERSLER	Türkçe	10	10	8	8	6	6	5	5	
	Matematik	5	5	5	5	5	5	5	5	
	Hayat Bilgisi	4	4	3						
	Fen Bilimleri			3	3	4	4	4	4	
	Sosyal Bilgiler				3	3	3	3		
	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük								2	
	Yabancı Dil		2	2	2	4	4	4	4	
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi				2	2	2	2	2	
	Görsel Sanatlar	1	1	1	1	1	1	1	1	
	Müzik	1	1	1	1	1	1	1	1	
	Oyun ve Fizikî Etkinlikler	5	5	5	2					
	Beden Eğitimi ve Spor					2	2	2	2	
	Teknoloji ve Tasarım							2	2	
	Trafik Güvenliği				1					
	Rehberlik ve Kariyer Planlama								1	
İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi				2						
ZORUNLU DERS SAATI TOPLAMI		26	28	28	30	28	28	29	29	
SEÇMELE DERSLER	Din, Ahlak ve Değerler	Kur'an-ı Kerim (4)				2	2	2	2	
		Hz. Muhammed'in Hayatı (4)				2	2	2	2	
		Temel Dini Bilgiler (2)					2	2	2	2
	Dil ve Anlatım	Okuma Becerileri (1)					2	2		
		Yazarlık ve Yazma Becerileri (4)					2	2	2	2
		Yaşayan Diller ve Lehçeler (4)					2	2	2	2
		İletişim ve Sunum Becerileri (1)							2	2
	Yabancı Dil	Yabancı Dil (Bakanlar Kurulu Kararı ile Kabul Edilen Diller) (4)					2	2	2	2
	Fen Bilimleri ve Matematik	Bilim Uygulamaları (4)					2	2	2	2
		Matematik Uygulamaları (4)					2	2	2	2
		Çevre ve Bilim (1)							2	2
		Bilişim Teknolojileri ve Yazılım (4)					2	2	2	2
	Sanat ve Spor	Görsel Sanatlar (Resim, Geleneksel Sanatlar, Plastik Sanatlar vb.) (4)					2(4)	2(4)	2(4)	2(4)
		Müzik (4)					2(4)	2(4)	2(4)	2(4)
		Spor ve Fizikî Etkinlikler (Alanlara Göre Modüller Oluşturulacaktır) (4)					2(4)	2(4)	2(4)	2(4)
		Drama (2)					2	2		
		Zekâ Oyunları (4)					2	2	2	2
	Sosyal Bilimler	Halk Kültürü (1)						2	2	
		Medya Okuryazarlığı (1)							2	2
		Hukuk ve Adalet (1)						2	2	
Düşünme Eğitimi (2)								2	2	
Seçilebilecek Ders Saati Sayısı						8	8	8	8	
SERBEST ETKİNLİKLER		4	2	2						
TOPLAM DERS SAATI		30	30	30	30	36	36	37	37	

EK 4. Öğrenci Kulüpleri Listesi**ÖĞRENCİ KULÜPLERİ ÇİZELGESİ
(Değişik:2.3.2008/26804 RG)**

Kültür ve Edebiyat Kulübü
Yayın ve İletişim Kulübü
Müzik Kulübü
Resim/Görsel Sanatlar Kulübü
Bilişim ve İnternet Kulübü
Halk Oyunları Kulübü
Tiyatro Kulübü
Kütüphanecilik Kulübü
Sivil Savunma Kulübü
Gezi,Tanıtma ve Turizm Kulübü
Çevre Koruma Kulübü
Satranç Kulübü
Hayvanları Sevme ve Koruma Kulübü
Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma, Çocuk Esirgeme, Kızılay ve Benzeri Kulüpler
Sağlık, Temizlik,Beslenme ve Yeşilay Kulübü
Spor Kulübü
Havacılık Kulübü
Bilim-Fen ve Teknoloji Kulübü
Fotoğrafçılık Kulübü
Trafik Güvenliği ve İlk Yardım Kulübü
Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma ve Okul Müzesi Kulübü
İzcilik Kulübü
Bilinçli Tüketici Kulübü
Kooperatifçilik Kulübü
Merle Tanıtma Kulübü
Demokrasi, İnsan Hakları ve Yurttaşlık Kulübü
Engellilerle Dayanışma Kulübü
Yeşili Koruma Kulübü
Çocuk Hakları Kulübü
Felsefe veya Düşünce Eğitimi Kulübü
Denizcilik Kulübü
Pulculuk Kulübü

Açıklama: Okullarda bu çizelgede yer alan öğrenci kulüpleri dışında da kulüpler oluşturulabilir. Konuları birbirine yakın olanlar birleştirilerek yeni öğrenci kulüpleri kurulabilir.

EK 5. Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Temel Becerileri Geliştirmedeki Etkililik Düzeyini Belirlemeye Yönelik Öğrenci Anketi-I

**ÖĞRENCİ KULÜP ETKİNLİKLERİNİN TEMEL BECERİLERİ
GELİŞTİRMEDEKİ ETKİLİLİK DÜZEYİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK
ÖĞRENCİ ANKETİ-I
1.Bölüm**

Sevgili Öğrenciler,

Bu anket, sizlerde öğrenci kulüp etkinliklerinin bazı temel becerileri (Eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, araştırma-sorgulama ve problem çözme becerisi) geliştirmedeki etkisini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Aşağıdaki cümleleri dikkatlice okuyunuz. **Üyesi olduğunuz kulübün, aşağıdaki davranışları geliştirmedeki etkisini** düşününüz ve etki düzeyini gösteren kutucuklardan birine çarpı işareti (X) koyunuz. Teşekkür ederim.

Kübra AY

Okulunuz: Devlet (.....) Özel (.....)
Üyesi Olduğunuz Öğrenci Kulübü:

MADDELER	Üyesi olduğunuz kulüp		
	Etkili	Az etkili	Etkisiz
1.Düşünerek hareket etmemi sağlar.			
2.Bir işle ilgili yapmam gerekenleri, kendi başıma belirleme becerimi geliştirir.			
3.Öğrendiklerimi kolayca sınıflandırabilmeme yardımcı olur.			
4.Okuduklarımdan sonuçlar çıkarmamı sağlar.			
5.Aklıma gelen sorulara, kendime göre cevaplar vermeme sağlar.			
6.Anlatılanı dinlerken aklımda, dinlediğim konuyla ilgili sorular oluşturmamı sağlar.			
7.Öğrendiklerim arasındaki farklılıkları anlamamı sağlar.			
8.Aklıma gelen soruları, çevremdekilere mutlaka sormamı sağlar			
9.Öğretilen ve söylenen her şeyin kesin doğru olmadığını anlamamı sağlar.			
10.Bir konunun ana fikrini bulmama yardımcı olur.			
11.Öğrendiklerim arasında sebep sonuç ilişkisi aramamı sağlar.			
12.Öğrendiklerim arasında karşılaştırmalar yapmama yardımcı olur.			
13.Öğrendiklerimi farklı şekillerde ifade edebilmeme sağlar.			
14.Düşündüklerimi aklımda canlandırmama yardımcı olur.			

MADDELER	Üyesi olduğunuz kulüp		
	Etkili	Az etkili	Etkisiz
15.Öğrendiklerimi şekil, grafik ve tablolarla gösterebilmemi sağlar.			
16.Öğrendiklerimle ilgili olarak aklımda çok sayıda düşünce ve kavram belirmesini sağlar.			
17.Kısa sürede konuyla ilgili çok sayıda düşünce üretmemi sağlar.			
18.Sorulara değişik çözümler üretmeme yardımcı olur.			
19.Bir soruya birden fazla doğru cevap verebilmemi sağlar.			
20.Bir kavramın tanımını kendime göre yorumlayıp yeni bir tanım yapabilmemi sağlar.			
21.Öğrendiğim yeni bilgileri önceki bilgilerimle birleştirmemi sağlar.			
22.Düşündüklerimi çevremdekilere çekinmeden açıklamamı sağlar.			
23.Daha iyi düşünce üretebilmek için ortaya koyduğum düşünceleri eleştirmemi sağlar.			
24.Çalışmalarımnda planlı hareket etmemi sağlar			
25.Zamanı etkili kullanma alışkanlığı kazandırır.			
26.Merak ettiğim bazı konuları çevremdekilerle tartışmamı sağlar.			
27.Derslerle ilgili farklı kavramları öğrenmek için gayret göstermemi sağlar.			
28.Okuduğum parçada işime yarayacak kısımları belirlememi sağlar.			
29.Bir konuyu başlıklara bölerek araştırmamı sağlar.			
30.Merak ettiğim konuları farklı kaynaklardan (kitaplardan, internetten, ansiklopedilerden vb.) araştırmamı sağlar.			
31.Bir konuyu daha iyi öğrenebilmem için araştırma yapmamı sağlar.			
32.Derslerde öğretmenimin anlattığıyla yetinmeyip aynı konuyu kendi başıma araştırmamı sağlar.			
33.Araştırma yaparak bulduklarım ile derste öğrendiklerimi karşılaştırmamı sağlar.			
34.Araştırma yaparken görsel öğelerden (resim, fotoğraf, çizelge, şema, grafiklerden) faydalanabilmemi sağlar.			
35.Okuduğum ve ilgimi çeken gazete yazılarını biriktirme alışkanlığı kazandırır.			
36.Araştırarak ulaştığım bilgileri not etmemi sağlar.			
37.Karşılaştığım problemle ilgili bilgi toplama alışkanlığı kazandırır.			
38.Bir problemi çözerken değişik çözüm yolları üretmemi sağlar.			

MADDELER	Üyesi olduğunuz kulüp		
	Etkili	Az etkili	Etkisiz
39.Karşılaştığım problemleri çözmek konusunda kendime güvenmemi sağlar.			
40.Bir problemi çözerken başarısız olursam başarısızlığımın nedenlerini bulmama yardımcı olur.			
41.Bir problemin farklı çözüm yollarını düşünüp kendime en uygun olanını belirlememi sağlar.			
42.Karşılaştığım problemle ilgili olarak ayrıntılı bir şekilde düşünmemi sağlar.			
43.Bir problemin çözüm yollarını belirlerken ulaşabileceğim sonuçları düşünmemi sağlar.			
44.Karşılaştığım bütün problemleri, yeterli zaman ve çaba harcayarak çözebileceğimi öğretir.			
45. Karşılaştığım problemleri çözerken çevremdekilere (öğretmenime, aileme, arkadaşlarıma)danışmamı sağlar.			
46.Bir problemi çözerken farklı düşünceleri birleştirmemi sağlar.			
47.Bir problemin çözüm yolunu, karşılaştığım farklı problemler için de kullanabilmemi sağlar.			

EK 6. Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Temel Becerileri Geliştirmedeki Etkililik Düzeyini Belirlemeye Yönelik Öğrenci Anketi-II

**ÖĞRENCİ KULÜP ETKİNLİKLERİNİN TEMEL BECERİLERİ
GELİŞTİRMEDEKİ ETKİLİLİK DÜZEYİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK
ÖĞRENCİ ANKETİ-II
2.Bölüm**

Sevgili Öğrenciler,

Bu anket, sizlerde öğrenci kulüp etkinliklerinin bazı temel becerileri (Karar verme, Girişimcilik, İletişim, Türkçeyi Doğru, Etkili ve Güzel Kullanma Becerisi) geliştirmedeki etkisini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Aşağıdaki cümleleri dikkatlice okuyunuz. **Üyesi olduğunuz kulübün, aşağıdaki davranışları geliştirmedeki etkisini** düşünelim ve etki düzeyini gösteren kutucuklardan birine çarpı işareti (X) koyunuz. Teşekkür ederim.

Kübra AY

Okulunuz: Devlet (.....) Özel (.....)
Üyesi Olduğunuz Öğrenci Kulübü:

MADDELER	Üyesi olduğunuz kulüp		
	Etkili	Az etkili	Etkisiz
1. Karar vermeden önce bir süre düşünmemi sağlar.			
2. Karar verirken çevremdekilere danışmamı sağlar.			
3. Karar vereceğim konuyu tam olarak anlamam gerektiğini öğretir.			
4. Karar vereceğim konu ile ilgili bilgi toplama becerimi geliştirir.			
5. En doğru kararı verebilmek için gayret göstermemi sağlar.			
6. Karar vereceğim konu ile ilgili birden çok düşünce üretip bunlardan birini seçmemi sağlar.			
7. Bir konu ile ilgili elimdeki bilgiler üzerinde düşünerek onları değerlendirmeme yardımcı olur.			
8. Bir konuyla ilgili vereceğim farklı kararların ne gibi sonuçlar doğuracağını tahmin etmemi sağlar.			
9. Vereceğim kararların bana ne kazandırıp ne kaybettireceğini karşılaştırmama yardımcı olur.			
10. Karşıma çıkan fırsatları değerlendirmemi sağlar.			
11. Verilen bir işi yapabilmem için kendime güvenmem gerektiğini öğretir.			
12. Aldığım sorumluluğu yerine getirme bilinci oluşturur.			
13. Başarmak istediklerimin hayalini kurmamı sağlar.			
14. Çalışırken kendi kendimi yönlendirmemi sağlar.			
15. Karar verirken hızlı düşünmem gerektiğini öğretir.			
16. Başarıya ulaşmak için aldığım karara uymam gerektiğini öğretir.			
17. Başladığım işi bitirmem gerektiğini öğretir.			
18. Karşılaştığım engelleri aşmak için sabırlı olmam gerektiğini öğretir.			
19. Başarıya ulaşabilmek için risk almanın gerekli olduğunu öğretir.			

MADDELER	Üyesi olduğunuz kulüp		
	Etkili	Az etkili	Etkisiz
20. Arkadaşlarımla çalışırken, yapılacaklar konusunda onları kolayca ikna edebilmemi sağlar.			
21. Yapacağım işleri cesaretle anlatmamı sağlar.			
22. Arkadaşlarımla düşüncelerimi saygıyla dinlemem gerektiğini öğretir.			
23. Yeni düşünceler üretmeme ve bunları gerçekleştirmeme yardımcı olur.			
24. Farklı meslekleri ve bu mesleklerle uğraşanların neler yaptıklarını öğrenmemi sağlar.			
25. Verilen bir görevi yerine getirirken karşılaşılabileceğim zorlukları belirlememe yardımcı olur.			
26. Sınıfta anlatılanları dikkatle dinlememi sağlar.			
27. İsteklerimi ve ihtiyaçlarımı sınıfta rahatça söylememi sağlar.			
28. Kime, neyi, ne zaman söyleyeceğimi bilmemi sağlar.			
29. Bir şey anlatırken karşıdaki insana uygun bir dil seçebilmemi sağlar.			
30. Söylediklerimi el, kol ve yüz hareketlerimle desteklememi sağlar.			
31. Yeri gelince “Teşekkür ederim”, “lütfen”, “özür dilerim”, “günaydın”, “iyi aksamlar” gibi ifadeler kullanmamı sağlar.			
32. Konuşurken yerine göre ses tonumu ayarlamamı sağlar.			
33. Çevremdeki insanlara uyum sağlamama yardımcı olur.			
34. Olayları farklı bakış açılarına göre değerlendirebilmemi sağlar.			
35. Duygu ve düşüncelerimi, yazarak ve konuşarak ifade etmemi sağlar.			
36. Şekil, sembol ve tabloları, anlamamı ve anlatmamı sağlar.			
37. Bir konuyu, dikkatli bir şekilde dinlememi sağlar.			
38. Grup konuşmaları ve tartışmalarına katılmamı sağlar.			
39. Dinlediklerimi ve okuduklarımı özetleyebilmeme yardımcı olur.			
40. Öğrendiklerimi, düzgün konuşarak anlatmamı sağlar.			
41. Öğretmenimi dinlerken konuşmasına dikkat etmemi sağlar.			
42. Kelimelerin vurgu, tonlama ve söylenişine dikkat etmemi sağlar.			
43. Dinleyerek öğrendiklerimi, önceden öğrendiklerimle ilişkilendirmemi sağlar.			
44. Dinlediklerimin ve okuduklarımdan sonucunu tahmin edebilmemi sağlar.			
45. Kelimelerin gerçek ve mecaz anlamlarını ayırt edebilmemi sağlar.			
46. Eş ve zıt anlamlı kelimeleri ayırt edebilmemi sağlar.			
47. Karşılaştığım bir kelimenin eş seslisini bulabilmemi sağlar.			
48. Verilen örneklerin konuya uygun olup olmadığını anlamamı sağlar.			
49. Yazarken yazım kurallarına uymamı sağlar.			
50. Okuduklarımdan ve dinlediklerimden çıkardığım sonuçları, arkadaşlarımla ve öğretmenimle paylaşmamı sağlar.			
51. Yazarken ve konuşurken anlamlı ve kurallı cümleler kurmamı sağlar.			
52. Yazarken ve konuşurken kelime tekrarlarından kaçınmam gerektiğini öğretir.			
53. Öğrendiğim yeni kelimeleri yerinde ve anlamına uygun olarak kullanabilme becerimi geliştirir.			

EK 7. Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Temel Becerileri Geliştirmedeki Etkililik Düzeyini Belirlemeye Yönelik Öğretmen Anketi

ÖĞRENCİ KULÜP ETKİNLİKLERİNİN TEMEL BECERİLERİ GELİŞTİRMEDEKİ ETKİLİLİK DÜZEYİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK ÖĞRETMEN ANKETİ

Değerli Öğretmenler,

Bu anket, öğrenci kulüp etkinliklerinin bazı temel becerileri geliştirmedeki etkisini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Aşağıdaki cümleleri dikkatlice okuyunuz. **Danışmanı olduğunuz kulübün, aşağıdaki davranışları geliştirmedeki etkisini** düşününüz ve etki düzeyini gösteren kutucuklardan birine çarpı işareti (X) koyunuz. Teşekkür ederim.

Kübra AY

1. Öğretmenlikteki meslek süreniz:
2. Danışmanı olduğunuz öğrenci kulübü:
3. Okullarda öğrenci kulüplerinin “yönetmeliğe” uygun yürütüldüğünü düşünüyor musunuz?
() Evet () Kısmen () Hayır

MADDELER	Danışmanı olduğunuz kulüp		
	Etkili	Az etkili	Etkisiz
1.Düşünerek hareket etmesini sağlar.			
2.Bir işle ilgili yapması gerekenleri, kendi başına belirleme becerisini geliştirir.			
3.Öğrendiklerini kolayca sınıflandırabilmesine yardımcı olur.			
4.Okuduklarından sonuçlar çıkarmasını sağlar.			
5.Aklına gelen sorulara, kendisine göre cevaplar vermesini sağlar.			
6.Anlatılanı dinlerken aklında, dinlediği konuyla ilgili sorular oluşturmasını sağlar.			
7.Öğrendikleri arasındaki farklılıkları anlamasını sağlar.			
8.Aklına gelen soruları, çevresindekilere mutlaka sormasını sağlar.			
9.Öğretilen ve söylenen her şeyin kesin doğru olmadığını anlamasını sağlar.			
10.Bir konunun ana fikrini bulmasına yardımcı olur.			
11.Öğrendikleri arasında sebep sonuç ilişkisi aramasını sağlar.			
12.Öğrendikleri arasında karşılaştırmalar yapmasına yardımcı olur.			
13.Öğrendiklerini farklı şekillerde ifade edebilmesini sağlar.			
14.Düşündüklerimi aklımda canlandırmama yardımcı olur.			

MADDELER	Danışmanı olduğunuz kulüp		
	Etkili	Az etkili	Etkisiz
15.Öğrendiklerini şekil, grafik ve tablolarla gösterebilmesini sağlar.			
16.Öğrendikleriyle ilgili olarak aklında çok sayıda düşünce ve kavram belirmesini sağlar.			
17.Kısa sürede konuyla ilgili çok sayıda düşünce üretmesini sağlar.			
18.Sorulara değişik çözümler üretmesine yardımcı olur.			
19.Bir soruya birden fazla doğru cevap verebilmesini sağlar.			
20.Bir kavramın tanımını kendine göre yorumlayıp yeni bir tanım yapabilmesini sağlar.			
21.Öğrendiği yeni bilgileri önceki bilgileriyle birleştirmesini sağlar.			
22.Düşündüklerini çevresindekilere çekinmeden açıklamasını sağlar.			
23.Daha iyi düşünce üretebilmek için ortaya koyduğu düşünceleri eleştirmesini sağlar.			
24.Çalışmalarında planlı hareket etmesini sağlar.			
25.Zamanı etkili kullanma alışkanlığı kazandırır.			
26.Merak ettiği bazı konuları çevresindekilerle tartışmasını sağlar.			
27.Derslerle ilgili farklı kavramları öğrenmek için gayret göstermesini sağlar.			
28.Okuduğu parçada işine yarayacak kısımları belirlemesini sağlar.			
29.Bir konuyu başlıklara bölerek araştırmasını sağlar.			
30.Merak ettiği konuları farklı kaynaklardan (kitaplardan, internetten, ansiklopedilerden vb.) araştırmasını sağlar.			
31.Bir konuyu daha iyi öğrenebilmesi için araştırma yapmasını sağlar.			
32.Derslerde öğretmenin anlattığıyla yetinmeyip aynı konuyu kendi başına araştırmasını sağlar.			
33.Araştırma yaparak buldukları ile derste öğrendiklerini karşılaştırmasını sağlar.			
34.Araştırma yaparken görsel öğelerden (resim, fotoğraf, çizelge, şema, grafiklerden) faydalanabilmesini sağlar.			
35.Okuduğu ve ilgisini çeken gazete yazılarını biriktirme alışkanlığı kazandırır.			
36.Araştırarak ulaştığı bilgileri not etmesini sağlar.			
37.Karşılaştığı problemle ilgili bilgi toplama alışkanlığı kazandırır.			
38.Bir problemi çözerken değişik çözüm yolları üretmesini sağlar.			

MADDELER	Danışmanı olduğunuz kulüp		
	Etkili	Az etkili	Etkisiz
39.Karşılaştığı problemleri çözmek konusunda kendisine güvenmesini sağlar.			
40.Bir problemi çözerken başarısız olursa başarısızlığının nedenlerini bulmasına yardımcı olur.			
41.Bir problemin farklı çözüm yollarını düşünüp kendisine en uygun olanını belirlemesini sağlar.			
42.Karşılaştığı problemle ilgili olarak ayrıntılı bir şekilde düşünmesini sağlar.			
43.Bir problemin çözüm yollarını belirlerken ulaşabileceği sonuçları düşünmesini sağlar.			
44.Karşılaştığı bütün problemleri, yeterli zaman ve çaba harcayarak çözebilmeyi öğretir.			
45.Karşılaştığı problemleri çözerken çevresindekilere (öğretmenine, ailesine, arkadaşlarına) danışmasını sağlar.			
46.Bir problemi çözerken farklı düşünceleri birleştirmesini sağlar.			
47.Bir problemin çözüm yolunu, karşılaşıcağı farklı problemler için de kullanabilmesini sağlar.			
48.Karar vermeden önce bir süre düşünmesini sağlar.			
49.Karar verirken çevresindekilere danışmasını sağlar.			
50.Karar vereceği konuyu tam olarak anlaması gerektiğini öğretir.			
51.Karar vereceği konu ile ilgili bilgi toplama becerisini geliştirir.			
52.En doğru kararı verebilmek için gayret göstermesini sağlar.			
53.Karar vereceği konu ile ilgili birden çok düşünce üretip bunlardan birini seçmesini sağlar.			
54.Bir konu ile ilgili elindeki bilgiler üzerinde düşünerek onları değerlendirmesine yardımcı olur.			
55.Bir konuyla ilgili vereceği farklı kararların ne gibi sonuçlar doğuracağını tahmin etmesini sağlar.			
56.Vereceği kararların ona ne kazandırıp ne kaybettireceğini karşılaştırmasına yardımcı olur.			
57.Karşısına çıkan fırsatları değerlendirmesini sağlar.			
58.Verilen bir işi yapabilmesi için kendisine güvenmesi gerektiğini öğretir.			

MADDELER	Danışmanı olduğunuz kulüp		
	Etkili	Az etkili	Etkisiz
59.Aldığı sorumluluğu yerine getirme bilinci oluşturur.			
60.Başarmak istediklerinin hayalini kurmasını sağlar.			
61.Çalışırken kendi kendisini yönlendirmesini sağlar.			
62.Karar verirken hızlı düşünmesi gerektiğini öğretir.			
63.Başarıya ulaşmak için aldığı karara uyması gerektiğini öğretir.			
64.Başladığı işi bitirmesi gerektiğini öğretir.			
65.Karşılaştığı engelleri aşmak için sabırlı olması gerektiğini öğretir.			
66.Başarıya ulaşabilmek için risk almanın gerekli olduğunu öğretir.			
67.Arkadaşlarıyla çalışırken, yapılacaklar konusunda onları kolayca ikna edebilmesini sağlar.			
68.Yapacağı işleri cesaretle anlatmasını sağlar.			
69.Arkadaşlarının düşüncelerini saygıyla dinlemesi gerektiğini öğretir.			
70.Yeni düşünceler üretmesini ve bunları gerçekleştirmesine yardımcı olur.			
71.Farklı meslekleri ve bu mesleklerle uğraşanların neler yaptıklarını öğrenmesini sağlar.			
72.Verilen bir görevi yerine getirirken karşılaşılabileceği zorlukları belirlemesine yardımcı olur.			
73.Sınıfta anlatılanları dikkatle dinlemesini sağlar.			
74.İsteklerini ve ihtiyaçlarını sınıfta rahatça söylemesini sağlar.			
75.Kime, neyi, ne zaman söyleyeceğini bilmesini sağlar.			
76.Bir şey anlatırken karşısındaki insana uygun bir dil seçmesini sağlar.			
77.Söylediklerini el, kol ve yüz hareketleriyle desteklemesini sağlar.			
78.Yeri gelince “Teşekkür ederim”, “lütfen”, “özür dilerim”, “günaydın”, iyi aksamlar” gibi ifadeler kullanmasını sağlar.			
79.Konuşurken yerine göre ses tonunu ayarlamasını sağlar.			
80.Çevremdeki insanlara uyum sağlamama yardımcı olur.			

MADDELER	Danışmanı olduğunuz kulüp		
	Etkili	Az etkili	Etkisiz
81.Olayları farklı bakış açılarına göre değerlendirebilmesini sağlar.			
82.Duygu ve düşüncelerini, yazarak ve konuşarak ifade etmesini sağlar.			
83.Şekil, sembol ve tabloları, anlamasını ve anlatmasını sağlar.			
84.Bir konuyu, dikkatli bir şekilde dinlemesini sağlar.			
85.Grup konuşmaları ve tartışmalarına katılmasını sağlar.			
86.Dinlediklerini ve okuduklarını özetleyebilmesine yardımcı olur.			
87.Öğrendiklerini, düzgün konuşarak anlatmasını sağlar.			
88.Öğretmenini dinlerken, öğretmenin konuşmasına dikkat etmesini sağlar.			
89.Kelimelerin vurgu, tonlama ve söylenişine dikkat etmesini sağlar.			
90.Dinleyerek öğrendiklerini, önceden öğrendikleriyle ilişkilendirmesini sağlar.			
91.Dinlediklerinin ve okuduklarının sonucunu tahmin edebilmesini sağlar.			
92.Kelimelerin gerçek ve mecaz anlamlarını ayırt edebilmesini sağlar.			
93.Eş ve zıt anlamlı kelimeleri ayırt edebilmesini sağlar.			
94.Karşılaştığı bir kelimenin eş seslisini bulabilmesini sağlar.			
95.Verilen örneklerin konuya uygun olup olmadığını anlamasını sağlar.			
96.Yazarken yazım kurallarına uymasını sağlar.			
97.Okuduklarından ve dinlediklerinden çıkardığı sonuçları, arkadaşları ve öğretmeniyle paylaşmasını sağlar.			
98.Yazarken ve konuşurken anlamlı ve kurallı cümleler kurmasını sağlar.			
99.Yazarken ve konuşurken kelime tekrarlarından kaçınması gerektiğini öğretir.			
100.Öğrendiği yeni kelimeleri yerinde ve anlamına uygun olarak kullanabilme becerisini geliştirir.			

EK 8. Öğrenci Görüşlerine Göre Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Temel Becerileri Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Analizler

Öğrenci görüşlerine göre öğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin okul türü değişkenine göre MWU testi sonuçları

No	Okul türü	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	Z	p
1	Devlet	256,76	110406,00	17089	-,300	,764
	Özel	251,98	20410,00			
2	Devlet	255,12	109700,00	17035	-,338	,735
	Özel	260,69	21116,00			
3	Devlet	264,99	113947,50	13547,500	-3,395	,001
	Özel	208,25	16868,50			
4	Devlet	269,06	115696,00	11799	-4,933	,000
	Özel	186,67	15120,00			
5	Devlet	263,15	113152,50	14342,500	-2,715	,007
	Özel	218,07	17663,50			
6	Devlet	261,18	112309,00	15186	-1,959	,050
	Özel	228,48	18507,00			
7	Devlet	259,42	111549,00	15946	-1,306	,192
	Özel	237,86	19267,00			
8	Devlet	262,18	112738,00	14757	-2,322	,020
	Özel	223,19	18078,00			
9	Devlet	264,26	113633,00	13862	-3,110	,002
	Özel	212,14	17183,00			
10	Devlet	261,40	112400,00	15095	-2,022	,040
	Özel	227,36	18416,00			
11	Devlet	261,71	112533,50	14961,500	-2,140	,032
	Özel	225,71	18282,50			
12	Devlet	264,15	113584,00	13911	-3,076	,002
	Özel	212,74	17232,00			
13	Devlet	263,03	113105,00	14390	-2,667	,008
	Özel	218,65	17711,00			
14	Devlet	258,56	111182,00	16313	-,986	,324
	Özel	242,40	19634,00			
15	Devlet	254,75	109543,00	16878	-,471	,637
	Özel	262,63	21273,00			
16	Devlet	260,25	11905,50	15589,500	-1,597	,110
	Özel	233,46	18910,50			
17	Devlet	261,80	112572,00	14923	-2,187	,029
	Özel	225,23	18244,00			
18	Devlet	261,80	112576,00	14919	-2,196	,028
	Özel	225,19	18240,00			
19	Devlet	263,29	113214,50	14280	-2,770	,006
	Özel	217,30	17601,50			
20	Devlet	258,51	111158,00	16337	-,950	,342
	Özel	242,69	19658,00			
21	Devlet	260,47	112001,00	15494	-1,690	,091
	Özel	232,28	18815,00			
22	Devlet	263,52	113315,50	14179	-2,831	,005
	Özel	216,06	17500,50			
23	Devlet	262,23	112759,00	14736	-2,342	,019
	Özel	222,93	18057,00			
24	Devlet	260,49	112012,50	15482,500	-1,698	,090
	Özel	232,14	18803,50			

devam

No	Okul türü	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	Z	p
25	Devlet	260,04	111815,50	15679,500	-1,518	,129
	Özel	234,57	19000,50			
26	Devlet	261,73	112546,00	14949	-2,156	,031
	Özel	225,56	18270,00			
27	Devlet	263,58	113339,00	14156	-2,866	,004
	Özel	215,77	17477,00			
28	Devlet	264,96	113931,50	13563,500	-3,360	,001
	Özel	208,45	16884,50			
29	Devlet	262,21	112748,50	14746,500	-2,323	,020
	Özel	223,06	18067,50			
30	Devlet	262,12	112710,00	14785	-2,323	,020
	Özel	223,53	18106,00			
31	Devlet	260,21	111890,50	15604,500	-1,585	,113
	Özel	233,65	18925,50			
32	Devlet	258,82	111292,50	16202,500	-1,057	,291
	Özel	241,03	19523,50			
33	Devlet	260,12	111850,50	15644,500	-1,546	,122
	Özel	234,14	18965,50			
34	Devlet	256,92	110477,50	17017,500	-,351	,726
	Özel	251,09	20338,50			
35	Devlet	261,23	112328,00	15167	-1,958	,050
	Özel	228,25	18488,00			
36	Devlet	266,18	114459,50	13035,500	-3,817	,000
	Özel	201,93	16356,50			
37	Devlet	260,11	111848,00	15647	-1,543	,123
	Özel	234,17	18968,00			
38	Devlet	264,51	113740,00	13755	-3,200	,001
	Özel	210,81	17076,00			
39	Devlet	262,87	113033,50	14461,500	-2,594	,009
	Özel	219,54	17782,50			
40	Devlet	263,77	113421,00	14074	-2,911	,004
	Özel	214,75	17395,00			
41	Devlet	261,41	112408,00	15087	-2,031	,042
	Özel	227,26	18408,00			
42	Devlet	261,01	112232,50	15262,500	-1,878	,060
	Özel	229,43	18583,50			
43	Devlet	260,41	111975,00	15520	-1,657	,098
	Özel	232,60	18841,00			
44	Devlet	258,78	111273,50	16221,500	-1,045	,296
	Özel	241,27	19542,50			
45	Devlet	265,01	113956,00	13539	-3,415	,001
	Özel	208,15	16860,00			
46	Devlet	266,56	114622,00	12873	-3,964	,000
	Özel	199,93	16194,00			
47	Devlet	262,27	113204,50	14290,500	-2,746	,006
	Özel	217,43	17611,50			
48	Devlet	265,88	114329,00	13166	-3,949	,000
	Özel	203,54	16487,00			
49	Devlet	263,35	113242,00	14253	-2,861	,004
	Özel	216,96	17574,00			
50	Devlet	265,37	114109,00	13386	-3,649	,000
	Özel	206,26	16707,00			
51	Devlet	264,39	113684,00	13811	-3,205	,001
	Özel	211,51	17132,00			
52	Devlet	266,27	114496,50	12998,500	-3,966	,000
	Özel	201,48	16319,50			

devam

No	Okul türü	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	Z	p
53	Devlet	261,38	112393,50	15101,500	-2,046	,041
	Özel	227,44	18422,50			
54	Devlet	265,03	113965,00	13530	-3,430	,001
	Özel	208,04	16851,00			
55	Devlet	265,03	114129,50	13365,500	-3,577	,000
	Özel	206,01	16686,50			
56	Devlet	259,88	111747,00	15748	-1,476	,140
	Özel	235,42	19069,00			
57	Devlet	259,11	111418,00	16077	-1,200	,230
	Özel	239,48	19398,00			
58	Devlet	258,36	111094,50	16400,500	-,921	,357
	Özel	243,48	19721,50			
59	Devlet	261,86	112599,00	14896	-2,267	,023
	Özel	224,90	18217,00			
60	Devlet	259,63	111639,50	15855,500	-1,411	,158
	Özel	236,75	19176,50			
61	Devlet	259,06	11396,00	16099	-1,163	,245
	Özel	239,75	19420,00			
62	Devlet	262,04	112678,00	14817	-2,299	,022
	Özel	223,93	18138,00			
63	Devlet	265,20	114037,00	13458	-3,508	,00
	Özel	207,15	16779,00			
64	Devlet	264,40	113692,00	13803	-3,264	,001
	Özel	211,41	17124,00			
65	Devlet	262,53	112886,00	14609	-2,527	,012
	Özel	221,41	17930,00			
66	Devlet	264,36	113676,50	13818,500	-3,170	,002
	Özel	211,60	17139,50			
67	Devlet	261,11	112275,50	15219,500	-1,924	,054
	Özel	228,90	18540,50			
68	Devlet	263,06	113117,00	14378	-2,677	,007
	Özel	218,51	17699,00			
69	Devlet	264,15	113583,00	13912	-3,148	,002
	Özel	212,75	17233,00			
70	Devlet	260,10	111844,50	15650,500	-1,638	,101
	Özel	234,22	18971,50			
71	Devlet	264,69	113817,00	13678	-3,312	,001
	Özel	209,86	16999,00			
72	Devlet	263,82	113444,00	14051	-2,987	,003
	Özel	214,47	17372,00			
73	Devlet	266,23	114478,00	13017	-3,871	,000
	Özel	201,70	16338,00			
74	Devlet	265,26	114063,00	13432	-3,481	,001
	Özel	206,83	16753,00			
75	Devlet	265,71	114257,00	13238	-3,681	,000
	Özel	204,43	16559,00			
76	Devlet	264,13	113575,00	13920	-3,083	,002
	Özel	212,85	17241,00			
77	Devlet	258,74	111258,50	16236,500	-1,037	,300
	Özel	241,45	19557,50			
78	Devlet	264,58	113770,50	13724,500	-3,289	,001
	Özel	210,44	17045,50			
79	Devlet	264,27	113635,00	13860	-3,117	,002
	Özel	212,11	17181,00			
80	Devlet	264,05	113540,00	13955	-3,065	,002
	Özel	213,28	17276,00			

devam

No	Okul türü	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	Z	p
81	Devlet	262,78	112995,00	14500	-2,571	,010
	Özel	220,01	17821,00			
82	Devlet	263,02	113099,50	14395,500	-2,663	,008
	Özel	218,72	17716,50			
83	Devlet	261,66	112513,50	14981,500	-2,152	,031
	Özel	225,96	18302,50			
84	Devlet	263,69	113385,00	14110	-2,950	,003
	Özel	215,20	17431,00			
85	Devlet	261,26	112341,00	15154	-1,989	,047
	Özel	228,09	18475,00			
86	Devlet	267,24	114913,50	12581,500	-4,258	,000
	Özel	196,33	15902,50			
87	Devlet	266,97	114796,00	12699	-4,147	,000
	Özel	197,78	16020,00			
88	Devlet	270,03	113113,00	11382	-5,316	,000
	Özel	181,52	14703,00			
89	Devlet	266,36	114535,50	12959,500	-3,900	,000
	Özel	200,99	16280,50			
90	Devlet	264,53	113746,00	13749	-3,210	,001
	Özel	210,74	17070,00			
91	Devlet	264,48	113726,00	13769	-3,215	,001
	Özel	210,99	17090,00			
92	Devlet	262,55	112898,00	14597	-2,469	,014
	Özel	221,21	17918,00			
93	Devlet	265,38	114112,00	13383	-3,517	,000
	Özel	206,22	16704,00			
94	Devlet	265,89	114331,50	13163,500	-3,721	,000
	Özel	203,51	16484,50			
95	Devlet	266,34	114525,00	12970	-3,900	,000
	Özel	201,12	16291,00			
96	Devlet	268,11	115288,00	12207	-4,551	,000
	Özel	191,70	15528,00			
97	Devlet	265,75	114272,50	13222,500	-3,677	,000
	Özel	204,44	16543,50			
98	Devlet	265,71	114256,00	13239	-3,682	,000
	Özel	204,44	16560,00			
99	Devlet	266,87	114752,50	12742,500	-4,078	,000
	Özel	198,31	16063,50			
100	Devlet	264,64	113793,50	13701,500	-3,250	,001
	Özel	210,15	17022,50			

P < .05 Devlet (n=430) Özel (n=81) Toplam=511

Öğrenci görüşlerine göre öğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin üye olunan kulüp değişkenine göre KWH testi sonuçları

Sıra Ortalaması							
Madde no	Kulüpler				Chi-Square	p	Fark olan gruplar MWU
	1(kültür-Sanat)	2 (toplum-çevre)	3 (bilim-matematik)	4 (fiziksel aktivite)			
1	251,32	242,02	280,81	269,46	5,894	,117	
2	253,77	238,76	258,61	293,26	8,792	,032	4-1, 4-2
3	242,93	265,39	259,21	263,22	2,670	,445	-
4	245,48	261,44	284,89	239,15	6,171	,104	-
5	243,80	256,89	282,67	254,43	4,609	,203	-
6	251,29	249,81	290,66	243,65	6,447	,092	-
7	237,04	262,74	276,64	264,06	6,135	,105	-
8	242,86	262,16	258,51	270,64	2,897	,408	-
9	245,86	259,55	268,55	258,88	1,809	,613	-
10	265,79	257,15	252,41	235,23	2,784	,426	-
11	248,51	254,62	276,98	254,98	2,457	,483	-
12	242,62	265,01	272,18	251,41	3,649	,302	-
13	249,63	259,82	263,69	254,78	,787	,853	-
14	252,16	251,47	267,02	262,56	1,071	,784	-
15	258,03	248,37	275,64	246,73	2,588	,460	-
16	246,89	260,65	265,83	257,11	1,402	,705	-
17	251,91	247,42	265,52	272,85	2,398	,494	-
18	247,73	248,54	285,71	259,35	5,054	,168	-
19	242,94	254,71	283,28	260,16	5,040	,169	-
20	252,40	250,70	269,43	261,09	1,274	,735	-
21	256,89	244,20	267,27	266,36	2,226	,527	-
22	253,35	250,59	261,75	267,04	,976	,807	-
23	240,37	256,48	286,37	259,21	6,361	,095	-
24	243,90	252,27	282,27	263,96	4,814	,186	-
25	244,79	266,09	258,69	258,15	2,120	,548	-
26	251,97	249,30	266,28	268,12	1,615	,656	-
27	258,30	245,76	256,78	270,73	1,887	,596	-

devam

Madde no	Sıra ortalaması				Chi-Square	p	Fark olan gruplar MWU
	Kulüpler						
	1 (kültür-Sanat)	2 (toplum-çevre)	3 (bilim-matematik)	4 (fiziksel aktivite)			
28	249,21	252,01	258,87	276,48	2,369	,499	-
29	255,75	250,65	262,29	262,29	,515	,916	-
30	249,96	262,15	265,48	265,48	1,396	,707	-
31	242,05	265,26	262,49	262,49	2,934	,402	-
32	250,34	244,26	282,30	282,30	4,828	,185	-
33	245,42	255,32	264,00	273,08	2,574	,432	-
34	260,99	245,55	272,09	249,40	2,522	,471	-
35	250,96	245,52	282,99	282,99	4,398	,222	-
36	244,85	250,20	282,41	282,41	4,869	,182	-
37	233,09	260,09	275,98	279,01	9,071	,028	3-1, 4-1
38	235,52	266,73	275,91	260,14	6,768	,080	-
39	250,13	250,13	271,01	277,41	4,402	,221	-
40	234,29	269,09	270,89	263,28	7,091	,069	-
41	237,90	254,68	284,82	270,02	7,526	,057	-
42	247,17	250,15	262,94	280,69	3,802	,284	-
43	248,59	252,28	257,54	278,71	2,829	,419	-
44	251,58	254,36	271,31	253,62	1,251	,741	-
45	243,41	253,97	271,46	272,70	3,816	,282	-
46	238,75	266,46	279,20	250,00	6,230	,101	-
47	250,52	256,70	265,92	256,81	,726	,867	-
48	229,27	266,67	276,84	273,43	12,367	,006	2-1, 3-1, 4-1
49	234,15	267,56	269,27	268,37	7,605	,055	-
50	234,01	269,88	259,24	274,26	8,274	,041	2-1, 4-1
51	237,35	276,39	264,07	248,58	7,637	,054	-
52	233,55	269,68	275,55	258,99	8,539	,036	2-1, 3-1
53	242,13	260,66	274,54	258,89	3,624	,305	-
54	248,99	261,23	270,25	246,65	1,987	,575	-
55	230,81	274,13	268,03	263,89	9,948	,019	2-1, 3-1

devam

Madde no	Sıra ortalaması				Chi-Square	p	Fark olan gruplar MWU
	1(kültür-Sanat)	2 (toplum-çevre)	3 (bilim-matematik)	4 (fiziksel aktivite)			
56	234,86	263,37	280,39	263,85	7,748	,052	-
57	233,28	268,15	271,33	267,04	8,114	,044	2-1, 3-1
58	242,16	264,09	259,18	267,65	3,241	,356	-
59	239,94	265,71	278,25	249,81	5,902	,116	-
60	249,81	254,78	261,62	266,69	1,066	,785	-
61	241,87	261,27	277,46	255,27	4,227	,238	-
62	238,96	259,88	264,00	278,44	5,428	,143	-
63	229,52	269,97	267,77	275,50	10,855	,013	2-1, 3-1, 4-1
64	239,07	262,47	255,69	281,49	6,232	,101	-
65	232,09	264,50	248,95	300,05	15,357	,002	2-1, 4-1, 4-2, 4-3
66	242,02	266,77	241,88	280,24	6,299	,098	-
67	252,98	250,73	255,68	273,83	1,674	,643	-
68	246,13	269,63	240,54	266,56	4,088	,252	-
69	243,24	273,98	244,83	259,86	5,195	,158	-
70	243,69	260,02	276,38	254,81	3,816	,282	-
71	240,03	264,69	261,05	269,32	4,045	,257	-
72	235,34	270,37	247,71	282,07	9,284	,026	2-1, 4-1
73	239,28	274,91	270,71	240,41	7,787	,051	-
74	247,83	277,21	232,89	255,18	6,786	,079	-
75	244,49	269,75	259,62	250,44	3,115	,374	-
76	250,92	263,38	254,01	254,58	,750	,861	-
77	251,14	249,53	245,36	290,98	6,316	,097	-
78	253,81	261,77	244,18	261,38	1,097	,778	-
79	254,60	268,85	237,56	252,03	2,983	,394	-
80	239,69	260,28	249,41	290,94	8,245	,041	4-1, 4-3
81	251,33	251,89	259,61	271,15	1,402	,705	-
82	246,56	266,45	229,54	283,28	8,091	,044	4-1, 2-3, 4-3
83	243,15	269,03	259,07	255,50	3,137	,371	-
84	241,04	271,32	267,16	247,35	5,206	,157	-

devam

Madde no	Sıra ortalaması				Chi-Square	p	Fark olan gruplar MWU	
	Kulüpler							
	1(kültür-Sanat)	2 (toplum-çevre)	3 (bilim-matematik)	4 (fiziksel aktivite)				
85	240,14	267,93	254,19	269,52	4,454	,216	-	
86	248,48	263,91	239,54	273,84	3,644	,303	-	
87	247,58	268,22	250,69	255,73	2,099	,552	-	
88	237,11	274,66	262,33	254,41	6,662	,083	-	
89	248,86	267,13	235,62	270,48	4,234	,237	-	
90	251,85	267,55	243,69	254,60	1,974	,578	-	
91	249,06	258,94	257,53	264,17	,839	,840	-	
92	240,74	272,59	257,33	255,53	4,596	,204	-	
93	247,28	265,67	246,95	265,41	2,242	,524	-	
94	245,69	279,20	232,55	256,35	8,008	,046	2-1, 2-3	
95	237,55	274,55	256,22	259,90	6,297	,098	-	
96	244,50	271,59	226,52	280,63	9,644	,022	2-3, 4-3	
97	239,73	276,58	242,27	271,93	9,103	,028	2-1	
98	246,39	276,69	233,50	258,89	6,879	,076	-	
99	243,06	272,68	253,38	254,15	4,003	,261	-	
100	244,50	269,07	246,57	265,17	3,468	,325	-	
<i>p</i> < .05	<i>sd</i> =3	Kültür Sanat Kulüpleri (n=183)		Toplum Çevre Kulüpleri (n=164)		Bilim Matematik Kulüpleri (n=83)		Fiziksel Aktivite Kulüpleri (n=81) Toplam= 511

Öğrenci görüşlerine göre farklılık olan maddelerde öğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin üye olunan kulüp değişkenine göre MWU testi sonuçları

M. no	Kulüp	n	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	Z	p
2	1-Kültür Sanat	183	126,47	23143,50	6307,500	-2,116	,034
	4-Fiziksel Aktivite	81	146,13	11836,50			
	toplam	264					
	2-Toplum Çevre	164	114,24	18736,00	5206,00	-2,993	,003
	4-Fiziksel Aktivite	81	140,73	11399,00			
	toplam	245					
37	1-Kültür Sanat	183	126,52	23153,50	6317,50	-2,331	,020
	3-Bilim Matematik	83	148,89	12357,50			
	toplam	266					
	1-Kültür Sanat	183	125,22	22972,50	6079,50	-2,471	,013
	4-Fiziksel Aktivite	81	148,94	12064,50			
	toplam	264					
48	1-Kültür Sanat	183	161,95	29637,00	12801,00	-2,635	,008
	2-Toplum Çevre	164	183,65	30741,00			
	toplam	347					
	1-Kültür Sanat	183	125,79	23019,00	6183,00	-2,697	,007
	3-Bilim Matematik	83	150,51	12492,00			
	toplam	266					
	1-Kültür Sanat	183	125,53	22972,50	6136,50	-2,471	,013
	4-Fiziksel Aktivite	81	148,24	12007,50			
	toplam	264					
50	1-Kültür Sanat	183	162,50	29737,50	12901,00	-2,474	,013
	2-Toplum Çevre	164	186,83	30640,50			
	toplam	347					
	1-Kültür Sanat	183	126,03	23063,50	6227,500	-2,255	,024
	4-Fiziksel Aktivite	81	141,76	11482,50			
	toplam	264					
52	1-Kültür Sanat	183	162,34	29709,00	12873,00	-2,487	,013
	2-Toplum Çevre	164	187,01	30669,00			
	toplam	347					
	1-Kültür Sanat	183	126,80	23205,00	6369,00	-2,285	,022
	3-Bilim Matematik	83	148,27	12306,00			
	toplam	266					
55	1-Kültür Sanat	183	160,34	29342,00	12506,00	-2,879	,004
	2-Toplum Çevre	164	189,24	31036,00			
	toplam	347					
	1-Kültür Sanat	183	127,29	23294,50	6458,500	-2,085	,037
	3-Bilim Matematik	83	247,19	12216,50			
	toplam	266					
57	1-Kültür Sanat	183	162,88	29807,50	12971,00	-2,367	,018
	2-Toplum Çevre	164	186,41	30570,50			
	toplam	347					
	1-Kültür Sanat	183	127,27	23290,00	6454,00	-2,119	,034
	3-Bilim Matematik	83	147,24	12221,00			
	toplam	266					
63	1-Kültür Sanat	183	160,95	29454,00	12618,00	-2,750	,006
	2-Toplum Çevre	164	188,56	30924,00			
	toplam	347					
	1-Kültür Sanat	183	127,30	23295,00	6459,00	-2,090	,037
	3-Bilim Matematik	83	147,18	12216,00			
	toplam	266					
	1-Kültür Sanat	183	125,27	22924,50	6088,50	-2,478	,013
	4-Fiziksel Aktivite	81	148,83	12055,50			
	toplam	264					

devam

M. no	Kulüp	n	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	Z	p	
65	1-Kültür Sanat	183	163,65	29947,50	13111,50	-2,208	,027	
	2-Toplum Çevre	164	185,55	30430,50				
	toplam	347						
	1-Kültür Sanat	183	121,75	22279,50	5443,50	-3,762	,000	
	4-Fiziksel Aktivite	81	156,80	12700,50				
toplam	264							
	2-Toplum Çevre	164	117,40	19254,00	5724,00	-1,995	,046	
	4-Fiziksel Aktivite	81	134,33	10881,00				
	toplam	245						
	3-Bilim Matematik	83	74,28	6165,50	2679,50	-2,530	,011	
	4-Fiziksel Aktivite	81	90,92	7364,50				
toplam	164							
72	1-Kültür Sanat	183	162,90	29810,00	12974,00	-2,351	,019	
	2-Toplum Çevre	164	186,55	30568,00				
	toplam	347						
	1-Kültür Sanat	183	125,24	22918,50	6082,50	-2,504	,012	
	4-Fiziksel Aktivite	81	148,91	12061,50				
toplam	264							
80	1-Kültür Sanat	183	124,37	22760,00	5924,00	-2,806	,005	
	4-Fiziksel Aktivite	81	150,86	12220,00				
	toplam	264						
	3-Bilim Matematik	83	75,46	6263,00	2777,00	-2,101	,036	
	4-Fiziksel Aktivite	81	89,72	7267,00				
toplam	164							
82	1-Kültür Sanat	183	126,74	23193,00	6357,00	-1,987	,047	
	4-Fiziksel Aktivite	81	145,52	11787,00				
	toplam	264						
	2-Toplum Çevre	164	130,05	21329,00	5813,00	-2,008	,045	
	3-Bilim Matematik	83	112,04	9299,00				
toplam	247							
	3-Bilim Matematik	83	73,93	6136,50	2650,50	-2,513	,012	
	4-Fiziksel Aktivite	81	91,28	7393,50				
	toplam	164						
	94	1-Kültür Sanat	183	163,45	29912,00	13076,00	-2,216	,027
		2-Toplum Çevre	164	185,77	30466,00			
toplam		347						
2-Toplum Çevre		164	131,71	21600,00	5542,00	-2,547	,011	
3-Bilim Matematik		83	108,77	9028,00				
toplam	247							
96	2-Toplum Çevre	164	131,54	21572,00	5570,00	-2,487	,013	
	3-Bilim Matematik	83	109,11	9056,00				
	toplam	247						
	3-Bilim Matematik	83	74,20	6158,50	2672,50	-2,414	,016	
	4-Fiziksel Aktivite	81	91,01	7371,50				
toplam	164							
97	1-Kültür Sanat	183	161,33	29522,50	12686,50	-2,657	,008	
	2-Toplum Çevre	164	188,14	30855,50				
	toplam	347						

EK 9. Öğretmen Görüşlerine Göre Öğrenci Kulüp Etkinliklerinin Temel Becerileri Geliştirmedeki Etkililik Düzeyine İlişkin Analizler

Öğretmen görüşlerine göre öğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin danışmanı olunan kulüp değişkenine göre KWH testi sonuçları

Madde no	Sıra Ortalaması				Chi-Square	p	Fark olan gruplar
	1 (kültür-Sanat)	2 (toplum-çevre)	3 (bilim-matematik)	4 (fiziksel etkinlik)			
1	69,49	63,94	70,66	83,00	3,658	,301	-
2	70,47	62,79	70,50	83,61	4,501	,212	-
3	66,03	62,88	78,16	87,39	7,628	,054	-
4	71,74	64,18	77,45	69,66	2,091	,554	-
5	70,34	63,16	77,97	75,50	3,023	,388	-
6	72,16	64,79	65,55	78,84	2,426	,489	-
7	70,07	64,69	71,97	78,18	1,955	,582	-
8	67,39	67,39	76,29	73,82	1,221	,748	-
9	67,21	65,28	69,16	86,97	4,932	,177	-
10	73,46	62,14	70,24	77,71	3,570	,312	-
11	72,14	60,93	75,84	78,76	4,659	,199	-
12	72,52	58,94	73,89	84,95	7,778	,051	-
13	68,96	63,04	78,45	78,97	3,794	,285	-
14	68,81	63,42	81,95	74,87	3,982	,263	-
15	67,33	62,33	87,37	76,37	6,994	,072	-
16	67,81	62,88	68,71	92,16	8,631	,035	4-1, 4-2, 4-3
17	67,48	64,45	77,47	80,13	3,510	,319	-
18	63,18	64,94	85,82	81,82	7,943	,047	3-1, 4-1
19	66,22	65,42	80,66	77,71	3,323	,305	-
20	69,53	63,59	76,05	78,42	2,948	,400	-
21	72,29	61,79	74,55	77,39	3,768	,288	-
22	76,36	60,94	67,55	75,92	4,973	,174	-
23	67,46	64,52	78,66	78,82	3,339	,342	-
24	72,26	60,82	69,05	85,53	6,696	,082	-
25	70,80	60,76	73,92	84,66	6,231	,101	-
26	70,98	58,34	81,82	82,66	9,077	,028	4-1, 4-2
27	75,17	59,10	79,66	71,79	6,566	,087	-
28	75,09	58,12	78,34	75,89	7,386	,061	-
29	74,18	61,99	72,16	74,29	3,258	,353	-
30	79,15	58,65	73,58	68,58	7,861	,049	2-1
31	73,35	60,04	80,42	73,34	6,142	,105	-
32	74,68	59,41	78,74	73,18	6,107	,107	-
33	73,82	59,99	84,82	67,84	7,643	,054	-
34	71,76	64,93	72,47	72,61	1,197	,754	-
35	72,21	59,70	79,26	78,39	6,057	,109	-
36	73,15	65,23	73,00	67,63	1,353	,716	-
37	73,21	66,28	70,26	67,45	,959	,811	-
38	66,25	66,25	82,18	73,92	3,246	,355	-
39	70,95	64,04	75,34	74,21	1,906	,592	-
40	65,23	64,60	82,00	81,13	5,592	,133	-
41	38,28	65,48	79,24	73,55	2,207	,531	-

devam

Madde no	Sıra Ortalaması				Chi-Square	p	Fark olan gruplar MWU
	Kulüpler						
	1 (kültür-Sanat)	2 (toplum-çevre)	3 (bilim-matematik)	4 (fiziksel etkinlik)			
42	64,43	65,222	82,92	80,68	5,774	,123	-
43	64,95	68,08	80,08	74,63	2,818	,421	-
44	65,28	65,16	83,39	78,13	5,108	,164	-
45	69,09	63,74	78,82	76,42	3,049	,384	-
46	65,18	64,15	79,58	84,87	6,313	,097	-
47	67,01	62,07	80,21	84,89	7,020	,071	-
48	64,10	65,88	85,16	77,58	5,766	,124	-
49	70,40	61,34	75,18	82,92	5,263	,154	-
50	69,83	61,01	70,24	80,24	5,713	,126	-
51	73,75	57,97	79,03	79,13	7,873	,049	-
52	69,47	60,35	81,50	81,66	7,041	,071	-
53	66,64	65,43	78,42	78,82	3,263	,353	-
54	70,52	65,74	67,89	78,32	1,7220	,633	-
55	68,83	67,79	78,11	67,16	1,245	,742	-
56	67,60	66,60	74,66	76,97	1,601	,659	-
57	72,44	63,17	70,89	77,03	2,543	,468	-
58	74,68	59,52	67,61	84,03	7,458	,059	-
59	72,29	60,66	72,92	82,00	5,443	,142	-
60	70,73	61,41	78,24	78,82	4,678	,197	-
61	67,25	60,95	79,37	88,05	8,805	,032	2-1, 4-1
62	67,20	60,90	86,34	81,34	8,754	,033	4-1, 4-2
63	72,77	60,03	73,11	82,21	6,414	,105	-
64	71,76	59,94	73,37	84,84	6,981	,072	-
65	72,48	59,21	70,95	87,29	8,593	,035	4-2
66	69,79	62,74	68,71	87,32	6,008	,111	-
67	70,48	61,66	77,24	79,82	4,480	,214	-
68	69,63	63,44	75,92	78,68	3,045	,385	-
69	66,40	64,73	76,61	83,11	4,402	,221	-
70	65,73	63,71	83,34	80,82	6,053	,109	-
71	66,98	65,95	79,92	75,05	2,589	,459	-
72	70,58	62,82	79,42	74,32	3,273	,351	-
73	75,14	64,40	67,45	70,13	2,117	,549	-
74	74,62	60,82	71,29	77,08	4,451	,217	-
75	71,14	59,78	81,29	78,97	6,736	,081	-
76	75,42	60,33	69,63	77,92	5,215	,157	-
77	72,75	61,58	62,42	88,87	8,448	,038	-
78	74,01	70,73	61,61	62,29	2,344	,504	-
79	73,34	63,40	64,66	80,29	3,736	,291	-
80	72,94	64,62	65,92	76,87	2,179	,536	-
81	70,12	62,39	74,21	81,87	4,165	,244	-
82	74,49	63,05	68,68	74,16	2,701	,440	-
83	70,58	60,68	74,26	85,11	6,466	,091	-
84	72,87	60,34	75,66	78,84	5,135	,162	-
85	75,07	58,79	70,71	81,82	7,291	,063	-
86	73,98	62,26	65,45	80,82	4,511	,211	-
87	74,42	61,82	67,82	78,45	4,105	,250	-
88	75,54	62,89	63,61	76,89	4,048	,256	-
89	77,82	61,05	68,21	71,13	5,049	,168	-

devam

Madde no	Sıra Ortalaması				Chi-Square	p	Fark olan gruplar MWU
	Kulüpler						
	1 (kültür-Sanat)	2 (toplum-çevre)	3 (bilim-matematik)	4 (fiziksel etkinlik)			
90	75,68	63,71	62,21	75,76	3,821	,281	-
91	73,17	61,88	70,53	78,87	3,823	,281	-
92	77,33	58,82	73,29	73,21	6,622	,085	-
93	76,36	59,70	69,50	77,24	5,914	,116	-
94	75,89	60,21	73,71	72,92	4,946	,176	-
95	74,13	63,15	66,50	77,03	3,116	,374	-
96	76,10	62,64	67,45	72,24	3,43	,332	-
97	76,64	60,73	72,84	70,45	4,739	,192	-
98	77,95	62,30	61,42	74,29	5,578	,134	-
99	76,44	62,39	65,74	73,71	3,985	,263	-
100	76,47	61,97	65,21	75,26	4,417	,220	-

$p < .05$ $sd=3$ **Kültür Sanat Kulüpleri (n=50)** **Toplum Çevre Kulüpleri (n=50)**
Bilim Matematik Kulüpleri (n=19) **Fiziksel Aktivite Kulüpleri (n=19)** **Toplam= 138**

Öğretmen görüşlerine göre farklılık olan maddelerde öğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin danışmanı olunan kulüp değişkenine göre MWU testi sonuçları

M. no	Kulüp	n	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	Z	p
16	1-Kültür Sanat	50	31,70	1585,00	310,00	-2,360	,018
	4-Fiziksel Aktivite	19	43,68	830,00			
	toplam	69					
	2-Toplum Çevre	50	31,04	1552,00	277,00	-2,827	,005
	4-Fiziksel Aktivite	19	45,42	863,00			
	toplam	69					
	3- Bilim Matematik	19	15,95	303,00	113,000	-2,123	,034
	4-Fiziksel Aktivite	19	23,05	438,00			
	toplam	38					
18	1-Kültür Sanat	50	31,82	1591,00	316,00	-2,314	,021
	3-Bilim Matematik	19	43,37	824,00			
	toplam	66					
	1- Toplum Çevre	50	31,96	1705,00	323,00	-2,2660	,024
	4- Bilim Matematik	19	43,00	710			
	toplam	69					
26	1- Toplum Çevre	50	31,58	1579,00	304,00	-2,536	,011
	4- Bilim Matematik	19	44,00	836,00			
	toplam	69					
	2-Toplum Çevre	50	31,68	1584,00	309,00	-3,412	,016
	4-Fiziksel Aktivite	19	43,74	831,00			
	toplam	69					
30	1-Kültür Sanat	50	57,85	2892,50	882,500	-2,717	,007
	2-Toplum Çevre	50	43,15	2157,50			
	toplam	100					
61	1-Kültür Sanat	50	32,24	1612,00	337,00	-1,983	,047
	2-Fiziksel Aktivite	19	42,26	803,00			

		toplam	69					
	2-Toplum Çevre		50	31,28	1564,00	289,00	-2,673	,008
	4-Fiziksel Aktivite		19	44,79	851,00			
		toplam	69					
62	1- Toplum Çevre		50	31,40	1570,00	295,00	-2,641	,008
	4- Bilim Matematik		19	44,47	845,00			
		toplam	69					
	2-Toplum Çevre		50	32,20	1610,00	335,000	-2,034	,042
	4-Fiziksel Aktivite		19	42,37	805,00			
		toplam	69					
65	2-Toplum Çevre		50	31,65	1582,50	307,500	-2,409	,016
	4-Fiziksel Aktivite		19	43,82	832,50			
		toplam	69					

Öğretmen görüşlerine göre öğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin hizmet süresi değişkenine göre KWH testi sonuçları

Madde no	Sıra Ortalaması			Chi-Square	p	Fark olan gruplar MWU
	Hizmet süresi					
	1 (1-10 yıl)	2 (11-20 yıl)	3 (21 ve daha fazla yıl)			
1	73,71	66,60	62,62	1,899	,387	-
2	73,99	62,89	70,40	2,604	,272	-
3	71,06	62,99	79,64	3,260	,196	-
4	74,37	64,07	66,40	2,375	,305	-
5	72,62	62,97	74,64	2,442	,295	-
6	76,82	61,08	74,64	5,293	,071	-
7	71,19	64,18	65,45	1,858	,395	-
8	66,86	69,51	78,02	1,457	,483	-
9	69,86	66,21	76,00	1,010	,603	-
10	65,71	72,36	75,12	1,524	,467	-
11	70,97	65,00	75,24	1,330	,514	-
12	68,16	67,76	77,90	1,248	,536	-
13	68,82	67,07	77,36	1,151	,562	-
14	66,53	72,19	72,83	,883	,643	-
15	67,66	64,08	88,11	6,464	,039	
16	69,52	67,82	73,36	,322	,851	-
17	68,76	66,41	79,12	1,778	,411	-
18	68,90	66,17	79,21	1,844	,398	-
19	67,32	68,11	79,79	1,905	,386	-
20	68,42	68,46	75,43	,630	,730	-
21	69,89	69,13	69,10	,015	,992	-
22	70,97	67,38	69,69	,267	,875	-
23	66,99	69,50	77,64	1,297	,523	-
24	66,85	72,31	71,55	,707	,702	-
25	68,05	68,79	75,86	,733	,693	-
26	65,32	72,89	75,12	1,750	,417	-
27	69,14	66,07	78,67	1,700	,427	-
28	68,09	68,07	77,40	1,110	,574	-
29	71,13	63,89	77,31	2,183	,336	-
30	69,61	66,90	75,21	,736	,692	-
31	71,17	68,80	65,74	,404	,817	-
32	69,86	68,48	70,71	,067	,967	-

33	71,46	68,46	65,57	,490	,783	-
34	72,80	64,65	70,12	1,377	,502	-
35	64,86	71,21	80,52	2,970	,227	-
36	69,46	70,21	67,95	,054	,973	-
37	67,96	67,06	80,19	2,109	,348	-
38	66,83	67,29	83,31	3,423	,181	-
39	66,65	69,08	79,69	1,959	,375	-
40	66,00	72,56	73,69	1,214	,545	-
41	63,71	75,74	73,69	3,362	,186	-
42	66,63	71,38	74,43	,898	,638	-
43	67,59	68,05	79,07	1,704	,427	-
44	66,51	69,34	79,55	2,014	,365	-
45	66,76	71,87	72,83	,734	,693	-
46	69,87	66,11	76,21	1,091	,579	-
47	70,51	65,84	74,79	,945	,623	-
48	70,61	65,04	76,31	1,462	,481	-
49	70,91	67,54	69,50	,230	,891	-
50	68,42	68,83	74,57	,459	,795	-
51	69,46	65,86	78,12	1,577	,455	-
52	48,38	68,49	75,50	,645	,724	-
53	68,33	68,69	75,17	,593	,743	-
54	71,56	65,97	71,07	,716	,699	-
55	66,82	67,77	82,21	2,987	,225	-
56	66,51	68,46	81,60	2,756	,252	-
57	72,12	62,27	77,90	3,234	,198	-
58	70,73	67,69	69,74	,189	,910	-
59	68,10	68,08	77,36	1,112	,574	-
60	66,24	70,64	77,40	1,524	,467	-
61	67,18	69,04	78,07	1,373	,503	-
62	68,06	67,28	79,36	1,766	,414	-
63	69,26	68,54	72,50	,175	,916	-
64	69,16	68,64	72,60	,178	,915	-
65	69,13	69,48	70,74	,030	,989	-
66	66,57	71,86	73,50	,861	,650	-
67	67,34	69,50	76,50	,961	,619	-
68	70,78	65,46	74,79	1,080	,583	-
69	68,40	70,49	70,74	,117	,943	-
70	69,07	66,84	77,10	1,124	,570	-
71	70,61	66,02	74,02	,797	,571	-
72	70,21	66,72	73,67	,553	,759	-
73	64,60	71,34	81,07	,3,275	,195	-
74	68,87	66,64	78,21	1,445	,486	-
75	67,26	72,19	70,45	,523	,770	-
76	71,10	65,23	74,29	1,103	,576	-
77	67,81	69,59	74,76	,558	,756	-
78	68,49	69,82	72,05	,152	,927	-
79	66,78	40,36	76,31	1,076	,584	-
80	66,79	70,89	75,02	,879	,644	-
81	64,89	71,13	80,62	2,958	,228	-
82	62,50	76,62	75,55	4,744	,093	-
83	71,68	65,67	71,36	,800	,670	-
84	65,97	70,05	79,64	2,145	,342	-
85	68,10	68,03	77,48	1,127	,569	-
86	70,28	63,15	81,79	3,672	,159	-
87	69,50	64,28	81,69	3,192	,203	-
88	71,90	66,88	67,83	,559	,756	-
89	70,28	64,07	79,64	2,588	,274	-
90	70,63	66,68	72,40	,467	,792	-
91	67,27	69,12	77,60	1,250	,535	-

92	71,90	64,66	73,00	1,279	,528	-
93	73,82	64,50	67,17	1,862	,394	-
94	69,24	69,17	70,10	,045	,978	-
95	71,35	66,09	71,45	,635	,728	-
96	68,60	69,29	72,93	,219	,896	-
97	71,41	66,68	69,88	,458	,795	-
98	69,16	67,15	76,07	,843	,656	-
99	69,93	68,40	70,69	,073	,964	-
100	70,01	68,61	69,93	,042	,979	-

$p < .05$ $sd=2$ 1-10 yıl ($n=68$) 11-20 yıl ($n=49$) 21 ve daha fazla yıl ($n=21$) Toplam= 138

Öğretmen görüşlerine göre farklılık olan maddelerde öğrenci kulüp etkinliklerinin temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin hizmet süresi değişkenine göre MWU testi sonuçları

M. no	Hizmet süresi	n	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	Z	p
16	1-1-10 yıl	68	41,83	2844,50	498,50	-2,255	,024
	3-21 ve daha fazla yıl	21	55,26	1160,50			
	toplam	89					
	2-11-20 yıl	49	31,93	1564,50	339,50	-2,398	,016
	4-21 ve daha fazla yıl	21	43,83	920,50			
	toplam	70					

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı	Kübra
Soyadı	AY
Doğum yeri ve tarih	Bolu/1988
Uyruğu	T.C.
İletişim adresi ve telefonu	kubra_ay1988@hotmail.com 0 507 931 23 62
Eğitim	
İlköğretim	Mehmetçik İlköğretim Okulu/UŞAK
Ortaöğretim	Eşme Ahmet Avcı Anadolu Öğretmen Lisesi/UŞAK
Yükseköğretim (Lisans)	Dokuz Eylül Üniversitesi- Türkçe Öğretmenliği A.B.D.
Yükseköğretim (Yüksek Lisans)	Pamukkale Üniversitesi-Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı
Mesleki Deneyim	
2010-2013	Dervişli Cumhuriyet Ortaokulu-Türkçe Öğretmenliği
2013-...	Ahmetler Abdülkadir Can Ortaokulu- Türkçe Öğretmenliği